

TERWIJL IK NOG LEEF

8 predikaties door

Ds. F. MALLAN

Predikant van de Gereformeerde Gemeente in Nederland
te Vlaardingen

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2008

INHOUD

Voorwoord ds. F. Mallan

1. Hagar vluchtende voor Sarai

En de Engel des HEEREN vond haar aan een waterfontein in de woestijn, aan de fontein op den weg van Sur. En Hij zeide: Hagar, gij dienstmaagd van Sarai vanwaar komt gij, en waar zult gij heengaan? En zij zeide: Ik ben vluchtende van het aangezicht mijner vrouw Sarai!

Toen zeide de Engel des HEEREN tot haar: Keer weder tot uw vrouw, en verneder u onder haar handen. Genesis 16 : 7 t/m 9

2. Onze afhankelijkheid van het levenwekkende werk van de Heilige Geest

Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden zij geschapen, Gij vernieuwt het gelaat des aardrijks. Biddag: Psalm 104 : 30

3. Het schepsel beantwoordt weer aan het doel van zijn schepping. Biddag

Ik zal den HEERE zingen in mijn leven; ik zal mijn God psalmzingen, terwijl ik nog ben. Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn; ik zal mij in den HEERE verblijden. De zondaars zullen van de aarde verdaan worden, en de goddelozen zullen niet meer zijn. Loof den HEERE, mijn ziel! Hallelujah! Psalm 104 : 33 t/m 35

4. De verlossing van de kerk uit haar benauwdheid. Biddag

Gelijk een bevruchte vrouw, als zij nadert tot het baren, smarten heeft, en schreeuwt in haar weeën, also zijn wij geweest, o HEERE! vanwege Uw aangezicht.

Wij waren bevrucht, wij hadden de smarten, maar wij hebben niet dan wind gebaard; wij deden het land geen behoudenis aan, en de inwoners der wereld vielen niet neder.

Uw doden zullen leven, ook mijn dood lichaam, zij zullen opstaan; waakt op en juicht, gij, die in het stof woont! want uw dauw zal zijn als een dauw der moeskruiden, en het land zal de overledenen uitwerpen. Jesaja 26 : 17 t/m 19

5. Davids zonden in de telling des volks. Dankdag.

En David bouwde aldaar den HEERE een altaar, en offerde brandofferen en dankofferen, Alzo werd de HEERE den lande verbeden, en deze plaag van over Israël opgehouden. 2 Samuël 24 : 25

6. De mogelijkheid van een wederom genieten van zijn vorige rust. Dankdag.

Richt u merktekenen op, stel u spitse pilaren, zet uw hart op de baan, op den weg, dien gij gewandeld hebt; keer weder, o jonkvrouw Israëls, keer weder tot deze uw steden!

Hoe lang zult gij u onttrekken, gij afkerige dochter? Want de HEERE heeft wat nieuws op de aarde geschapen: de vrouw zal den man omvangen. Jeremia 31 : 21-22

7. Een troostrijke belofte voor de schuldige kerk. Dankdag.

Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Dit woord zullen zij nog zeggen in het land van Juda, en in zijn steden, als Ik hun gevangenis wenden zal: De HEERE zegene u, gij woning der gerechtigheid, gij berg der heiligheid!

En Juda, mitsgaders al zijn steden, zullen tezamen daarin wonen; de akkerlieden, en die met de kudde reizen.

Want Ik heb de vermoeide ziel dronken gemaakt, en Ik heb alle treurige ziel vervuld.

Jeremia 31 : 23 t/m 25

8. Zich verblijden in den Heere te allen tijd. Dankdag.

Verblijdt u in den Heere te allen tijd; wederom zeg ik: Verblijdt u.

Filippensen 4 : 4

Het lijkt me niet ongewenst om de uitgave van dit achttal door mij uitgesproken preken, met een kort voorwoord te begeleiden. Buiten mijn weten om zijn deze preken op de band opgenomen, zoals dit ook met de preken van Ds. J. Pannekoek, die thans uitgegeven worden, het geval is.

Mijn standpunt over het opnemen van preken op de bandrecorder kan een ieder bekend zijn die destijds mijn "Antwoord per brief" hierover in "De Wachter Sions" gelezen heeft. Het opnemen van preken op de band, met het doel om die bij de zieken te doen afdraaien, kan nu eenmaal mijn volle sympathie niet wegdragen, ook al houd ik er rekening mee dat in bepaalde gevallen een zieke, die niet in staat is om voor zichzelf een preek te lezen en daarom geheel afhankelijk is van de liefdadigheid van iemand die van tijd tot tijd een preek voorleest, er grote prijs op stelt om door middel van de bandrecorder toch ook nog een preek te mogen beluisteren.

Nimmer heb ik er toestemming voor gegeven om mijn preken op de band op te nemen. En ik geef daar nog geen toestemming voor. Maar de technische ontwikkeling gaat door in deze tijd en zo blijkt het me steeds meer, dat het niet geheel is tegen te houden als bepaalde preken of toespraken worden opgenomen. Bij gelegenheid van een bevestiging en intrede van een predikant, of ook van een begrafenis, zoals bijvoorbeeld van Ds. Pannekoek, heb ik nimmer enig bezwaar gemaakt tegen het opnemen van het gesprokene op de band, daar op deze wijze het gesprokene zoveel gemakkelijker in druk kon worden uitgegeven.

Met de jaren komt men er echter achter, dat men ook wel eens preken heeft gedaan, die waarlijk enige historische betekenis hebben gekregen. Zo is dat ook het geval met de uitgave van dit achttal preken.

De preek over Hagar heeft men buiten mijn weten opgenomen in Dinteloord aan de avond van de dag waarop ik mijn geliefde zielsvriendin Lien Jonker van Den Bommel grafwaarts heb helpen dragen. Vandaar heb ik uit deze preek ook niet willen weglaten wat ik die avond in mijn preek in betrekking tot die begrafenis gezegd heb.

De preek over Filippenzen 4 : 4: "*Verblijdt u in den Heere te allen tijd; wederom zeg ik, verblijdt u*", heb ik ook onder bijzondere tijdsomstandigheden gedaan, in het jaar 1963, als het in de tijd van de oogst zeer veel geregend heeft. In die preek heb ik laten uitkomen hoe de Heere me met deze woorden twee jaar tevoren was voorgekomen voor een tijd van zware beproeving voor mij persoonlijk, wat ook nog is terug te vinden in mijn samenspraak over de Openbaring aan Johannes. Op deze woorden kwam de Heere terug in het jaar van vele regens tijdens de oogst.

De preek over Psalm 104 sluit wat de inhoud betreft veel aan op de preek over Filippenzen 4 : 4, daarom had ik ook gedacht, als me naar een titel voor dit boekje werd gevraagd deze te ontlenen aan Psalm 104, namelijk: *Terwijl ik nog leef*.

De uitgave van deze preken heb ik dus toegestaan, omdat ze er nu eenmaal zijn. Het is de bedoeling dus niet om het lezen van de geschriften der vaderen er door te doen vervangen. Omdat deze preken vanwege bijzondere tijdsomstandigheden waaronder zij gedaan zijn, bepaalde historische feiten bij ons in herinnering houden, heb ik de uitgave daarvan ook niet willen beletten. Ik meende er dan ook goed aan te doen me op deze wijze voor het toestaan van deze uitgave te verantwoorden. Bovenal wens ik, dat de Heere er Zijn onmisbare zegen nog aan zal willen verbinden tot verheerlijking Zijns Naams en het heil van onsterfelijke zielen.

Vlaardingen, juni 1975.

Ds. F. Mallan

1. HAGAR VLUCHTENDE VOOR SARAÏ

Psalm 113 : 4

Lezen: Genesis 16

Psalm 118 : 10 en 11

Psalm 103 : 9

Psalm 119 : 41

Geliefden.

Het is Gods meest gewone weg om het geloof van Zijn volk, in de belofte die Hij aan hen heeft gedaan, zwaar te beproeven, We zien dat ook bij de gelovigen van het Oude Verbond met betrekking tot de vervulling der Goddelijke beloften aangaande de komst van Christus. Het geloof van die gelovigen van de oude dag heeft zich gericht op de komst van de Middelaar, Die in de belofte werd toegezegd. Maar nu weten we, dat het menigmaal scheen, alsof de “belofte aangaande de komst van Christus nimmer in vervulling zou gaan, zodat zij menigmaal hebben moeten uitroepen: *“Och, dat Gij de hemelen scheurdet, dat Gij nederkwaamt, dat de bergen van Uw aangezicht vervloten”*”.

Nu heeft de Heere die gelovigen van de oude dag ook doen weten, hoe ze geduld en lijdzaamheid nodig hadden. En dat lezen we ook in Jesaja 28. Daar lezen we: *“Daarom, alzo zegt de Heere HEERS: Ziet, Ik leg een grondsteen in Sion, een beproefden steen, een kostelijke hoeksteen, die wel vast gegrondvest is; wie gelooft, die zal niet haasten”*. Er wordt daar in dat verband ook gesproken over degenen, die hun betrouwen stelden op een onhoudbare grondslag. Er wordt gesproken over degenen, die een verbond met de dood en een voorzichtig verdrag met de hel gemaakt hadden. En daarvan wordt gezegd, dat eenmaal de hagel de toevlucht der leugens zal wegvagen en de wateren de schuilplaats zouden overlopen. Dan zouden dus al die onhoudbare gronden wegvallen. Maar we vinden tevens een dierbare en troostvolle belofte voor degenen, die op een grondslag mochten bouwen, die wel houdbaar was en niet beschamen zou, want de Heere zegt: *“Ik leg een grondsteen in Sion. een beproefden steen, een kostelijke hoeksteen”*, en dan zegt Hij er nog eens bij, *“die wel vast gegrondvest is”*. *“Die gelooft zal niet haasten”*.

Dan begrijpen we allemaal wel, dat met die grondsteen, die beproefden steen, die kostelijke hoeksteen, de Middelaar wordt bedoeld. Hij is allereerst de Grondsteen, waarop de ganse kerk is gebouwd en waarop zij verrijst al de eeuwen door. Want de kerk wordt gebouwd op het fundament der apostelen en profeten. Dat is Jezus Christus en Dien gekruisigd. Een ander fundament is er niet. Het is de enige houdbare grondslag. Dus dat is de Grondsteen! Maar deze Steen is ook een beproefde Steen. En dat wil wat zeggen!

De verhoogde Middelaar heeft Johannes een briefje laten schrijven aan de gemeente van de Laodicensen. Hij moest schrijven, dat zij bij zich zelf zeiden: *“Ik ben rijk en verrijkt geworden, en heb geens dings gebrek”*. Maar zij wisten niet, dat zij waren *“ellendig, en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt”*. En nu moest er geschreven worden aan die Laodicensen: *“Ik raad u, dat gij van Mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur”*.

Wat is dat voor een goud? Dat is het goud van des Middelaars gerechtigheid. Dat goud is beproefd uit het vuur gekomen. Wat wil dat zeggen? Wel mijn geliefden, dit: Als wij met al onze gerechtigheden in het vuur van Gods toorn terecht komen, zullen we

zeker verteren, en zal er van ons en al onze gerechtigheden totaal niets overblijven. De Middelaar is echter met Zijn werk en Zijn gerechtigheid in het vuur gekomen, maar Zijn werk is als goud, beproefd, uit het vuur gekomen.

Welnu dat is hetzelfde wat Jesaja bedoelt in zijn profetie als hij van Christus spreekt, niet alleen als een Grondsteen, maar ook als een beproefde Steen. Dit had veel te zeggen voor de gelovigen in Jesaja's tijd, de gelovigen van de oude dag, omdat hun geloof aangaande de komst van de Middelaar zo zwaar beproefd werd. Want als het onmogelijk scheen te zijn geworden, dat de Middelaar nog komen zou, zou Hij juist komen.

Het ware geloof is nu eenmaal een beproefd geloof. Dat geldt niet alleen voor de gelovigen van het Oude Verbond, maar ook voor de gelovigen van de nieuwe dag.

Wij leven nu onder het Evangelie der vervulling. Wij mogen weten dat de Middelaar gekomen is en dat het geloof van de gelovigen van het Oude Verbond niet beschaamd geworden is. De Middelaar is gekomen; de Grondsteen is gelegd.

Maar ja, daar kan toch de ware kerk het zo maar niet mee doen, want we kunnen wel weten, dat die Grondsteen gelegd is, maar dat is niet genoeg tot de zaligheid.

Wanneer is die Grondsteen gelegd? Hij is al van eeuwigheid gelegd door de Vader. Want we vinden in die tekst God de Vader aan het woord. En God de Vader heeft die Grondsteen al gelegd in de nooit begonnen eeuwigheid. De kerk is in de Middelaar uitverkoren tot de zaligheid; alzo is in de verkiezing al de Grondsteen gelegd. Maar de kerk is ook aan de Middelaar gegeven als Zijn arbeidsloon en Hij heeft die kerk voor Zijn rekening genomen in de Verbondssluiting. Zo is die Grondsteen dus in de Verbondsonderhandeling van eeuwigheid gelegd.

Maar die Grondslag is ook gelegd door de Vader in de tijd, als Hij de Middelaar het lichaam heeft toebereid en als Hij Hem heeft uitgezonden. "Maar wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet". "Opdat Hij degenen, die onder de wet waren, verlossen zou". Alzo is die Grondsteen en die beproefde Steen in Sion gelegd.

Nu moet echter die Steen ook gelegd worden in ons hart. Daar wijst ons deze tekst ook in het bijzonder op. De Vader zegt: "Die Steen leg Ik; en waar leg Ik Hem?" "Ik leg Hem in Sion". Dat is de levende kerk. "Ik leg dus die Grondsteen en die beproefde Steen in het hart van Mijn volk". De arbeid van de Geest is er op gericht, dat de kerk op Christus wordt gebouwd.

De wijze bouwer moet steeds dieper graven in "de aarde om op de Grondslag terecht te komen. Die wijze bouwer moet de dwaze bouwer bij zichzelf leren kennen, maar hij moet er achter komen, dat hij met al dat dwaze "bouwen er niet komen kan, want dan legt hij het fundament in het zand.

Zijn huis zal echter op een Steenrots gegrond moeten warden. Dat leert de wijze bouwer door Gods genade. Zo gaat God die Grondsteen, die beproefde Steen in het hart leggen.

Nu kan die Steen ontdekt en ons aangewezen zijn, en dan is het vertrouwen al op die Steen gericht. We hebben dan mogen geloven, dat dát de Steen is, Die door God in Sion gelegd is, en dat daarin de enige weg der zaligheid ontsloten is en de enige grondslag der zaligheid te vinden is. Mogen we daar ruimte in vinden, dan hebben we daarin ook zekerheid en vastigheid mogen vinden. Maar dat geloof wordt beproefd en het moet ook zijn wasdom hebben.

Daarom kan de ziel het later met alles wat ze gezien heeft niet meer doen, maar ziet er naar uit om ook op die Grondsteen gefundeerd te mogen worden, en daarop gebouwd te worden, om te mogen weten het eigendom eens Anderen te zijn. In die wegen

blijven haar de beproevingen niet bespaard. Ze heeft wel eens vast mogen geloven, dat het gebeuren zou, maar dan kan ze het menigmaal niet meer bekijken, dat het ooit nog eens gebeuren zal en ze kan ook niet meer bezien, hoe het gebeuren moet.

Nu zegt de Heere echter: “Het is Mijn werk om dat te doen, want Ik leg die Grondsteen, die beproefde Steen in Sion”.

Het is ook een uiterste Hoeksteen. Daar hebben we van gezongen uit Psalm 118. Dat is “die Steen Die door de bouwlieden is verworpen, maar door God gesteld is tot een Hoofd des hoeks. Wat wil dat zeggen? Als God een uiterste Hoeksteen legt in Sion, wil dat zeggen, dat men Hem zal leren kennen in Zijn vernederde staat, maar ook in Zijn verhoogde staat. Het wil dus zeggen dat men het zal mogen weten, dat Hij door de bouwlieden is verworpen, en men daar ook aan mee gedaan heeft, en zal men dus die bouwlieden bij zichzelf leren vinden. Maar dan zal men ook mogen weten, dat het werk van God daarin zijn voortgang gehad heeft, om Hem te stellen tot een uiterste Hoeksteen. “U dan, die gelooft, is Hij dierbaar”. “Mijn kinderkens, die ik wederom arbeide te baren, totdat Christus een gestalte in u krijgje”.

Dan wordt Hij waarlijk de uiterste Hoeksteen voor de ziel. Een Steen, Die dus wel vast gegrondvest is. En dan zal men weten wat er nog “bij staat: “Die gelooft zal niet haasten”. Haasten is niet van God, dat is van de duivel. Toen Judas zijn duivels werk ging doen, heeft Jezus gezegd: “Wat gij doet, doe dat haastelijk”. Er is meestal haast bij, daar moet u maar eens op letten.

Maar ja, natuurlijk is er ook bij ons veel haast en daar komen we in een weg van beproeving wel achter. Maar God maakt niet zoveel haast als wij doen. Het wacht altijd op Zijn tijd, en dat is de tijd des welbehagens. Dan zal het blijken, dat Hij alleen Zijn eigen werk bekroont. Hij geeft het ook Zijn volk door genade om er iets van te beoefenen: “Die gelooft zal niet haasten”.

Er komen ogenblikken in het leven, dat men vast gelooft dat God het doen zal. Dat men het vertrouwen mag hebben, dat het in ‘s Heeren hand ligt, en dat men het ook aan Hem mag overgeven. “Hij zal Zijn werk aan mij volenden”. Maar ja, dat is er altijd niet. Dan komt er haast in de ziel en doet men verkeerde stappen. Maar die stappen moet men ook weer doen om er van te leren; om uiteindelijk bij de Grondsteen terecht te komen.

Dit kunnen we heel duidelijk zien in de geschiedenis van Abraham. Ook in dat gedeelte, waarbij wij u met de hulp des Heeren wat nader willen bepalen.

We vragen dan uw aandacht voor dat gedeelte uit Gods Woord dat u kunt vinden opgetekend in het zo-even voorgelezen hoofdstuk: Genesis 16 vers 7 tot en met 9. We noemden u Genesis 16 vers 7 tot en met 9, waar Gods Woord aldus luidt:

En de Engel des HEEREN vond haar aan een waterfontein in de woestijn, aan de fontein op den weg van Sur. En Hij zeide: Hagar, gij dienstmaagd van Sarai! van waar komt gij, en waar zult gij heengaan? En zij zeide: Ik ben vluchtende van het aangezicht mijner vrouw Sarai!

Toen zeide de Engel des HEEREN tot haar: Keer weder tot uw vrouw, en verneder u onder haar handen.

We zien hier HAGAR VLUCHTENDE VOOR SARAÏ. We hebben dan nader te bezien:

- I. Wat de oorzaak was van haar vlucht.
- II. Hoe de HEERE haar tegenkwam op die vlucht.
- III. Wat de HEERE haar beloofde op die vlucht.

I. Wat de oorzaak was van haar vlucht.

Wat is het toch voor Abraham door een weg van beproeving heengegaan eer het beloofde kind uit Saraï werd geboren. En Saraï zelf is ook door een weg van beproeving geleid. Saraï heeft hetzelfde dierbare geloof als Abraham mogen bezitten. Ik kan natuurlijk niet de gehele geschiedenis van Abraham gaan verklaren, maar ik wil er toch enkele trekken uithalen. Stefanus zegt: “De God der heerlijkheid verscheen onzen vader Abraham, nog zijnde in Mesopotamië”. De Heere heeft hem geroepen en gezegd: “Ga gij uit uw land, en uit uw maagschap, en uit uws vaders huis, naar het land, dat Ik u wijzen zal”. Hij heeft dus Ur der Chaldeeën moeten verlaten. Moest hij alles achterlaten? Nee, hij heeft niet alles achter behoeven te laten, want zijn eigen huisvrouw is ook meegegaan. Het kan wel eens gebeuren bij zulk een goddelijke roeping, zoals bij Abraham, dat er een scheiding valt tussen man en vrouw. Bij Abraham echter mag er zulk een scheiding niet vallen. Saraï moest aan hem verbonden blijven, want juist uit Saraï zou het beloofde kind moeten voortkomen. Dus zij moest aan hem verbonden blijven. Ja, met Lot is er nog wel een smartelijke scheiding gevallen, maar dat was geen scheiding voor eeuwig. Het was de rechtvaardige Lot, die zijn rechtvaardige ziel heeft gekweld in Sodom vanwege het horen en zien der ongerechte dingen.

Abraham moest dus zijn land en maagschap en zijns vaders huis verlaten, maar hij behoefde niet alleen zijn weg te gaan. Nee, dat hoeft de kerk niet.

We hebben vandaag een lieve zielsvriendin begraven, maar we zullen toch wel een enkele vriend mogen overhouden; al houdt men weinig meer over. Maar de levende kerk mag met de dichter toch instemmen: “Ik ben een vriend, ik ben een metgezel van allen, die Uw Naam ootmoedig vrezen; en leven naar Uw Goddelijk bevel”.

Was het geen wonder, dat Abraham Saraï als zijn levensgezellin had gekregen en dat zij hem mocht verstaan in één zelfde weg? Ze waren dus beide hetzelfde geloof deelachtig. Saraï heeft zich ook door het geloof mogen verheugen in het beloofde zaad. Nu heeft de Heere Zijn belofte nog al eens willen herhalen, die Hij aan Abraham heeft gedaan. In het vorige hoofdstuk vinden we beschreven, hoe de Heere het verbond met Abraham gesloten heeft. Dat is een kostelijke zaak geweest. We kunnen er niet uitvoerig op ingaan, maar we kunnen in het vorige hoofdstuk beschreven vinden, hoe de Heere met hem het verbond heeft gesloten. Wat wil dat zeggen? Dat wil zeggen, dat de Heere Zich er plechtig toe verbonden heeft, Zijn belofte op Zijn tijd te vervullen.

Wat lezen we nu in het begin van dit hoofdstuk? Dat is zeer opmerkelijk! We lezen: “*Doch Saraï, Abrahams huisvrouw, baarde hem niet*”. Dat is ook wat! Dat was buiten en tegen zijn berekening, want ongetwijfeld hebben Abraham en Saraï gedacht, dat de vruchtbaarheid tegelijkertijd op de belofte zou volgen. Saraï was immers onvruchtbaar, nietwaar? En nu deed God de belofte, dat Saraï een zoon zou krijgen, en in dat zaad, dat uit haar voort zou komen, alle volken der aarde tenslotte gezegend zouden worden. Dus we kunnen wel begrijpen, dat Abraham en Saraï beiden wel zullen hebben gedacht, dat de vruchtbaarheid gauw zou volgen op de belofte. Maar dat gebeurde nu juist niet! Saraï was niet alleen onvruchtbaar, maar de jaren gingen ook door, en Abraham en Saraï werden ouder. Daarom komt nu het ongeloof aan het woord. Dat de Heere de belofte had gedaan, aangaande een zaad, konden ze beiden niet ontkennen.

Mijn geliefden, dat ligt nu in het leven van Gods volk nog zo. Men kan niet

ontkennen, wat de Heere heeft gesproken, en dat durft men ook niet te ontkennen - dat konden zij toch ook niet ontkennen, want het was niet te ontkennen wat de Heere had gezegd - maar hóe zou nu die belofte in vervulling moeten gaan? Zou die belofte nu wel betrekking hebben op Saraï? Zou dat kind der belofte niet uit een andere vrouw moeten voortkomen? Ja, zo kunnen we wel eens gaan redeneren, als de Heere de vervulling van Zijn belofte uit gaat stellen, want dan gaan we zelf de weg bepalen, waardoor de Heere Zijn belofte zal moeten gaan vervullen. Dat zien we nu juist ook hier bij Abraham en Saraï.

Saraï had een Egyptische dienstmaagd, die Hagar heette. Ze dacht bij zichzelf: “Zou het niet kunnen zijn, dat ik mij toch eigenlijk vergist heb, wat de vervulling der belofte betreft? Hoe vergist Saraï zich dan? Wel zo: De belofte ligt er wel, dat is niet te ontkennen, maar het zou wel eens kunnen zijn, dat het kind uit Hagar moest geboren worden. Kijk! nu kreeg Saraï een lichtpuntje. Juist! Maar . . . God vervult de belofte niet, zolang men nog een lichtpuntje heeft. Dat moet men echt niet denken, Saraï. U hebt nog een lichtpuntje, en nu denkt u, dat zo de belofte vervuld zal worden. Maar zó wordt de belofte niet vervuld, hoor! Dan gaan uw lichtpuntjes er aan, en zult u er totaal niets meer van kunnen bezien. Dan komt u in de totale onmogelijkheid terecht, Saraï! Maar ja, dat wist Saraï nu nog niet. Ze had nu eenmaal een lichtpuntje.

Vervolgens lezen we: “Zo zeide Saraï tot Abram: Zie toch, de HEERE heeft mij toegesloten, dat ik niet bare; ga toch in tot mijn dienstmaagd, misschien zal ik uit haar gebouwd worden”. Dat ging tegen de huwelijkswet in. Het huwelijk is een twee-eenheid. “Die twee”, staat er, “zullen tot één vlees zijn”. “En wat God samengevoegd heeft, scheid de mens niet”. Maar als er dan ook een derde tussenkomt, wordt de twee-eenheid verbroken. Dat mag natuurlijk niet. Zeker, we weten het wel van de Bijbelheiligen, dat ze uit de begeerte om kinderen te mogen krijgen, de huwelijkswet geschonden hebben. Maar we weten ook, dat de Heere Jezus dat misbruik heeft veroordeeld, en dat Hij de huwelijkswet verklaard heeft volgens de eerste inzetting van het huwelijk. Hij heeft gezegd: “Van den beginne aan is het also niet geweest”.

Maar hier lezen we, dat Saraï Abram er toe bewoog om tot Hagar in te gaan. En Abram heeft dat ook gedaan, want we lezen: “En Abram hoorde naar de stem van Saraï”. Het is niet uit wellust geweest bij Abram, dat hij tot Hagar is ingegaan. Dat moeten we wel goed in het oog houden. Verder gaan we daar niet op in. Het was uit de begeerte, dat hij kinderen zou mogen gewinnen. Het was in het uitzien naar de vervulling der Goddelijke belofte.

Saraï haalde hem er dan toe over, om tot Hagar in te gaan, opdat zij uit Hagar zou gebouwd worden. Wat dus uit Hagar geboren zou worden, wilde zij aanmerken alsof het uit haar geboren was; want Hagar was toch haar dienstmaagd en Abram was haar wettige man, die op haar aandringen tot Hagar was ingegaan. Dat was toch mooi uitgerekend? Ja, de mens kon goed rekenen, en Abram kon zich in die berekening aardig goed vinden. Hij rekende precies zo, en zocht het aangezicht des Heeren niet. Daar moet u erg in hebben, hoor! Abram is niet eerst op de knieën gegaan, en heeft niet een antwoord hierop aan de Heere gevraagd, want dan was dit niet gebeurd. Zonder het aangezicht des Heeren te vragen is hij tot Hagar ingegaan. En ja, het bleek dat het nog niet tevergeefs was ook, want zij ontving bij hem.

Maar toen bleven toch ook de kennelijke blijken van Gods ongenoegen niet achterwege. Dit kunnen we in het vervolg beschreven vinden, want er staat: “En hij ging in tot Hagar en zij ontving. Als zij nu zag, dat zij ontvangen had, zo werd haar vrouw veracht in haar ogen”. Toen Saraï zag, dat zij veracht was door Hagar, haar

dienstmaagd, verwekte haar dat tot toorn. Nu ging ze met haar klachten haar man lastig vallen, en kon Abram er tenslotte nog de schuld van krijgen. Dat is ook wat? Het staat er; lees het maar. “Toen zeide Saraï tot Abram: Mijn ongelijk is op u; ik heb mijn dienstmaagd in uw schoot gegeven; nu zij ziet, dat zij ontvangen heeft, zo ben ik veracht in haar ogen; de HEERE rechte tussen mij en tussen u!”

Dat is toch ook wat? Saraï kon zelf de schuld niet overnemen. Nee, nu had Abram het nog gedaan, hoewel het op haar aandringen was geweest, dat Abram tot Hagar was ingegaan. Nu wilde ze echter dat haar smaadheid zou worden weggenomen, en dat Hagar zou worden vernederd.

Welnu, dat wilde Abram ook wel doen. We lezen: “En Abram zeide tot Saraï: Zie uw dienstmaagd is in uw hand; doe haar, wat goed is in uw ogen. En Saraï vernederde haar, en zij vluchtte van haar aangezicht”. Saraï heeft haar goed laten weten, dat ze een dienstmaagd was, en dat ze zich als een dienstmaagd had te gedragen. Maar dat kon de trotse Hagar juist niet verdragen. Daarom vluchtte ze uit Abrams huis. Dat mocht ze niet doen. De Heere is haar dan ook tegengekomen. Dat hopen we straks nog nader te beluisteren.

Ze had zich als een dienstmaagd te gedragen, en dat had ze nu juist niet gedaan. Daarom was zij de schuldige, want zij had haar vrouw veracht. Nu moest zij zich als een dienstmaagd onderwerpen aan Saraï, die over haar gesteld was. Ze mocht niet vluchten uit Abrams huis. Straks zou ze er uitgedreven worden, maar vluchten mocht ze niet. We zien dus duidelijk het onderscheid tussen Saraï en Hagar.

Mijn geliefden, ik ga een stapje verder, want deze geschiedenis behoort toch eigenlijk tot die dingen, waar de apostel van zegt: dat ze een andere beduidenis hebben. De apostel zegt: “Want dit namelijk Agar, is Sinaï, een berg in Arabië, en komt overeen met Jeruzalem, dat nu is, en dienstbaar is met haar kinderen”. En dan zegt hij: “Maar Jeruzalem, dat boven is, dat is vrij, hetwelk is ons aller moeder”. En dan zegt hij, dat wij daar de twee verbonden in zien voorgesteld. Geen drie verbonden, maar twee verbonden. Het werkverbond en het genadeverbond. Dan wijst hij er op, dat Abrams geschiedenis ons duidelijk leert, dat het zalig worden van de kerk, een zalig worden uit genade is. Dat de genade al het werk van de mens ten enenmale uitsluit; want als het uit genade is, dan is het niet uit de werken, want anders is de genade geen genade meer.

Het kind der belofte kon niet uit Hagar voortkomen. Dat mocht niet, want het kon niet voortkomen uit de dienstbare, maar alleen uit de vrije. Hagar was en bleef een dienstbare. Ach, mijn geliefden, dat moeten we nu geestelijk leren verstaan. Laat ik het nu even zo mogen zeggen: “Wat is het toch noodzakelijk dat we de geestelijke scheikunde leren”. Als we de geestelijke scheikunde leren, wat leren we dan verstaan? Dan leren we dat er een groot onderscheid is tussen de dienstbare en de vrije. Ja, een eeuwig onderscheid! Dat de dienstbare en de vrije nooit met elkander verenigd kunnen worden. Dan leren we onderscheid maken tussen wat uit Adam en wat uit Christus is; wat uit het verbroken werkverbond en wat uit het genadeverbond is. En als dan de fijne vezels van ons werk ontdekt worden, waar komen we dan achter? Dat die fijne vezels van ons eigen werk zo vast verbonden zijn aan de hovaardigheid des harten, juist als een vrucht van ons werkheilig bestaan. Dat zien we nu in deze geschiedenis zo duidelijk. Ik heb gezegd, dat de trotse Hagar die vernedering niet kon verdragen. Toen zij bevrucht werd, begon zij haar vrouw te verachten, en stelde zij zichzelf boven Saraï. Dat deed ze uit trotsheid des harten. Dat is nu de vrucht van al dat eigen werk, want dat doet de mens altijd omhoog gaan.

“Als het uit de werken is”, zegt de apostel, “dan heb ik roem, maar als het niet uit de

werken is, maar uit genade, dan is alle roem uitgesloten”.

De Farizeeër staat in de tempel en kan op zijn borst slaan in zelfverheffing. Hij kan zeggen: “Ik ben gelukkig niet een rover, dief of moordenaar; en ook niet als die tollenaar. Nee, ik ben heel wat beter”. En Nebukadnezar kon zeggen: “Is dit niet het grote Babel, dat ik gebouwd heb?” Zo gaat de mens in zijn eigen werk omhoog.

Dat zien we ook bij Hagar. Ze zegt: “Ik ben toch maar bevrucht geworden, als Abram tot mij ingegaan is”. En haar vrouw werd veracht in haar ogen. Maar wat zien we bij Sarai? Als Sarai vruchtbaar zal worden, zal ze niet omhoog kunnen gaan; maar dan komt ze aan de grond terecht en leert ze met de dichter zingen, wat ook wij gezongen hebben:

*Wie is aan onzen God gelijk,
Die armen opricht uit het slijk,
Nooddruftigen van elk verstoten.*

Ziet u het onderscheid? O mijn geliefden, dat is de geestelijke scheikunde. Daar moeten we door genade wat van leren kennen. Eigen werk maakt opgeblazen en doet roemen in zichzelf, maar genade maakt klein, brengt aan de grond en doet weten, wat het is als een onvruchtbare vruchtbaar te worden gesteld; en dat in een Ander en door een Ander; alleen uit vrij welbehagen en loutere soevereine genade. Kostelijke lessen liggen er dan in Gods Woord en zo ook in deze geschiedenis. Maar we moeten verder. We hebben u dus eerst even bepaald bij de oorzaak van haar vlucht. En nu willen we zien,

II. HOE DE HEERE HAAR TEGENKWAM OP DIE VLUCHT.

Ze moest zich dus vernederen onder Sarai en terugkeren tot haar. “En de Engel des HEEREN vond haar aan een waterfontein in de woestijn, aan de fontein op den weg van Sur”. Daar heeft ze natuurlijk vermoeid bij die fontein gezeten; uitgeput van gebrek en ontbering. Geen wonder! In een verbroken werkverbond is er geen lfenis of verkwikking te vinden voor de ziel. Dat moet u maar nooit denken. In tegenstelling daarvan kan men er in verteerd worden door afgunst, wrevel, wrok, vijandschap, haat en nijd, want de wet werkt toorn. Zovelen er onder de wet zijn, die zijn onder de vloek. Zij blijft van de mens gestreng haar loon eisen voor al haar arbeid. Nee Hagar, u zult het moeten verliezen. De vrije genade zal het winnen; denk er wel om, hoor! Eigen werk moet het verliezen voor de vrije genade Gods. Dat moet Hagar weten.

De Engel des HEEREN spreekt haar dan ook aan bij haar naam, maar ook naar haar stand. Daar moet u erg in hebben. En Hij zeide: “Hagar, gij dienstmaagd van Sarai!”

Ze moest dus goed weten, dat zij een dienstmaagd was. Dat liet de Engel des HEEREN haar goed weten. Daarom sprak Hij haar aan als een dienstmaagd van Sarai. “Gij dienstmaagd van Sarai!” Hij wees ze daarmee tevens op haar plicht. Maar hoe vernederend was deze aanspraak voor Hagar. Ze was een dienstmaagd en niet vrij. En ze dacht nu toch eigenlijk vrij te zijn. Ja, ja, ze had zich los gemaakt van haar vrouw, maar daarom was ze nog niet vrij.

O mijn geliefden, we kunnen in onze tegenkating tegen de vrije genade, en trotse zelfverheffing wel doorgaan in onze eigen weg en denken vrij te zijn, maar we zijn niet vrij. Als de Engel des HEEREN ons tegenkomt, zal Die het ons doen weten, want Hij gaat ons een vraag stellen. Een zeer belangrijke vraag. Die vraag heeft Hij ook aan Hagar gesteld. “En Hij zeide: Hagar, gij, dienstmaagd van Sarai! vanwaar komt gij en waar zult gij heengaan?” Dat is een belangrijke vraag; een levensvraag, mijn

geliefden, voor ons allen tezamen.

Bij een begrafenis heb ik over deze vraag wel eens gesproken; over die vraag van de Engel: "Vanwaar komt gij en waar zult gij heengaan?" We zijn allen op weg en reis door de tijd naar die grote en nimmer eindigende, alles beslissende eeuwigheid. Vanwaar komen wij? De mens van een vrouw geboren is kort van dagen en zat van onrust. Tot moeite zijn we geboren. Niet geschapen om te sterven, maar wel geboren om te sterven, allemaal! Waar gaan we heen? Wat is ons eeuwig huis? De mens gaat naar zijn eeuwig huis, maar wat zal dat eeuwig huis zijn? Als we blijven in onze onherboren staat, gaat het met ons zo op het eeuwig verderf aan. Dan zal het een eeuwig omkomen zijn. Dat zal vreselijk zijn. O mijn geliefden, daar zullen we wat van moeten leren kennen.

Nu ga ik even verder. Wat een eeuwig wonder, als onze afkomst mag liggen in de baarmoeder van Gods eeuwige raad! Vanwaar komt u? Van eeuwigheid vrij en soeverein door God tot de zaligheid verkoren; en nu in de tijd geroepen en wedergeboren, om nu ook gerechtvaardigd en geheiligd te worden en door een weg van rechtvaardigmaking en heiligmaking tot de heerlijkmaking te mogen komen. Ach, wat is het toch noodzakelijk om op zulke wijze de vraag van de Engel, die gewichtige levensvraag eens te mogen beantwoorden, om te weten waar we vandaan gekomen zijn; en dat uit kracht van de Goddelijke verkiezing en door de Goddelijke leiding en bearbeiding van die Goddelijke Geest; om dan ook te weten, waar we naar toe reizen.

Maar zie, dat was bij Hagar niet het geval. Zij was de dienstbare, en ze kon zich nu wel inbeelden, dat ze vrij was, maar het bleek in haar vlucht, dat ze niet vrij was. Als ze vrij geweest was, had ze niet behoeven te vluchten. Natuurlijk niet! Maar ze vluchtte wel. De Engel des HEEREN kwam haar tegen op haar vlucht, als een bewijs dat ze niet vrij was. Een mens, die vrij is behoeft de vlucht toch niet te nemen? Maar zij moest de vlucht nemen, omdat ze niet vrij was. Met haar vermeende vrijheid was ze de dienstbare, die uit haar diensthuis vluchtte. Dit moest ze goed aan de weet komen.

Zeg nu maar eens of er geen geestelijke leringen in deze geschiedenis liggen.

O mijn geliefden, wat is het toch noodzakelijk, dat we die geestelijke onderwijzingen leren verstaan. Het kan gebeuren in ons leven, dat we te ver spreken, en denken vrij te zijn, sprekende daarom over een vrijmakende daad; maar als de Engel des HEEREN ons nu eens tegenkomt, wat zou Hij ons vragen? Hij zal ons vragen, hoe we uit het diensthuis gekomen zijn, en of we wel wettig zijn ontslagen; of we wel bij onze afkomst terecht gekomen zijn, dat wil zeggen bij onze bondsbreuk. Of die breuk wel op de rechte wijze geheeld is, en of we van het ene verbond in het andere zijn overgegaan? Als dat niet geschied is, zijn we in het verbroken werkverbond gebleven. Dan kunnen we niet anders, dan vanuit dat verbroken werkverbond werkzaam zijn. En waar zal dat dan heengaan? Dat is te zien in de vrucht, en dat kunt u bij velen zien, die denken, dat zij vrij zijn, maar nooit waarlijk door de Zoon vrijgemaakt zijn. Waar gaat dat heen? Wel, dat wordt een groeien in een gestaltelijk genot. Waar gaat dat heen? Wel, dat gaat naar zo'n ongenaakbare hoogte, dat men niet meer te bereiken is en overal boven uitgegroeid is; maar dan in een weg van wettische heiligmaking, want de evangelische heiligmaking kent men niet, omdat men niet is afgesneden. Men zit vast en denkt, dat men de heiligmaking beoefent, maar men kan die nooit op een evangelische wijze met bewustheid voor zichzelf beoefenen, als men aan zijn eigen werk vast blijft zitten en de afsnijdende daad gemist wordt. Dus dan gaan we werk en genade door elkaar vermengen. Dan komt het in de vrucht openbaar, dat er nooit een afsnijdende daad heeft plaats gevonden. De wettische knoet is ons nog nooit uit de

handen geslagen. We zijn zelf onder de wet blijven liggen. En waar we onder de wet zijn blijven liggen willen we iedereen ook onder de wet houden, want waar we zelf geen deel aan hebben, mag een ander ook geen deel aan hebben.

Ik spreek nu over degenen, die te ver springen, en die dus denken vrij te zijn, omdat ze misschien wel eens ruim in de vrijheid hebben geblijft. Dat kan! Maar ze zijn toch niet door de Zoon waarlijk vrij gemaakt.

Nu is het zo noodzakelijk, mijn geliefden, dat wij daaraan ontdekt worden. Dat leert ons nu juist deze geschiedenis.

Wat zegt de Engel des HEEREN verder tot Hagar? “Keer weder tot uw vrouw en verneder u onder haar hand”. Denk er om Hagar, de vrije genade zal het toch moeten winnen. En daartegen moet men het toch afleggen, want zij wint het, vast en zeker. Al zou het ook in onze ondergang zijn; vrije genade zal het toch winnen!

Dit zal ik u met Gods Woord aantonen. De Heere Jezus heeft dat geleerd. Hij heeft gezegd tegen het eigengerechtig vrome Jodendom, dat ze zullen komen van het Noorden en Zuiden; van het Oosten en Westen; ja, er zullen nog hoeren, tollenaars en zondaren onder zijn, die ingaan zullen in het Koninkrijk Gods en zullen aanzitten met Abraham, Izak en Jacob. Dan zegt Hij: “Daar zult gijlieden buitengesloten zijn”. De vrije genade zal het winnen!

Ja, we behoeven eigenlijk niet verder te gaan dan de geschiedenis van Abraham. Daarin kunnen we het duidelijk lezen. Straks zal Hagar met haar zoon worden uitgedreven. Tijdens de maaltijd op de dag, als Izak gespeend werd zal Ismaël het niet kunnen laten met Izak te spotten. Dan zal het gelden: “Drijf deze dienstmaagd en haar zoon uit; want de zoon dezer dienstmaagd zal met mijn zoon, met Izak niet erven”.

De zoon der dienstmaagd zal niet erven met de zoon der vrije. De zoon der vrije, als het beloofde zaad, zal uit genade in de erfenis mogen delen. Al dat eigen werk van de mens valt er tussen uit en de vrije soevereine genade Gods wint het.

Nu komt het er op aan, dat wij het eens voor de genade mogen verliezen in ons leven. Dat zal noodzakelijk zijn. God zal de hoge boom vernederen, en de nederige boom zal Hij verhogen. De groene boom verdroogt Hij, en de dorre boom wil Hij bloeiende maken. Van dit Goddelijke werk, mijn geliefden, moet bevindelijk wat gekend worden.

De Engel “des HEEREN zegt tot Hagar, en dat moet beleving worden voor de ziel, “Keer weder tot uw vrouw, en verneder u onder haar handen”.

O, mijn geliefden, dan zou ik even het verbond, de verbondssluiting van God met Abraham ter sprake willen brengen. Laten we er even wat van oplichten.

We blijven dan niet bij Hagar zitten, en dat mag natuurlijk ook niet. We hebben tegenover Hagar, Sarai te stellen; tegenover het eigen werk, de genade Gods te plaatsen. We hebben dan te zien, hoe geheel de leiding Gods met Abram daarop gericht geweest is om die grote dierbare verborgenheid van het werk der zaligheid steeds nader en klaarder te ontdekken. Ik doe maar een enkele greep. Abram is dus geroepen uit Ur der Chaldeeën. Daar deed God hem al de belofte: “In u zullen alle geslachten “des aardrijks gezegend worden”. Ja, wat begreep Abram daar nu van? Hij begreep er niets van! Hij begreep alleen, dat hij tot een groot volk zou worden, en dat er in ieder geval een zaad uit hem zou voortkomen. Daar heeft de Heere niet duidelijk over Christus gesproken. Ze zeggen tegenwoordig: “U moet maar niet luisteren naar die mensen, die zeggen: ‘Het begint niet met Christus, want dat is iets van na 1834; toen is de kerk helemaal ontspoord en heeft men al die uitdrukkingen gekregen van: Het begint niet met Christus’. Ze zeggen: ‘Nee, maar de leidingen des Heeren zijn zo

verschillend, en zijn niet bij elk mens hetzelfde”.

Het kán ook wel eens met Christus beginnen. Ja, ja, u kunt in het begin van de weg wel een toezegging krijgen, gelijk als Abram. En die toezegging houdt alles in, want dat was bij Abram ook zo”. Abram echter verstónd er niets van, maar is door het geloof gehoorzaam geweest, om te gaan naar de plaats, die hij tot een erfdeel ontvangen zou, niet wetend waar hij komen zou.

Toen hij in Kanaän kwam, is hij temidden van de Kanaänieten terecht gekomen. Hij kon daar geen erfdeel noch vaste woonplaats krijgen. Hij wist het bij gevolg niet meer! Wat wist hij niet meer? Daar hield zijn weg op, en toen zijn weg ophield, ontsloot God voor hem een weg. God liet hem weten, dat dit het land was, dat Hij hem geven zou. En daar heeft hij een altaar opgericht, te Bethel. Daar is het hem, gelijk bij Jacob een Bethel geworden. En daarna heeft het de Heere behaagd hem de inhoud van de belofte steeds klaarder te ontdekken.

Ja, nu zijn er nog vele andere dingen gebeurd. Lot is nog gevankelijk weggevoerd, en hij heeft die koningen achternagejaagd en verslagen. Hij heeft een roemrijke overwinning op die koningen behaald en Lot uit hun handen verlost. Toen hij terugkwam van het verslaan der koningen, ontmoette hem een koning, namelijk Melchizédek, koning van Salem en een priester des Allerhoogsten Gods.

Een voorbeeld van de Middelaar. Die geen Hoge priester is naar de ordening van Aäron, maar naar de ordening van Melchizédek. Melchizédek gaf hem brood en wijn en zegende hem en zeide: “Gezegend zij Abram Gade, den Allerhoogste, Die hemel en aarde bezit”. O Abram, dat wil toch wat zeggen, zo’n zegen van Melchizédek te krijgen, want als priester des Allerhoogsten Gods geeft hij er getuigenis van, dat u een gezegende des Heeren zijt. Abram, nu behoeft u nergens meer aan te twijfelen.

Wat? Ik lees in het volgende hoofdstuk: *“Na deze dingen geschiedde het woord des HEEREN tot Abram in een gezicht, zeggende: Vrees niet Abram!”* Wat is dat nu toch? Die Abram is ook een sukkel geweest. Ja zeker! Voor al die mensen, die zeggen: U moet maar niet luisteren naar hen, die zeggen, dat het niet met Christus begint. Voor zulken is hij een grote sukkel geweest. Maar hij heeft er 25 jaar over moeten doen, eer de belofte voor hem werd vervuld. Zo’n sukkel was Abram; en zo’n sukkel is een kind van God nog. Een kind van God, die door dezelfde Geest geleid wordt en de belofte wel krijgt, maar de inhoud ervan niet verstaat en Christus niet kent. O, dan kan het door een diepe weg van beproeving gaan, en dan wordt Abram bevreesd.

Nu zal ik u nog wat zeggen. Weet u wat Abram zei? “Heere, HEERE! wat zult Gij mij geven, daar ik zonder kinderen heenga en de bezorger van mijn huis is deze Damaskener Eliézer?” Maar nu moet u toch ophouden, Abram! Wat bedoelt u met dat ‘heengaan’?

Natuurlijk sterven! Bedoelt u daar sterven mee, en dan zonder kinderen heengaan? De Heere heeft toch gezegd, dat u een zoon zou krijgen? Nu moet u toch ophouden! Ja, dat is het nu juist; daar hebt u de praktijk van het leven!

Ach, misschien zit er nog één in het midden van ons, die zegt: o, ik krijg er een ademtocht in. Dit is mij niet onbekend. Ik heb er wel eens wat van mogen zien, en geloven, dat het in een Ander ligt. En ik heb wel eens krediet voor die Persoon gekregen voor mijn arme ziel. Ik heb de kracht van de belofte wel eens aan mijn ziel mogen ervaren. Maar nu zeg ik wel eens: Het komt steeds korter bij de dood en ik zal nog met een onvervulde belofte moeten sterven. Zonder kinderen zal ik heengaan; dat is mijn einde!

Wat zegt de Heere hierop? “Abram, nu moet u eens meegaan”. Toen leidde Hij hem

uit naar buiten en zeide: “Zie nu op naar den hemel, en tel de sterren, indien gij ze tellen kunt; en Hij zeide tot hem: Zo zal uw zaad zijn!” Wat een ruimte ontsluit zich hier voor Abram; een eeuwige ruimte! “En hij geloofde in den HEERE; en Hij rekende het hem tot gerechtigheid”.

Maar dan heeft Abram nog een teken aan de Heere gevraagd. Was dat verkeerd? Nee, want dat deed hij in het geloof. Dat was een Goddelijk werk. “Hij geloofde in den HEERE”, staat er; en tegelijk vroeg hij een teken aan de HEERE tot bevestiging van de waarheid der Goddelijke belofte. Hoe kan dat dan? Wel dat zal ik u zeggen. Dat was net als bij Jacob te Pniël. Daar vond een worsteling Gods plaats in zijn ziel, en toen riep Jacob: “Ik laat u niet los, tenzij Gij mij zegent!”

Abram moest een driejarige vaars, en een driejarige geit, en een driejarige ram, en een tortelduif en een jonge duif nemen. Wat! krijgt hij geen ander teken? Moet de hemel en de aarde niet onderste boven gekeerd worden?

Nee, nee, want Abram moet juist weten, hoe eenvoudig het Goddelijke werk is. Dat moet hij goed weten. Abram mag in het geloof gehoorzaam zijn en deelt die beesten midden door. Dit zag op de Middelaar, Die zo verbrijzeld zou worden. Alleen de duiven niet. Nee, nee, die worden wel geofferd, maar dan in dankbaarheid, daarom worden ze niet verbrijzeld. Daar moet u goed erg in hebben. Duiven worden niet verbrijzeld, want dat is een dankoffer.

De kerk wordt niet verbrijzeld, maar ze leren er wel wat van, om zich in een weg van ware dankbaarheid aan de Heere op te offeren.

Maar om kort te zijn, daar gebeurde wat. Het wild gevogelte kwam en vloog op dat aas aan, om het te verscheuren en te verslinden. Abram joeg het weg, want dat mocht niet gebeuren. De Heere liet hem daardoor zien, dat de kerk in de verdrukking zou komen. Abrams zaad zou in de verdrukking komen, maar de Heere zou dan toch tonen, dat Hij aan Abrams zaad gedachtig was in die zware verdrukking in Egypte, en dat uit kracht van het verbond.

Nu liet de Heere een diepe slaap op Abram vallen; een natuurlijke slaap. En in die natuurlijke slaap liet de Heere hem bovennatuurlijke dingen zien. Er viel ook een duisternis op hem en een grote schrik.

O mijn geliefden, het wil toch wat zeggen als God Zich in een verbondshandeling met de mens gaat begeven. Dat moest Abram goed weten. En de ziel moet dat ook goed weten, want daar is ze bij als dat gebeurt. Dat gaat niet buiten haar om, want dan zal ze weten, wat de grond is, waarop een heilig en rechtvaardig God tot een schuldig verdoemelijk zondaar naderen kan. Dat zal de ziel aan de weet komen! Zij zal weten hoe God nadert tot een mens, die geen ogenblik voor Hem kan bestaan. “Komt dan en laat ons samen rechten”. Dan gaat het boek der consciëntie open, dat de ziel schuldig verklaart aan de gehele heilige Wet Gods door erf en dadelijke zonden. Dan valt er een duisternis op de ziel, want dan vallen alle vorige bevindingen weg; hoe licht het in die bevindingen voor de ziel ook geweest is. Dat licht wordt verdoofd en een duisternis valt over de ziel, want men wordt niet als een mens met bevinding gerechtvaardigd, maar als een goddeloze. Dan zal dat boek van die geopende consciëntie de ziel doen beven en sidderen voor Gods ontzagelijke Majesteit. O mijn geliefden, dat is maar een moment, een ondeelbaar ogenblik, maar juist lang genoeg om al zijn bestaansrecht voor God te verliezen en hem handelbaar voor God te maken. Daar houdt zijn werk op en dan gaat God werken. Dan komt de Drieënige onveranderlijke Verbonds-God aan het woord. Dan gaat God in een rokende oven en vurige fakkel tussen de stukken door.

Ach, misschien zitten er nog in ons midden, die zeggen: “Mocht mij nog eens gebeuren, dat God tussen de stukken doorging!” Dat zal moeten gebeuren. Dan wordt de breuk geheeld en de scheiding weggenomen. Dan wordt de schuld verzoend en verteert God Zelf het offer. Dan wil Hij op grond van het door Hem gebrachte offer het verbond sluiten met de ziel. Dan zal de ziel het weten, hoe de Verbonds-God haar deel geworden is door een rechte weg en hoe ze door de Verbonds-Middelaar verenigd is geworden.

Daar is Hagar er tussen uit gezet, want dan valt het eigen werk weg, en wint de genade het van al het eigen werk van het schepsel. Kostelijke lessen!

III. Wat de HEERE haar belofde op die vlucht.

Nu nog even wat. Hagar kreeg ook nog een belofte. Wat? Een belofte? Kreeg Hagar nog een belofte? Ja, ja, maar geen belofte tot de zaligheid, maar een belofte voor de tijd! Toch was dat een belofte.

Hagar is teruggegaan naar Saraï en ze heeft zich mogen vernederen onder haar handen. Ze heeft het echter niet op een rechte wijze gedaan, want dat is later wel gebleken. Daarom moest ze er later uitgedreven worden. Op dit moment heeft ze het echter gedaan, en ze mocht er ook nog goed mee zijn. De Engel des HEEREN heeft haar doen weten, dat ze bevrucht was en een zoon zou baren; en dat er een groot volk uit haar voort zou komen.

Nu moet u even goed luisteren. Ik kan het maar even aantippen. We lezen: “Voorts zeide de Engel des HEEREN tot haar: Ik zal uw zaad grotelijks vermenigvuldigen, zodat het vanwege de menigte niet zal geteld worden”. “Ook zeide des HEEREN Engel tot haar: Ziet, gij zijt zwanger, en zult een zoon baren, en gij zult zijn naam Ismaël noemen, omdat de HEERE uw verdrukking aangehoord heeft”. “En hij zal een woudezel van een mens zijn; zijn hand zal tegen allen zijn, en de hand van allen tegen hem; en hij zal wonen voor het aangezicht van al zijn broederen”. Dus hij zou een woudezel van een mens zijn. Een echte werkezel. Daar zou een groot volk uit hem voortkomen; dus nog vele werkezels zouden uit hem voortkomen. Ja, het ontbreekt de godsdienst niet aan werkezels; dat moet u niet denken. Helemaal niet! Daar heeft het nooit aan ontbroken.

De HEERE zegt: “Er zullen heel wat werkezels uit die zoon, die gij baren zult, voortkomen”. Maar het was toch een belofte, die zij kreeg? Ja, maar daar moet u nu juist erg in hebben, want men kan zich blind staren op de belofte, die Hagar kreeg.

Hoe dan?

Dat zal ik u toelichten. Als men de godsdienst, de Hagarenen, ziet bloeien en groeien, kan men er wel eens lelijk mee in de knoop komen. Dan zeggen ze van binnen: “Nu moet u eens kijken, hoe het daar naar toe gaat”. “Dat gaat allemaal maar even voorspoedig en voor de wind; ze hebben de Heere niet tegen, maar ik heb alles tegen. Met die mensen weet ik geen raad!” Nee? Even wachten dan.

Ik lees elke zondagmorgen Psalm 92. Daar ben ik wel eens uit vertroost geworden. Wanneer ik niet meer wist, wat ik als een onvruchtbare Saraï voort moest brengen, op de preekstoel. “Dat de goddelozen groeien als het kruid, en al de werkers der ongerechtigheid bloeien, opdat zij tot in der eeuwigheid verdelgd worden”. Daar gaan de Hagarenen, en daar moet men erg in hebben. Laat ze dan maar in voorspoed leven! Het is een belofte, die God aan Hagar doet voor de tijd, maar niet voor de eeuwigheid. Dus daar moet u zich maar niet blind op staren.

Nu ga ik nog een stapje verder. Ismaël was een woudezel en bleef een woudezel. We zijn allemaal als een veulen van een woudezel geboren. Ongetemd, onbeschaamd, ruw en onhandelbaar; dat is nu juist een woudezel !

Ik heb u zojuist gezegd, hoe Abram handelbaar gemaakt is door God. Wij zullen ook handelbaar voor God moeten worden. Ismaël echter wordt nooit handelbaar voor God, en Hagar ook niet. Men staat er wel van te kijken, welk een masker een Hagareen voor kan hebben. Daar staat men eerlijk van te kijken. Men heeft er heus geen erg in hoe zo'n wolvenhart verborgen kan zitten onder een schapenvacht. U moet eens horen, wat die Hagar zegt. Er staat: "En zij noemde den Naam des HEEREN, Die tot haar sprak: Gij, God des aanziens ! want zij zeide: Heb ik ook hier gezien naar Dien, Die mij aanziet?"

Die heeft een masker voor! Ja, daar moet u op rekenen, hoor! De Hagarenen kan men horen bidden: "O God des aanziens en der menigvuldige ontfermingen!" Dat is nog eens echt; dat is nog eens uit ootmoed! Ja, dat deed Hagar ook. Ze zegt: "O God des aanziens!" Het kan toch niet beter? Dat lijkt er op, niet? Ja, het lijkt er op, maar het is het niet. Dat is het masker, dat Hagar voor heeft.

Maar wat Hagar zegt, mag Saraï ervaren. En daar komt het op aan. Ziet u, mijn geliefden, dat we de woorden kunnen hebben, maar dat het op de zaken aankomt? Weet u, wat men ziet onder de godsdienst? Dat de Hagarenen de woorden hebben, maar Saraï de zaken krijgt. En dat is de hele zaak, waar het om gaat. Dat ziet u in de geschiedenis van Hagar.

O, wat is toch ook deze geschiedenis vol van geestelijke lering, nietwaar? Wat is het toch nodig de zaken der woorden deelachtig te worden! Met de woorden kunnen we veel klaar maken, maar we verstaan de zaken niet. Als de woorden zaken gaan worden, wordt het beleving, wat we nu gaan zingen van Psalm 103 vers 9.

Toepassing

Dit vers kan Hagar nooit zingen, en Ismaël ook niet. Ze zingen het wel, maar ik heb gezegd, dat ze met de mond heel wat klaar kunnen maken; ze kunnen het echter nooit uit het hart zingen. Dat kan Hagar niet.

Misschien hebt u wel gedacht, toen u de tekst hoorde aflezen: "Wat gaat die man nu toch doen?" Zet hij Hagar nu "bij Gods volk in zijn preek? Wat denkt u nu toch? Hagar is bij mij buiten de deur gezet; zal ik haar er nu in gaan preken? Dat kan ik niet. Het is mij eeuwig onmogelijk, om Hagar er bij te preken! Ik weet goed genoeg, dat ze er uit gedreven is, want dat gaat zo maar niet. O nee, daar is wat aan vooraf gegaan! Abram had het van Hagar verwacht en Saraï ook. Maar Abram kon met zijn eigen werk slechts een woudezel doen voortkomen. Een echte werkezel; een sterk gebeende ezel. Ja, en daaruit zouden nog vele ezels voortkomen. Ja, met dat eigen werk doet een mens wat !

Mijn geliefden, ik moet ophouden, maar de Waarheid is zo ruim. Er ligt toch zo'n rijke stof in. Als Abram uitgeleid wordt naar buiten, zegt de Heere: "Nu moet u eens naar boven kijken". "Ja, dan ziet u wat".

"U moet die sterren eens zien, Abram". Al staan ze ver van de aarde af; weet u wel hoe groot ze zijn? Groter dan heel de aarde. Kunt u het begrijpen? Nee, dat is niet te begrijpen. En dan zoveel, en toch weer zover van elkaar verwijderd. Kunt u het begrijpen? Dat is niet te begrijpen. Hoe ruim wordt het nu voor u, Abram? Hoe ruim? Eeuwig ruim! "In dezelve ligt de eeuwigheid, opdat wij behouden worden!"

Abram, niet doorvloeien!

Wat, niet doorvloeien? Hier kan men gerust doorvloeien. Hagar zegt altijd: "Niet doorvloeien, hoor!" Hagar vloeit ook door, maar in haar eigen werk, en niet in de genade. In de genade kunt u niet doorvloeien, dat moet u niet denken, want dat is eeuwig onmogelijk.

Als Abram uitgeleid wordt naar buiten, kan hij niet meer doorvloeien. Dan kan hij zo ruim niet doorvloeien of het is nog veel ruimer. Hij komt in de eeuwigheid terecht, waar geen einde meer aan is. Ga maar eens tellen, Abram. Hoever bent u al? Duizend, tienduizend, miljoen? Ik kan ze niet tellen. O nee, het ligt eeuwig vast, Abram. Eeuwig vast in die God, Die er was eer de bergen geboren waren. “Van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God”, zegt Mozes. De gangen der eeuwen zijn Zijne. Wat een ruimte toch!

En dan stellen we daar tegenover het werk van Hagar. Die brengt een woudezel voort. De ene woudezel na de andere. Dat wordt ook een ontelbaar zaad. Ja, in dat eigen werk kan ook een groeien en bloeien zijn, maar dat alles in een verkeerde weg. Daar is ook een eeuwigheid in, maar tot het eeuwige verderf. Daar moet u eens over denken. Zovelen er onder de wet zijn, die zijn onder de vloek, en die blijven eeuwig onder de vloek. Zij komen er nooit meer onder uit. Weet u wat nodig is, hier in ons leven, om te beleven wat we gehoord hebben, namelijk om aan het einde van ons werk te komen, opdat er een overslag in onze ziel komt naar de zijde van de vrije genade, want anders blijven we onder de wet, eeuwig onder de wet? Dat zal wat zijn, mijn geliefden!

O, ik moet toch even nog vermanend en waarschuwend zijn in de toepassing. Eigenlijk ben ik het al geweest, als u het maar goed begrepen hebt, in de gehele preek. Als u goed geluisterd hebt, hebt u misschien gezegd: “Daar versta ik allemaal niets van; dat is Latijn voor me”. “Ja, uitwendig vind ik het wel mooi om naar te luisteren, maar goed begrijpen doe ik het niet eens, want ik kan daar niets van; het is mij helemaal vreemd”.

Erg! Ze zeggen tegenwoordig: “Zo moet een dominee niet preken; dat is niet goed, want daar krijgt men maar onbekeerde mensen mee”. Maar dat is het nu juist! Ze hebben een poosje geleden nog van mij gezegd - en dat hoorde ik - “Die dominee verkondigt niet de volle raad Gods”.

Nu, ze slaan soms de spijker aardig op de kop, want daar ga ik altijd mee naar huis, zodat ik zeggen moet: “Heb ik nu wel de volle raad Gods uitgedragen?” Dat is waar, hoor! Maar ik dacht toch bij mezelf: “Ik zou zo iemand zelf wel eens willen ontmoeten”. Ik wilde wel, dat ze nu zo iets tegen mij zelf zeiden, maar dat doen ze niet. Ik zou dan zeggen: “Wanneer verkondig ik dan de volle raad Gods?” “Vertel me dat nu eens”. Als u wat in uw zak mag houden, zeker. Dan verkondig ik voor u natuurlijk de volle raad Gods, maar niet als uw zakken leeg gehaald warden, en als alles er uit moet. Kijk, daar hebt u nu precies het punt. Dan zeggen ze: “Hij verkondigt niet de volle raad Gods, want de zakken worden leeg gehaald”. Ze houden niets over; ze worden er buiten gepreekt.

O mijn geliefden, het zal zo nodig zijn, dat we eens gaan gevoelen, wat het zeggen wil: “Buiten te staan”. En er alzo buiten gepreekt te worden.

We zeiden van Abram, dat er een duisternis over hem viel en een grote schrik. Wat denkt u ervan als u onbekeerd moet sterven? Stel u eens voor dat u gezond en wel van huis gaat en dan verongelukt en dat het dan zo eeuwigheid wordt. En dan niet bereid! Dan wordt het een eeuwige duisternis en een grote schrik. U komt dan met een grote schrik zo in de rampzaligheid terecht! O, dat u er nog eens goed over na mocht denken: “Het zal toch wat zijn voor mij, als ik zo met een grote schrik in de hel terecht kom; als ik voor eeuwig verloren zal moeten gaan, om dan in de eeuwige duisternis aan te landen; de plaats van ach en wee; de plaats der pijniging, waar wening zal zijn en knersing der tanden”.

O mijn geliefden, het wil wat zeggen in een verbroken werkverbond te liggen. Moet ik

u dat prediken? Ja, dat moet ik u prediken. Ik moet u eerlijk zeggen, dat we het verbond met God verbroken hebben en dat we nu door de werken nooit meer gerechtvaardigd kunnen worden. Dat God niet iets van ons eist, maar alles. Ze kunnen wel zeggen: “Men moet er toch iets aan doen?” Nee, u moet alles doen! “Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen”. U moet alles doen. De breuk moet geheeld worden, want dat eist God van u.

De Engel zegt tot Hagar: “Vanwaar komt gij, en waar zult gij heengaan?” “Keer weder tot uw vrouw, en verneder u onder haar handen”. De genade zal het moeten winnen. Gij zult het op een zaligmakende wijze moeten verliezen. Er moet vernedering komen.

Bij Hagar is er geen rechte vernedering geweest. Men kan nog geveinsd onderworpen zijn ook. Dat is genoeg onder de godsdienst te vinden. Daarom raakt men van de Hagarenen nooit verlost. Zij moeten er nu eenmaal zijn, want het onkruid moet gelijk met het koren opgroeien. “Laat ze beiden tezamen opwassen tot den oogst”, zegt de Heere Jezus.

Ja, ik heb er vandaag toch even aan gedacht. Ik stond bij het graf van die lieve vriendin. Niet, omdat zij een lief mens was in zichzelf, want dat is geen een mens. Ze had zichzelf leren kennen als een walgelijk schepsel. Aan haar is bevestigd: “Gij zult van uzelf een walging hebben”. Ik had ze lief, en zij was lief in een Ander en in het werk van een Ander. Dan denkt men toch aan die eeuwige scheiding, want al mag men zeker weten van zo’n schepsel, dat ze mocht ingaan in de eeuwige heerlijkheid, toch ziet men dan zoveel mensen, geschapen voor de eeuwigheid, zitten en staan, en dat grijpt je aan. Dan zullen er toch zoveel zijn, die haar hebben gekend en met haar geleefd hebben, maar voor eeuwig van haar gescheiden zullen zijn.

Ach, dat zal toch wat zijn, mijn geliefden: die Waarheid gehoord; de zuivere Waarheid te hebben horen verkondigen; het volk van God te hebben horen spreken, en zelf vreemdeling van dat leven te zijn gebleven! Altijd in het werkhuis blijven zitten, en altijd te goed geweest voor de genade. Altijd een roem overgehouden op eigen werk: Ik heb dat gedaan; ik heb er naar gevraagd en naar gezocht. O geliefden, daar hebt u Hagar. En die Hagar gaat naar de hel, als het niet tot een waarachtig verlies komt voor de vrije genade.

O jong en oud, dat heb ik u voor te houden. Het zal wat zijn eeuwig verloren te gaan, omdat u te goed voor de genade zijt gebleven. Die in de hel liggen, zijn daar niet omdat ze te veel gezondigd hebben, en dat er geen Middelaar voor hen was. Daarom liggen ze niet in de hel, maar ze liggen daar, omdat ze in het werkhuis zijn gebleven. Ze liggen daar, omdat ze nooit vatbaar voor de genade zijn geworden. Altijd te goed gebleven; een roem in zichzelf overgehouden. Daarom liggen ze in hel.

Die zalig worden, zullen weten, dat ze de roem aan een Drieënig God hebben te brengen. Daar hebben we vandaag bij het geopende graf van onze zielsvriendin nog over gesproken.

De volkeren, die zalig worden, zullen zich in dat licht verblijden. De koningen brengen hun heerlijkheid in de stad. Het zijn allemaal ont kroonde koningen. Ont kroonde koningen gaan de heerlijkheid brengen in die stad. Al de heerlijkheid brengen ze Koning Jezus toe. O, Hem komt toe de aanbidding en dankzegging tot in alle eeuwigheid. Zij, die zalig worden, zullen weten, dat ze *uit genade* zalig geworden zijn. Daar moeten we wat van leren. En daar kunt u nog wat van leren, zolang u in het leven bent. Als straks de dood komt en de zeis des doods maait uw leven af, kan het

niet meer. Dan wordt Hagar voor eeuwig uitgedreven, en dat zal vreselijk zijn.

Daarom zal het nodig zijn, dat Hagar in dit leven uitgedreven wordt. “Drijft de dienstmaagd uit en haar zoon. Dat moet hier gebeuren. Dat gebeurt aanvankelijk door de ontdekkende arbeid van Gods Geest, want die ontdekkende werking van Gods Geest is er helemaal op gericht Hagar uit te drijven. Als een mens denkt en uitroept: “Het is verloren, voor eeuwig verloren; verloren met mij, nadat ik er alles aan gedaan meen te hebben, en wat ik ook afgetobd heb en wat ik ook afgeworsteld heb; het is een verloren zaak!”

Mijn geliefden, is het daar wel eens met u gekomen, want het is toch zo noodzakelijk, dat het daar eens een keer komt. Dat het echt een verloren zaak voor ons wordt, want anders kan nooit de weg buiten ons ontsloten worden. Abram is door de belofte op de Middelaar geweest, maar is zelf wel aan het werk gegaan. Abram's geloof is zwaar beproefd geworden, en Saraï's geloof ook. Daar hebben we iets van gehoord. Die weg heeft er nu juist toe moeten dienen, om Abram en Saraï goed te leren, dat het kind der belofte nooit uit de dienstbare voort kan komen. Nooit uit Hagar, maar alleen uit Saraï. Daar moet de weg der ware zielsbekommering toe dienen. Om bij al het evangelische licht, dat men kan hebben gekregen, ons met al ons eigen werk elke keer weer op een dood punt te brengen. En elke keer weer te doen weten: *het is Hagar niet!* Nee, men kan zijn betrouwen op Hagar stellen, en tot Hagar de toevlucht nemen, maar het is Hagar niet, hoor! Hagar komt er niet!

O, dat we dat maar meer en meer mochten leren. Dat we ook eens op een plekje mochten komen, dat werkelijk de dienstmaagd uitgedreven werd; en God eens tussen de stukken door mocht gaan, opdat die twee ongelijke partijen elkander zouden mogen vinden, en dat door het Zelf gebrachte en geschonken offer des Vaders; om zo in het verbond met God gesteld te worden. En om in dat testament te worden opgenomen, dat met dat bloed bezegeld is.

O, het wil toch wat zeggen, mijn geliefden, om in dat verbond te mogen overgaan. Dan zullen we het ook moeten leren, dat de kerk alleen zalig wordt uit kracht van dat verbond, en vanwege Gods onveranderlijke verbondstrouw. Dat de kerk nu uit dat verbond bediend en onderhouden wordt, want anders zou ze niet kunnen leven. Daar zorgt de HEERE echter voor.

Hier raken we van Hagar toch niet helemaal verlost, dat moet u niet denken, o nee! O, die sterk gebeende ezels! Daar kunt u er genoeg binnen in u van vinden, als u er maar aan ontdekt wordt. Daar zit het iedere keer maar aan vast, en daar hapert het steeds maar aan.

Werkelijk waar, mijn geliefden, de zonden maken een scheiding. O, men kan zo ver afdwalen van de Heere. Maar ja, die zonden doen het niet alleen. De Heere zegt: “Al had gij met vele boeleerders gehoereerd, als gij nochtans tot Mij wederkeert, zult gij zien, dat Ik weer genadig ben”. “Ja hoor, dat zult u werkelijk zien, dat Ik genadig ben”. “Maar u keert iedere keer weer tot uw dwaasheid terug en gaat iedere keer weer tot Hagar in”. Dat is nu de zaak! Daarom moet u zoveel in de duisternis uw weg gaan. Welgelukzalig is dan het volk, dat het geklank kent. Zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen, en zullen zich de ganse dag verheugen in de roem van Zijn Naam. Maar dan moet ik de oorzaak bij mijzelf zoeken, dat ik zoveel in de duisternis mijn weg moet gaan.

Dan ben ik vandaag jaloers geweest op haar, die van zichzelf is verlost; van de zonden verlost en van het eigen werk verlost. Om nu eeuwig hier boven in Kanaän te zijn en daar des Konings Goddelijke gunst en Zijn zalige gemeenschap te mogen smaken, in Zijn land, vloeiende van melk en honing. O, de strijd heeft voor haar opgehouden. Ja,

daar zijn we bij bepaald en daar hebben we over gesproken ook.

*Ook zal mijn vlees, thans afgesloofd,
ten spijt des vijands in den grafkuil zeker wonen.*

Ze is voor ons niet dood. Nee, daar hebben we iets van mogen gevoelen. Die scheiding valt niet voor eeuwig.

O, wat ligt het toch vast voor de kerk. De ganse kerk komt er. Die ons voorgegaan zijn, zijn gelukkig, maar de anderen zullen volgen. Straks zal de ganse kerk verenigd mogen zijn om eeuwig in de gemeenschap met het geslachte Lam te mogen verkeren, en eeuwig een Drieënig God al de hulde toe te brengen, met al degenen, die zalig zullen worden.

Het zal een schare zijn, die niemand tellen kan. Ze hebben allen geleerd, dat het kind der belofte uit Hagar niet kan voortkomen. Ze hebben allen geleerd: “Uit genade zijt gij zalig geworden, door het geloof, en dat niet uit u, maar het is Gods gave”. Dan zal het geloof worden verwisseld in aanschouwen, en dan zal men eeuwig aanschouwen in storeloze gelukzaligheid.

Amen.

Slotzang: Psalm 119 : 41.

2. ONZE AFHANKELIJKHEID VAN HET LEVENWEKKENDE WERK

VAN DE HEILIGE GEEST

Biddagpreek

Psalm 74 : 16

Lezen: Psalm 104 : 14 t/m einde

Psalm 19 : 1

Psalm 33 : 3 en 7

Psalm 65 : 7

Geliefden.

Bij de wegvoering van de Joden naar Babel is in vervulling gegaan het Woord des Heeren, door de mond van de profeet Jesaja gesproken, dat we lezen in Jesaja 24 : 1: *“Ziet, de HEERE maakt het land ledig, en Hij maakt het woest; en Hij keert deszelfs gestaltenis om, en Hij verstroot zijn inwoners”*.

Het was een ontzagelijk oordeel, dat de profeet in de Naam des Heeren het volk moest aankondigen. Het land zou ledig en woest gemaakt worden, zodat er geen inwoner zou overblijven. Het land zou ledig achtergelaten worden, maar het zou ook woest worden.

Wat het inhield, dat de Heere het land woest zou maken, kunnen we duidelijk lezen in de klachten van de dichter van Psalm 79 en de profeet Jeremia. Denk maar aan de woorden van de dichter van Psalm 79, als hij de verwoesting moest aanschouwen: *“O God ! Heidenen zijn gekomen in Uw erfenis; zij hebben de tempel Uwer heiligheid verontreinigd; zij hebben Jeruzalem tot steenhopen gesteld”*.

We weten ook hoe Jeremia heeft moeten klagen op de puinhopen van Jeruzalem over de verwoesting, die hij moest aanschouwen. *“Ik ben de man, die ellende gezien heeft door de roede Zijner verbolgenheid”*. *“Daarom is ons hart mat, om deze dingen zijn onze ogen duister geworden. Om des bergs Sions wil, die verwoest is, waar de vossen op lopen”*.

Dus het was een vreselijk oordeel, dat door de mond van de profeet Jesaja het volk werd aangekondigd, want hij moest in de Naam des Heeren zeggen: *“Ziet, de HEERE maakt het land ledig, en Hij maakt het woest; en Hij keert deszelfs gestaltenis om, en Hij verstroot zijn inwoners”*.

We houden biddag met elkander en hebben deze dag afgezonderd, opdat we de Heere om een onmisbare zegen zouden vragen over de arbeid, die weer verricht moet worden in het komende jaarseizoen. Ach, als we zien op de steeds toenemende goddeloosheid, hebben we dan niet te vrezen, dat het woord van de profeet Jesaja ook aan ons zal vervuld worden? Wat het betekent, dat de Heere het land woest en ledig maakt, kunnen we vernemen door de berichten, die uit het buitenland tot ons komen. Als de Heere daar met Zijn oordelen de mensen bezoekt en een land soms door een grote overstroming geteisterd wordt of er een aardbeving plaats vindt, wat verschrikkelijk is het dan, als zo'n land ledig en woest en zijn gestalte omgekeerd wordt.

We weten wel wat er ook in ons vaderland gebeurd is. We denken dan aan de tijd van de oorlog en de watersnood. Vreselijk was het toen, het land ledig en verwoest te zien liggen. Toen de Heere haar gestalte omkeerde en haar inwoners verstrooide.

Zouden we dan niet met vreze vervuld moeten zijn als we er aan denken, dat vanwege de toenemende goddeloosheid wellicht weer zulk een oordeel ons zal moeten treffen.

Maar nu had de Heere over Israël nog steeds veel lankmoedigheid betoond. Als God met Zijn oordelen door ging trekken, was dat rechtvaardig. “Ik maak het land ledig en Ik maak het land woest”, zo werd er gezegd.

Welk land was dat? Het land, dat de Heere aan Abraham beloofd had, zodra Hij hem riep uit het land der Chaldeeën. Toen heeft Hij gezegd: “Ga uit uw land en uit uw maagschap naar het land dat Ik u wijzen zal”. Steeds weer heeft Hij Abraham toegezegd, dat Hij dat land hem en zijn zaad tot een erfelijke bezitting zou geven. Het was dat land vloeiende van melk en honig. Het was dat land, waarin Hij Zijn kerk tot openbaring wilde brengen. Het was dat land, waarin Hij zoveel bemoeienissen had gemaakt met dat volk, dat Hij daar heeft doen wonen. Daarom was het ook des te verschrikkelijker, dat dat volk zich van Zijn wegen afkeerde, en was het oordeel des te erger. “Ziet, Ik maak het land, dat beloofde land, dat land Kanaän, ledig en woest en Ik keer zijn gestaltenis om”.

Maar zou datzelfde ook voor ons niet gelden, mijn geliefden? We zijn toch ook een bijzonder bevoorrecht volk, en de Heere heeft toch ook ons een land gegeven, dat Hij met de dauw des hemels vruchtbaar heeft willen maken. Als de Heere echter ons land woest en ledig zal maken, zal het des te erger zijn.

Zoals ik zei, had de Heere steeds veel lankmoedigheid aan Israël betoond, en niet met hen willen handelen naar hun zonden. Zo is het nu ook met ons, want het moest ons een wonder zijn, dat de Heere nog niet doorgetrokken is met Zijn oordelen.

Nu liet de Heere steeds maar het volk waarschuwen door de mond van de profeet tegen de zonden en vermanen om oprecht tot Hem weder te keren. Waar was God dan mee gediend? Wilde Hij dan gediend worden met het smeer van de vette beesten, brandoffers van rammen en duizenden van oliebeken? Nee, maar alleen, zo sprak Hij door de mond van de profeet Jeremia, ken uw ongerechtigheid. Dat gij tegen de Heere uw God het overtreeden. Dus God was alleen maar te dienen met schuld.

En mijn geliefden, God is nog alleen maar te dienen met schuld. Daar zal al Zijn volk door genade wat van leren verstaan. Daarom is het ook zo noodzakelijk, dat God dat land van binnen eens gaat omkeren. Dat Hij in ons zieleleven die gestalte eens veranderen zal van binnen. We kunnen een tijd gehad hebben, waarin er vele aangename gestalten bij ons te vinden waren, maar met al die aangename gestalten leeft de mens over de breuk heen. Als God echter in het leven op de schuld gaat aanwerken, dan gaat Hij ook van binnen de gestalte des harten omkeren. Dan komen er voor al de aangename gestalten, on- en wangestalten in de plaats, want de mens moet waar voor God worden; voor Hem worden zoals Hij is. Dat is noodzakelijk, opdat er niets anders dan schuld overblijven zal, en God alzo Zich in genade over een schuldig schepsel zal kunnen ontfermen.

En dan kan Hij de gestalte wéér omkeren, want dan kan Hij het dorre aardrijk des harten tot vruchtbaarheid stellen. Welnu, we wilden in dit middaguur ook u daarbij nog wat nader bepalen. En we vragen dan uw aandacht voor dat gedeelte uit Gods Woord, dat u vindt opgetekend in de u voorgelezen 104e Psalm en daarvan het 30e vers, waar Gods Woord aldus luidt:

Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden zij geschapen, Gij vernieuwt het gelaat des aardrijks.

Dit woord bepaalt ons bij **ONZE AFHANKELIJKHEID VAN HET LEVENWEKKENDE WERK DES HEILIGEN GEESTES.**

- I. In de natuur.
- II. In de genade.

I. In de natuur.

In de 104^e Psalm roemt de dichter de grote daden Gods in schepping en voorzienigheid. Hij doet ons Gods grootheid aanschouwen in al de werken Zijner handen. De dichter mocht er een oog voor krijgen om de grootheid Gods daarin te zien. Ja, mijn geliefden, daar moeten we een oog voor krijgen. Hij roept dan ook uit: “Hoe groot zijn Uw werken, o HEERE! Gij hebt ze allen met wijsheid gemaakt; het aardrijk is vol van Uwe goedertierenheid”. Hij begint in het eerste vers al met te zeggen: “Loof den HEERE, mijn ziel! O HEERE, mijn God! Gij zijt zeer groot, Gij zijt bekleed met majesteit en heerlijkheid”. In de gehele Psalm geeft hij dan een treffende en aangrijpende beschrijving van de grootheid van de majesteit des HEEREN, zoals die in het ganse heelal door ons wordt aanschouwd. Zij is te zien in het luchtruim, want we horen hem zeggen: “Hij bedekt Zich met het licht, als met een kleed; Hij rekt de hemel uit als een gordijn”.

“Die Zijn opperzalen zoldert in de wateren, Die van de wolken Zijn wagen maakt, Die op de vleugelen des winds wandelt”. De grootheid Gods is verder te aanschouwen, zoals de dichter zegt in deze Psalm, in de bergen, dalen, valleien, afgronden en fonteinen. Verder zijn er ook de heilige engelen, waarvan de dichter gewag maakt in het 4e vers: “Hij maakt Zijn engelen geesten, Zijn dienaars tot een vlamvend vuur”.

Vervolgens spreekt hij over de redeloze schepselen, die allemaal door de HEERE op een wonderlijke wijze onderhouden worden, en zo Zijn grootheid prediken. Deze Psalm getuigt dan ook in het bijzonder daarvan, dat het schepsel in alles zo afhankelijk is van de Schepper. De onderhoudende zorg des Heeren is dan ook in de gehele natuur door ons duidelijk te zien.

“Gij hebt een paal gesteld - namelijk aan de zee - die zij niet overgaan zal; zij zullen (de wateren) de aarde niet weder bedekken”.

De dieren des velds worden ook gedrenkt uit de beken, die in de fonteinen haar oorsprong vinden. De vogelen des hemels worden op een wonderlijke wijze onderhouden. Hebben we er wel eens oog voor gekregen, hoe wonderlijk God hen onderhoudt? Ook in een barre wintertijd?

De zon en de maan kennen haar gezette tijden van op en ondergang.

In de zee, die groot en wijd van ruimte is, zijn vele wriemelende dieren, kleinen en groten, die ook allemaal op een wonderlijke wijze door God onderhouden worden. Daar horen we de dichter van zeggen in het 27e vers: “Zij allen wachten op U, dat Gij hen, hun spijsje geeft te zijner tijd”. Als God de adem afsnijdt van die schepselen, zijn ze niet meer. Dus alle schepselen moeten van God het leven ontvangen, en Hij moet dat leven onderhouden. Dat alles komt dus van Hem. Dat mocht de dichter zien en dat deed hem uitroepen: “*Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden zij geschapen, en Gij vernieuwt het gelaat des aardrijks*”.

Het behoeft geen nader betoog, dat hier in de tekst over de derde Persoon in het aanbeddelijk Goddelijk Wezen wordt gesproken, en wel als Schepper en Onderhouder. Dat lezen we al in Genesis 1 : 2. “En de Geest Gods zweefde op de wateren”. In de oorspronkelijke tekst staat er eigenlijk: *Hij broedde op de wateren*. Dat geeft het scheppend werk te kennen. In Psalm 33 : 6 staat: “Door het Woord des HEEREN zijn de hemelen gemaakt, en door den Geest Zijns monds al hun heir”. Elihu zegt in Job

33: 4; “De Geest Gods heeft mij gemaakt, en de adem des Almachtigen heeft mij levend gemaakt”. Dus de Geest is de Schepper, maar ook de Onderhouder. En over Zijn onderhoudend werk wordt hier nu in deze tekst in het bijzonder gesproken. Er wordt over die onderhouding gesproken als een gedurige schepping. Waarom wordt die onderhouding een schepping genoemd? Wel, omdat de HEERE in die onderhouding soms het leven als het ware wil geven uit de dood. Als Hij de gezondheid weer schenkt na een ernstige krankheid, en als Hij weer nieuwe kracht wil geven, wanneer men lichamelijk en geestelijk uitgeput is. “De HEERE ondersteunt allen, die vallen en Hij richt de neergebogenen weer op.” Als Hij het dorre aardrijk weer een nieuw en fris gelaat geeft, dan vernieuwt Hij dus het gelaat des aardrijks. Als Hij ook na een bange wintertijd de lente weer in het land doet komen. Als de bomen, die zo dor en kaal stonden, zonder bladeren, weer beginnen te herleven en nieuwe, frisse en groene bladeren doen zien.

Wat is de almacht Gods daarin toch duidelijk te aanschouwen. We moeten er een oog voor krijgen, mijn geliefden. Och, mochten we er dit jaar maar recht een oog voor krijgen! Dit deed de dichter vol eerbied en ontzag uitroepen: “Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden zij geschapen, en Gij vernieuwt het gelaat des aardrijks”. Zoals God Zijn almacht heeft getoond in de schepping van alles, zo toont Hij ook Zijn almacht in de onderhouding van al het geschapene. Het is dus de Geest in het bijzonder, Die weer nieuw leven aan het geschapene moet geven. Die Geest wordt zoals de tekst zegt, door God uitgezonden. Die Geest gaat ook weer vrijwillig uit als een afzonderlijk zelfstandig Persoon in het Goddelijke Wezen, Die in de onderhouding van het geschapene onafhankelijk Zijn werk doet. Hij moet dus leven geven in de natuur. We hopen straks te horen, ook in de genade.

We houden nu biddag met elkander, en dan moeten we ook bij het natuurlijke leven bepaald worden. Welnu, die Geest is een levendmakende Geest ook in de natuur. Als het winter is schijnt het wel alsof het nooit meer zomer zal warden. Als de bomen in de winter zo dor, kaal en bladerloos staan, schijnt het onmogelijk voor ons te zijn, dat straks die bomen weer vol bladeren zullen zijn.

Hoe kan dat eigenlijk gebeuren? En toch, als de winter voorbij is, gaat de landman uit en strooit het zaad in de akker, en dan leeft er bij hem een verwachting, dat het dorre aardrijk nog weer vrucht zal voortbrengen.

Die zegen en de wasdom moeten natuurlijk van Boven komen. De Geest moet daarin Zijn onderhoudend werk doen, en God zendt daartoe Zijn Geest uit. Hij houdt alzo het verbond met Noach nog in stand, en dat ten goede van Zijn volk.

Daar moeten we u dan in onze eerste gedachte bij bepalen. Deze tekst heeft in de allereerste plaats veel te zeggen voor het natuurlijke leven, maar ook ten goede voor de kerk, want dat de Heere het verbond met Noach in stand houdt is ten goede van Zijn kerk.

Het is waar, dat het Noachitische verbond uitwendig is, en de verworpenen delen ook in de weldaden van dat verbond, omdat God ze in Zijn lankmoedigheid draagt en verdraagt tot het ogenblik door Hem bepaald. Dan zal Zijn gerechtigheid verheerlijkt worden in het straffen van de zonden, want Hij maakt Zich van elk mens vrij. De mens zal niet te verontschuldigen zijn. Dus dat de Heere dat Noachitische verbond in stand houdt is toch ook weer ten goede van Zijn volk.

Mijn geliefden, die uitwendige onderhouding staat ook weer met het verlossingswerk zo nauw in verband, daar de wereld zal blijven bestaan, tot God Zijn eeuwige raad zal hebben volvoerd, in de toebrenging der Zijnen. Zie, daarom moet de Heere het

geschapene onderhouden, en doet Hij zomer en winter, koude en hitte, zaaiing en oogst niet ophouden, om alzo Zijn eeuwige raad te volvoeren in de toebrenging van de Zijnen. Zij moeten er dus komen.

Dat heeft deze tekst ons te zeggen op deze dag. Ja, zij heeft ons heel wat te zeggen! De wereld is van ongerechtigheid vol, en de oordelen Gods kunnen over de zonden niet uitblijven. Hier heb ik u in het begin op gewezen. We hebben dus niets goeds te verwachten vanwege onze zonden. Wat zal ons in de nabije toekomst te wachten staan? Er kon wel eens een crisis voor de deur staan. Het is steeds een tijd van uitwendige welvaart en voorspoed geweest. De terugslag hebben we reeds gevoeld. Er kon wel eens een tijd van grote werkloosheid uitbreken. Dat alles hebben we te verwachten, als de Heere met Zijn oordelen gaat doortrekken. Het zal alles wel niet zo blijven als het tot op heden is geweest. Dus zouden we dan niet met zorg de toekomst tegemoet moeten zien?

En toch, door alles heen blijft de Heere aan Zijn kerk gedenken en in stand houden, niettegenstaande dat het ook van de zijde van de kerk zo diep verzondigd ligt. En God stapt ook bij Zijn kerk nooit over de schuld heen! Dat moeten we elkander ook juist op deze dag onder de aandacht brengen. Het oordeel begint van het huis Gods.

We zouden op een goed plekje komen, wanneer het de koningin en onze overheid niet meer gedaan hadden, maar wij de schuldigste voor God eens mochten worden; dat er niemand over de wereld ging, zoals men zichzelf waarnam, zodat men moest zeggen: “O God, zou er wel één mens op de wereld te vinden zijn, zoals ik ben”? “Die het niet waardig is Uw voorhoven op deze dag te betreden”.

“We houden biddag; en moet zo’n mens nu biddag houden?” “Zo’n mens moet Gij toch met de bezem des verderfs van voor Uw aangezicht wegvagen?” “Hij is het niet waardig, dat de aarde hem nog draagt en de hemel hem dekt!”

We kunnen het wel aanvoelen, dat het daar zal moeten komen, maar daarom zijn we daar nog niet. We zouden er wel goed mee zijn, als we daar kwamen.

Geliefden, dan is er voor een schuldige genade. Daarom zeg ik: wanneer de kerk nu eens kreeg te zien, hoezeer men over het algemeen van zijn plaats is, zou men op de goede plaats zijn. De Heere werkt over de schuld nooit heen, dat moeten we niet uit het oog verliezen. Maar toch houdt Hij door alles heen Zijn kerk in stand, ondanks alle verwoestingen en beroeringen, die er zijn.

De Koning der kerk heeft gezegd: “Ziet, Ik ben met ulieden, alle de dagen, tot aan de voleinding der wereld! Zo moeten we dus zien, wat deze tekst ons te zeggen heeft.

Daarom houden we nog biddag met elkander, en houdt God het verbond met Noach nog in stand. Daarom zendt Hij Zijn Geest nog uit, en wordt alzo het gelaat des aardrijks nog vernieuwd. Hij wil Zijn volk ook hier in dit tijdelijke leven onderhouden. O, dat Zijn volk het dan nog eens op Hem mocht wagen! Dat men daar nog een oog voor mocht krijgen, want het betekent, dat de Heere Zijn Geest nog uitzendt en alzo het gelaat des aardrijks vernieuwt om zulke ellendige schepselen het nodige te schenken tot onderhoud van dit tijdelijke leven. Dat is toch een wonder, nooit te vatten!

Wanneer men nu op die plaats gebracht wordt, waarvan ik zo-even gesproken heb, kan men zelfs onder een wereldling gaan staan, en loopt er geen één over de wereld zoals hij zelf is. Als hij dan zou mogen geloven, dat God wederom aan hem gedacht in de Middelaar, en dat Hij nu Zijn Geest nog uitzendt in het rijk der natuur en het gelaat des aardrijks wil vernieuwen, opdat er voor zulk een ellendig schepsel nog spijs zou zijn en hem alzo onderhouden wil, en het aardrijk voor zulk een mens nog vrucht zou

voortbrengen - terwijl de verworpenen om Zijntwil ook nog onderhouden worden - hoe zou hij dan toch dat wonder kunnen vatten?

Wanneer u daar eens wat van kreeg te geloven vandaag, dan zou u toch wel beschaamd worden vanwege het wantrouwen van de HEERE, ook voor dit tijdelijke leven. Wat keren we ons van Hem af en wenden ons tot gebroken bakken, die geen water houden !

Zouden we er dan niet beschaamd over moeten zijn, dat we over het algemeen in zo'n tijd, buiten God om onze weg gaan? Onze overheid, koningin, ja wij allemaal hebben met God afgedaan. De levende kerk heeft als het ware met God afgedaan. We zeggen nogmaals: allemaal! We kunnen ons buiten de Heere best redden en gaan onze eigen weg en zorgen wel voor onszelf. Dat doen we o zo graag, want dan behoeven we niet afhankelijk te zijn.

Deze tekst spreekt echter van een afhankelijkheid. "Zendt Gij Uw Geest uit . . ." In de natuur dus. Daarin leert Gods volk zich ook afhankelijk kennen van de Heere. Ach, een afhankelijk leven valt niet mee voor het vlees, maar het is toch een profijtelijk leven voor de ziel. Hadden we daar maar meer van! Over het algemeen is het zo, dat er geen afhankelijk leven meer te vinden is. Maar heeft de Heere er ooit reden toe gegeven om zich buiten Hem te redden? O, dat we er eens beschaamd over mochten worden, dat we zo onszelf proberen te helpen en ons met lot en leven niet in de handen des Heeren durven over te geven.

Zo hebben we dus gezien, hoe deze tekst ons bepaalt bij onze afhankelijkheid van de werking des Geestes in de natuur, maar ook in de tweede plaats bepaalt ons deze tekst bij:

II. ONZE AFHANKELIJKHEID VAN DE WERKING DES GEESTES IN HET RIJK DER GENADE.

De kerk is het Koninkrijk der genade. Er zijn twee koninkrijken op de wereld; namelijk het koninkrijk der duisternis en het Koninkrijk van Gods genade, dat is het KONINKRIJK DER HEMELEN. Nu spreken we ook wel van het koninkrijk der natuur en het Koninkrijk van Gods macht. In dat koninkrijk der natuur onderhoudt God al het geschapene, maar in het Koninkrijk der genade werkt Hij in het bijzonder door Zijn Geest in de levendmaking van dode zondaren.

De kerk heeft een zichtbare openbaring gekregen in de wereld. In die zichtbare openbaring der kerk brengt de Heere door Zijn Woord en Geest de Zijnen toe. Dat zijn de werken der waarachtige bekering. Zo wil Hij dan ook in dat Koninkrijk der genade Zijn Geest uitzenden tot geestelijke vruchtbaarheid.

Nu kan het in de openbaring van die kerk net zo dor, onvruchtbaar, koud en dodig zijn, als het in de winter is in het rijk der natuur, want de kerk kent ook haar geestelijke wintertijd. Dan schijnt het leven te versterven en is het niet meer te bespeuren. Dan schijnt het of er geen ander geslacht meer komt. Wat wil dat zeggen? Komt er dan geen ander geslacht meer? Er worden toch steeds nog kinderen geboren en gedoopt.

Ja zeker, mijn geliefden, maar dan schijnt het of God zich niet meer met dat geslacht inlaat, en dat er als zodanig in dat Koninkrijk der genade geen ander geslacht meer opstaat. Dan lijkt het of God onder dat geslacht niet meer werken wil tot bekering. Is dat niet zo in deze tijd, waarin we leven? Is het zo dor, dodig en geesteloos op de akker van Gods kerk thans niet gesteld?

En toch, deze tekst zegt: "Zendt Gij Uw Geest uit ..." Wat, komt er geen geslacht meer? Ja. Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden zij geschapen". Het ene geslacht gaat en het andere komt. Ook in het Koninkrijk der genade. "In de plaats van uw vaders

zullen uw zonen zijn, en Gij zult ze stellen tot vorsten over de ganse aarde". Zolang de zon en de maan er zullen zijn, zal Zijn Naam van kind tot kind worden voortgeplant. "Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden ze geschapen". Dat zou dus de voornaamste zegen zijn, die de Heere ons zou kunnen schenken in het jaarseizoen, dat we met elkander zijn ingegaan. Dat er zo nog vruchtbaarheid gevonden mocht worden op de akker van Zijn kerk. Mijn geliefden, we zijn bij elkaar gekomen om een zegen te vragen over de arbeid, die staat verricht te worden; maar het zou de voornaamste zegen zijn, als er vandaag eens iemand van dood levend werd gemaakt. Als er vandaag eens iemand tot God bekeerd werd. Als de Heere zo Zijn Geest zou uitzenden in het midden van ons, zou ook wat dat betreft, het gelaat des aardrijks vernieuwd worden. Want zulk een ervaring op de akker van Gods kerk kan ook een vernieuwing van het gelaat des aardrijks genoemd worden.

Toen de Joodse kerk in Babel in gevangenschap verkeerde, was het de bede van de profeet: "Vernieuw onze dagen als vanouds". O, dat mocht de bede van ons hart zijn, geliefden! Dat de Heere zo nog eens een herstel mocht geven van de vervallen staat Zijner Kerk! Daartoe zal Hij Zijn Geest moeten uitzenden. want het is door Zijn Geest, dat Hij dat werkt. Als er iets noodzakelijk is om op deze dag te bidden, is het wel om die levendmakende werking des Heiligen Geestes. Die Geest, Die moet komen in de dorre beenderen, en het Woord moet vruchtbaar stellen tot bekering. Die Geest moet het hart ontvankelijk maken voor het zaad van het Evangelie, gelijk bij Lydia. Het was wel Paulus, die het Woord predikte, en hij was een hoog begenadigde apostel, maar als de Heere in zijn prediking niet was meegekomen, was Lydia's hart er voor gesloten gebleven. Haar hart werd echter door Gods Geest geopend. "Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden zij geschapen". Haar hart werd door God geopend, zodat ze acht nam, op hetgeen van Paulus - en dat ook weer van 's Heeren wege - gesproken werd. Dus die Geest moet meekomen in de bediening van het Woord. Alleen de prediking van het Woord kan geen vrucht dragen tot bekering, als God die Geest er niet mee gepaard doet gaan. Die Geest moet ons overtuigen. Hij overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel. Die Geest moet ons ontdekken en ontgronden. Hij moet plaats maken voor Christus. Die Geest moet Christus door het Evangelie dierbaar maken voor onze ziel.

Ach, geliefden, er is niets in het gehele werk der zaligheid, waarin de werking des Geestes kan worden gemist. O, die onmisbaarheid van de werking des Heiligen Geestes wordt over het algemeen zo weinig door ons gezien.

Deze tekst spreekt dus over het werk van de Geest. Geliefden, het is de volle waarheid, die Geest kan nergens in gemist worden. Wij hebben Hem overal in nodig. Geheel de leiding van Gods kerk is een leiding des Geestes. "Want zovelen als er door de Geest Gods geleid worden, die zijn kinderen Gods". En als die Geest de ziel verzegelt tot de verkregen verlossing en Hij een stempel op Zijn eigen werk gaat zetten, wat krijgt de ziel dan te zien? Dan krijgt ze te zien, dat die eerste overtuiging, waar ze nog nooit een oog voor heeft gehad, door die Geest gewerkt was. Dan gaat ze pas zien, dat het een werk des Geestes is. Dan ziet ze dat het van het begin tot het einde, ja de gehele leiding, een werk des Heiligen Geestes is.

Omdat die Geest nu zo onmisbaar is, moesten we Hem overal in nodig hebben. En toch, er wordt eigenlijk nergens minder over gesproken dan over de derde Persoon in het aanbiddelijk Goddelijk Wezen. En die Persoon wordt het minste door de kerk benodigd, en terwijl die Persoon in alles zo onmisbaar is. Hij moet het leven aan de ziel schenken en het leven geven in al onze geestelijke en Godsdienstige verrichtingen. O, wat zijn we dus afhankelijk van die werkingen des Geestes.

Wat betekent onze biddag buiten het ontvangen van de dadelijke beïnvloeding van die Geest? Die Geest moet in ons bidden met onuitsprekelijke verzuchtingen. Hij moet ons behoeftig maken. Die Geest moet ons de schuld doen gevoelen en tot het ware schuldbesef brengen. Die Geest moet de noden van land en volk, kerk en staat, overheid en onderdaan op ons hart binden, want anders kunnen we er wel over redeneren, maar het wordt niet recht gevoeld en we zinken nog steeds dieper in het verval weg. Als God echter “die Geest uitzendt, is het in de vrucht te zien, want dan worden ze “geschapen” staat hier. Dan zal de dochter Sions zich uit het stof uitschudden en zal ze haar sierlijke klederen aantrekken. O, dat zo die Noordenwind des Geestes nog eens ontwaken mocht in Gods kerk. Dat zo die Zuidenwind de hof van de kerk nog eens “doorwaaie” mocht. Dan vernieuwt God het gelaat des aardrijks. We hebben dus daartoe alleen maar van node, dat God die Geest uitzenden zal. Daarom zou ook de innerlijke verzuchting van de ziel moeten zijn, dat de Heere die Geest uit zou willen zenden in Zijn kerk op aarde. Dat Hij die Geest mocht uitzenden in onze harten. Dan zou de kerk een andere aanblik hebben, en Juda’s steden uit het stof worden herbouwd. Dan zal God Jeruzalem stellen tot een lof op aarde, en komt er nieuw leven in de kerk; wasdom in het genadeleven. Ach, wat is dat er ook weinig meer te vinden.

Wasdom in het genadeleven; dan zou er nog wat beoefend worden van de ware heiligmaking; van de praktijk der levende Godzaligheid, en de gemeenschap der heiligen als vrucht van de gemeenschap aan Christus, dat verheerlijkt Hoofd in de hemel.

O, geliefden, als God die Geest uitzendt zal hier wat van gevonden worden, want anders is het alles maar vormendienst. Dus de Geest hebben we nodig, opdat Hij er zal brengen, wat er niet is. Daarom staat er: “Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden ze geschapen”. Dus die Geest brengt, wat er niet is. Ziet gij nu ook wat die tekst aangaande het zieleleven heeft te zeggen? Ach, het kan dikwijls voor de ziel zo zijn, dat men moet getuigen: “Al wat er moet zijn, is er niet; en wat er niet moet zijn, daarvan kan ik genoeg bij mij vinden”. Maar “Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden ze geschapen”.

God roept de dingen, die niet zijn, alsof ze waren. Dat deed Hij bij de schepping van hemel en aarde dus door Zijn Geest, en dat doet Hij ook in het rijk der genade. Dus in de genadige herschepping. Hij doet dan het leven uit de dood voortkomen. O, dat wonder van Gods genade!

Als Juda in ballingschap in Babel verkeerde, was de kerk aan dorre beenderen gelijk geworden. Zo kreeg Ezechiël dat volk te aanschouwen in dat visioen, beschreven in hoofdstuk 37. De Heere zegt daar tegen Ezechiël: “U moet maar eens door die vallei lopen en die beenderen goed bekijken”. Ezechiël deed dat, en het was of de Heere zeide: “Ezechiël is er nog leven in?” Nee, ze waren zeer dood; ze waren zeer dor. Geen aasje leven was er in die vallei te bespeuren, in die dorre doodsbeenderen. “Bent u er van overtuigd, Ezechiël, dat ze goed dood zijn, helemaal dood, en dat er totaal geen leven in is?” “Ja, daar ben ik ten volle van overtuigd!” “Nu moet Ik u een vraag doen: zullen deze dorre beenderen levend worden?” Hij zegt: “Heere, Gij weet het, want dat kan ik niet en ook een engel in de hemel niet. Dat kan alleen geschieden door een Goddelijk werk”. Ja, mogelijk is het, want bij God zijn alle dingen mogelijk. “Gij weet het”.

En dan zegt de Heere tegen Ezechiël: “Nu moet u eens gaan profeteren tegen die dorre beenderen en de uitkomst aan Mij overlaten”. O, dat is een les voor Gods knechten!

Ze moeten de uitkomst aan God overgeven. Ze hebben alleen hun werk maar te doen.

De voorstanders van de leer der veronderstelde wedergeboorte zeggen: ‘De wedergeboorte gaat aan de roeping vooraf. Want, zeggen ze, de kinderen komen met het zaad van de wedergeboorte op de wereld, en nu worden ze door de prediking geroepen.’ “Kijk”, zeggen ze dan, “wij zijn niet Remonstrants, want wij roepen de mensen, die al wedergeboren zijn, en die kunnen alleen maar gehoor geven aan die roeping”. Zij bezitten dus het leven al, volgens deze leer.

Ze zeggen: “Hoe maakt u het eigenlijk met uw leer?” “U zegt, dat de mensen geestelijk dood zijn, en dan komt u dus met de roeping tot geestelijk dode mensen”. “Dat is toch ongerijmd?” “Wie gaat er nu de preekstoel op om te preken tot dode mensen? U moet maar eens naar het kerkhof gaan, om tegen de doden te preken; die horen er toch niets van? U gaat echter de preekstoel op met de uitwendige roeping tot geestelijke dode zondaren. Die kunnen toch ook niet horen?”

Nee, die kunnen het niet horen; maar weet u wat de Goddelijke belofte is? “De tijd zal komen en is nu, dat de doden zullen horen de stem des Zoons Gods, en die ze gehoord zullen hebben, zullen leven”. God zegt tegen Ezechiël: “Predik tegen die dorre beenderen!” Ook als het lijkt of die arbeid vruchteloos is.

O geliefden, het is biddag. Wanneer we dan staan aan het begin van dit jaarseizoen, en zien de onvruchtbaarheid van de akker van Gods kerk, dan mag u van mij wel weten, dat ik altijd tegen die biddagen opzie, en dan zie ik er ook tegen op dit nieuwe jaarseizoen in te gaan. Dan zeg ik vaak: “Het lijkt wel of al mijn arbeid ijdel en vruchteloos is”. Tenminste bij mij worden er niet veel mensen bekeerd. Nee, als men dan naar anderen ziet, die zoveel vrucht hebben, zou men jaloers worden, wanneer het tenminste echt waar was. Maar ik kan geen echte vrucht bespeuren, in elk geval niet veel. Het werk van God zal natuurlijk wel doorgaan, maar het schijnt soms wel of het helemaal stil staat; alsof de Heere in het geheel niet meer werkt. Men zou dan ook haast geen moed meer hebben om verder te gaan.

Nu zegt de Heere echter: “Profeteer tegen die dorre beenderen. U moet toch doorgaan, Ezechiël, want u hebt uw werk maar te doen, en de uitkomst aan God over te laten”. En wat mocht Ezechiël aanschouwen? “Er werden zenuwen op dezelve, en er kwam vlees op”. Nu zouden ze nog dood gebleven zijn, maar de Geest kwam er in, en toen rezen ze op hun voeten en mocht hij zien, hoe God het leven verwekte uit de dood.

Zo zou de Heere nu handelen met die kerk, die in Babel in ballingschap verkeerde. Die kerk was als het ware ten ondergang gedoemd. Het scheen alsof er niets meer van overblijven zou. God had er mee afgedaan. Maar “Ik zal ulieden uit uw graven doen opkomen, o Mijn volk!” zegt Hij. O, dat bemoedigend gezicht, dat Ezechiël kreeg! Mijn geliefden, daar lag ook zulk een troost en bemoediging in voor dat neergebogen volk, dat te Babel in ballingschap verkeerde. En er ligt ook zo’n troost en bemoediging in voor dat volk, dat in die valleien des doods geleid wordt.

Ik heb u in het begin gezegd, dat God de gestalte inwendig gaat omkeren. U kunt een tijd in uw leven hebben gehad, dat u stond in het volle, dadelijke leven. En als met het kwijt was, rustte men niet eerder voordat men het weer terug had. Dat was dan ook een aangename en zoete tijd. Evenwel was het nodig dat die gestalte eens omgekeerd werd, want anders kreeg men toch op den duur buiten Christus het leven, en het leven is niet buiten Hem te vinden. Dus die gestalte des harten moest omgekeerd worden. En wat zucht die kerk dan? “Zult Gij ons niet weder levend maken?” O, die kerk ziet zich daar als in het graf en in de kuil verzinken.

Nu wordt ons hier in de tekst dat levenwekkende werk des Geestes gepredikt. Vooral onze afhankelijkheid van dat levenwekkende werk des Heiligen Geestes.

“Zendt Gij Uw Geest uit . . .” Daar wacht het dus op. Ziet u niet, hoe dat vrije eenzijdige werk ook hier in deze tekst verklaard ligt?

Als God nu die Geest uit gaat zenden, zal het gebeuren, en is het niet meer tegen te houden. “Zendt Gij Uw Geest uit ...” O, de dichter krijgt dadelijk indrukken van de hoogte en majesteit des Heeren, zoals hij die mocht aanschouwen in het rijk der natuur en al de werken Zijner handen. Dat deed hem uitroepen: “Zendt Gij Uw Geest uit ...” Dat kan niemand tegenhouden ! U kunt het niet tegenhouden, als het winter wordt, en ook niet als het zomer wordt. U houdt de regen niet tegen, als die uit de hemel valt, en u kunt het ook niet laten regenen. Als de zon door de wolken breekt, houdt u het ook niet tegen, en u kunt ze ook niet laten doorbreken. Dat kunt u allemaal niet! Ziet u hoe afhankelijk we zijn van dat werk van de Heilige Geest?

Dat is in de natuur zo, maar ook in de genade.

“Zendt Gij Uw Geest uit . . .” Met Goddelijke kracht en majesteit, “niemand houdt het tegen”, wil de dichter zeggen. “Dan worden ze geschapen”. Dat doet die Geest. Alles wat tot het leven, de wasdom en de vruchtbaarheid in het genadeleven nodig is, moeten we uit Zijn hand ontvangen.

Ziet u dan, hoe ook in deze tekst ons zo duidelijk gepredikt wordt, dat als er geen tweede Adam was, er ook van geen genadige herschepping sprake kon zijn? Er zal straks een vernieuwde schepping zijn. Een schepping van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarop gerechtigheid wonen zal. Maar die vernieuwde schepping neemt hier op aarde in dit leven reeds een aanvang. Hoe kan er dan zulk een vernieuwde schepping zijn? O, als de Middelaar niet opgestaan was uit de dood, was het nooit mogelijk geweest. Maar die vernieuwde schepping gaat van Zijn opstanding uit. Daarom is het zo noodzakelijk om Hem te leren kennen in de kracht van Zijn opstanding.

En nu is het die dierbare Geest, Die dat leven uit Christus, als de Levensfontein, doet ontvangen. Die Geest is door Hem verworven.

U zult zeggen: “*Is het een verworven Geest?*”

Het is de derde Persoon in het aanbiddelijk Goddelijk Wezen. Als zodanig, zoals we gehoord hebben, een zelfstandig, afzonderlijk, Goddelijk Persoon, Die ook afzonderlijk en onafhankelijk werkt. Als zodanig kan Hij nooit verworven zijn. Maar het is een verworven Geest in Zijn zaligmakende werking.

Dan rust de uitstorting des Geestes op het volbrachte werk van Christus. Dan moest dus Christus Zijn werk volbracht hebben en opstaan uit de doden en opvaren naar de hemel, om op grond van Zijn volbrachte Middelaarsarbeid Zijn Geest uit te kunnen storten. “Die Geest”, zegt Hij, “zal het uit het Mijne nemen, en zal het U verkondigen”. Die Geest is het, Die levend maakt. O, die Geest wordt uitgezonden, omdat de Middelaar Zijn werk volbracht heeft. Daarom zegt de dichter: “Zendt Gij Uw Geest uit”. Dat houdt niemand tegen, want de Middelaar heeft Zijn Kerk gekocht met een dure prijs. Daarom zendt Hij Zijn Geest uit, en zal die Geest de ziel met Hem verenigen. Dan kunnen doden dus levend worden, en kunnen dodigen verlevendigd worden. Dan is er dus nog verwachting. Daar ziet de ziel in haar bekommerning heilbegeerig naar uit.

Dat zo die Geest nog eens mocht worden uitgezonden. O, als ze die geestelijke onvruchtbaarheid bij zichzelf waar moet nemen, gevoelt ze toch zo, dat het daarop wacht, dat die Geest zal worden uitgezonden. Als dat niet gebeurt, zou men zo maar wegwijnen.

“Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden ze geschapen”. Op de grote dag van het feest,

stond Jezus en riep, zeggende: “Zo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke. Die in Mij gelooft, gelijkerwijs de Schrift zegt, stromen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien”. “En dit zeide Hij van den Geest, Denwelken ontvangen zouden, die in Hem geloven; want de Heilige Geest was nog niet, overmits Jezus nog niet verheerlijkt was”. Dus de Middelaar moest vernederd en verhoogd worden; opvaren naar de hemel, opdat er plaats zou komen voor die Geest. Dit wordt alles bevindelijk geleerd.

Waar de Middelaar gekend wordt in Zijn Borgtochtelijke gangen en in de kracht van Zijn opstanding, is het ook weer noodzakelijk, dat Hij weggaat van de ziel, opdat ze Hem zouden leren kennen. als de ten hemel gevaren Middelaar, Die ten hemel moest opvaren, om de kerk thuis te brengen in de gemeenschap van Zijn Vader; maar ook om die Geest uit te kunnen zenden, Die Zijn werk bevestigt en verzegelt, opdat de Geest de ziel ook door het geloof met Hem op het nauwst verenigen zal en opdat men door de bediening des Geestes leren zal, in een weg van sterven uit Christus te leven. De rechtvaardige zal uit zijn geloof leven, om in een weg van armmakende genade uit een rijke en volle Christus bediend te worden. Daar is nu die Geest voor nodig, mijn geliefden.

“Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden ze geschapen”. Daarom doet God overblijven een ellendig en arm volk. Een volk, dat afhankelijk wordt van de levenwekkende werking des Heiligen Geestes. Die Geest moet maar gedurig weer schenken, wat er niet is, en Hij moet het ons uit een Ander doen ontvangen. Daarom moet het zo laag aflopen, dat een mens het niet meer bij zichzelf vinden kan. Er is niet anders bij uzelf te vinden dan zonden, dood en verderf. Dus hij vindt het minste aasje leven niet in zichzelf. Het aardrijk des harten is dor en onvruchtbaar, en het lijkt of men geheel genadeloos is, en er helemaal niets van de werking des Geestes van binnen is te vinden.

Nu kan men zelf die Geest als het ware niet opwekken, opdat Hij de ziel nog eens vruchtbaar mocht stellen. Men kan God niet bewegen om die Geest uit te zenden, want dat is een vrij en soeverein werk. Daar getuigt de tekst van. Gelukkig, dat dit zo is, want anders zou het nooit gebeuren. Dat mag u van mij wel weten. Als het van mijn biddag moest komen, had u dit jaar nergens op kunnen rekenen. Dan liep het naar het eind, hoor. Heus waar! Als het van uw biddag moest komen, hebt u nergens anders op te rekenen, dan op ellende voor tijd en eeuwigheid. Dus als het van ons bidden af moest hangen, is het een verloren zaak. O, dat we daar een diep besef van mochten hebben. “Maar zendt Gij Uw Geest uit ...”. O, dat vrije soevereine werk!

Dat wil echter niet zeggen dat we geen biddag moeten houden. Nee, want de Heere wil ook de vervulling van alle behoeften schenken in de weg des gebeds. U moet mij natuurlijk goed verstaan. Maar we moeten er met ons bidden tussenuit vallen; schoon tussenuit! We moeten aan de weet komen, hoe vrij en soeverein, hoe krachtdadig en onwederstandelijk God werkt. Dan vindt Hij geen bewegende oorzaak in het schepsel. En gelukkig zoekt God die bij het schepsel ook niet, want dan was het een verloren zaak.

“Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden ze geschapen”. Dat is onverwacht en ongedacht. Ach, dan kan de ziel er nog wel eens begerig naar uitzien, of dat mocht gebeuren. Dat de Heere zo'n nieuw leven zou willen verwekken. In welke stand van het genadeleven dan ook. Het kan alles zo dor en dood van binnen zijn, dat men met alles schoon aan een eind komt. Met zijn bidden en mediteren; ja, overal komt men mee aan een eind. Dan is alles dood, en alles ellende en onvruchtbaarheid vanbinnen. Men gaat overal van walgen; walgen van heel zijn godsdienst, het zingen en het bidden. Ja, waar walgt

men op den duur niet van? Maar ziet; “Ik”, zegt de Heere, “maak alle dingen nieuw!”

“Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden ze geschapen”. O, die levenwekkende werking des Heiligen Geestes! Als die het aardrijk weer eens gaat bevochtigen. Als dan alles van binnen weer begint te herleven, dan wordt het alles weer waar, wat God gedaan heeft. Dan gaat het licht er weer eens over op. Niet, dat men daar de grond in vindt, want daar moet men de grond uit kwijt; maar het werk van God als zodanig krijgt dan weer waarde voor de ziel. Men wordt er weer eens bij teruggebracht, wat die God altijd voor de ziel geweest is. Dan krijgt men weer hope voor de toekomst en geloof, dat God dezelfde blijven zal tot in de eindeloze eeuwigheid. Alzo brengt Hij de ziel weer eens bij een volle fontein, om ze tot in alle eeuwigheid uit die fontein te bedienen, en dat door die dierbare Geest. Mijn geliefden, we zouden wel aan de gang kunnen blijven, wanneer het maar open valt. We weten, dat er een volle en rijke Jezus is. Daar ben ik ten volle van overtuigd in mijn ziel. Maar ik wil u toch wat zeggen: Al waren er duizend, ja honderdduizend van zulke rijke en volle Middelaars, dan moet ik toch hier in mijn ellende en armoede blijven staan, als die dierbare derde Persoon in het Goddelijke Wezen niet tussenbeide komt, om mij als een arm en ellendig, uitgestroopt en ontledigd schepsel bij die volle Fontein te brengen en mij uit die Fontein te bedienen.

O, voelt u nu hoe afhankelijk we zijn van die levenwekkende werking des Heiligen Geestes? Voelt u hoe de bede van ons hart zou moeten zijn, dat God zo Zijn Geest mocht willen uitzenden, om ons bij Christus te brengen en om ons uit Christus’ volheid te bedienen en nader en nauwer aan die dierbare Persoon te verbinden, opdat we uit Hem vruchten zullen mogen dragen en zo nog eens zouden mogen herleven?

Dat het van ons gelden mag, wat in de natuur geldt, maar ook in de genade, wat we nu zingen uit Psalm 65 : 7.

Toepassing

Deze 104^e Psalm spreekt mij dit jaar bijzonder aan. Met het oog op de biddagen heb ik toch nog nooit zo goed gezien van welke kostelijke inhoud deze Psalm is. Maar dan ligt het in de verzuchting: “Heere, zou het eens mogen zijn, dat Gij Uw Geest zoudt willen uitzenden, zowel in de natuur als in de genade”. Dan wordt het gelaat des aardrijks vernieuwd. O, Psalm 104 getuigt van de grootheid van Gods werken, zowel in de natuur als in de genade. God openbaart Zijn majesteit en heerlijkheid in de natuur in de onderhouding van al het geschapene.

“Maar”, zegt ,de dichter, “Die God Wiens grootheid en majesteit ik in de natuur mag aanschouwen, die God wil nu ook van binnen hetzelfde doen, als Hij in de natuur doet. Hij zendt Zijn Geest uit en dan wordt het dorre aardrijk vernieuwd”.

Wat? Hetzelfde als in ,de natuur? Nee! Anders en nog wat meer ! Wat anders, en wat nog meer? Wel, als we die dorre, kale bomen zien moeten we zeggen: “Hoe kunnen die bomen straks vol bladeren zitten?”

Maar als God Zijn Geest uitzendt, werken die bomen totaal niet tegen. Heel de natuur werkt niet tegen, hoor! Wij werken altijd tegen. O, die “bittere vijandschap van binnen! Bij de mens is een vijandschap te overwinnen, maar in de natuur niet.

“Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden ze geschapen”. Daarom moet de Goddelijke Geest er aan te pas komen; die Goddelijke Persoon. Zit hier zo’n vijand in ons midden; of zijn we allemaal vrome godsdienstige mensen? Nu dan is het maar een benauwd hoopje mensen, dat mag u wel weten. Nee, mijn geliefden, ik heb geen Evangelie voor zulke geestelijke mensen; wel voor een arm zondaar, voor een vijand, voor een goddeloze, voor tegenwerkers.

“Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden ze geschapen”. Daar hebben we van gezongen uit Psalm 65. Dat is zo groot als het eens waarheid mag zijn. “*Het drupp’lend nat is ingezonken*”.

O, als dat drupp’lend nat weer eens in mag zinken; dat Goddelijke werk; die Goddelijke Geest; dat levendmakende werk! Daar is een eeuwige zaligheid aan verbonden. Dus dat is niet klein, want anders blijft men liggen in de geestelijke dood. Als dat drupp’lend nat er niet inzinkt, blijft men geestelijk dood. Dan blijft u vervreemd van het leven Gods.

Tegenover de eeuwige volle zaligheid staat de eeuwige onuitsprekelijke rampzaligheid. Dan kunt u dit jaar uitwendig gezegend worden, en dat gun ik u van harte, maar als u sterft en uw eer zal u niet nadalen in het graf, o wat zal het dan vreselijk zijn om eeuwig van God gescheiden te zijn! Alle schatten en goederen van de wereld achter te moeten laten en eeuwig geen druppel water ontvangen tot verkoeling van onze brandende tong. O, jong en oud, u mocht geen rust meer vinden op reis naar de eeuwigheid.

Het is een donkere tijd. We hebben er iets van gezegd. Het is een vreselijke tijd, waarin God zo weinig werkt. O, zou men niet benauwd worden? Het is altijd een wonder als God naar een mens omziet, maar dan zal het in deze tijd zeker een wonder zijn, als God u als een bezie van de opperste twijg wil halen en uitlezen. O, dat eeuwige wonder, dat er zovelen gaan verloren, die Gij geen ontferming gunt, en wij - die in een wereld leven, die ten verderve gaat - er door God worden uitgehaald. Daar zal een eeuwigheid toe nodig zijn om dat uit te wonderen. Als dat drupp’lend nat hier in mag zinken, dan zal er gezegend voedsel uit mogen sprouiten.

“Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden ze geschapen”. Dus die Geest moet er aan te pas komen om die vijandschap van binnen te verbreken en een mens behoeftig te maken. De Geest moet ook de ziel overtuigen, ontdekken en ontgronden. Hij moet hem van alles ontdoen, om hem een arm verloren zondaar te doen worden, opdat Christus onmisbaar voor hem zou kunnen worden.

Er zijn ook *algemene werkingen* van Gods Geest. U gevoelt wel dat er rijke stof in de tekst ligt. Er zijn algemene werkingen van Gods Geest; en een tijdgelovige kan het ver brengen. Hij wordt zelfs verlicht en smaakt de kracht der toekomstige wereld.

Het is dus niet alleen, dat er enige overtuiging komt van schuld en het ontzaggelijke oordeel, maar men wordt ook nog meegenomen door het Evangelie. Men ziet als het ware iets van Christus. Maar weet u waar het hapert? Christus wordt nooit recht onmisbaar voor de ziel, want men komt nooit in zijn verlorenheid terecht. Christus wordt nooit recht dierbaar, want men krijgt nooit met God te doen. Christus kan alleen bij God vandaan dierbaar worden. Daar hebt u dus de zaak!

Die dierbare Geest moet de mens brengen in zijn verlorenheid. Zo moet hij dat dorre aardrijk des harten leren kennen. Dat het hart onvruchtbaar is geworden door de zonde, en er nooit meer een goede vrucht van voortkomen kan. En dan is het voor eeuwig verloren. God eist vrucht, volle vrucht, want God eist alles van u, of Hij eist niets! Eén van beiden! Maar Hij eist alles. Dus men krijgt met een God te doen, Die zegt: “Ik moet u weer zien, zoals Ik u geschapen heb”.

Hier wordt gesproken over *een schepping*. Nu heeft die Geest Gods ons geschapen. Dat heeft Elihu gezegd, en die tekst heb ik reeds aangehaald. Dus Hij heeft ons geschapen, goed en volmaakt, naar Gods evenbeeld. En nu zegt God: “Ik moet u weer zo zien, zoals Ik u door Mijn Geest geschapen heb. Zó wil Ik u zien!”

O, mijn geliefden, nu zal de Geest ons moeten herscheppen, zal God ons zo weer terug vinden, zoals Hij van ons eist. Hij moet ons weer terug vinden, zoals Hij ons geschapen heeft.

En nu dat eeuwige wonder, dat Hij ons weer zo terug zal vinden, als dat drupp'lend nat eens in gaat zinken; als God die Geest eens uit gaat zenden.

Nu moet u eens zien, hoe die Geest van stonde aan op Christus aan gaat werken. Dat ziet de ziel echter niet, want dat mag men later zien. Ach, dat is zo'n grote verborgenheid, als het op zijn verlorenheid aangaat, in plaats van op zijn behoudenis. Hij ziet niet dat het op Christus aangaat, en dat het op Hem aan moet, omdat er buiten Hem geen leven is. Wij zoeken het leven buiten Hem, en we kunnen niet anders van onszelf ook. Maar die Geest werkt op de Middelaar aan, en daarom op zijn verlorenheid. God moet het werk alleen doen. Wat een wonder als die weg buiten hem wordt ontsloten. Daar geeft die Geest hem een oog voor. Dat ziet hij ook later, want het licht moet opgaan over het werk des Geestes, en dan ziet hij alles als het werk des Geestes. Het eerste geringste begin in het overtuigen van zonde en het ontdekken en het ontgronden tot het aan het einde brengen van de ziel, om Christus onmisbaar en dierbaar te maken, en Christus zo te ontdekken aan de ziel. Dat is alles het werk des Geestes.

Zoals Simeon Christus mocht aanschouwen, toen hij door de Geest geleid werd in de tempel. Hij kreeg er een oog voor, maar anderen zagen er niets van. Hij alleen zag in dat Kindje Christus de HEERE.

Ziet u nu wel dat die Geest het doet? De tekst bepaalt er ons bij, hoe de Geest ons heeft geschapen, dat die Geest ook een herscheppend werk doet. Hoe we weer teruggebracht moeten worden in de staat, waar we uitgevallen zijn. O, dat het zo eens biddag vandaag mocht worden!

Is er een biddag aan de biddag voorafgegaan? U zult misschien zeggen: "Moet ik het daarvan hebben?"

Nee, maar als u hiervan iets ingeleefd had, was er juist een biddag aan de biddag voorafgegaan. We zijn echter rijk en verrijkt en hebben geen dings gebrek. Ach, we moesten onlangs ergens biddag houden, en we zeiden zo-even dat we daar zo tegen op zien. Ja, als ik naar anderen kijk, weet ik niet waar ik blijven moet, en sta ik er wel eens verwonderd van, want ze schudden de preken maar zo uit de mouw. En ik weet geen raad om een versje te vinden. U hoeft dus niet te vragen, wat een arm beetje er dan overschiet; maar toch moet men altijd maar weer voorgaan.

Ja, zo was ik onlangs in een consistorie en we zaten daar met z'n vijven. We moesten biddag houden. Ik zei: "Als er vandaag nu niets valt, waar zou dat dan in zitten?" Ze keken mij eens aan. Toen zei ik: "Omdat we alle vijf goed bekeerd zijn; ja, te goed bekeerd". Ik ben bang dat de gehele gemeente te goed bekeerd is en dan valt er niets. Dat is nu juist de droeve toestand in de kerk over het algemeen in deze tijd. We zijn rijk en verrijkt, en allemaal bekeerde mensen. Allemaal hebben we wat en zijn we bezitters.

"Ja maar", zult u zeggen, "Ik weet goed dat ik onbekeerd ben, en ook wat ik mis". Ja, dat kunt u wel zeggen, maar als het waar was, zou er wat gebeuren vandaag.

"O", zult u zeggen. "U kunt het mes er wel inzetten". Mocht *Gods Geest* het er maar eens inzetten.

"Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden ze geschapen". O, u zult er achter komen, wanneer die Geest gaat doortrekken, welk een tegenstand er aan de zijde van de mens is, en er ook altijd geweest is! Wij willen niet ont kroond en ontgrond worden. Maar die Geest werkt, om Christus er voor in de plaats te krijgen. U zult zeggen: "Ja, als ik

dat maar mocht weten, dat het door de Geest gewerkt was". Ja, ja, en wat dan? Dan kon Christus voor u wel in de hemel blijven. Ziet u nu wel, dat u het leven zoekt buiten Hem?

"Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden ze geschapen". Die Geest verheerlijkt Christus. Die ontnemt ons het leven uit alles buiten Hem. Dan vinden we geen grond in de beginselen van het werk van die Geest en ook zelfs niet in de grootste weldaden die wij door het toepassend werk van die Geest ons mochten toe-eigenen. Dan wordt het: "Christus, Die ons leven is". Die Geest doet ons het leven onzer ziel vinden door het geloof in Hem als ons verheerlijkt en levengevend Hoofd. Dan moeten we uit Hem bediend warden tot ware heiligmaking en begeren we also naar Zijn beeld steeds meer vernieuwd en daaraan gelijkvormig te mogen worden.

"Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden ze geschapen". Zo gaat het met de kerk op de eeuwige volmaaktheid aan, op de gelukzaligheid die van stonde aan na dit leven haar is bereid en op de vernieuwde schepping in de grote dag der dagen.

O, als er toch die Geest niet was! Maar nu is Hij ons dan toch ook zo onmisbaar en moet Hij ons steeds meer onmisbaar worden. "Want indien gij naar het vlees leeft, zo zult gij sterven; maar indien gij door de Geest de werkingen des lichaams doodt, zo zult gij leven." Amen.

Slotzang Ps. 74 : 16.

3. HET SCHEPSEL BEANTWOORDT WEER AAN HET DOEL

VAN ZIJN SCHEPPING

Biddagpreek

Psalm 39 : 5

Lezen: 2 Petrus, hoofdstuk 3

Psalm 36 : 2 en 3

Psalm 25 : 6

Psalm 146 : 1

Geliefden.

Door genade mag de verwachting van Gods volk een andere zijn dan van de kinderen der wereld. Als we biddag houden zien we ons geplaatst voor een nieuw jaarseizoen, waarvan we niet weten, wat het ons zal brengen. De mens van nature levend in de zonde, heeft wanneer hij nog jong is, veel verwachting van dit tijdelijk leven. Een verwachting, die echter nimmer werkelijkheid wordt. Maar al is het, dat hij in zijn verwachtingen van dit tijdelijke leven beschaamd uitkomt en teleurgesteld wordt, hij blijft toch altijd nieuwe idealen koesteren. De dichter van Psalm 39 had echter niet zoveel verwachting van dit leven meer. We horen hem zeggen: “En nu, wat verwacht ik, o Heere! Mijn hoop, die is op U”. Had hij dan helemaal geen verwachting meer van dit leven? Och, een kind van God heeft ook altijd nog verkeerde verwachtingen van dit leven. De mens is uit en van zichzelf uit de aarde aards, en de dood is en blijft een tegennatuurlijke zaak en een koning der verschrikking. Dus een kind van God moet ook van dit leven worden losgemaakt. Uit zichzelf blijft ook hij altijd nog wat van dit leven verwachten. Dat zijn dus ook verkeerde verwachtingen, waarin Gods kinderen beschaamd zullen uitkomen.

Er mag echter wel een verwachting voor dit leven zijn bij Gods volk. Waarom? Wel, omdat de Heere beloofd heeft voor Zijn volk te zullen zorgen. “Werpt al uw bekommernissen op Hem, want Hij zorgt voor u”, zegt de apostel Petrus. Dus dat mag dan een verwachting zijn voor dit tijdelijk leven.

Aan dit tijdelijk leven komt echter een eind. Daarom komt het er bovenal op aan, dat er een verwachting mag zijn, voor ná dit leven. En dan natuurlijk een gegronde, troostvolle verwachting, want zij moet een grond hebben. Er zijn er genoeg, die een zaligheid na dit leven verwachten, maar daartoe géén grond hebben. Dus het komt op een gegronde en troostvolle verwachting aan, betreffende de eeuwige zaligheid na dit leven.

Zondag 22 van onze catechismus zegt, *dat de ware christen verwacht, dat hij van stonde aan na dit leven een volkomen zaligheid genieten zal, en tot Christus zijn Hoofd zal opgenomen worden.* Die verwachting strekt zich echter nog verder uit, en wel tot de jongste dag en naar dat grote eindgericht en hetgeen er dan zal geschieden. Wat zal er dan geschieden? Dat staat in het hoofdstuk, dat ons zo-even is voorgelezen. Daar horen we de apostel van zo'n verwachting spreken. “Maar wij verwachten, naar Zijn belofte, nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woont”. “Wij verwachten die naar Zijn beloften”, zegt hij. Dan heeft hij het oog op wat de Heere gesproken heeft door Jesaja, en wat we daar kunnen lezen. Er ligt dus een belofte voor de kerk aangaande die grote dag der dagen, de vernieuwde schepping en de eeuwige zaligheid, die dan de kerk naar ziel en lichaam staat te wachten. “Deze zaligheid”, zegt de apostel, “verwachten wij”. Wat is dat voor een verwachten?

Dat is een verwachten door het geloof. En wat is het geloof? *Het geloof is, zegt Comrie, een genade, die beproefd wordt.* En over die beproefing spreekt juist de apostel in dit hoofdstuk. Want het zal schijnen alsof deze belofte van Christus” komst nooit zal vervuld worden. Zoals de kerk van het Oude Verbond lang heeft moeten wachten op de vervulling van Gods beloften betreffende de komst van Christus in het vlees, zo zal de kerk van de nieuwe dag ook lang moeten wachten op de vervulling van de Goddelijke beloften van de wederkomst van Christus.

Er zullen dan ook, zoals de apostel zegt, spotters zijn, die naar hun eigen begeerlijkheden zullen wandelen. En die zullen zeggen: “Waar is de belofte Zijner toekomst? Want van dien dag, dat de vaders ontslapen zijn, blijven alle dingen alzo, gelijk van het begin der schepping”. En wat zegt nu de apostel? “Doch deze ene zaak zij u niet onbekend, geliefden, dat één dag bij de Heere is als duizend jaren, en duizend jaren als één dag”. Hij zegt: “De Heere vertraagt de belofte niet, gelijk enigen dat traagheid achten, maar is lankmoedig over ons, niet willende, dat enigen verloren gaan, maar dat zij allen tot bekering komen”. Wat? Wil God dat alle mensen tot bekering komen?

Nee, dat wil God niet, want anders kwamen ook alle mensen tot bekering.

Ja, maar wat is dan de geopenbaarde wil van God?

In de geopenbaarde wil laat Hij ons horen in Zijn Woord: “Zeg tot hen: Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo Ik lust heb in ,de dood des goddelozen! maar daarin heb Ik lust, dat de goddelozen zich bekere van zijn weg en leve”. Want God betoont ernstig en waarachtig, staat er in de 5 artikelen tegen de Remonstranten, wat Hem aangenaam is, namelijk dat de geroepenen tot Hem komen. Zou God Zich niet verlustigen in het werk van de waarachtige bekering van de zondaar? Zou God Zich verlustigen in het verderf van een zondaar? Daar verlustigt God Zich niet in, maar Hij verlustigt Zich wel in de verheerlijking van Zijn rechtvaardigheid en het straffen van de zonden. Hij wil echter niet dat alle mensen zalig worden. Dat is tenminste niet Zijn eeuwig besluit geweest. Dat bedoelt de apostel ook niet. Hij spreekt hier over de beloften Gods. Hij zegt: “De Heere vertraagt de belofte niet, gelijk enigen dat traagheid achten, maar is lankmoedig over ons, niet willende, dat enigen verloren gaan”, namelijk van degenen, die onder de belofte liggen. “Maar dat zij allen tot bekering komen”. Dat zijn dus de deelgenoten der Goddelijke belofte. Daarom moet de wereld dus blijven staan, totdat de laatste uitverkorene zal zijn toegebracht.

Zo zegt de apostel: “Maar wij verwachten naar Zijn belofte ...” Wij blijven toch verwachten, want God zal Zijn raad ten uitvoer brengen tot de laatste zal zijn toegebracht, en dan zal het einde komen.

“Maar wij verwachten, naar Zijn belofte, nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woont”.

Dat is de zaligheid, die de kerk tegemoet gaat. Het zal wat zijn, die grote dag der dagen, als Christus zal verschijnen ten oordeel en Zijn troon zal vestigen op de wolken, en zoals in dit hoofdstuk staat: ”De hemelen met een gedruis zullen voorbijgaan, en de elementen branden zullen en vergaan, en de aarde en de werken, die daarin zijn, zullen verbranden”. Dan zal Christus Zijn troon vestigen op de wolken, en zullen we allen geopenbaard worden voor de rechterstoel van Christus, opdat een iegelijk wegdrage, wat in het lichaam geschied is, hetzij goed, hetzij kwaad.

Geliefden, wij haasten naar die dag van Christus wederkomst. Laten er velen mee spotten, maar op het onverwachts zal Hij komen. Als Hij dat grote eindgericht zal hebben gehouden, zal Hij scheppen een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarop gerechtigheid wonen zal.

Welnu, we wilden met de hulp des Heeren, als een vervolg van hetgeen wij reeds overdacht hebben, u bepalen bij dat gedeelte van Gods Woord, dat u kunt vinden opgetekend in: Psalm 104 vers 33 t/m 35, waar Gods Woord aldus luidt:

Ik zal den HEERE zingen in mijn leven; ik zal mijn God psalmzingen, terwijl ik nog ben.

Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn; ik zal mij in den HEERE verblijden. De zondaars zullen van de aarde verdaan worden, en de goddelozen zullen niet meer zijn. Loof den HEERE, mijn ziel! Hallelujah!

We zien hier HET SCHEPSEL WEER BEANTWOORDEN AAN HET DOEL VAN ZIJN SCHEPPING.

We zullen dan zien:

- I. Dat dat doel verwerkelijkt wordt in dit leven
- II. Hoe het verwerkelijkt wordt in dit leven
- III. Hoe het verwerkelijkt wordt na dit leven.

I. Dat dat doel verwerkelijkt wordt in dit leven

In de 104^e Psalm roemt de dichter de grootheid Gods, zoals zij in Zijn werken is te aanschouwen. In het bijzonder wordt in deze Psalm gesproken over de schepping en voorzienigheid, maar tegelijk over de genadige herschepping. We horen de dichter hier zeggen: “Ik zal den HEERE zingen in mijn leven; ik zal mijn God Psalmzingen, terwijl ik nog ben”. Het is voor ons allen toch wel te begrijpen, dat hier geen onbegnadigd mens aan het woord is? Deze dichter had dus de grootheid Gods in de natuur mogen aanschouwen, en mogen zien, dat God alles heeft geschapen tot Zijn eer en heerlijkheid. In het bijzonder heeft Hij de mens daartoe als het pronkstuk van Zijn schepping uit Zijn handen doen voortkomen. Maar de mens is van Hem afgefallen. En wat is het gevolg van die val geweest? Dat niet alleen de mens Gods Beeld verloren heeft, maar de ganse schepping is als het ware van zijn heerlijkheid ontlusterd geworden. Dat lezen we in Romeinen 8: “Want wij weten, dat het ganse schepsel tezamen zucht, en tezamen als in barensood is tot nu toe”.

De mens, die met verstand en wil begiftigd was, opdat hij met verstand en wil zijn Schepper zou dienen en verheerlijken, verheerlijkt zijn Schepper nu niet meer.

Toch horen we de dichter hier zeggen: “Ik zal den HEERE zingen in mijn leven; ik zal mijn God Psalmzingen, terwijl ik nog ben”. U voelt nu wel, dat wij hier het nieuwe leven aan het woord vinden, want de dichter had God mogen leren kennen. En God te kennen, is het eeuwige leven, heeft Christus gezegd. Hij had God leren kennen, zoals Hij Zich in Zijn grootheid en majesteit openbaart. Niet alleen in het werk der schepping, maar ook in het werk der genadige herschepping. We horen de dichter zeggen in het 31e vers: “De HEERE verblijde Zich in Zijn werken”. Ik heb zo-even gezegd, dat Hij alles volmaakt geschapen had, ook de mens. Dus toen kon God Zich verblijden in Zijn werken; maar de mens is van Hem afgefallen en heeft daardoor de schepping van zijn heerlijkheid beroofd. Nu kan God Zich eigenlijk niet meer verblijden in Zijn werken, zoals Hij dat gedaan heeft.

We horen echter de dichter toch zeggen: “De HEERE verblijde Zich in Zijn werken”. Hoe kan dat? Omdat Hij Zich ook verheerlijkt in de genadige herschepping. “Dit volk heb Ik Mij geformeerd”, zegt Hij, “en zij zullen Mijn lof vertellen”. Dat is een volk.

dat door een rechte weg zalig wordt. Een weg, waarin Hij in al Zijn aanbiddelijke en luisterrijke deugden verheerlijkt wordt: Een volk, dat Hem straks eeuwig verheerlijken zal, wanneer Hij zal geschapen hebben een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarop gerechtigheid wonen zal. Dat is een volk, dat mag Hem hier al gaan verheerlijken. Dat staat in deze tekst, en daar wilden wij u allereerst bij bepalen.

“Ik zal den HEERE zingen in mijn leven; ik zal mijn God Psalmzingen, terwijl ik nog ben”. Daarin kreeg de dichter lust. Hij had de grootheid Gods mogen aanschouwen in de natuur. Hij zag, hoe volzalig God is, en hoe waardig om gevreesd en gediend te worden. Hij zag, dat Hij het waardig was, om door geheel de schepping verheerlijkt te worden, en zeker, dat de mens als het pronkstuk daarvan Hem ere zou geven. De dichter kreeg daar lust toe. Waar God Zich in verblijdde, mocht de dichter zich ook in verblijden.

Zo horen we hem zeggen in het 34e vers: “Ik zal mij in den HEERE verblijden”. In het 31e vers heeft hij gezegd: “De HEERE verblijde Zich in Zijn werken”. Dus wat zien we in deze Psalm? We zien dus God voorgaan in die blijdschap. Daar is Hij in voorgegaan bij de schepping maar het schepsel heeft Hem niet meer willen volgen. Maar nu verheerlijkt Hij Zich in een genadige herschepping. Nu verblijdt Hij Zich weer in Zijn werken, en het schepsel mag zich daar ook weer in verblijden.

Er wordt hier dus over *zingen* gesproken. Er zou over het zingen heel wat te zeggen zijn, dat begrijpt u wel. Nu moet u mij even goed trachten te volgen, want dan zult u zien, welk een dierbare zaak in deze tekst ligt.

Weet u wanneer er voor het eerst gezongen is? Bij het begin van de schepping. Wie heeft er toen gezongen? Dat kunnen we in het boek Job lezen. In Job 38 staat dat, toen de aarde neerzank op haar grondvesten, de morgensterren tezamen vrolijk zongen, en al de kinderen Gods juichten. En dat zijn de heilige engelen. Dus die hebben gezongen, toen de aarde neerzank op haar grondvesten.

Hellenbroek maakt uit die tekst op, zoals meerderen van onze vaders doen, dat de engelen op de eerste dag geschapen zijn. We lezen ook in Genesis 2: “Alzo zijn volbracht de hemel en de aarde en al hun heir”. En in Genesis 1 lezen we: “In den beginne schiep God den hemel en de aarde”. Dus God heeft eerst de hemel geschapen, want dat is ook een geschapen ruimte. De apostel spreekt over de stad, die fundamenten heeft, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is. Dus de derde hemel is een geschapen ruimte. God schiep dus eerst de hemel en tegelijk in de hemel de heilige engelen. Dat kunnen we wel aannemen. Toen zank de aarde neder op haar grondvesten en toen juichten de heilige engelen. O, dat is wat geweest, mijn geliefden, in die morgenstond der schepping, toen God Zijn eeuwige raad ging volvoeren, en de engelen zich daarin mochten verblijden. O, dat is toen wat geweest, toen de aarde neerzank op haar grondvesten, en de engelen dat hebben aanschouwd.

Nu begrijpt u wel dat, als de engelen gezongen hebben in hun rechtschapen staat, de mensen ook wel gezongen zullen hebben in hun rechtschapen staat, tot eer en verheerlijking van hun Schepper.

Maar door de val is er geen zangstof meer overgeschoten. Er zijn wel klaag en boetepsalmen, maar die leert u kennen in de weg der overtuiging. Maar dan zingt men niet zo hard, want die worden meer uitgeklaagd en uitgeschreid door Gods volk. Men moet er echter wel kennis aan krijgen, hoor!

Nu spreekt de dichter hier in de tekst over een zingen tot lof en verheerlijking van de Schepper. Over een zingen, waarin hij Zijn grote daden zou vermelden; waarin hij

Zijn deugden zou roemen en prijzen. Daarin mocht hij zijn zangstof vinden, want hij was goedsmoeds.

“Is iemand goedsmoeds? Dat hij psalmzingt”. Maar bent u dat altijd, dichter?

Nee, dat was de dichter niet altijd, want dat is een kind van God altijd niet. Want dan zou dat er niet zo staan: “Is iemand goedsmoeds?” Dat wil zeggen: “U bent ook wel eens anders dan goedsmoeds. Dat zegt de Waarheid ook, nietwaar? We lezen van het volk der Joden in Babel, dat men de harpen aan de wilgen had gehangen. Hebt u haar er ook wel eens aan gehangen, met de gedachte, dat u de harp er nooit meer af zou nemen? Weet u er iets van, te denken dat u nooit meer een blijde dag in uw leven zult hebben? Dat de harp voor goed aan de wilgen zal hangen? De wijze prediker zegt ons: “Daar is een tijd om te kermen, en een tijd om op te springen”.

Nu houden we biddag. Zouden we ook geen stof hebben tot kermen, mijn geliefden? Als we zien op de toenemende goddeloosheid in de wereld, in ons land en onder ons volk; zouden we vandaag daarover dan moeten zwijgen?

Daar hebben we juist tegen te getuigen. We hebben de boetbazuin aan de mond te zetten, om Jacob zijn zonden en Israël zijn overtredingen bekend te maken. Het is aan alles te zien, dat we met rasse schreden naar het einde gaan. We behoeven alleen maar te denken aan de doorbrekende zonden, zoals zij op de televisie te zien zijn. O, hoe Godonterend en hemelgerend die zijn, behoef ik toch niet nader aan te tonen? Soms voor dat we tien jaar verder zijn, mijn geliefden, vinden we dat komt nog het Christelijk Nederland er door in beroering, maar ook zo erg niet meer.

Geliefden, we moesten het wel benauwd krijgen in zo'n wereld, waarin we nu leven. Welke bemoeienissen heeft God met ons land en volk gemaakt? We hebben niets anders te verwachten, als dat Gods toorn ontstoken wordt, omdat Hij toch zulke grote daden in ons land verricht heeft. We hebben reden om te kermen, hoor! Of zouden we daartoe geen reden hebben? En als we dan zien op de droeve toestand, waarin de kerk verkeert? Hoever we van het heilspoor afgeweken zijn, en dat in de vruchten in alles openbaar komt? In het zoeken van zichzelf en het bedoelen van eigen eer? We geven er niet om alles te verwoesten, als we onszelf maar kunnen handhaven. De liefdeloosheid wordt zo groot, mijn geliefden. Er is meer een staan boven elkaar dan onder elkaar. Er kunnen geen twee meer samen leven. Zijn dat geen droeve tekenen des tijds? Als we op alles zien, moeten we zeggen: “Heere, het wordt benauwd in de wereld!” Zou er dan geen reden zijn om te kermen?

Nu is er nog wel wat ingebeelde Godzaligheid. Voorgewende Godzaligheid is er ook nog genoeg. Maar de ware praktijk der Godzaligheid ontbreekt zo, mijn geliefden. Tot die praktijk der Godzaligheid hoort wel wat anders dan die gewichtigdoenerij. Tot de praktijk der Godzaligheid behoort dat, wat Brakel schrijft in zijn ‘Redelijke Godsdienst’, namelijk de vreedzaamheid, de nederigheid, de liefde tot de naaste, de ootmoedigheid, zelfverloochening en de verdraagzaamheid. Is er nog wat van te vinden? Ik geloof, dat er o zo weinig van te bespeuren is. We zoeken meer onszelf. Ieder van Gods volk kent ook tijden in zijn leven, dat er meer te klagen dan te roemen valt. Er zijn meer klaagtijden dan tijden van roemen. Ach, de leiding van Gods voorzienigheid kan toch zo duister worden voor de ziel!

Men moet dan met Jacob zeggen: “Al deze dingen zijn tegen mij”. Dan kan men het maar niet bekijken, dat de Heere iets goeds met hem voor heeft in zulk een weg. Men schijnt steeds dieper in de ellende weg te zinken, en er schijnt dan geen uitkomst meer mogelijk te zijn. Men kan weten uit de Schrift en het leven van de Bijbelheiligen, dat God helpen kan uit de bangste nood; ja, men kan daar bij bevinding zelf ook nog wel

wat van weten, en ook van anderen van Gods volk, maar hoe men er zelf nu uit moet komen, dat weet men niet meer. Als men er eens achter mag staan en over de omstandigheden heen mag zien, wordt het weer zo anders. O, dat verbindt de ziel weer nauwer aan de Heere.

Zeker, in de tegenheden wordt de kerk ook tot de Heere uitgedreven. We hopen straks er nog wel op terug te komen, dat de Heere de tegenheden daartoe juist gebruikt. Als de Heere echter uit en doorhelpt, o mijn geliefden, wat wordt men dan toch ook weer beschaamd en wat verbindt dat ook weer nauwer aan de Heere.

“Ik zal den HEERE zingen in mijn leven”. zegt de dichter. Daar geeft Hij stof toe en daar is oorzaak voor. “Ik zal mijn God Psalmzingen, terwijl ik nog ben”. O, daar komt een tijd, dat men niet eens meer geloven kan, dat er een God is, en die atheïst, die dwaas, hier van binnen zegt: “Daar is geen God”. Dit is het benauwdste voor de ziel, maar bij ogenblikken laat God zien, dat Hij er is. En dat doet weer zich in een stil vertrouwen verlaten op de Heere. Als men dan weer terugleidend licht mag ontvangen in zijn leven, o dan mag men weer geloven, dat God er is. Dat mocht de dichter ook weer geloven.

“Ik zal den HEERE zingen in mijn leven; ik zal *mijn* God Psalmzingen, terwijl ik nog ben”. Het is geen kleine zaak om te kunnen zeggen: “Mijn God!” En daar komt het op aan. Toen Jacob Pniël gepasseerd was kon hij eigenlijk pas zeggen: “Mijn God”. Daar moet u op letten. In de hebbelijkheid kan de ziel het ook wel zeggen. En dan is het ook nog oprecht. Maar toch leest men van Jacob voor Pniël altijd, dat hij sprak van de God van zijn vader Abraham en Izak. Toen hij echter Pniël gepasseerd was, richtte hij een altaar op te Sichem, en hij noemde het: “De God Israëls is God” ! Die God is mijn God; die God van Bethel, Die ik bij Pniël weer mocht ontmoeten, heeft Zich voor tijd en eeuwigheid aan mij verbonden. O, daar komt het op aan! Om dat zo te kunnen zeggen: “Mijn God” !

Maar nu moeten we dit getuigenis van de dichter nog in een ander licht zien. We zien hier namelijk de dichter gevoerd in het strijdperk van dit moeitevolle leven. Door de tegenheden en wederwaardigheden had God hem doen blijken, dat Hij zijn God was; door iedere keer weer uit en door te helpen.

Als de dichter zich weer bij vernieuwing aan die God gebonden mag voelen, dan zegt hij: “Ik zal den HEERE zingen in mijn leven; ik zal mijn God Psalmzingen, terwijl ik nog ben”. Nu heb ik zo-even gezegd, dat u goed moest luisteren, toen ik sprak over de engelen, die het eerst gezongen hebben. U moet eens goed doordenken. U zult zeggen: “Wat bedoelt u nu”? Wel, daar waren vanzelf ook engelen onder, die van God afgevallen zijn. Dus de duivelen hebben ook gezongen, toen de aarde nederzank op hare grondvesten. Maar, mijn geliefden, zij zullen nu tot in der eeuwigheid niet meer zingen. Geen één gevallen engel, die ooit meer zingen zal.

De dichter wil zeggen: Omdat de engelen, die gevallen zijn, nu nooit meer zullen zingen, moet u eens zien, dat wonderwerk van de genadige herschepping. Ik ben ook gevallen, evenals die engelen, maar mij haalt Hij uit de diepte der ellende op. “Want, waarlijk Hij neemt de engelen niet aan, maar Hij neemt het zaad Abrahams aan”.

“Ik zal den HEERE zingen in mijn leven; ik zal mijn God Psalmzingen, terwijl ik nog ben”. Zo zien we de dichter uit de diepte der ellende opkomen. Een man, die zijn gevallen staat heeft leren kennen. Hij kan naast de duivel gaan staan. Wij zijn geen beest geworden, en ook geen duivel, na de val, maar dan kunt u wel naast de duivel gaan staan. Hellenbroek zegt ook, dat er naast de duivel geen ellendiger en ongelukkiger schepsel is dan de natuurlijke mens. En dan horen we de dichter zeggen: “Ik zal den HEERE zingen in mijn leven”.

Daar hebt u nu een man die geoefend is in de strijd, in de verdrukking en wederwaardigheden van dit moeitevolle leven. En, mijn geliefden, dat blijven geen vrome christenen. Nee, dat moet u niet denken, want dan komt u er wel achter, wat er van binnen schuilt. Dan is er wel wat anders te vinden, dan den HEERE te zingen. O, dan leert men de hel kennen. De vloek woont in het hart. “Daarom dat het bedenken des vleses vijandschap is tegen God; want het onderwerpt zich der wet Gods niet; want het kan ook niet”.

Nu zal ik nog eens wat zeggen. Het kan zijn in de waarneming van die inwendige vijandschap, dat men er achter komt, dat als God er niet aan te pas komt, zij van binnen nooit verbroken wordt, en men eeuwig in vijandschap tegen dat Goddelijke Wezen ontbranden zal. Dat men nooit meer zal kunnen zingen; dat men dus nooit meer tot Gods eer zingen zal.

Uit die diepte komt de dichter op, wanneer hij zegt: “Ik zal den HEERE zingen in mijn leven; ik zal mijn God Psalmzingen, terwijl ik nog ben”.

Ik heb gezegd dat er heel wat van te zeggen zou zijn, en dat kunt u wel aanvoelen ook. De kerk leert er toch wat van, om in de engten van de angsten en tegenspoeden te zingen. Zoals Paulus en Silas. En David zegt:

*“k zal Zijn lof zelfs in de nacht
Zingen, daar ik hem verwacht;
En mijn hart, wat mij moog’ treffen,
Tot den God mijns levens heffen”.*

En dit kan toch zo ongemerkt, ongedacht en onverwacht zijn. Dan is het: “Ik zal den HEERE zingen in mijn leven; ik zal mijn God Psalmzingen, terwijl ik nog ben”.

Ziet u wel dat dát doel verwerkelijkt wordt in dit leven? Nu willen we nog nader bezien. hoe dat wonder verwerkelijkt wordt in het leven.

II. HOE DAT DOEL VERWERKELIJKT WORDT IN DIT LEVEN.

Er staat in vers 34: “Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn; ik zal mij in den HEERE verblijden”. Er wordt hier dus gesproken over een “overdenking”. We weten allemaal wel wat dat is, een overdenking. Het wil zeggen met zijn gedachten ergens bij stil staan; ergens mee bezig zijn. Ook een rede, een verklaring over een of ander onderwerp noemen we wel een meditatie of een overdenking.

Nu begeerde de dichter dat, al wat hij spreken zou, ter ere Gods zou mogen zijn. Dit kwam uit de overdenking zijns harten voort, uit de overdenking van de wegen des Heeren. Dat zien we ook bij de dichter van Psalm 77. Maar weet u wat we dan zien? Dat men op tweeërlei wijze zijn wegen kan overdenken. U moet Psalm 77 maar eens goed lezen.

Eerst overdacht de dichter zijn wegen en toen werd hij ontmoedigd. Want hij dacht aan de dagen vanouds, aan de jaren der eeuwen. Hij dacht aan zijn snarenspeel. Ik heb zo-even gezegd, dat men dan denkt nooit meer de harp van de wilgen te zullen halen. Dat dacht de dichter ook. Hij zegt: “Houdt Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op? Heeft de toezegging een einde, van geslacht tot geslacht? Heeft Hij Zijn barmhartigheden door toorn toegesloten”? Het zal nooit meer worden, zoals het geweest is!

Even verder vinden we echter ook weer, dat hij mag terugdenken, en dat hij dan weer bemoedigd wordt”. Wat zag hij toen? Hij zag Gods liefde, Gods trouw en goedertierenheid. Toen zag hij Gods almacht, en dat alles ten goede voor Zijn kerk. Als daar

de ziel wat van krijgt te zien, dan mag men zien, dat al die schijnbaar kromme wegen, toch rechte wegen zijn geweest. Dan mag men zien, dat die wegen gediend hebben om de mens te vernederen, maar hem ook nauwer aan Gods wet te verbinden.

Dat zien we ook bij de dichter van Psalm 119. "Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik; maar nu onderhoud ik Uw wet". Gods geboden waren hem ook dierbaar geworden in die weg, want hij zegt: "Ik zal de bevelen des Heeren overdenken, en ik zal op al Zijn paden letten". "Mijn overdenking van hem zal zoet zijn", zo staat hier in de tekst. Want dan wordt de zoetste vrede gesmaakt in de ziel, en dan mag men Goddelijke liefde smaken. Zulke liefde waar geen kwaad meer bij kan zijn. "En wij weten, dat dengenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk dengenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn". "Noch hoogte", zegt de apostel, "noch diepte, noch enig ander schepsel zal ons kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onzen Heere".

O, daar kunnen zulke bange beroeringen in de ziel aan vooraf gegaan zijn; zodat men van Gods zijde niets anders zag dan gramschap, en dat men steeds weer in het ongeloof verstrikt raakte, en steeds dieper in de kuil wegzonk. De macht der hel kwam op de been en de banden werden in de ziel steeds vaster aangehaald. O mijn geliefden, als het licht eens door mag breken in de duisternis, wat wordt het dan in één ogenblik anders! Dan wordt God het voorwerp van de overdenking van de ziel.

"Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn", zegt de dichter. Dan is Hij het voorwerp van de overdenking van de ziel. En dan niet tot verschrikking, want dat kan ook. Dan zegt de dichter van Psalm 77: "Dacht ik aan God, zo maakte ik misbaar; peinsde ik zo werd mijn ziel overstelpt".

Hier zegt de dichter echter: "Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn". Dus dan is het niet tot verschrikking. Wat mag men dan overdenken? Wie God in Zichzelf is en blijft, en dat ten goede en zaligheid van de kerk. Enkel liefde, wijsheid, rechtvaardigheid, barmhartigheid en goedertierenheid. Dan worden de gordijnen der eeuwigheid weggeschoven en wordt men in de eeuwige Goddelijke raadslagen ingeleid. In het werk der verlossing van een Drie-enig God en dat vanuit de stilte der nooit begonnen eeuwigheid, en hoe het wordt uitgevoerd in de tijd. Zoals de Vader Zijn Zoon gaf; zoals de Zoon Zichzelf gaf voor de zonden; zoals die dierbare Geest de door Christus verworven zaligheid de Zijnen toegepast. Dan mag men de leiding van de Geest meer en meer in het oog krijgen. Dan krijgt alles waarde, wat God gedaan heeft en wordt alles weer eens waar voor de ziel. Dat doet de overdenking van Hem zoet zijn; o, soms zo zoet in de stille nachten!

Mijn geliefden, dat is een Goddelijk werk, want de dichter had de medaille van beide zijden leren zien. U moet maar eens proberen, als u "s nachts op bed ligt en niet kunt slapen, om één minuut aan God te denken, en dat vol te houden. Probeer het maar eens. Het is misschien nog het beste middel om in slaap te komen. Het is het beste slaapmiddel, echt waar! Als u probeert om aan God te denken, laat de duivel u gauw met rust, want u valt zo in slaap. U houdt het misschien nog geen minuut vol. O, wat is een mens een ellendig schepsel geworden.

Daar was de dichter achter gekomen. Dan zegt hij: "De vogels hoor ik zingen, en ik zie de ganse schepping juichen tot Gods eer; en ik loop als de ellendigste van alle schepselen over de wereld. Ik kan geen minuut meer aan God denken". Maar dat Goddelijke werk van binnen doet hem aan God denken. "Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn". O, dat is een Goddelijk werk, mijn geliefden, als men de wegen des Heeren krijgt te overdenken; die gangen zo vol roem en eer. Zij getuigen van enkel liefde en recht. O, zal dan de ziel zich niet verblijden, wanneer ze de leidingen des

Heeren met diep ontzag en heilige eerbied eens mag aanschouwen? Dan mag ze zich verblijden in de vrucht van dat ontdekkende, ontgrondende en afsnijdende werk, waardoor de mens er zo schoon tussen uit gezet wordt. O, wat een wonder, dat God door zo'n weg met Zijn eigen werk is doorgedaan, en dat ten goede van zulk een mens, die nooit anders kan doen uit en van zichzelf dan zijn eigen zaligheid tegenstaan. Och, waar was hij terecht gekomen, als God hem door had laten gaan? Dan stond ik hier niet op de kansel. Echt niet! Ik zal maar niet zeggen, waar ik dan wel gezeten zou hebben. O, als men zichzelf leert kennen! We kiezen de hel en anders niet. We weten het zo goed uit te rekenen, maar allemaal naar onszelf toe, echter ook tegen onszelf in.

Brakel zegt in zijn 'Redelijke Godsdienst': "Een kind schreit om een mes, maar heeft er geen erg in, dat het er zichzelf mee snijden kan". Hebt u ook wel eens om een mes geschreid? Ik doe het iedere keer weer, net als kleine kinderen. Het schreit maar om met het mes te mogen spelen, om er zichzelf er dan mee te snijden. Eeuwige Goddelijke liefde, die het tegenhoudt. Maar meestal kan men het niet bezien. De dichter mocht het weer eens zien, en de ziel mag dat bij ogenblikken ook wel eens zien. Weet u wat dan zo groot wordt, mijn geliefden? Dat God nu, trots al de tegenstand en vijandschap van de zondaar, door blijft gaan met Zijn eeuwige raad te volvoeren tot zijn zaligheid, en om hem te leiden in Zijn wegen. Asaf zegt: "Gij hebt mijn rechterhand gevat". Hij zegt: "O God, ik heb Uw eeuwig besluit willen veranderen, en ik heb mij als het ware aan Uw handen willen ontwringen, om mijn eigen weg te gaan. Maar nu zie ik het: Gij laat mij niet meer los, en dat is tot mijn eeuwige zaligheid. Gij zult mij leiden door Uw raad; en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen".

Een wonderlijke zaak, Asaf, spreekt u daar uit. Komt u zó uit de ellende?

"Ja, zó kom ik uit de ellende; en ik ben nauwer aan God verbonden".

"Komt u ook zo uit de ellende, dichter van Psalm 104?"

"Ja, ik ben ook nauwer aan God verbonden geworden".

Is dat geen wonderlijke zaak, mijn geliefden? Men zou denken: Hoe meer verdrukking, hoe verder raken ze van God af. Maar nee! God gebruikt juist de verdrukking en de duivel ook om de kerk nauwer aan God te verbinden. Laat ik het maar in één woord zeggen: Als de ziel alles ontvalt, houdt ze juist God over. Daar moet het nu naar toe. "Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten, en mijn Deel in eeuwigheid".

"Ik zal mij", zegt de dichter, "in den HEERE verblijden". Ziet u wel, dat is hetzelfde als bij Habakuk: "Alhoewel de vijgeboom niet bloeien zal, en geen vrucht aan de wijnstok zal zijn, dat het werk des olijfbooms liegen zal, en de velden geen spijze voortbrengen; dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat er geen rund in de stalling wezen zal; Zo zal ik nochtans in den HEERE van vreugde opspringen, ik zal mij verheugen in de God mijns heils".

Ziet u wel, daar houdt hij God over om van vreugde in God op te springen. "In God is al mijn heil en eer". Dan moet ons alles buiten God ontvallen om aan God genoeg te krijgen, en God in uw zaligheid te vinden, om met de dichter te zeggen: "Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn; en ik zal mij in den HEERE verblijden".

Ziet u hoe dat doel verwerkelijk wordt in dit leven? Maar wat zal het dan zijn, wanneer DAT DOEL VERWERKELIJKT WORDT NA DIT LEVEN?

III. HOE DAT DOEL VERWERKELIJKT WORDT NA DIT LEVEN.

Daar getuigt de dichter ook van: "De zondaars zullen van de aarde verdaan worden, en

de goddelozen zullen niet meer zijn. Loof den HEERE, mijn ziel! Hallelujah”!

Ziet u de lijn in de 104^e Psalm? De dichter mocht de grootheid Gods in het oog krijgen, zoals zij in de schepping en de onderhouding geopenbaard werd. Hij zag hoe alles geschapen was tot Gods eer; ook de mens in het bijzonder. Maar die mens verheerlijkt zijn Schepper niet meer. En nu toch wel weer door genadige herschepping. Wat zag de dichter toen? Toen zag hij dat alles weer mocht juichen tot Gods eer. Hebt u daar ook wel eens wat van mogen zien? Mijn geliefden, als het gebeurt in uw leven, dat u mag geloven, dat God naar u heeft omgezien in eeuwige liefde, dan is het, wat de apostel zegt: “Het oude is voorbijgegaan, ziet, het is alles nieuw geworden”. Dan is het ook net of alles nieuw geworden is. Hebt u de schepping wel eens zien zuchten onder de gevolgen van de zonden? Kent u een tijd in uw leven, dat u geen hond een trap kon geven? Dat dier was nog een plaats op aarde waard, maar u zelf niet. Weet u daar wat van? Dat u de dieren gelukkiger achtte dan uzelf? Maar is het ook wel eens anders geworden? De korenaren, die zich eerst als het ware nederbogen onder het oordeel en de vloek, die u overal op zag liggen, zag u nu allen het hoofd omhoog steken, om de Schepper de ere te geven. Heel de schepping juichte tot Gods eer! O, dat is toch wat, als u zulke momenten kent in uw leven, mijn geliefden. Daar moet u wat van leren kennen! Maar de volmaaktheid wordt hier niet gevonden. De dichter kwam er achter, dat hij nog in een zondige en boze wereld was. En dat niet alleen, maar hij droeg ook een boos en bedorven bestaan met zich om. En daar komt de ganse kerk achter. En wat is nu de begeerte van de ziel geworden? Wel, wat we zo-even gehoord hebben: “Ik zal den HEERE zingen in mijn leven; ik zal mijn God Psalmzingen terwijl ik nog ben”. En wordt die begeerte vervuld? Ja, of ze vervuld wordt, maar door een andere weg als hij dacht. Door die weg, die ik zo-even heb voorgesteld. Een weg, waarin God doet zien, wie Hij is in Zijn liefde, wijsheid, goedertierenheid, trouw, almacht, in Zijn rechtvaardigheid ten goede van Zijn kerk. En o mijn geliefden, dan wordt het wonder steeds groter, dat God zo’n mens draagt en niet moe wordt, om hem liefderijk en vaderlijk te leiden. Men krijgt er dan toch nog wat van te zien, dat het een liefderijke en Vaderlijke leiding is; terwijl het dikwijls schijnt, alsof het allemaal toorn en gramschap is. Want o, als u daar wat van krijgt te zien wordt het zoveel te smartelijker, dat u zo’n ellendig, boos en bedorven bestaan om moet dragen; en dat men al de trouw en goedertierenheid des Heeren, niet anders dan met ondank kan vergelden.

Maar de dichter kreeg toch wat van de volmaaktheid in het oog. Hij zegt: “Straks zullen er geen zonden meer zijn. De zondaars zullen van de aarde verdaan worden, en de goddelozen zullen niet meer zijn”.

O, dat zal wat zijn, mijn geliefden, in die grote dag der dagen! Dan zullen de rechtvaardigen van de goddelozen gescheiden worden. Als Christus het oordeel zal hebben geveld, zal Hij tot de goddelozen zeggen: “Gaat weg van Mij, alle gij werkers der ongerechtigheid; Ik heb u nooit gekend”. Het zal wat zijn als ze allemaal tegelijk in de afgrond zullen wegzinken; in die poel die brandt van vuur en sulfer. Zult u er ook bij zijn?

O, dat is wat geweest bij het vergaan van de eerste wereld, toen de zondaars van de aarde werden verdelgd. Een vreselijk schouwspel is dat geweest. Wat een nare jammerkreten zijn er gehoord, toen ze onder het erbarmelijk geschrei en gekerm zo ter hel zijn gevaren. Dat zal ook wat zijn in die grote dag der dagen, mijn geliefden. O, dat dit woord toch eens verschrikken mocht, als we de weg der zonden en goddeloosheid nog bewandelen. Als we nog buiten God onbekeerd daarheen leven. “De zondaars zullen van de aarde verdaan worden en de goddelozen zullen niet meer

zijn”. Dat zal wat zijn in die grote dag der dagen!

En dat gebeurt al bij de dood door alle eeuwen heen. Dat predikt de wereldgeschiedenis en Gods Woord. Dat kunnen we zien in ons aller leven. “Wie is wijs? die versta deze dingen; wie is verstandig? die bekenne ze; want des Heeren wegen zijn recht, en de rechtvaardigen zullen daar in wandelen, maar de overtreders zullen daarin vallen”.

Ze zeggen: ‘De aarde is van ons, en de gehele wereld is ons bezit’.

Hun enige begeerte is, om hun vleselijke lusten en begeerlijkheden bot te vieren. Dat zien we in het bijzonder wel in de tijd, waarin we nu leven. O, de mens der zonden openbaart zich!

Ze zeggen: ‘Er is geen God in de hemel, en wij leven ons zelf uit zoals wij willen.’

Maar o, straks zal God tonen, dat de aarde van Hem is, en de zondaars zullen van de aarde verdaan worden, en de goddelozen zullen niet meer zijn. Maar dat zal de verlossing van de kerk zijn.

Lot heeft zijn rechtvaardige ziel moeten kwellen in Sodom, en wat hij daar in Sodom heeft moeten aanschouwen, kon hij niet bovenuit komen. Nee, nee, hij kon er wel onder gaan staan! Maar hij heeft er toch zijn rechtvaardige ziel moeten kwellen. Weet u daar ook wat van? O, dat we daar ook wat van hadden in deze droeve tijd, waarin we leven!

Mijn geliefden, we worden toch bang, als we de zomer tegemoet gaan. Men durft de ogen niet meer op te slaan langs de weg. O, wat is het een vreselijke tijd, waarin we met elkaar leven.

Ach, ik geloof, als de kerk op haar plaats was, dat er een noodgeschrei opging naar de hemel. “Kom Heere Jezus; ja, kom haastelijk” ! Men heeft geen leven meer op aarde, mijn geliefden. Men weet niet meer, waarheen men moet kijken. O, het is een vreselijke tijd; een ondergaande wereld!

Maar wat zal het dan een verlossing voor de kerk zijn, als er geen zonden meer te zien zullen zijn, en geen ene zonde meer vat op hen zal hebben. O, wat zal dat zijn! En dan ook geen zonden meer van binnen. Die zondaars zullen ook van de aarde verdaan worden; die overgebleven Kanaänieten zullen dan voor goed verdelgd zijn. Die Diabolisten in stad Mensziel! O, dat zal de grootste verlossing zijn!

De hoog begenadigde apostel Paulus moest getuigen: “Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods” ! Geen onmogelijke zaak. De dichter zegt: “De zondaars zullen van de aarde verdaan worden, en de goddelozen zullen niet meer zijn”. Dat mocht de apostel ook weten: “Ik dank God, door Jezus Christus, onzen Heere”. God komt eeuwig aan Zijn eer, en het scheppingslied wordt gezongen zonder enige wanklank. O, er is een wanklank gekomen in het scheppingslied. De dichter zag het in Psalm 104. Er was een wanklank gekomen in het scheppingslied, maar straks is de wanklank er voor goed en eeuwig tussenuit.

“De zondaars zullen van de aarde verdaan worden, en de goddelozen niet meer zijn”.

Krijg ik dan nog eer? Nee! “Loof den HEERE, mijn ziel!” O, daar eindigt de dichter in God, in de Oorsprong. Daar ziet hij de volle zaligheid in de verwerkelijking van het Goddelijke doel. In de uitvoering van Gods eeuwige raad. O, dan mag hij in de oorsprong terecht komen. In die God, Die eind noch oorsprong heeft. Die alles geschapen heeft tot Zijn verheerlijking en alles weer herschept tot Zijn eer en verheerlijking; en zo Zijn raad volvoert tot de eeuwige zaligheid van de door Hem gekenden, die uit die heerlijke en volmaakte zaligheid moed en vrijwillig gevallen zijn.

Zij hadden zich nooit uit die gevallen staat kunnen oprichten. Maar die er echter door God uit opgericht worden, herschept Hij weer naar Zijn Beeld, hier in beginsel; ook in de voortgang in de weg der heiligmaking en straks in volmaakte heerlijkheid, om het gezegend aardrijk te mogen beërven.

Laten we daar van zingen. Psalm 25 vers 6.

Toepassing.

Het zou toch wat zijn, als het dit jaar nog zou gebeuren. Ik zeg niet, dat het gebeurt, maar het zou toch kunnen? We zouden er altijd op voorbereid moeten zijn.

We houden biddag met elkander, en dan vragen we of de Heere een zegen zou willen geven over het gewas des velds. Rechtvaardig kan Hij ons die zegen onthouden. We weten niet, welke pijlen God op ons zal afschieten en welke rampen ons zullen treffen in dit jaarseizoen. Het kan best zijn, dat het aardrijk overvloedig vrucht voortbrengt, maar dat we de vrucht niet zullen inoogsten. Het kan ook zijn dat de aarde geen vrucht voortbrengt, of dat de vruchten zelf niets opbrengen. Het kan toch zijn, dat de Heere ons in het één of ander zwaar zal treffen, en dan staat het één met het ander in verband, want als het één gaat wankelen, doet het andere dat soms ook.

Ach, mijn geliefden, wat zullen we gaan beleven! Het kan ook wel zijn, dat het einde komt. Dat we geen dankdag meer zullen houden, maar in die tussentijd het einde gekomen zal zijn. We moeten altijd bereid zijn. Mochten we maar bereid zijn, want dan zal het God geheiligd zaad, het gezegend aardrijk erven.

Is er nog een verlangen naar hetgeen we beluisterd hebben? “De zondaars zullen van de aarde verdaan worden, en de goddelozen zullen niet meer zijn. Loof den HEERE mijn ziel! Hallelujah!”

O, ziet u wat de dichter van God krijgt? Wat krijgt hij? Hij krijgt van God om aan Gods kant te vallen. Dat is een gift van God! Ja, ja, u moet er wel aan denken, wat het betekent als hij zegt: “De zondaars zullen van de aarde verdaan worden”. Wie ziet hij daar dan? Misschien zijn vader, moeder, of man, vrouw, broers, zusters of kinderen. En wat zegt de dichter dan? Hij valt aan Gods kant: “De zondaars zullen van de aarde verdaan worden, en de goddelozen zullen niet meer zijn. Loof den HEERE, hallelujah!” Dat zal hij eeuwig zeggen, ja eeuwig: “Loof den HEERE, mijn ziel! Hallelujah!”

Dat is onbegrijpelijk, nietwaar? En toch is het waar. Daarom ligt dáár juist de zaligheid. Mijn geliefden, ogenblikken worden er gekend in dit leven, dat alles wegvalt, dat tot dit leven behoort. Dan vallen uw dierbaarste bloedverwanten als los zand van u af, en u voelt geen verbinding meer. Het zijn maar ogenblikken, maar dan mag men er iets van verstaan, wat hier staat om aan de zijde Gods te vallen: “Loof den HEERE mijn ziel! Hallelujah!”

De herschepping naar het Goddelijk Beeld houdt in: God volmaakt en boven alles te bedoelen. O, mochten we er ook wat van leren kennen, als we er nog vreemdelingen van zijn. Psalm 104 zegt, dat we weer herschapen moeten worden; vernieuwd, bekeerd en wedergeboren moeten worden. God heeft ons goed en volmaakt geschapen naar Zijn Beeld, maar nu vertonen we dat Beeld niet meer. We zijn moed en vrijwillig van de levende God afgevallen, en bedoelen Zijn eer niet meer. We hebben God niet meer op het oog. Altijd, altijd bedoelen we onszelf, ja bovenal onszelf; eigenlievende, Gode vijandige schepselen als we zijn! O, het is niet te zeggen, hoe ellendig, onuitsprekelijk diep ellendig we geworden zijn door onze diepe val. De dichter had er wat van leren kennen. Wat leert dan een mens kennen? Dat hij onherstelbaar ligt in die staat, en onherroepelijk verloren is. Hij kan nooit meer tot God opklimmen en in

waarheid God bedoelen. Hij kan nooit Gods zijde meer kiezen. Er is geen aasje liefde tot God in hem overgebleven. Het bedenken des vleses is enkel vijandschap tegen God. Het is verloren!

Uit die diepte komt nu de dichter op en zegt: "Ik zal den HEERE zingen in mijn leven; ik zal mijn God Psalmzingen, terwijl ik nog ben". Daar hebt u een man aan het woord, die God in Christus heeft leren kennen tot zaligheid. Omdat er Eén geweest is, Die volmaakt de ere van Zijn Vader heeft gezocht en bedoeld, kan het schepsel de Schepper weer gaan bedoelen. Daarom kan deze dichter de Schepper bedoelen en zich in de eer van zijn Schepper verblijden.

O mijn geliefden, dan heeft de dichter ook een tijd leren kennen, dat hij geen Psalm kon zingen. Toen kon hij alleen maar klagen: 'o wee mij, dat de kroon van mijn hoofd is gevallen en dat ik zo gezondigd heb!' Mocht u er ook wat van leren kennen.

Als u er nog niets van weet, zal dat noodzakelijk zijn. Ik gun u van ganser harte, dat God u uitwendig zegenen zat in het komende jaarseizoen. Ik gun u echter nog veel meer, dat God u bekeren zal; want ik ben innerlijk over het lot van uw arme ziel bewogen. O mijn geliefden, dat kan ik eerlijk zeggen voor Gods aangezicht. Job zegt: "Mijn arm breke van zijn pijp af!" als het niet waar is. Ik durf ook te zeggen, dat er geen één in onze vergadering is, wie ik de zaligheid niet zou gunnen. Ik gun ze u allemaal!

O, dat God u te sterk mocht worden. O, dat Hij u voor en toebereiden mocht, hier in die korte tijd, voor die grote, eindeloze en ontzaggelijke eeuwigheid.

Ziet ge uzelf wel eens in uw gedachten - als gij straks aan het eind van uw levensreis gekomen zijt, en u nog een sterfbed zou mogen hebben - daar liggen op het sterfbed, uw laatste adem uitblazende in het gezicht van een ontzaggelijke eeuwigheid? Het leven hebt gij dan achter u en de tijd is voorbij. Die tijd, waarin u onder de Waarheid hebt op kunnen gaan. Waarin gij gezeten hebt aan deze plaats, en bid en dankdagen hebt gehouden. Ook hieraan komt echter een eind, geliefden.

O, we gevoelen er toch altijd weer wat van, als we er weer voorstaan, want ook wat dat betreft liggen er banden.

Geliefden, de tijd gaat voorbij; en ik gun het u allen in de tijd voor en toebereid te worden voor de eeuwigheid; en die God te mogen leren kennen tot uw zaligheid.

O, denk er om, want het zal niet meevallen God te moeten ontmoeten, onverzoend. Het zou vreselijk zijn als u zo in Gods handen moest vallen. De dichter echter kreeg wat van Gods grootheid te aanschouwen. Hebt u daar ook een indruk van? Nee, ik bedoel niet of u wel een indruk hebt, dat u bekeerd zou kunnen zijn. Maar hebt u daar een indruk van, als u buiten staat, naar boven kijkt en dat luchtruim aanschouwt, hoe groot die God moet zijn, Die dat alles geschapen heeft? Voor die God kunt u niet bestaan met een indrukje, tekstje of een versje.

Voor die God kunt u alleen in Christus bestaan. Ik heb u te prediken, dat u buiten Christus voor die God nooit zult kunnen bestaan.

O, dat u geen rust meer mocht hebben buiten Christus, want u krijgt met die God te doen. Wie weet vandaag nog! O, u kunt straks verongelukken op de weg; daarom moet ik u waarschuwen, want het kan uw laatste uur, uw laatste avond of uw laatste week wel zijn. Volgende week om deze tijd bent u misschien reeds begraven. Mag ik u dat niet zeggen? Zien we dat niet dikwijls gebeuren, vooral in deze tijd, waarin er zoveel ongelukken plaats hebben op de weg? Men gaat gezond en wel van huis en komt niet levend meer thuis. O, we mochten wel geen ogenblik rust meer hebben.

Denk er om, de gevallen mens is geen ogenblik veilig meer. Men kan na de val niet meer veilig zijn op de aarde. Dat is onmogelijk.

Maar u bent alleen maar veilig in Christus. En wie in die Schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten - wat er dan gebeuren zal dit jaar, dat gebeurt er- die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen. Dat is de enige veilige Schuilplaats en Toevlucht! Dat we die toch mochten leren kennen.

Wat zal het zijn als God met Zijn oordelen door gaat trekken, en het zal gelden wat hier staat: "De zondaars zullen van de aarde verdaan worden". God laat Zich niet bespotten. Wat een mens zaait, dat zal hij maaïen. Men ziet de goddeloosheid steeds meer doorbreken. Een mens leeft zich uit en zegt: 'Ik heb met God niets te maken'. Hij drijft overal de spot mee. U kunt het zien onder het opkomend geslacht. De onverschilligheid neemt steeds toe. De mens gaat door in de verharding des harten; ook in een vrome, godsdienstige weg. Geen vermaning of waarschuwing mag meer baten. Er is geen ontzag en eerbied meer voor het volk van God. O, straks komt God de zonden bezoeken!

Dit is geen kwaad meer; en dat is geen zonde meer; hier zie ik niets in; en ga zo maar door. Maar de zondaars zullen van de aarde verdaan worden! We zullen weten, wat kwaad en zonde is, als God de zonden komt bezoeken.

"De zondaars zullen van de aarde verdaan worden, en de goddelozen zullen niet meer zijn". Wat zal dat toch een verlossing voor de Kerk zijn! O, de dichter mocht er iets van zien. wat dat zijn zal. Zij zullen het eeuwig weten, die verlost zijn, uit welke grote nood en dood God ze verlost heeft. Ze zullen eeuwig het Lam aanbidden, Die ze Gode gekocht heeft met Zijn bloed.

En toch, de zonden zullen niet meer in het hart opkomen. Men zal niet meer aan de zonden denken. Daar zullen werkelijk geen zondaars meer zijn, want zij zullen op de nieuwe aarde niet meer zijn. Het zal zijn alsof ze nooit zonden gedaan hebben. Ze staan dan weer in een volheerlijke staat bij God geplaatst. Zonder zonden, gelijk toen er nog geen zonden waren. Het zal zijn alsof ze nooit zonden gekend noch gedaan hebben. Wat zal dat toch zijn, geliefden!

Maar ze staan veel heerlijker dan toen, want ze zullen er nooit meer uitvallen. En God zal Zich in de volle glans en luister van Zijn deugden doen kennen en openbaren. O, wat zal toch die volle zaligheid zijn!

"Loof den HEERE mijn ziel!", zegt de dichter. Dat staat de kerk te wachten; die eeuwige verlossing en die volkomen zaligheid. Mijn geliefden, dat we de inhoud van dit scheppingslied eens recht mochten leren verstaan. Dat we God mochten leren kennen in Christus tot zaligheid in Zijn luisterrijke aanbiddelijke deugden.

U mocht leren wat het doel van Gods werken, van Gods schepping is. Wat het einddoel van Zijn eeuwige raad is, namelijk om ons in de Oorsprong te verliezen, in het eeuwig besluit en welbehagen, maar ook ons in het Einde ervan te verliezen. In dat grote Einddoel ons te verlustigen en te verblijden.

O, wat zal dat toch zijn, mijn geliefden, om die volle zaligheid straks storeloos te mogen bezitten, al die verdrukkingen voorgoed te boven te zijn en van zichzelf verlost te zijn! We moeten ons hier maar meeslepen door dit leven als een grote ballast, zodat we vaak moeten zeggen: 'Hoe raak ik mijzelf toch eens kwijt?' O, wat moeten we vaak ellendig door het leven gaan. Dat is niet te zeggen. Ach, dan kan men ook de zaligheid niet in het oog krijgen. Dan lijkt het wel enkel ellende in leven en sterven, voor tijd en eeuwigheid. 'Waartoe ben ik in de wereld gekomen?' zegt dan zo'n ziel. Ja, ja, mijn geliefden, er was eens een oude Christen, die zei: 'Die kraai moet men twee maal zien in zijn leven'.

Wat? Twee maal die kraai zien?

Ja, ja!

Hoe dan?

Men moet hem eens zo zien, dat men zegt: ‘Was ik maar zo’n beest, want hij heeft geen ziel te verliezen voor de eeuwigheid’. Dan gaat men een kraai dus uitnemender achten dan zichzelf. Maar men moet hem nog een keer zien. En weet u hoe men hem dan ziet? Dan bent u blij, dat men niet zo’n beest is. Die ogenblikken moet men ook leren kennen. Dat u blij bent geen beest te zijn, maar een redelijk schepsel. De dieren verheerlijken wel hun Schepper, maar onbewust. Zij kunnen er geen zaligheid in vinden; maar het redelijke schepsel mag Hem weer welbewust verheerlijken. Daar wordt hier wat gekend door hartvernieuwende genade. O, wat zal dat zijn; straks in volmaaktheid! Het is hier maar in beginsel. “Want wij kennen ten dele, en wij profeteren ten dele; Doch wanneer het volmaakte zal gekomen zijn, dan zal hetgeen ten dele is, te niet gedaan worden”. Dan zal God alles en in allen zijn, en de zondaars zullen van de aarde zijn verdaan.

Dan zal Christus het Koninkrijk wedergeven aan de Vader, en God zal zijn Alles en in allen. “Loof den HEERE mijn ziel! Hallelujah!” Amen.

Slotzang: Psalm 146 vers 1.

4. DE VERLOSSING VAN DE KERK UIT HAAR BENAUWDHEID

Biddagpreek

Zingen: Psalm 60 : 2 en 3

Lezen: Jes. 26

Zingen: Psalm 85 : 2 en 3

Psalm 16 : 5

Psalm 17 : 8

Geliefden.

In de 60^e Psalm, die we bij de aanvang van ons samenzijn hebben gezongen, wordt gesproken over een harde zaak, die God Zijn volk had doen zien. Met dat volk wordt natuurlijk het volk van Israël bedoeld. Dat volk had door de zonden steeds in grotere benauwdheid moeten verkeren.

Zo horen we de dichter dan ook zeggen in deze Psalm: “O God! Gij hadt ons verstoten, Gij hadt ons gescheurd, Gij zijt toornig geweest; keer weder tot ons”. “Gij hebt het land geschud, Gij hebt het gespleten; genees zijn breuken, want het wankelt”. Israël heeft steeds vele vijanden gehad. Dat kon ook niet anders, want Israël was oudtestamentisch de Kerk des Heeren. En de kerk heeft nu eenmaal vele vijanden. Die vijanden werden door God nog beteugeld en ook door Israël overwonnen en verslagen, als het volk nog mocht wandelen in de wegen des Heeren. Maar als het afweek van de wegen des Heeren, werden de vijanden door God op het volk losgelaten en werden ze onderdrukt. Dan moest het volk menigmaal onder de overheersing van de vijanden in grote benauwdheid verkeren. Daar spreekt ook die 60^e Psalm van.

We weten het allen wel welke benauwde tijden er voor Israël zijn geweest. Als bijvoorbeeld de ark des Heeren werd weggevoerd naar het land der Filistijnen. Als Eli de nek gebroken had en de vrouw van Pinehas gestorven was, nadat de weeën haar overvielen. Als zij het kind, dat zij voortbracht *Ikabod* genoemd heeft, omdat de Eer uit Israël was weggevoerd. Was het geen bewijs van Gods ontzagelijke toorn en gramschap, toen de ark gevallen was in de handen der Filistijnen? Welke benauwde tijden waren het ook niet voor Israël, toen het volk door de Filistijnen was verslagen en Saul en zijn zonen gevallen waren op het gebergte van Gilboa.

Nu heeft de Heere echter onder David weer verlossing aan het volk willen schenken. Daarom kreeg David dan ook stof om een lof en danklied aan te heffen voor de verlossing, die God had willen schenken. “Maar nu hebt Gij dengenen, die U vrezen, een banier gegeven, om die op te richten vanwege de waarheid”.

Hij mocht dan ook erkennen, dat God zo duidelijk gesproken had door de zware slagen, die het volk waren toegebracht. “O God! Gij hadt ons verstoten, Gij hadt ons gescheurd, Gij zijt toornig geweest; keer weder tot ons”, horen we hem zeggen. “Gij hebt Uw volk een harde zaak doen zien; Gij hebt ons gedrenkt met zwijmelwijn”. De dichter mocht dus bij de eerste oorzaak terecht komen. Er is geen kwaad in de stad, dat de Heere niet doet.

Wij zijn altijd maar geneigd om in de tweede oorzaak te blijven hangen. Maar de dichter mocht beleven, dat de Heere het volk een harde zaak had doen zien, als gevolg van de zonden, want het kwaad der straf is immers een gevolg van het kwaad der zonden. Wij kunnen van nature niet anders dan het kwaad der straf meer bewenen dan

het kwaad der zonden. Nu zal het zo nodig zijn, dat we eens bij de oorzaak van alle ellende terecht komen. Als de dood een scheiding maakt is dat een smartelijke en harde zaak, maar in het Paradijs is een harde zaak geschied. Daar heeft de mens afscheid van genomen, en daar wordt nu juist niet over gedacht. Men denkt er niet aan, dat de oorzaak van de dood en alle ellende, die we in tijd en eeuwigheid onderworpen zijn, dáár nu juist ligt.

Als de Heere ons met tegenheden bezoekt, doet Hij ons een harde zaak zien. Hij doet Zijn volk ook een harde zaak zien, als Hij het brengt onder de tuchtroede en kastijdt om de zonden. Hij zal een harde zaak doen zien, als Hij het land met Zijn oordelen en Zijn gerichten bezoekt, zoals dat ook bij Israëel gebeurd is. Hij zal een harde zaak doen zien, als Hij met Zijn kerk in tegenheden handelt.

Nu heeft Hij echter met Zijn kerk altijd dit op het oog, dat Hij door die harde zaak, die Hij doet zien, om hun zonden te bezoeken, Zijn kerk wil leren welk een harde zaak het toch is, Hem te verlaten en tegen Hem te zondigen.

Welnu, daar wist de dichter wel wat van, als hij getuigt: “Gij hebt Uw volk een harde zaak doen zien; Gij hebt ons gedrenkt met zwijmelwijn”. Dan worden de zonden pas waarlijk smartelijk en bitter voor de ziel; dan worden ze recht beweend. Dan zal er ook uit de benauwdheid nog een stil gebed tot God kunnen worden opgezonden.

Maar dan moet er ook wat gebeuren en komt het nog verder dan een stil gebed. Daar zouden we u met de hulp des Heeren wat nader bij willen bepalen, als uw aandacht wordt gevraagd voor dat gedeelte uit Gods Woord, dat u kunt vinden opgetekend in de profetieën van Jesaja, hoofdstuk 26 van vers 17 t/m 19, waar Gods Woord aldus luidt:

Gelijk een bevruchte vrouw, als zij nadert tot het baren, smarten heeft, en schreeuwt in haar weeën, alzo zijn wij geweest, o HEERE! vanwege Uw aangezicht.

Wij waren bevrucht, wij hadden de smarten, maar wij hebben niet dan wind gebaard; wij deden het land geen behoudenis aan, en de inwoners der wereld vielen niet neder.

Uw doden zullen leven, ook mijn dood lichaam, zij zullen opstaan; waakt op en juicht, gij, die in het stof woont! want uw dauw zal zijn als een dauw der moeskruiden, en het land zal de overledenen uitwerpen.

Wij worden hier bepaald bij:

DE VERLOSSING VAN DE KERK UIT HAAR BENAUWDHEID.

En dan zullen we stilstaan bij:

- I. Een uitzien naar de verlossing.
- II. Geen vooruitzicht op die verlossing.
- III. De zekerheid van die verlossing.

I. Een uitzien naar de verlossing.

De Schrift zegt ons steeds uit welke benauwdheden de Heere Zijn kerk verlost. Zo wordt ook in dit hoofdstuk gesproken door de profeet over een verlossing uit een grote benauwdheid, waarin de kerk heeft verkeerd.

In het vorige vers horen we de profeet zeggen: “HEERE! in benauwdheid hebben zij U gezocht; zij hebben hun stil gebed uitgestort, als Uw tuchtiging over hen was”. Welnu, in deze verzen wordt er ook weer over deze benauwdheden gesproken. Deze benauwdheid is een benauwdheid geweest als van een bevruchte en barendende vrouw. Er staat: “Gelijk een bevruchte vrouw, als zij nadert tot het baren, smarten heeft, en schreeuwt in haar weeën, alzo zijn wij geweest, o HEERE! vanwege Uw aangezicht”.

Het is een treffend beeld, wat hier gebruikt wordt. Een beeld, dat ons zegt, dat ze onmachtig geweest was zichzelf te verlossen. Een zwangere vrouw kan wel smart hebben en schreeuwen in haar weeën, als het barensnood is, maar ze kan toch daarmee haar smart niet verzachten, en het uur van haar verlossing niet verhaasten. Toch ziet die vrouw in haar smart een blijde verlossing tegemoet. En als die verlossing gekomen is, gedenkt zij de benauwdheid niet meer, heeft de Heere Jezus gezegd, om de blijdschap dat er een kind ter wereld is gekomen.

Hier lezen we echter wat anders. Hier staat: “Wij waren bevrucht, wij hadden de smarten, maar wij hebben niet dan wind gebaard; wij deden het land geen behoudenis aan, en de inwoners der wereld vielen niet neder”. Al hun arbeid was tevergeefs geweest en al hun hoop ijdel. Zij hadden zich niet van onder de macht der onderdrukkers kunnen verlossen.

In deze profetie worden we ongetwijfeld in het bijzonder heengewezen naar de tijd van de verdrukking in gevangenschap van het volk van Juda in Babel. Israël van de ouden dag heeft steeds vele onderdrukkers gehad. “Ze hebben mij dikwijls benauwd”, zegt de dichter, “van de jeugd aan”, zegge nu Israël. Maar met die onderdrukkers zou de Heere ook afrekenen.

Zo heeft de profetie van Jesaja in het “bijzonder betrekking op de tijd van de ballingschap van het volk in Babel. Dat is een zeer benauwde tijd geweest. Over die tijd hebben de profeten heel veel gesproken. Het is ook een benauwde tijd geweest voor de levende kerk. Men had de harpen gehangen aan de wilgen, die daar waren. En men zei: “Zingt ons een van de liederen Sions”. Maar dan antwoordden ze: “Hoe zouden we een lied des Heeren zingen in een vreemd land?” Dus dat was een zeer benauwde tijd. Een benauwde tijd, waarin men zijn stil gebed tot God heeft uitgestort. Maar het was bij dat volk daarbij niet gebleven. Er wordt hier in de tekst over “schreeuwen” gesproken, “als van een barende vrouw, die in nood is”. Dat zegt ons dus, dat dat stille gebed toch ook eigenlijk een roepen is geweest in de ziel; al was dat dan in het verborgen, en wordt het daarom een stil gebed genoemd.

Toch was het echter een gebed, waarin men voor zichzelf luidkeels zijn benauwdheid aan de Heere had te kennen gegeven. Het moet maar eens werkelijk benauwd worden voor de ziel. Dan wordt het onhoudbaar en moet er werkelijk wat gebeuren. Daar laat de Heere het altijd maar op aankomen bij Zijn volk. Dan leert de ziel barensweeën kennen. Hoe benauwd is het niet geworden voor Juda, als de Heere met Zijn oordelen het volk bezocht. Mijn geliefden, hier wordt gesproken over het schreeuwen van een barende vrouw, die in nood is. Geloof maar, dat dit ons voor de tijd, waarin we leven, zeer veel te zeggen heeft. Het zal benauwd worden, als de Heere met Zijn oordelen gaat doortrekken. Het is reeds benauwd geworden. Benauwd in de wereld, benauwd in ons land, benauwd ook in de kerk. We zien de beroeringen onder de volken steeds meer toenemen. Welke vreselijke machten zijn er opgekomen, die ons het ergste doen vrezen voor de toekomst. Op economisch en financieel gebied wordt de toestand, waarin we ons bevinden in ons land ook steeds benauwder. Waar we al zo lang voor gevreesd hebben, is gekomen. Er is een crisis gekomen, gelijk als in de dertiger jaren, maar nu eigenlijk nog erger. Want in de vorige crisis was ons land met al de werkeloosheid eigenlijk nog rijk, want we hadden toen onze overzeese bezittingen nog; maar nu is de toestand geheel anders. We zinken zomaar in de diepste ellende weg. Het zal straks met ons overdadig leven wel gedaan zijn; dan zal het wel een eind hebben genomen. We willen er echter niets van weten. We hebben roekeloos met het geld omgesprongen. Ook door onze regering is dat gedaan. En dat, terwijl er geen geld meer is. Aan alles is duidelijk te zien, dat het oordeel niet meer af te wenden is. We

hebben voor onszelf een kuil gegraven, waarin we zullen neerstorten. De mens gaat door en werkt zo zijn eigen ondergang uit. Het is niet te zeggen, mijn geliefden, hoe donker het er uitziet voor ons land. We willen het maar niet zien.

Maar hoe donker is het ook geworden in *Gods kerk*. Het schijnt wel of het voor de kerk op een totale verwoesting uit zal lopen. Aan alles is te zien, dat God vanwege de zonden op ons vertoornd is. En dan kunnen we wel met die droevige toestanden, waarin ook vooral de kerk verkeert, werkzaam geweest zijn; en er wel eens hope op gehad hebben, dat er misschien nog weer eens een betere tijd zou komen; maar moeten we nu eigenlijk niet hetzelfde zeggen, wat hier gezegd wordt: “Wij waren bevrucht, wij hadden de smarten, maar we hebben niet dan wind gebaard; wij deden het land geen behoudenis aan?”

Zien we niet aan alles dat het oordeel doorgaat? Dat het getal van Gods ware kinderen en knechten steeds kleiner wordt? Heeft ons dat niet veel te zeggen? Daarom wordt het vooral zo benauwd, wanneer de steunpilaren worden weggenomen.

Zeker, we geloven wel dat de Heere hier en daar nog werken zal, en dat Hij de Zijnen toe zal brengen, want dat zal Hij zeker doen tot aan het einde toe. Hij zal Zijn verbond bevestigen en Zijn Kerk in stand houden, maar we zien er op dit ogenblik toch zo weinig van. Dan moeten we eerlijk bekennen, dat er weinig waar geestelijk leven in de kerk is te bespeuren. Ach ja, gevoelsgodsdienst is er nog voldoende bij de hartstochtelijke christenen. Die kunt u nog wel vinden.

In Micha 7 kunt u precies lezen, in welk een tijd wij met elkander leven: “De “beste van hen is als een doorn; de oprechtste is scherper dan een doorheg”. “De goedertierene is vergaan uit het land, en er is niemand oprecht onder de mensen.” “Geloof een vriend niet en vertrouwt niet op een voornaamste vriend”. In zo’n tijd leven wij nu! Onder het mom van Godzaligheid en de schijn van het voorstaan van de Waarheid, verbergt zich niet anders dan verwoesting en een vereten van elkander. Dan kunnen er geen twee meer samengaan. Dat zien we steeds erger worden. Zou men onder dat alles niet benauwd worden? We kunnen er nog wel onder zuchten en weeklagen, maar ondanks alles gaat het oordeel door. Het oordeel zien we dan ook doorgaan. Het schijnt wel of al dat schreeuwen in die smarten tevergeefs is. Het kan dan ook niet anders of bij het ware Sion is er een uitzien naar verlossing uit die benauwdheid.

Ach mijn geliefden, we kunnen er geen woorden voor vinden om te zeggen in welk een benauwde tijd we leven, terwijl de goddeloosheid steeds toeneemt en de mens zich in de weg der ongerechtigheid uitleeft en de onverschilligheid zo groot is.

Maar nu het in de kerk ook zo donker is, en het zuivere werk van Gods Geest zo weinig meer wordt gevonden, komen de werken des vleses steeds meer openbaar; en zien we dat de vorst der duisternis omgaat als een briesende leeuw, zoekende wie hij zou mogen verslinden.

Er wordt dan ook breuk op breuk uitgeroepen en de ene verwoesting volgt op de andere. Ook bij het minste of geringste zegt men de Waarheid vaarwel! Men kan niet meer bukken onder het kerkelijk gezag. We hebben het al vaker gezegd, dat dezelfde geest, die zich in de wereld openbaart, zich ook openbaart in de kerk. De ambtsdragers moeten door het volk geregeerd worden; men moet naar de pijpen van de mensen gaan dansen. Wanneer dat niet gedaan wordt, welnu, men neemt voorgoed afscheid van de kerk. Maar dan openbaart men daarmee, dat er geen binding, ja “de minste binding niet aan de Waarheid is. In zulk een tijd leven we nu met elkaar. Zou het dan voor de levende kerk niet benauwd worden?

Gods ware volk ziet er echter toch naar uit, dat de Heere Zich over Sion mocht

ontfermen. Gods ware volk ziet er naar uit, dat de Heere Zich nog zou willen inlaten met het opkomend geslacht. Dat Hij nog bemoeienissen zou willen maken met dat zaad der gemeente. Dat Hij daarin Zijn Verbondstrouw nog eens zou willen openbaren. Dan kan het niet anders of er is nog een uitzien naar de verlossing. In deze tekst wordt ook gezegd, dat er geen vooruitzicht meer is op de verlossing.

II. Geen vooruitzicht op die verlossing.

We hebben u gezegd, dat het beeld, dat hier gebruikt wordt ons zeer veel heeft te zeggen. Het beeld van een barend vrouw, die in nood is en schreeuwt in haar weeën. Er staat zo opmerkelijk: “Gelijk een bevruchte vrouw, als zij nadert tot het baren, smarten heeft en schreeuwt in haar weeën, alzo zijn wij geweest, o HEERE! vanwege Uw aangezicht”.

Wat wil dat zeggen: “Alzo zijn wij geweest vanwege Uw aangezicht?”

Dat wil zeggen: God hield Zijn aangezicht geheel voor hen verborgen. Zo verkeerde het volk in de diepste nood en ellende, onder de toorn en de rechtvaardige gramschap Gods. Hier zien we ons ook precies voorgehouden hoe het thans gesteld is met ons land en volk; met de kerk des Heeren ook in ons vaderland. Maar ach, wat wordt er over het algemeen nog van gevoeld, dat straks ons de benauwdheden zullen aangrijpen als van een barend vrouw? Het zal ons gaan juist zoals het hier in de tekst gezegd wordt. We zullen smart hebben en schreeuwen in onze weeën, maar God zal Zijn aangezicht verborgen blijven houden. En met al onze smarten en al ons gewezen zullen we het land geen behoudenis aandoen. We zullen niet dan wind baren. De gramschap Gods zal niet af te wenden zijn. O, dat ontzaggelijke oordeel Gods! “Wee hen”, zegt de Heere, “als Ik van hen geweken zal zijn!”

Geloof maar, dat de Heere veel verder van ons geweken is, dan wij het kunnen zeggen. We kunnen het aan alles duidelijk zien, niet waar? Het oordeel Gods gaat door. Geloof maar niet, dat het te zwartgallig is voorgesteld, wanneer wij u dat zeggen. Wij willen ook niets afdoen, van wat de Heere ons in Zijn Woord laat weten. Wie of Hij voor Zijn kerk is en blijft. Het is die God, Die in het brandende braambos woont. In dat braambos, dat wel branden kan, maar niet verteren. Ja zeker, dat doet Hij ook nog wel Zijn volk en knechten ondervinden onder alle moeilijke omstandigheden.

Als men geen hoop meer over heeft gehouden; als het zo bang en benauwd onder alles wordt, dat het schijnt of al Zijn beloften teniet gedaan zijn, en er van Zijn kerk niets meer overblijft, dan doet Hij Zijn volk het toch weer eens ondervinden, en ook Zijn knechten in de ambtelijke bediening, dat Hij door alles heen toch Zijn kerk in stand houdt en bij Zijn kerk blijft. Ach, was het niet, dat men daar wel eens de blijken van kreeg onder de benauwdheden van de ziel, en onder al die moeilijke omstandigheden, dan zou men niet meer verder kunnen. Dus God blijft de Getrouwe.

Deze tekst spreekt dan ook juist zo heerlijk van de verlossing uit de benauwdheid, die God Zijn kerk schenkt. Daar hopen we straks ook nog wel wat van te beluisteren. Altijd maar weer verlost de Heere Zijn kerk uit de benauwdheid!

Nu moeten we zien uit welke benauwdheid God Zijn kerk verlost. Uit een benauwdheid, waaruit men niet meer weet verlost te worden. In zulk een benauwdheid kan men dus niet stil en gerust zijn en zichzelf zo maar troosten met de wetenschap, dat God toch altijd aan Zijn kerk uitkomst zal schenken. Nee, integendeel!

Hier wordt gesproken over het schreeuwen als van een barend vrouw in haar smart. Geloof maar, geliefden, als God doortrekt, spaart Hij geen vlees en bloed. Dan zal men weten, dat het oordeel Gods niet dan vreselijk zal zijn! “Het haar mijns vleses is

te berge gerezen van verschrikking voor U, en ik heb gevreesd voor Uw oordelen”, zegt David. Dan is men zo stil en gelaten niet onder de leidingen Gods met zijn ziel. Het wordt nooit stil in de ziel. Hier moet waarlijk wat gebeuren. In zulk een benauwdheid is men zo maar niet met een tekstje of een versje of een vroom praatje of met een gemoedsopwelling gered. Hier moet wat gebeuren! Hier krimpen de ingewanden ineen onder die benauwdheden, waarin men verkeert. En hier wordt het een schreeuwen als van een barende vrouw, die in nood is.

Maar het ergste is dat God geen antwoord geeft. Dat maakt het in het bijzonder zo benauwd, want dan kan men met zijn benauwdheid niet bij de Heere komen. Het gebed wordt afgesneden.

Laten we maar eerlijk zeggen, dat het heden ook zo is. We weten goed, dat we er toe geroepen zijn te bidden voor land en volk; voor onze Overheid en het Vorstenhuis, maar als we eerlijk zijn hebben we eigenlijk geen gebed voor hen. Als de Heere er niet voor te bidden geeft, is dat een bewijs, dat het oordeel door zal gaan. En juist omdat God het gebed afsnijdt, wordt het van binnen ook zo bang en benauwd. In plaats dat er uitzicht is op verlossing, wordt de toestand steeds ellendiger.

Hier staat het: “Wij waren bevrucht, wij hadden de smarten, maar wij hebben niet dan wind gebaar; wij deden het land geen behoudenis aan, en de inwoners der wereld vielen niet neder”. Dat wil zeggen, dat de onderdrukkers nog even sterk en machtig gebleven waren. Er was dus geen verlossing uit de handen der onderdrukkers voor het volk. Dat wil ook zeggen, dat Sion wel weeën had, maar geen zonen en dochters voortbracht. Dat wil zeggen, dat er geen ware verootmoediging voor het aangezicht des Heeren was te vinden. Wanneer dat er niet meer is, is dat een bewijs, dat het oordeel doorgaat.

O, Gods ware knechten kunnen in hun arbeid, ziende op de toenemende zonden en ongerechtigheden en bij het aanschouwen van het diepe verval van de kerk ook wel schreeuwen en smart dragen. Ze hebben de boetbazuin aan de mond te zetten, want daartoe zijn ze geroepen, in deze tijd en op een dag als nu. Ze hebben de boetbazuin aan de mond te zetten, om Jacob zijn zonden en Israël zijn ongerechtigheden bekend te maken. Maar ach, die arbeid schijnt tevergeefs te zijn. Men kan klaagliederen spelen, maar er wordt haast niet geweend. De mens gaat door in de verharding des harten. Dat moet ons juist het

ergste doen vrezen. Dat moet ons met vreze vervullen, dat God door zal gaan om de fiolen van Zijn gramschap uit te gaan gieten. “O land, land, land, hoort des Heeren Woord!” Hoe vreselijk zal het zijn als God af gaat rekenen met ons, met Nederland en de Overheid! Als Hij af gaat rekenen met ons Vorstenhuis! Maar ook wordt de kerk niet verlost, want ook zij moet mede onder die benauwdheden en dat oordeel door.

Wordt dan de kerk niet verlost? Ja, die wordt zeker verlost! Dat wordt hier gezegd, maar er wordt ook gezegd, uit welk een staat God de kerk altijd verlost. Het is een zekere verlossing. Maar als er geen uitzicht op de verlossing is.

II. Welnu, wij willen u dan ook in de derde plaats bij de zekerheid van die verlossing bepalen.

Daarvan wordt hier ook gesproken, als er staat: “Uw doden zullen leven, ook mijn dood lichaam, zij zullen opstaan; waakt op en juicht, gij, die in het stof woont! want uw dauw zal zijn als een dauw der moeskruident, en het land zal de overledenen uitwerpen”.

“Uw doden zullen leven”, staat hier. Dat zegt ons uit welk een staat God Zijn kerk verlost. Uit een staat, waarin het thans afgesneden is. De dood snijdt immers alles af.

De kerk des Heeren was in ballingschap in Babel. Ze waren aan de dorre doodsbeenderen gelijk, zoals Ezechiël in dat visioen getoond werd, onder het uitroepen van: “Onze beenderen zijn verdord, en onze verwachting is verloren, wij zijn afgesneden”.

Maar hier wordt ook gezegd, uit welk een staat God al Zijn volk door genade verlost. Het is een staat, waarin wij allen van nature verkeren. Daarom is juist ook deze profetie van zulk een rijke geestelijke inhoud.

U voelt wel, dat er heel wat van te zeggen is, want uit die geestelijke doodstaat moeten we allemaal verlost. In die geestelijke doodstaat liggen ook de uitverkorenen van nature, met alle andere mensenkinderen. Ze zijn van nature ook dood door de misdaden en de zonden. Ze komen niet met het zaad van de wedergeboorte op de wereld. “En u heeft Hij mede levend gemaakt, daar gij dood waart door de misdaden en de zonden”, zegt de apostel.

Nu staat hier zo opmerkelijk: Uw doden zullen leven”. Dus wordt hier tot God gezegd, dat het Zijn doden zijn. En Hij erkent ze voor de Zijnen, die uitverkorenen. Al liggen ze in hun geestelijke doodstaat, ze zijn toch reeds krachtens eeuwige verkiezing Zijn eigendom. Daarom moeten ze uit hun doodstaat opgewekt worden, en moeten ze ook levend gemaakt worden. Dat zal doorgaan, zolang de wereld bestaat. Daarom zal de kerk des Heeren er ook blijven, hoe donker, bang en benauwd het op de aarde ook worden zal.

Mijn geliefden, wat zullen we in dit nieuwe jaarseizoen moeten beleven met elkaar? De kerk moet er doorheen! Door alles heen zal de Heere toch Zijn kerk bijeen vergaderen. De uitverkorenen vergadert Hij door Zijn Woord en Geest tot Zijn kerk van het begin der wereld af tot het einde der dagen toe, zoals de catechismus zegt.

“Uw doden zullen leven”. Er zal er geen één van achterblijven. Ze moeten er komen. We kunnen nog biddag houden onder het oordeel en in de benauwdheid der tijden, omdat er nog een overblijfsel is, dat ligt onder het zegel van Zijn eeuwige Goddelijke verkiezing. De Heere Jezus heeft er van gezegd: “Ik heb nog andere schapen, die van dezen stal niet zijn; deze moet Ik ook toebrengen”. Die moeten er dus komen.

Hier wordt ook van een herleven uit de dood gesproken. Dat geldt natuurlijk de levende kerk. Dat geldt dus dengenen, die al een nieuw leven mogen bezitten. Daar horen we de dichter van Psalm 85 van zeggen: “Zult Gij ons niet weder levend maken?”

Ach, in de verlossing van Juda uit Babel zien we ook de verlossing van de kerk van Christus zo duidelijk voorgesteld. Een volkomen verlossing. Een verlossing, waarvan Psalm 85 spreekt, die we opgezongen hebben. Een verlossing met die wetenschap, ‘dat God de schuld Zijns volks uit Zijn boek heeft gedaan, en dat Hij geen van hun zonden aanziet. Dat Jacobs zaad opnieuw in vrijheid woont.’

Dan zal men het ook weten uit welke benauwdheid men is verlost. “Als zijn ziel nadert ten verderve, en zijn leven tot de dingen, die doden. Is er dan bij hem een Gezant, een Uitlegger, één uit duizend, om de mens zijn rechte plicht te verkondigen; zo zal Hij hem genadig zijn, en zeggen: “Verlos hem, dat hij in het verderf niet nederdale, Ik heb verzoening gevonden”. Het is met zulk een mens schoon aan het eind gekomen. “Zijn vlees zal frisser worden dan het was in de jeugd; hij zal tot de dagen zijner jonkheid wederkeren”.

Dat vlees was verdwenen uit zijn gezicht. Ach, het moet met een ziel in de dood terecht komen, om het leven in een Ander te kunnen vinden. Dan wordt het wonder ook voor hem zo groot, als God uitkomst geeft, want er was geen verwachting en vooruitzicht meer op de verlossing. God doet een afgesneden zaak op aarde, opdat het

Goddelijk werk zich zoveel te heerlijker, wonderlijker en dierbaarder zal openbaren. “Waakt op en juicht, gij, die in het stof woont, want uw dauw zal zijn als een dauw ,der moeskruiden”. Zoals de dauw het gras, dat verschroeid is door de zon, weer verlevendigd en verfrist, zo zal God haar uit de dood een nieuw leven schenken. “Ik zal Israël zijn als de dauw; hij zal bloeien als de lelie, en hij zal zijn wortelen uitslaan als de Libanon”. Zoals de vroege dauw het dorre aardrijk bevochtigt en verkwikt; en het moeskruid, dat onder de aarde verdord en begraven lag, doet voortschieten en uitbotten, zo zal God na een bange wintertijd de liefelijke lentetijd voor de kerk weer doen aanbreken. Dan zijnde plasregens overgegaan en is de zangtijd aangebroken. Dan worden de bloemen gezien in het land en de stem van de tortelduif gehoord. O, hoe dierbaar zijn de beloften dan toch, die we hier vinden voor Gods kerk. Een belofte dus, die God zou vervullen in de diepste ellende, waarin de kerk onder het oordeel Gods zou weggezonden zijn. Een verlossing, die God dus schenken zou.

Vervolgens wordt hier gezegd, hoe God altijd door de onmogelijkheid heen werkt. De kerk moet het eerlijk erkennen, dat zij uit zichzelf tot die verlossing niet had kunnen geraken, want we waren bevrucht; we hadden smarten, maar we hebben niet dan wind gebaard, en wij deden het land geen behoudenis aan. Hoort u het, hoe deze tekst ons zegt, dat de mens met al zijn werk er schoon tussen uit valt? Dat hij met zijn tobben in al zijn ellende geen stap verder komt?

In welke donkere zielsgesteldheid kan men soms niet verkeren, ook na ontvangen genade! In zulk een benauwde tijd, waarin we nu leven onder het oordeel Gods, kan de ziel toch zo diep wegzinken in de ellende, dat het van alle kanten geheel duister wordt. Dan kan men smarten hebben en schreeuwen in zijn weeën, maar met dat alles komt men er niet uit, en ziet men niet de minste verandering in die droevige staat, waarin de kerk verkeert.

Hier wordt echter over een zekere verlossing gesproken, en wel in het bijzonder over die grote verlossing in die dag der dagen, die de kerk in het vooruitzicht wordt gesteld. Daar wordt in het bijzonder over gesproken, wanneer hier staat: “Uw doden zullen leven, ook mijn dood lichaam, zij zullen opstaan; ... en het land zal de overledenen uitwerpen”. En in het laatste vers wordt ook nog gezegd: “De aarde zal haar bloed ontdekken, en zal haar doodgeslagenen niet langer bedekt houden”

“De aarde zal haar bloed ontdekken.” Dat is al het onschuldige bloed, dat vergoten is van Abel af. “Van Abel af is er een stem des bloeds gehoord en tot Mij gekomen”, zegt de Heere. Ook van dat onschuldige bloed, van degenen die gedood zijn om het getuigenis van Christus. De aarde zal haar bloed ontdekken, als de dag der bezoeken over Rome gekomen is. Die hoer, die dronken is van het bloed der heiligen.

Maar dan komt de grote verlossing voor de kerk des Heeren. De dag van haar volkomen verlossing. O, de leer van de opstanding der doden is toch zulk een dierbaar leerstuk, mijn geliefden! “Waakt op en juicht, gij, die in het stof woont!” Dat wil zeggen: ‘Die in het graf ligt, want u komt er eenmaal uit!’ “Want ik weet: mijn Verlosser leeft, en Hij zal de laatste over het stof opstaan”. “En als zij na mijn huid dit doorknaagd zullen hebben, zal ik uit mijn vlees God aanschouwen; Denwelken ik voor mij aanschouwen zal, en mijn ogen zien zullen, en niet een vreemde; mijn nieren verlangen zeer in mijn schoot”, zegt Job.

Uw doden zullen leven, ook mijn dood lichaam zal opstaan, gekocht met de prijs van het dierbaar bloed. ‘Ik zal ook opstaan’, zegt de profeet, ‘want ik ben gekocht naar ziel en lichaam beide. Ik ben naar ziel en lichaam voor tijd en eeuwigheid het eigendom des Heeren’.

Nu was God met Zijn oordelen gekomen. Hij was uit Zijn plaats uitgegaan om de ongerechtigheid van de inwoners des lands te bezoeken, zoals in het laatste vers staat. Dan kan het gebeuren, dat een kind van God onder het oordeel wordt weggenomen, maar dat lichaam zal eenmaal opstaan. O, die zekere verlossing voor de kerk! Het gaat door alle tijden heen op de grote dag des Heeren aan.

Mijn geliefden, we kunnen het aan alles duidelijk zien, en we hebben u daarop ook te wijzen. De toekomst des Heeren genaakt, want Hij, Die te komen staat, zal komen, en zal niet achterblijven.

Een rijke troostleer is die wetenschap voor de kerk, namelijk de wederkomst des Heeren. Die opstanding der doden zal een zalige opstanding zijn, verbonden als zij is aan de opstanding van Christus. Die opstanding is een onderpand van de zalige opstanding der Zijnen. Daar heeft de dichter van gesproken tot troost van de kerk, waarvan we zingen: Psalm 16 : 5.

Toepassing.

Wat is het nodig om een toevlucht bij de Heere te mogen vinden. “Ga henen, mijn volk! ga in uw binnenste kamers”, zegt de profeet. Dat volk mag een veilige schuilplaats vinden. “Sluit uw deuren na u toe; verberg u als een klein ogenblik, totdat de gramschap overga”.

O mijn geliefden, de Heere kon wel eens door gaan trekken in dit jaarseizoen, zoals wij u daarop gewezen hebben. U zult misschien zeggen: ‘Daar zijn we al vaker op geweest’.

Ja, ik weet wel dat dát gezegd wordt. Noach heeft 120 jaar gepredikt onder spot en hoon. Hij bleef een spot! Zij stonden met hun wijsheid boven zulk een prediking. Het kon nooit waar zijn, wat die man zei. Maar dat was ook wonderlijk!

Mijn geliefden, dat wordt nu ook gezegd. Ach, we weten alles zo goed te beredeneren, en zeggen, dat we toch eigenlijk niet zo bang behoeven te zijn. Iedere keer, als er weer in de krant staat, dat er weer mensen zijn ontslagen, wordt er gezegd, dat dát geen redenen van ongerustheid behoeven te zijn. We behoeven niet zo bang en pessimistisch te zijn. Welnee! En dat, terwijl we voor onze ogen kunnen zien, hoe het er naar toe gaat in ons land! Maar waar zal het dan ook naar toe gaan! Waar het naar toe gaat?

Het kan toch niet anders, mijn geliefden, of God gaat ons met Zijn tegenheden en oordelen bezoeken. Waar is het geld aan uitgegeven? Er is genoeg tegen gewaarschuwd. Ja, jaren lang. Maar men heeft er natuurlijk niet naar geluisterd.

Nu praat men zo: ‘Ja, men is toch wel wat royaal met de uitgaven geweest’.

Maar nu moet men in zijn eigen zwaard vallen. Maar ja, waar heeft men het geld; en waar geeft men het geld eigenlijk voor uit? Voor verderfelijke, God ontterende lectuur; en voor wat al niet meer! O, aan hoeveel zondige doeleinden wordt het geld niet besteed. Hoe kan het dan anders of God moet ons met Zijn rechtvaardige oordelen bezoeken.

Ach, zien we naar de wereld; zij is vol beroering. Openbaringen 20 gaat in vervulling. De Gog en de Magog zijn opgekomen. Daar houdt men echter zijn ogen ook voor gesloten. Ach, dat communisme is nog zo kwaad niet. De Wereldraad van Kerken spant er mee samen. De pers wordt er door beïnvloed. Op zulk een wijze wordt ons volk voorgelicht, alsof men van het communisme heus zoveel kwaad niet heeft te verwachten. De godsdienst wordt daar wel geduld. Ja, dat heeft het boekje van Ds. Wurmbrand ons onlangs wel onthuld. Hij is daar uit de gevangenis gekomen, en heeft

er iets van verteld, hoe het onder het communisme toegaat.

Er moet druk uitgeoefend worden op de president van Amerika om de oorlog in Zuid-Vietnam te staken. Natuurlijk doet de paus en de godsdienst daar ook aan mee. Er mag daar zoveel bloed niet worden vergoten.

Kijk! daar komt men mee aandragen. Maar men ziet de gevaren niet, die er dreigen; in het minste niet! We zullen het straks toch zo goed onder het communisme krijgen. Daar zult u achter komen!

Maar met dat alles gaat het oordeel door en God volvoert Zijn eeuwige Raad; en we gaan naar het einde toe.

Wat zal er met ons land, volk en overheid gebeuren? Het communisme behoeft niet uit Rusland te komen en ook niet uit China. In Amsterdam zit al een provo in de gemeenteraad. Er worden dus al provo's in de gemeenteraad gekozen. Door de provo's wordt straks onze regering onder de voet gelopen. Het communisme behoeft heus niet uit het buitenland te komen. De Gog en de Magog komen op van de vier hoeken der aarde. Vreselijke geesten openbaren zich in het land en de kerk. Daar worden we dan door overheerst.

Voor de kerk wordt het steeds benauwder. De heilige stad wordt omsingeld. "Kom Heere Jezus", zal de kerk gaan roepen. "Ja, kom haastiglijk!"

We hebben mogen beluisteren: "Uw doden zullen leven, ook mijn dood lichaam, zij zullen opstaan". Er zal verlossing komen, want de toekomst des Heeren genaakt.

Jong en oud, we hebben u menigmaal vermaand. Mag ik het vandaag ook nog doen? Misschien voor de laatste maal. Wat zal er gebeuren in de tijd, die voor ons ligt? Gaan we maar door in onze onverschilligheid ondanks alle vermaningen en waarschuwingen? We kunnen elke dag horen, hoe overal mee gespot wordt. Waarom mag dit niet, en waarom mag dat niet? O, die benauwde Godsdienst, daar moet men niets van hebben, nietwaar? Nee, natuurlijk niet! Men moet als een wereldling kunnen leven; als een wereldling gekleed kunnen gaan; ja, helemaal een levenswandel als een wereldling hebben. En de Godsdienst dan? Nu ja, niet te oppervlakkig, maar zo'n beetje tussenbeide. Niet te zwaar en niet te licht. Kijk, dat willen we nu graag.

Maar denk er om, zo komt u er niet! Ik heb u de volle ernst van het leven voor te stellen, want het leven is vol ellende. Het uitnemendste is moeite en verdriet. Ziet u dat niet? Daarbij komt, dat het eens sterven wordt. Wanneer? Ach, dat kan toch zo spoedig zijn. Misschien zult u de dankdag niet halen. Er zijn er toch altijd, die tussen biddag en dankdag het tijdelijke met het eeuwige moeten verwisselen.

Ach ja. dan ziet u ook weer op mensen, die ouder zijn dan u, maar u wilt het niet geloven voor uzelf. Elk ogenblik echter kan de dood een einde aan ons leven maken. Zou het voor ons ook gelden, wat hier staat? "Uw doden zullen leven, ook mijn dood lichaam, zij zullen opstaan?" Zal ook die opstanding voor u een zalige opstanding zijn? O, die grote dag, die we met elkander tegemoet gaan. Er zal wellicht, voor die dag komt nog veel gebeuren, hoewel die dag ook in eens kan komen. We moeten echter altijd voorbereid zijn voor die dag. Alles wijst er ons toch op, dat die dag dichtbij gekomen is. Ook de ontwikkeling van de techniek heeft zijn hoogtepunt bereikt. Zo moeten we dicht bij het eindgericht gekomen zijn.

Maar zeg nu, dat het nog even duren zal; hoe benauwd zal het dan gaan worden op aarde. Geloof het maar: Er schiet van de Waarheid steeds minder over! Jezus zeide: "Het is een klein kuddeke". Dus veelheid van mensen is geen kenteken, zoals Hellenbroek ook leert. Dat moet u niet denken. Het is geen bewijs van Gods gunst in deze tijd, als we een grote kerk vol mensen krijgen. Men kan duidelijk genoeg zien

wat er dan allemaal bij door kan. Ja, zo kunt u wel grote kerken vol met mensen hebben, als er geen scheiding meer is tussen kerk en wereld en de Waarheid niet meer zuiver en recht gepredikt wordt. Maar waar de Waarheid nog recht en zuiver verkondigd wordt, schiet er steeds minder over.

De Heere zegt toch: “Als de Zoon des mensen komt, zal Hij nog geloof vinden op aarde?” Het zal een klein hoopje volks zijn. Maar het zal er voor een ieder van ons op aankomen, om bij dat kleine hoopje volk te mogen behoren.

Ach, jong en oud, neemt de Waarheid nog ter harte. Ik denk menigmaal: waartoe heb ik gearbeid in uw midden? Zal ik al mijn kracht niet ijdel en onnut hebben toegebracht? En toch: nee! het Woord zal niet ledig wederkeren, maar het zal doen, wat Hem behaagt. God heeft er toch vast en zeker Zijn oogmerk mee gehad. Ook op deze dag, als Hij Zijn Woord onder u laat verkondigen, heeft Hij daar Zijn doel mee, dat Hij zeker bereiken zal. Hij zal de Zijnen toebrengen.

Maar voor elk onzer komt het er op aan daarbij te mogen behoren. Dat we de dierbare inhoud van deze tekst, die we mochten horen, leerden verstaan, en geen vreemdelingen van die benauwdheid mochten blijven. We horen zo vaak zeggen: ‘Moet dat nu altijd juist zo? Moet dat door zulk een benauwdheid gaan, waarin men geen uitzicht heeft?’

We hebben een rijk Evangelie van een Verlosser, Die in de wereld gekomen is voor een mens, bij wie het barensnood wordt in de ziel. Voor zulk één is er een Jezus! Daar is Jezus voor gekomen, hoor! De ziel ziet dat echter niet. Zij weet dat niet, want voor haar is het barensnood. Er is wel een uitzien gekomen van stonde aan, dat God naar haar omzag. Zij kan echter niet anders zien, dan dat ze van stro zwanger is geweest en stoppelen heeft gebaard. Zij heeft eigenlijk niet dan wind gebaard, en het oordeel komt steeds dichterbij. Tenslotte wordt het barensnood: ‘Verloren! verloren! voor eeuwig verloren!’ Dan heeft ze geen verlossing in het vooruitzicht, maar alleen de hel.

Maar dan het wonder: “Uw doden zullen leven; ook mijn dood lichaam!” O, ze zullen opstaan; maar dan zal men weten, uit welk een ruisende kuil en modderig slijk men is opgehaald. Zo zal de verlossing dierbaar worden voor de ziel. Ach, dat we zo eens iets van die verlossing door Christus mochten leren kennen. Hij is de dood ingegaan, opdat geestelijk dode zondaren tot het leven zouden kunnen komen. Zo mochten we meerdere kennis van dat verlossingswerk ontvangen. Zo mocht Gods ware bekommerde volk ook nog moed scheppen uit hetgeen we hebben beluisterd.

We hebben het aangehaald, dat we niets anders dan de dood moeten overhouden. “Uw doden zullen leven. Waak op en juicht, gij, die in het stof woont.” Op geestelijke wijze. *Want die in het stof lag neergebogen, wordt door Hem weer opgericht.*

“Want uw dauw zal zijn als een dauw der moeskruiden”. O, die liefderijke ontfermingen, die God de ziel doet ervaren, waardoor Hij Zijn doden doet leven.

Zoals we gehoord hebben ligt er in deze tekst een rijke troost onder alle omstandigheden van het leven. In de benauwdheid der tijden en onder de laaghangende oordelen, waar onder we leven.

Als de dag van Christus” wederkomst in het vlees in het vooruitzicht komt, zal het zo donker worden, dat men daar ook niets meer van zal kunnen zien. Geloof het maar, mijn geliefden, het zal net gaan als bij de komst van Christus in het vlees. Hoe dichter de kerk er bij komt, hoe minder men er van zien kan, dat die belofte Gods aangaande de komst van Christus in vervulling zal gaan. Men kan er niets meer van bekijken. Daarom was het ook zo verblijdend voor degenen, die nog in waarheid de verlossing in Israël verwachtten, dat Christus kwam in het vlees. Zo zal het ook zijn bij Zijn

doorluchtige wederkomst. Men zal er niets meer van kunnen bezien, en het zal schijnen, of men met de wereld zo ten onder zal gaan onder het geestelijke oordeel. Maar onverwachts zal Hij verschijnen! Dan zal het laatste oordeel gekomen zijn; dat grote eindgericht. Dan zal Hij Zijn troon vestigen op de wolken. “En wij allen moeten geopenbaard worden voor de rechterstoel van Christus, opdat een iegelijk wegdrage, hetgeen in het lichaam geschied is, hetzij goed of hetzij kwaad.” De doden zullen opstaan en voor het oordeel moeten verschijnen.

Hoe zullen we dan gesteld worden voor de Zoon des Mensen?

Er is een volk, dat Zijn verschijning heeft lief gekregen. O, daar zal het een blijde dag voor zijn, als Christus zal verschijnen. O, wat zal het toch zijn om Hem te mogen aanschouwen! Hem, Die we hier hebben lief gekregen. Om dan uit de benauwdheid voor goed en voor eeuwig verlost te worden. Dan zal de ziel en het lichaam met elkaar verenigd worden, en ontvangt men een verheerlijkt lichaam, dat aan het verheerlijkte lichaam van Christus gelijkvormig zal zijn; om dan eeuwig bij de Heere te mogen zijn! Daar gaat het dus met de kerk naar toe.

Welaan dan! dat dit ons dan nog vertrooste onder alles, wat ons benauwen zal. Daar die verlossing toch aanstaande is, want de strijd zal niet altijd en eeuwig duren. “Uw dauw zal zijn als een dauw der moeskruiden”. “Waakt op en juicht, gij, die in het stof woont”.

Hij, die gelooft zal leven, al ware hij gestorven. “Want Ik ben de Opstanding en het Leven”. “En Ik”, zegt Hij, “zal ze opwekken ten uiterste dage”. Amen.

5. DAVIDS ZONDEN IN DE TELLING VAN HET VOLK

Dankdagpreek

Zingen: Psalm 19 : 7

Lezen: 2 Samuël 24

Zingen: Psalm 138 : 2 en 3

Zingen: Psalm 119 : 36

Zingen: Psalm 51 : 10

Geliefden.

Wat we uit de 138ste Psalm hebben opgezongen, is een les geweest voor David die hij steeds opnieuw moest leren. Daar heeft hij zijn gehele leven voor nodig gehad.

We horen hem in die Psalm zeggen: “Want de Heere is hoog, nochtans ziet Hij den nederige aan, en den verhevene kent Hij van verre”. Hij zegt dus dat de Heere hoog is. Wie zal ooit de hoogheid Gods met woorden kunnen uitspreken? Er wordt van Hem gezegd, dat Hij de Hoge en de Verhevene is. Die in de eeuwigheid woont en Wiens Naam heilig is. Er wordt ook van Hem gezegd dat Hij een ontoegankelijk licht bewoont. Zo is Hij hoog verheven boven alle mensen, ja, zelfs boven de heilige engelen. “God is groot en wij begrijpen het niet”.

Maar van die hoge God nu, zegt de dichter dat Hij de nederige wil aanzien, terwijl Hij daartegenover de verhevene van verre kent. Van het één zowel als van het ander had David wat ondervonden. Met de nederige en de verhevene bedoelt hij geen twee verschillende mensen. Zeker, er zijn er die door genade de gestalte van een nederige mogen innemen en anderen gaan in hovaardigheid des harten door in hun leven en wandel buiten God.

David had echter de verhevene bij zichzelf gevonden en door genade had de Heere hem ook een nederige willen doen worden. Hij wist bij ervaring dat God de verhevene van verre kent.

En hij wist ook bij ervaring dat God de nederige in gunst wil aanzien. De Heere had hem zelf in de ware vernedering willen brengen, want hij had het in de hoogte gezocht. En uit zichzelf kon hij niet anders dan het gedurig maar in de hoogte zoeken. Daardoor was hij er zelf oorzaak van, dat de Heere Zijn aangezicht voor hem verborgen hield. Als de Heere een mens weer op de plaats brengt waar Hij hem wil hebben, dan krijgt men te zien dat de oorzaak van de duisternissen der ziel voornamelijk was te vinden in de hoogte die men ingenomen had. De Heere kent de verhevene van verre.

David was echter door Gods genade een tweemens geworden. De Heere wist hem op Zijn tijd weer in de vernedering te brengen. Diepe wegen had de Heere daartoe voor hem gebruikt. Heeft de Heere het nodig om de mens door diepe wegen in de vernedering te brengen? Och nee, de Heere kan de mens in één ogenblik voor Zijn aangezicht in het stof doen buigen. Maar door die diepe wegen waarin Hij de mens leidt, wil Hij hem te meer doen zien hoe hoog hij gezeten heeft. Zo zal hij weten wat hij uit zichzelf zoekt en ook waar alleen de genade Gods de mens brengt.

Zo vond David oorzaak om te zingen van de wegen des Heeren. We horen hem zeggen: “En zij zullen zingen van de wegen des Heeren; want de heerlijkheid des Heeren is groot”. God zorgt voor Zijn eer. En daarin zal de kerk de zaligheid vinden.

Het wordt dan zulk een wonder voor de ziel dat de Heere ze in zulke vernederende wegen heeft willen leiden.

We horen David in dezelfde Psalm zeggen: “Als ik wandel in het midden der benauwdheid, maakt Gij mij levend”. Het valt voor het vlees niet mee, om in het midden der benauwdheid te moeten wandelen. Maar het is eeuwige Goddelijke liefde, als Hij de mens in die wegen waarin de hoogheid des harten hem brengt, niet door laat gaan, maar hem in de benauwdheid doet komen, opdat hij weten zal dat God alleen wonen wil bij dien, die van een verbrijzelde en nederige geest is.

We zouden dat met de hulp des Heeren uit Davids geschiedenis wat nader willen nagaan aan de hand van het u zo-even voorgelezen hoofdstuk. We lezen u daaruit voor: 2 Samuël, hoofdstuk 24 : 25.

En David bouwde aldaar den HEERE een altaar, en offerde brandofferen en dankofferen, Alzo werd de HEERE den lande verbeden, en deze plaag van over Israël opgehouden.

We hebben u te bepalen bij:

DAVIDS ZONDEN IN DE TELLING DES VOLKS.

- I. Bij zijn hoogmoed
- II. Bij zijn verootmoediging
- III. Bij zijn offerande.

I. Bij zijn hoogmoed

Geheel aan het einde van Davids geschiedenis vinden we die zwarte bladzijde van de telling des volks. Dit hoofdstuk begint met te zeggen: “En de toorn des HEEREN voer voort te ontsteken tegen Israël; en Hij porde David aan tegen henlieden, zeggende: “Ga, tel Israël en Juda”.

In 1 Kronieken 21 kunnen we deze zelfde geschiedenis beschreven vinden, maar daar lezen we wat anders. Daar lezen we, dat de satan opstond tegen Israël, en dat hij David aanporde tegen Israël. Strijdt dat nu niet tegen elkander?

Nee, dat komt niet met elkaar in strijd. Wat wil het zeggen, als hier staat, dat de Heere David aanporde, en op een andere plaats, dat de satan dat deed?

Wel, dat de Heere de duivel toeliet David te verleiden tot het kwaad. De Heere onttrok aan David Zijn wederhoudende genade, die Hij niet verplicht was hem te bewijzen. God is het nooit verplicht Zijn wederhoudende genade te bewijzen, waardoor Hij ons dus van de zonde terughoudt. Maar God is natuurlijk geen auteur van het kwade.

De apostel Jacobus zegt: “Niemand, als hij verzocht wordt, zegge: Ik wordt van God verzocht; want God kan niet verzocht worden met het kwade, en Hij Zelf verzoekt niemand”.

Nu was er een oorzaak, waarom de Heere David liet vallen in de zonde van de telling des volks. Daarom staat er aan het begin van dit hoofdstuk: “En de toorn des HEEREN voer voort te ontsteken tegen Israël”. Die toorn des HEEREN was niet zonder reden tegen Israël ontstoken. Het volk had zich door hun zonden Gods oordelen waardig gemaakt. David heeft daar echter niet veel besef of gevoel voor gehad. Als hij daar iets van beseft of gevoeld had, zou hij er geen lust in gehad hebben om het volk te laten tellen. Mocht hij het volk dan niet tellen?

Och, het tellen van het volk was op zichzelf geen zondige zaak. Dat heeft Mozes wel tweemaal gedaan. Davids zonde scheen dus geen zonde te zijn. En toch werd de Heere

er door tot toorn verwekt. Hoe kwam dat? Wel, David werkte over de schuld heen, en toen kwam hij niet in de vernedering, maar hij ging de hoogte in. Dat verwekte de Heere tot toorn. Het is een droevige zaak als een volk in de ongerechtigheid en goddeloosheid wegzinkt, maar het is zeker heel droevig als de levende kerk daar geen oog voor heeft, want dan zinkt die kerk als het ware mee weg in het verval, en dan kan zeker het oordeel des Heeren niet uitblijven.

Als David nu op zijn plaats geweest was, had hij het volk niet laten tellen, maar dan was hij in de diepste vernedering en verootmoediging voor het aangezicht des Heeren terecht gekomen. Dan had hij in de uitwendige uitbreiding van Gods Koninkrijk niet kunnen opgaan.

Maar hier kunt u zien, waar een mens toe komt, als hij God kwijt is en daar geen gevoel van heeft. Dan gaat hij ook in de schijnwelvaart op. Ik zeg schijnwelvaart, want wij beleven een tijd van weelde en welvaart, maar die weelde en welvaart is een schijnweelde en welvaart. De welvaart van vroeger is er niet meer. Die rijkdom, die er vroeger was, is haast niet meer te vinden. We zijn nu allemaal zo'n beetje aan elkander gelijk. De armoede van vroeger is er ook niet meer. De welvaart echter, die er op het ogenblik is, kan eigenlijk geen welvaart genoemd worden. Wat zal ons nog te wachten staan?

Maar het ergste is als ook de levende kerk in die schijnwelvaart opgaat. Dan is het nooit mooi genoeg, groot genoeg, lux genoeg en modern genoeg meer. Daarvan is in deze tijd genoeg te zien. Het moet ons wel benauwd worden om het hart als we dat allemaal gadeslaan. We behoeven er niet aan te twijfelen, dat de dagen van Noach zijn teruggekeerd; en dat het alles wijst op het ras naderende einde. Men eet en drinkt, men feest en zoekt ontspanning in al wat gemakkelijk is voor het vlees. Men kan geen vakantie genoeg houden en men kan er niet genoeg op uit trekken. Men heeft niet genoeg meer aan alles, wat de wereld bieden kan. En men bekommert zich ook niet om de toekomst van de Zoon des mensen. Zo zijn de dagen van Noach teruggekeerd.

Het ergste van alles is echter, wanneer de levende kerk daarin meegaat, en als alzo de wijze maagden met de dwaze maagden in slaap zinken. Waar komen we dan terecht, mijn geliefden?

Dan zien we ook in de kerk alles in uitwendige grootheid en in hoogmoed opgaan. We behoeven tegenwoordig ook in het kerkelijk leven niet meer op een cent te kijken. Welnee! geld genoeg! Als we de kerk willen verbouwen, kunnen we dat doen. Willen we een nieuwe bouwen, dan behoeven we ook niet ongerust te zijn, dat het geld niet komen zal. Wat zijn we in de laatste jaren ook op kerkelijk terrein in de uitwendige grootheid en voorspoed opgegaan, nietwaar? Het ene nieuwe kerkgebouw na het andere is verrezen, maar is het ons wel eens ter harte gegaan, dat er haast niet meer in Sion geboren worden?

Ik geloof, dat David beter op zijn plaats geweest was, als hij naar de geestelijke uitbreiding van Gods kerk een onderzoek had laten instellen. Als hij tegen Joab had gezegd: 'Joab, nu moet u eens door het land gaan van plaats tot plaats, en een onderzoek instellen of er nog een mens tot God bekeerd wordt. U moet eens gaan informeren, of er nog één te vinden is, met wie de Heere nog een stapje verder gegaan is in het leven. We moeten een kerkvisitatie gaan houden, Joab!'

Kijk, als David die opdracht aan Joab had gegeven, dan geloof ik, dat hij beter op zijn plaats geweest was. Maar nee, David wilde graag weten, hoe het uitwendig met zijn rijk gesteld was.

Daarom lezen we: "De koning dan zeide tot Joab, de krijgsoverste, die bij hem was:

Trek nu om, door alle stammen van Israël, van Dan tot Barséba toe, en tel het volk, opdat ik het getal des volks wete”.

En nu had Joab er nog beter erg in dan David zelf, dat hij helemaal niet op zijn plaats was. De vorige maal, toen David in de zonden was gevallen van hoererij met Bathseba, heeft Joab hem nog een handje geholpen. Toen heeft David gezegd: ‘U moet Uria vooraan in het leger zetten, hoor!’ En Joab zeide: ‘Dat komt in orde’. En toen heeft hij die knecht aan David laten boodschappen: ‘Als hij soms boos wordt, moet u maar dadelijk zeggen: Uw knecht Uria is ook dood’. Dus ze wisten beiden daar genoeg van af. Daar schijnt Joab, al was het maar uitwendig, ook nog iets mee geleerd te hebben. Althans, hij had er nu niet veel lust toe, om het volk te gaan tellen.

In 1 Kronieken 21 kunnen we lezen, dat Joab door het land gegaan is om het volk te tellen, maar dat hij Benjamin en Levi niet geteld heeft, want het woord des konings was hem een gruwel. “Doch het woord des konings nam de overhand tegen Joab”, want Gods eeuwige raad moest worden volvoerd.

We moeten niet uit het oog verliezen, wat we aan het begin van dit hoofdstuk beschreven vinden. “En de toorn des HEEREN voer voort te ontsteken tegen Israël”. Daarom mocht David niet in de vernedering komen. Dat zien we wel meer als de Heere doorgaat met Zijn oordelen, want dan verwaardigt Hij Zijn kerk er niet toe om in de vernedering te komen. Dan moet het oordeel doorgaan. Natuurlijk, wat de mens doet, doet hij voor zijn volle verantwoording. Dat heeft David ook geweten, toen de Heere hem in de schuld gebracht heeft. Dat hopen we straks te beluisteren. Toen heeft hij gezegd: “Zie, ik, ik heb gezondigd en ik, ik heb onrecht gehandeld; ik heb zeer zottelijk gedaan”. Och, wat is toch een mens, die niet in de schuld en de vernedering kan komen. Hij zoekt dan door alles heen zichzelf te handhaven en zijn eigen eer te redden.

David had een betere tijd gekend in zijn leven, toen hij achter de schapen op zijn harp tokkelde. Dat was een goede tijd in zijn leven, toen de Heere hem zo gunstrijk van zijn broeders onderscheidde, en hem als ,de geringste uit zijns vaders huis tot koning over Israël verheffen wilde, en hem daartoe van achter de schapen liet halen.

Dat is een aangename tijd voor David geweest. Wat moet toen die vrije verkiezing Gods hem een wonder zijn geweest. Wij hebben tegenwoordig in onze nieuwe berijming “*Het eigen geschrift Davids*” niet meer. Vroeger stond er ‘Het eigen geschrift Davids’ in, maar dat hebben ze er nu uitgelaten, in de meeste boekjes, tegenwoordig. In de oude berijming staat ‘Het eigen geschrift Davids’ er nog wel in. Zo is er dan ook een kostelijk versje bij.

*Van mijne broed”ren sterk,
En maakte God geen werk,
Maar liet hen allen staan.*

O, dat onderscheid, dat God had willen maken! En nu had de Heere hem uit zoveel benauwdheden verlost, want het was voor David nog wel eens zeer benauwd geworden. Toen hij koning was geworden over Israël, maakten alle Filistijnen zich tegen hem op; en nog meer vijanden kwamen er op de been. Ze zeiden: ‘Dat wordt een machtig koning; we moeten met zijn allen proberen hem uit de weg te ruimen, zodat zijn koninkrijk gelijk een einde heeft genomen, want dan kan hij ons geen kwaad meer doen’.

U moet Psalm 18 maar eens lezen, want daarin staat hoe de Heere hem uit en doorgeholpen heeft. Dat hij met zijn God over een muur heeft kunnen springen en door sterke benden heeft heen kunnen dringen. De Heere had hem altijd geholpen en bijgestaan; en hem groot en machtig doen worden. Maar nu ging David er met de eer

vandoor. Het is aan het eind van zijn levensgeschiedenis, heb ik gezegd, waar we die zwarte bladzijde van de telling des volks vinden.

David zegt: ‘Nu ben ik al een heel poosje koning geweest; heb ik over Israël geregeerd en vele oorlogen gevoerd. Ik heb het goede voor mijn rijk gezocht, en nu moet ik toch eens goed weten, wat ik gepresteerd heb’.

Zo David, wilt u weten wat u gepresteerd hebt? Dan hebt u geen goede dankdag, hoor!

We houden dankdag met elkander, en als we willen overzien, wat wij gepresteerd hebben, kunnen we geen goede dankdag hebben. We hopen straks te horen, hoe David een goede dankdag kreeg. Als David namelijk aan de grond kwam. De Heere wist wel een smartelijke weg daartoe te gebruiken, want de Heere weet diepe en harde wegen te houden met Zijn volk, om Zijn volk in de vernedering te brengen.

Ieder kind van God heeft zijn eigen boezem- troetel- of hartzonde. De Heere weet precies de zwakke plekken bij de mens, maar de duivel weet ze ook. Omdat de duivel ze zo goed weet, tracht hij de mens tot de val te brengen. Maar God weet ook de zwakke plekken. Daarom weet Hij precies, waar Hij Zijn volk treffen moet.

Maar welke hart- of boezemzonde we ook hebben; al de wegen, die de Heere houdt met Zijn volk op aarde, moeten er toe dienen om hen te vernederen. Als het er op aan komt, lijden we toch allemaal aan dezelfde kwaal. We kunnen niet anders uit en van onszelf dan onszelf bedoelen, en gaan met alles de hoogte in, als God het niet verhoedt. Ja, dat laat u niet zo gauw aan een ander merken. Dat deed David ook niet. Denkt u, dat David tegen Joab gezegd heeft: ‘Joab, nu moet u het volk eens gaan tellen, want dan wordt mijn hoogmoed een beetje gestreeld’. Nee natuurlijk niet. Dat hield David wel achter zijn kiezen. Dat zei hij niet tegen Joab. Maar Joab heeft dat wel aangevoeld. Daarom had hij er geen lust toe om het bevel van David ten uitvoer te brengen.

God heeft het wel geweten, wat David wilde, want Hij kent de verborgen overleggingen van het hart, als de grote Hartenkenner en Nierenproever. O, achter dat kleedje van geveinsde nederigheid kan stinkende hoogmoed verscholen zijn.

Dat komt het beste openbaar als de Heere in tegenheden met ons gaat handelen. Dan komt het uit, hoeveel waarde we nog hebben. Waarom kunnen we niet bukken en buigen onder de slagen? Omdat we de slagen niet waardig zijn. Wat is dat anders dan onze hoogmoed? God zou zoveel werk niet aan een mens hebben, als hij niet zo hoogmoedig was.

Daar heeft nu juist de Heere, geheel ons leven, zoveel werk mee. Daarom had Hij ook zoveel werk aan David, tot het eind van zijn leven toe. Om hem altijd maar in de vernedering te brengen, en dat, opdat vrije genade zou triomferen. Opdat David aan het einde van zijn leven zou moeten getuigen: “Hoewel mijn huis alzo niet is bij God - daar gaat David - nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld”. Dan houdt men een goede dankdag, en dat aan het eind van zijn leven. Dat in alles wel geordineerd en bewaard is; voorzeker is daarin al mijn heil, en alle lust, hoewel Hij het nog niet doet uitspruiten”. Toen was die hoogmoedige David vernederd geworden. Dan weet de Heere wel diepe wegen te gebruiken om David te vernederen.

Dat willen we nu in de tweede plaats gaan beluisteren, als we stil staan bij:

II. Davids verootmoediging.

Joab heeft het bevel van de koning ten uitvoer gebracht. Hij is het land doorgegaan om het volk te tellen. Hij heeft er een lange tijd over gedaan. Negen maanden en twintig

dagen. Dus het was een groot volk. Daar was heel wat aan te tellen. Tenslotte heeft hij de som van de getelden bij de koning gebracht. Dan lezen we in het negende vers: “En Joab gaf de som van het getelde volk aan den koning; en in Israël waren achthonderdduizend strijdbare mannen, die het zwaard uittrokken, en de mannen van Juda waren vijfhonderdduizend man”.

Maar als Joab de lijst van het getelde volk aan David overhandigde, kreeg David in één ogenblik te zien, wat hij gedaan had. “En Davids hart sloeg hem, nadat hij het volk geteld had; en David zeide tot den Heere: Ik heb zeer gezondigd in hetgeen ik gedaan heb; maar nu, o HEERE, neem toch de misdaad Uws knechts weg, want ik heb zeer zottelijk gedaan”.

Het is opmerkelijk, wat we hier lezen. Bij de zonde van hoererij van Bathseba lezen we, dat eerst de profeet Nathan moest komen, om David bij zijn schuld te bepalen. Nu echter komt hij al in de schuld, voordat de profeet Gad tot hem gekomen was. Dus een onderscheid. Het heeft nu ook wel een heel poosje geduurd, voordat hij in de schuld kwam, maar dat was ook zo bij de hoererij met Bathseba. Er is een tijd overheen gegaan, voordat hij zich schuldig kende. Ja, hij heeft het wel bang en moeilijk gehad in die tijd. Dat zegt hij ons in Psalm 32: “Toen ik zweeg, werden mijn beenderen verouderd, in mijn brullen den gansen dag. Want Uw hand was dag en nacht zwaar op mij; mijn sap werd veranderd in zomerdroogten”. Ik kan God nooit meekrijgen in een zondige weg. De Heere houdt om de zonden Zijn aangezicht voor Zijn volk verborgen. Dat heeft David moeten ondervinden. Maar toch moest de profeet Nathan eerst tot hem komen, en hem de gelijkenis voorstellen van die arme man met dat oilammetje. Dat weten we, nietwaar? Hij moest tot hem zeggen: “*Gij zijt die man!*” Gelukkig kwam de Heere er in mee. Indien Die er niet in meegekomen was, dan had David het zwaard gepakt en Nathan doodgeslagen. En dat is te begrijpen. Maar de Heere kwam er in mee, en David mocht de schuld overnemen. Eerst echter moest de profeet Nathan tot hem gekomen zijn.

Nu was de profeet Gad nog niet tot hem gekomen, maar hij werd al bij zijn schuld bepaald. Hij kreeg in eens te zien, wat hij gedaan had. Gedurende al die tijd dus, dat Joab door het land ging, negen maanden en twintig dagen, heeft David het verkeerde niet gezien, van wat hij deed.

Maar o, dan ziet gij hier des te meer dat Goddelijke werk, mijn geliefden om een mens die door zou gaan in een verkeerde weg, op Zijn tijd in de vernedering te brengen. Dan behoeven de slagen nog niet te vallen, want hier vielen de slagen nog niet. Zij moesten nog komen. Het is waar, de Heere wil middellijk de slagen wel gebruiken om een mens in de vernedering te brengen. De slagen op zichzelf doen het echter ook weer niet. En God heeft ze ook niet nodig, want Hij kan het wel zonder slagen. Oordelen noch zegeningen brengen de mens op zijn plaats als God er niet in meekomt. Dus het komt er maar op aan, dat de Heere ons brengt op de plaats, waar we moeten zijn, en waar we niet kunnen komen. We zien hier in deze geschiedenis dat dierbare Goddelijke werk, dat David tot inkeer deed komen, in een weg, waarin hij zeker zou zijn doorgegaan, trots al de slagen en tegenspoeden.

O mijn geliefden, werd het nog eens meer gevonden ook in deze tijd, waarin we haast niet meer horen, dat er één is, die nog eens terug moet komen van een verkeerde weg. Wanneer beluistert men dat nog? Dat er nog één is, die van ‘s Heeren wege ergens van terug moet komen? Nee, dat is het oordeel, waar we onder leven. Er is geen vernedering meer te vinden. Geen vallen voor God en voor elkander. Het blijft een ‘Rabbi’; het blijft een ‘Meester’ spelen. Waar hoort men nog een mens zeggen als David: ‘Ik heb gezondigd; ik heb overtreden; ik heb onrecht gedaan en zeer zottelijk

gehandeld?’ Zichzelf als het ware zo te schande zettende? Waar ontmoet men dat nog eens? Nee, dat is er niet meer bij.

We horen David zeggen in Psalm 119: “Ik heb mijn wegen bedacht, en heb mijn voeten gekeerd tot Uw getuigenissen. Ik heb gehaast, en niet vertraagd Uw geboden te onderhouden”. “Ik heb mijn wegen bedacht”, zegt hij daar, “en ik heb mijn voeten gekeerd tot Uw getuigenissen”. Dus zijn voeten stonden verkeerd. Hij moest zijn voeten keren tot Gods getuigenissen.

Staan uw voeten ook wel eens verkeerd? Of staan ze altijd goed? Dat is niet zo’n goed teken, hoor, als u uw voeten nooit eens moet keren. Maar men ontmoet niet zoveel mensen, die hun voeten nog eens moeten keren tot Gods getuigenissen. Die, als ze hun wegen bedenken, gaan zien hoever ze afgeweken zijn.

David moest gedurig zijn voeten keren naar Gods getuigenissen. Hij moest iedere keer van zichzelf zeggen: ‘O, wat ben ik toch weer ver van de rechte weg afgeweken. Ik dacht het zo goed te weten, maar nu zie ik, dat ik helemaal verkeerd ben, en totaal abuis geweest ben’. Dan zegt hij: “Ik heb gehaast en niet vertraagd Uw geboden te onderhouden”.

Een mens heeft van nature geen haast, maar zegt: ‘Als ik oud geworden ben, heb ik nog tijd genoeg om tot God bekeerd te worden. Als ik maar bekeerd ben, voordat ik sterf.’

Maar als u oud geworden bent, hebt u nog geen haast. Omdat u altijd de dag van uw dood verre van u stelt. Hoe komt dat? Wel, u hebt natuurlijk wel wat slaafse vrees, want u komt liever niet in de hel. Dat is wel zo! Maar voor God leven, dat willen we niet! Dat komt, omdat de kinderlijke vreze gemist wordt. Als u voor God wilt leven, zult u zich gaan haasten. “Ik heb gehaast en niet vertraagd”. Al moest ik zo oud worden als Methusalem, zegt David, dan kon ik toch geen ogenblik op een verkeerde weg verder gaan. “Ik heb gehaast en niet vertraagd Uw geboden te onderhouden”.

Daar hebt u het zuivere Goddelijke werk. Dat is een goed plekje, als we daar mogen komen. Ach, er is geen betere plaats dan in die ware vernedering en verootmoediging des harten voor Gods aangezicht te mogen komen. Zijn schuld te mogen betreuren en bewenen, en zich voor God schuldig te kennen. Gods recht toe te mogen vallen en zichzelf af te mogen vallen. Hier kan het meevallen van de zijde Gods voor een alles verbeurd hebbend schepsel. Deze vernedering des harten werpt zalige vruchten af. Hier kan er plaats voor Christus komen, en voor dat reinigende en verzoenende bloed. Hier moet er wat gebeuren, zodat God Zijn grote daden doet aanschouwen, en men later zal kunnen vertellen, dat de Heere deze wegen tot meerdere ontdekking, onderwijzing en tot zaligheid van de ziel heeft willen dienstbaar stellen.

Daar wordt het ware leven in gevonden voor de ziel. Waar is dat nog te vinden? Er is over het algemeen meer de dood dan het leven te vinden. Waar zien we nog eens, dat God wat doet?

Hier in deze geschiedenis deed God wat, want hier werd de profeet Gad tot David gezonden. Als nu David des morgens opstond, zo geschiedde het woord des HEEREN tot den profeet Gad, Davids ziener, zeggende: “Ga heen en spreek tot David: Alzo zegt de HEERE: Drie dingen draag Ik u voor; verkies u één uit die, dat Ik u doe”. God wist er dus van, dat David in de schuld gekomen was. De Heere wist er van, dat David zich op zijn leger om en om gewenteld had, en de slaap van zijn ogen geweken was.

Zo gauw hij ‘s morgens opstond, zegt God tot de profeet Gad: ‘Zorg dat u er bent, hoor! Daar is iemand in de schuld gekomen, en voor een schuldige is er altijd genade.’ Daar zijn er wel, die in de zonden vallen, en in de schuld komen, zoals men dan hoort,

maar er gaat geen getuigenis van uit. Hier gaf God er echter getuigenis aan, want het was Zijn werk. Kon David nu van de straf afkomen? Nee, want er staat in Psalm 99: “Gij zijt hun geweest een vergevend God, hoewel wraak doende over hun daden”.

Drie straffen werden er aan hem voorgesteld. Zo kwam de profeet Gad, en maakte hem dat bekend. Hij zeide tot hem: “Zal u een honger van zeven jaren in uw land komen? Of wilt gij drie maanden vlieden voor het aangezicht uwer vijanden, dat die u vervolgen? Of dat er drie dagen pestilentie in uw land zij? Merk nu, en zie toe, wat antwoord ik Dien zal wederbrengen, Die mij gezonden heeft”.

Dus hij had uit drie straffen één te kiezen. Maar bij elk van de drie straffen zullen er mensen in Israël moeten vallen. David had het volk geteld, want hij moest weten, hoe groot zijn rijk was. En nu zegt de Heere: “Ik zal u eens in gaan korten!” Dus met welk een straf hij ook bezocht zou worden, het rijk zou ingekort worden. Nu mocht David de Heere toevallen en nu kwam de vrucht van de ware zielsvernedering daarin bij hem openbaar. Hij begeerde in de handen des Heeren te vallen. Wat kwam hij op een goed plekje terecht!

Het was niet voor niets, hoor, dat David zelf moest kiezen. Nee! Waarom niet? Wel, het Goddelijke werk in Davids ziel moest nu naar buiten komen. Wat was dan de vrucht van dat Goddelijke werk bij David? Dit: David begeerde in Gods handen te vallen. Maar nu zien we ook tegelijk hoe God Zijn handen naar David uitstak. Daarom kwam die begeerte in zijn ziel. God stak nu Zijn handen al naar David uit; en later heeft hij mogen zien, dat het daardoor alleen geweest is, dat hij heeft mogen begeren in Gods handen te vallen, want anders begeert de mens dat niet. Nu heeft David dat echter mogen begeren. Koos hij niet de lichtste straf?

Welnee! Maar weet u wat hij wel verkoos? Om niet in de handen der mensen te vallen! We horen hem zeggen: “Mij is zeer bange; laat ons toch in de hand des HEEREN vallen, want Zijn barmhartigheden zijn vele, maar laat mij in de hand van mensen niet vallen”.

Heeft David hier nog wat te bedillen? Heeft David hier nog een voorwaarde?

Nee, dat niet, maar één zaak heeft hij begeerd, en dat is om regelrecht in Gods handen te mogen vallen. Ja, wij moeten ook eens regelrecht in Gods handen terechtkomen. Het is waar, de Heere kan er soms mensen voor gebruiken om te slaan en te tuchtigen; en David wist daar bij ervaring ook wel wat van. Zolang als men dan mag zien, dat God die mensen gebruikt, kan men er wel onder buigen, als de Heere u daartoe tenminste verwaardigt. Maar vaak is het zo, dat hetgeen de mensen ons aandoen, verbittering wekt; haat, vijandschap, wrok en wrevel.

Daarom heeft David ook wel eens gebeden: “Verlos mij van ‘s mensen overlast”. Men is er niet goed mee, als men in de handen van mensen valt. Daar komt men allemaal in het leven een keer achter. De barmhartigheden der goddelozen zijn wreed.

David zegt, dat het hem bange was. O, wat wordt het voor een mens bang, als het oordeel Gods gaat drukken op zijn ziel. Hij komt er achter, dat hij met een rechtvaardig God te doen heeft, die geen vlees en bloed zal sparen, want Hij trekt regelrecht door om de zonden te straffen. “Mij is zeer bange; laat mij toch in de hand des Heeren vallen”. In de handen van die slaande God. “Want”, zegt hij, “Zijn barmhartigheden zijn vele”. Weet u wat daarin op te merken is?

Als u daar mag komen, en onder een slaand God mag buigen, dan ontsluiten zich de grondeloze barmhartigheden in Christus voor u. Daar wordt in de ziel wat van gekend, als men God in Zijn gerechtigheid toe mag vallen; al zou men dan ook voor eeuwig verdoemd moeten worden. Daar ontdekt zich echter Gods ondoorgrondelijke

barmhartigheid. Dit is in elke weg zo, in het leven van Gods volk. Dat zien we hier bij David ook. Hier krijgt hij zijn hoop op de barmhartigheden des Heeren. “Want Zijn barmhartigheden zijn vele”. zegt hij.

Nu, dat mocht David ervaren door zo'n weg van verootmoediging heen. Dat is het derde punt, wat we nog even willen nagaan.

III. Davids offerande

Men leest niet, dat David heeft gezegd: “Ik wil liever pestilentie hebben”. Nee, want David begeerde om in de handen des Heeren te vallen. En omdat hij God toe mocht vallen, gaf hij het aan de Heere over met welke gesel Hij hem ook bezoeken wilde. Maar weet u, wat hij wel begeerd heeft?

Hij heeft begeerd om met de kortste straf bezocht te worden. En waarom?

Wel, om des te eerder de bewijzen te hebben, dat God weer verzoend en bevredigd was.

We moeten er eens over denken: zeven jaren honger is een lange tijd. En dan moest hij in al die jaren de bewijzen missen, dat God verzoend en bevredigd was. En daar is het toch dat levende volk van God om te doen; om in de blijken van die lieve gunst weer te mogen delen. O, dat God er toch een bewijs van geeft, dat Hij in gunst en niet in wraak Zijn lust gevonden heeft. Dat de hitte van Zijn gramschap is geblust en dat Zijn toorn weer is afgekeerd. Dat Hij de ziel weer gaat troosten.

Zo heeft hij dan begeerd om met de kortstondigste straf bezocht te mogen worden, Welnu, de Heere heeft hem met pestilentie bezocht. We lezen: “Toen gaf de HEERE een pestilentie in Israël, van den morgen af tot den gezetten tijd toe; en er stierven van het volk, van Dan tot Berséba toe, zeventigduizend mannen”.

Wat een verschrikkelijk oordeel! David was gaan optellen, en nu ging God aftrekken. Dat doet de Heere altijd. *Als we gaan optellen, gaat de Heere aftrekken*; daar moet u maar op rekenen. Dus God ging aftrekken bij David. Wat een vreselijk oordeel is dat geweest. Het is ontzettend geweest, toen de engel des verderfs naar Egypteland ging om al de eerstgeborenen te doden. Geen huis, waar geen dode was. Maar dit is ook wat geweest! Als de engel des verderfs door het land van Israël ging, en er zeventigduizend mannen werden geslagen met pestilentie. Toen is er ook haast huis aan huis, door geheel Israël, een geklaag, gekerm en geweend gehoord.

Joab had er negen maanden en twintig dagen over moeten doen om het volk te tellen, maar de engel des Heeren had maar enkele dagen nodig, om heel het land te stellen tot een toneel van verwoesting en rouwbedrijf. Hij heeft er geen drie dagen over gedaan, hoor!

We lezen wel eerst dat de engel ze sloeg met de pestilentie van de morgen af tot de gezette tijd toe, maar tegelijk staat er achter: “Toen nu de engel zijn hand uitstreckte over Jeruzalem, om haar te verderven, berouwde het den HEERE over dat kwaad, en Hij zeide tot den engel, die het verderf onder het volk maakte: Het is genoeg, trek nu uw hand af. De engel des HEEREN nu was bij den dorsvloer van Arauna, den Jebusiet”.

Ach, wij vinden hier zoveel opmerkelijks in de geschiedenis. De engel nu was te Jeruzalem gekomen, en hij strekte zijn hand uit over Jeruzalem. Dat was de heilige stad. Daar stond de tempel, de woning, het heiligdom des Allerhoogste. O, hier wordt het David helemaal bang.

Zou het niet bang worden als het oordeel over de kerk gaat komen? Want zo moeten we het voorstellen in deze geschiedenis; het schijnt of er dan van de kerk niets meer overblijft; of er van Jacob niets meer overblijft. Dan moeten de priesters, des Heeren dienaren, wenen tussen het voorhof en het altaar, zeggende “Spaar Uw volk en geef

Uw erfenis niet over tot een smaadheid onder de heidenen”. Zou het dan hen, die het goede voor Sion zoeken, niet ter harte gaan, wanneer het schijnt, alsof er niets meer van de kerk overblijft? En zou het zeker diegenen niet ter harte gaan, die net als David, zichzelf als de oorzaak daarvan moeten zien? Die voor God zich schuldig leren kennen?

O, hier behoefde God David niet in de vernedering te brengen, want we lezen: “En David, als hij den engel zag, die het volk sloeg, sprak tot den HEERE, en zeide: Zie ik, ik heb gezondigd en ik, ik heb onrecht gehandeld, maar wat hebben deze schapen gedaan? Uw hand zij toch tegen mij en tegen mijns vaders huis”.

Met eerbied gesproken zeide David hier: “Heere, bent u nu niet abuis? O, U bent abuis!”

Hebt u dat ook wel eens uitgeroepen? Toen ik bij het lijk van mijn broer stond heb ik er even alleen bij gestaan, en heb ik gezegd: “Ach Heere, ik geloof dat U nog nooit abuis geweest bent, maar nu moet ik u vragen, of U niet abuis bent geweest? Had *ik* daar niet moeten liggen?”

David zegt: “O God, bent U niet abuis?” God kan geen abuizen maken. Maar een kind van God krijgt er diepe indrukken van, wie God is in Zijn hoogheid en in Zijn majesteit, en dan kan een kind van God zich wel eens afvragen, als men op zijn plaats mag komen: “Heere, bent U niet abuis? Had U *mij* niet moeten hebben?”

“Ik, ik ben het”, zegt hij, “ik heb gezondigd. Uw hand zij toch tegen mij en tegen mijns vaders huis. Wat hebben deze arme schapen gedaan?” Weet u daar ook wat van? Hebt u ook wel eens zo gestaan, als het kwaad uw eigen kinderen trof, dat u moest zeggen: “Dat is om mijn zonden, Heere; U moet mij hebben en niet die arme schapen, want die arme kinderen kunnen er niets aan doen, maar ik heb kwaad gedaan?”

Och, David was op een goed plekje. David zegt: “Heere, ik ben de man; ik ben de schuldige. Ik moet gedood worden en die mensen moeten blijven leven”. O David, dat zult u in eeuwigheid niet meer klein kunnen krijgen.

Daar hebt u nu het eeuwige wonder: De schuldige behoefde niet te sterven, maar de anderen moeten sterven, en de schuldige blijft leven. Daar hebt u nu het eeuwige wonder, want er is genade voor een schuldige en niet voor een eigengerechte. De barmhartigheid roemt tegen het welverdiende oordeel. Als men schuldig wordt, blijft men leven. Dat kan men nooit begrijpen, hoor! Dat wordt het wonder! Daar hebt u het vrije, soevereine Goddelijke genadewerk. Het heeft steeds meer waarde voor David gekregen. God is steeds onbegrijpelijker voor hem geworden.

Daarom zeg ik, dat David als het ware zeide: “Heere bent U niet abuis?” Dat komt, omdat God zo onbegrijpelijk voor hem wordt. Hij is groot en wij begrijpen Hem niet. Hij wordt steeds onbegrijpelijk en ondoorgrondelijker in al Zijn handelingen. Daarom zal God eeuwig bewonderd worden door Zijn kerk.

Nu krijgt de profeet Gad weer een opdracht. We lezen: “En Gad kwam tot David op diezelfde dag, en zeide tot hem: Ga op, richt den HEERE een altaar op, op den dorsvloer van Arauna, den Jebusiet”.

Daar hebt u weer dat opmerkelijke in het oude testament. Altijd moest er een offerande gebracht worden. Altijd weer lag er een heenwijzing naar dat enig geldend Offer, Dat eenmaal gebracht zou worden in de volheid des tijds. Bij David was er nu een offer; een offer Godes, namelijk een verbroken hart en een verslagen geest. Maar nu was er juist voor dat verzoenend offer van de Middelaar plaats bij David, want nu kon dat alleen maar waarde krijgen.

U moet nu eens letten op die wonderlijke gang in deze geschiedenis. God geeft

getuigenis aan Zijn eigen werk. David moet naar Arauna gaan, en Arauna was een overwonnen koning, want David had de macht verkregen. Hij heeft wat koningen aan zich onderworpen. Salomo heeft er de profijten van gehad, want hij had een rijk des vredes. Ze waren allemaal bang voor Israël geworden. Israël was toen een machtig rijk, zoals later het Syrische en het Babylonische rijk. Arauna was een onderworpen koning, en hij woonde daar op zijn landgoed. Maar wat moest er nu gebeuren? Moest David nu een briefje schrijven? “Arauna, u wordt ontboden en u moet eens een keer bij mij komen?” Nee, nee, dat doet David niet. Als hij in de vernedering komt kan hij wel naar een onderworpen koning toe, hoor! Dan gaat hij zelf naar Arauna toe.

Maar weet u, wat u dan ziet? Dan geeft God genade en ere, want dan komt Arauna hem tegemoet en buigt zich voor een schuldige David neder ter aarde. O, dan gaat God ere geven aan David. Genade en ere! Maar dan brengt de Heere u in het stof en gaat u er niet mee de hoogte in. Dan is men er goed mee, als men zo ere van God krijgt, uit louter genade.

En dan is Arauna gewillig om de dorsvloer af te staan. Hij kan hout, en runderen krijgen om te slachten. Ja, hij kan alles krijgen.

“Nee”, zegt David “ik moet het niet voor niets hebben; dat zij verre van mij, dat ik den HEERE mijn God zal offeren, brandofferen om niet”. Och, ik geloof, dat hij wat van de waarde van dat enig geldend Offer in het oog gekregen heeft. Daarom heeft hij gezegd: “Nee, maar ik zal het zekerlijk van u kopen voor den prijs; want ik zal den HEERE mijn God, niet offeren brandofferen om niet”.

Ach, als men nog weer eens goed weet, dat men gezondigd heeft, kan men ook weten, wat het de Middelaar gekost heeft om voor de zonden te betalen en van de zonden te verlossen en van het eeuwig rechtvaardig oordeel Gods over de zonden.

Nee, David brengt geen offerande voor niets. En hier komt hij ook in de ware dankerkentenis terecht.

De schuldigste was blijven leven. Dan wordt het: “Wat zal ik den Heere vergelden voor al Zijn weldaden aan mij bewezen?” Dan wil David niet voor niets een offerande brengen. O, dan mag David dankdag houden. Dat is een ware dankdag, hoor! Als men op dat plekje van David komen mag, en het hart in waarheid verbrijzeld en vernederd mag worden. Zo wist God hem in de vernedering te brengen. Later heeft hij er zelf van mogen getuigen, dat die wegen goed voor hem geweest zijn.

Laten we daar nog even van zingen: Psalm 119 : 36.

Toepassing.

Daar hebt u de dierbare vrucht van de slagen! Daar kwam David iedere keer maar weer terecht. “Ik heb mijn voeten gekeerd tot Uw getuigenissen”. God wist de slagen er iedere keer weer toe te gebruiken om hem nauwer aan Zijn wet te verbinden. Telkens week hij weer van de wet des Heeren af. Daar moet u eens over denken. Het is aan het eind van zijn levensgeschiedenis, waar we deze zwarte bladzijde vinden.

David heeft gezegd: ‘Nu heb ik al zoveel gestreden, ik wil ook wel eens een poosje rust hebben. Ik wil nog een beetje van het leven genieten’. Hij heeft gezegd: ‘Nu wil ik eens weten, hoe groot mijn rijk en mijn leger is. Ik heb een mooi huis, een paleis; er moet spijs en drank in overvloed zijn, bedienden, knechten en maagden. Als ik dan nog een goed leven heb in mijn hart, zal het verder wel gaan’.

Ja, een mens is wat! O, hij draagt toch zo’n ijdel hart in zich om. “Maar mij aangaande”, zegt Asaf, “mijn voeten waren bijna uitgeweken”. Als God er niet was geweest, zou hij zich voor eeuwig in het verderf gestort hebben, want hij wilde naar

de hel toe. David wilde met al de ontvangen genade naar de hel! En dat willen we allemaal. God zei echter: ‘Nee, David, Ik heb u van eeuwigheid lief gehad; Ik heb u van eeuwigheid tot de zaligheid verkoren; u moet zalig worden.’ Zalig worden vindt plaats, omdat God het wil. Daarom gebruikte God voor David diepe wegen.

O, dat vernedert David nog meer. Het is waar, als David zich voor God schuldig kent, kan hij niet laten om te buigen; maar als God genade aan zo’n schuldige gaat bewijzen, komt hij nog meer in de vernedering, want dat vernedert nog veel meer. Dan weet hij niet waar hij blijven moet. Dan weet David zich bij vernieuwing aan die lieve wet verbonden.

“Ik waardeer Uwe wet ver boven goud en zilver”. Maar wat heb ik nu weer gezocht? Goud en zilver! “Maar ver boven goud en zilver en wat meest de mens bekoort; ook deze mens; ook dit ellendige zondige hart; zal ik Uwe wet waarderen”.

‘Zo’, zegt God, ‘nu heb Ik u weer waar u zijn moet, David’.

De Heere weet u er wel te brengen, maar zelf weet u het niet. Gods kinderen zijn goed met de slagen. Ze willen er niets van afgedaan hebben. Ze zeggen: “Het is goed voor mij verdrukt te zijn geweest”.

U moet Psalm 138 maar eens lezen. Daar zegt hij: “En zij zullen zingen van de wegen des HEEREN, want de heerlijkheid des HEEREN is groot”. Dat was hij aan de weet gekomen. “Want de HEERE is hoog, nochtans ziet Hij *de nederige* aan, en de verhevene kent Hij van verre”.

Wat is een nederige? Een nederige krijgt geringe gedachten van zichzelf. Dit hebben wij van nature niet. Het is onze val geweest, dat wij God gelijk wilden zijn. Het is een gevolg van onze val, dat we altijd God gelijk willen zijn; ja, boven God willen staan. Wij willen niet geregeerd worden, maar wij willen God regeren. God moet het doen, zoals wij het willen. Dus Hij moet naar ons luisteren. Wij moeten dat hoge Wezen regeren. Daar moet u eens over denken! Zulke verhevenen zijn wij nu!

Maar als God u gaat slaan, dan komt u net als David zo diep in de nood, dat u uzelf er niet meer uit kunt helpen. Dan moet u vanzelf in Gods handen vallen. Dan kan Hij u er alleen maar uithelpen. Dan komt u in de vernedering; en dan zegt David: ‘Dat zijn nu de wegen des Heeren en de gangen Gods in het heiligdom’. Daar zong Maria van: “Want Hij ziet de nederigen aan”.

Wat is een nederige? Die krijgt geringe gedachten van zijn afkomst. Wij zijn over het algemeen trots op onze afkomst. Maar in de 51e Psalm was David niet trots op zijn afkomst. In deze Psalm zegt hij: “Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen”. Dan is men niet trots op zijn afkomst. Als u ziet, dat u een verbasterde rank van een vreemde wijnstok bent, zoals Erskine zegt: ‘Een verrotte tak van het gevallen menselijke geslacht’, dan behoeft u uzelf op “uw afkomst niet te beroemen.

Wat is een nederige? Die moet gering denken van zijn kracht, vermogen, bekwaamheid, licht en wijsheid. Dat is een nederige, die een ander voortreffelijker dan zichzelf ziet. Dat is een nederige, die zeggen moet, als hij dankdag houdt: “Heere, nee, niet door de sterkte van mijn hand en door mijn vermogen heb ik dat alles verkregen, want ik heb alles verzondigd; ja, zelfs in de heiligste verrichtingen kleven de zonden ons aan. Wat is een nederige? Die kan niet denken, dat een ander het zo verzondigd heeft als hij; en dat een ander zo’n tobber is als hij.

Zal ik u dat bewijzen uit Gods Woord? Als er ooit een man van God geleerd was, was het Agur wel. Weet u wat die Agur zeide? Hij zei: “Voorwaar, ik ben onvernuftiger dan iemand; en ik heb geen mensenverstand; en ik heb geen wijsheid geleerd, noch de wetenschap der heiligen gekend”. “Op de nederigen”, zegt God, “zal Ik zien, en daar

wil Ik bij wonen”.

Weet u wat dat voor mensen zijn? Die krijgen grote en hoge gedachten van God en Christus, en wandelen voor God in een kinderlijke vreze. Dan horen we een Job zeggen: “Want het verderf Gods was bij mij een schrik, en ik vermocht niet vanwege Zijne hoogheid”. Dus zij leren ook het verderf Gods voor ogen te stellen. Ze weten dat ze met een heilig en rechtvaardig God te doen hebben.

Weet u wat dat ook voor mensen zijn? Ze worden diep vernederd, als dat hoge Wezen aan zulken nog blijken van Zijn goedertierenheid schenken wil. Dan zegt David: “Wie ben ik, Heere HEERE, en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt?” Dan zegt Jacob: “Ik ben geringer dan al deze weldadigheden, en dan al deze trouw, die Gij aan Uw knecht gedaan hebt”.

Dat is dankdag houden! Dat geschiedt onverwachts. God laat zich niet aan een door ons bepaalde datum binden. Welnee! dat heb ik bij ons nog ervaren. Het moest bij ons dankdag worden, en het was mijn innerlijke verzuchting, dat er nog een ogenblikje dankbaarheid in mijn hart zou mogen zijn. Dat ik nog eens even verbroken zou mogen worden onder de goedertierenheden des Heeren. Al ging het dan die dag niet moeilijk; ik was toch niet, waar ik graag zou willen zijn. Ik had “s zondagsavonds nergens erg in, toen ik uit de kerk kwam en aan tafel zat te eten. Maar in één ogenblik krijg ik mijn talrijk kroost te zien; acht kinderen en een rijk voorziene dis. Al die kinderen zaten lekker te eten. Toen werd mijn hart verbroken en moest ik zeggen: “O God, ze hebben mij van binnen gezegd, zo dikwijls, dat ik nooit mijn gezin zou kunnen onderhouden; daar breng jij niets van terecht! En daar zitten ze nu!”

O, dat eeuwige wonder! Toen werd het mij nog groter, dat God zulke bemoeienissen met ons maakte. Ik wist niet meer, waar ik er mee blijven moest. Dan kan men echt niet meer eten. Ik weet wel, dat u nooit, als u een huisgezin met kinderen hebt, een uur moet gaan zitten bidden voor en na het eten. Dat moet u niet doen. Dat doe ik ook niet. Toen ik een kort dankgebedje deed, was het bladstil, want dan gaat er wat van uit. Dan mag men met de weldaden wederkeren tot de Weldoener, en dat in de verootmoediging des harten. Dat wordt men gewaar in zijn kinderen, want dan zijn ze stil, omdat ze dat merken en aanvoelen. Ik moest zeggen: ‘Nu heb ik onverwachts op zondagavond dankdag’. God komt zo onverwachts, dat men er niet op berekend is. Wat werkt de Heere dan toch wonderlijk!

Och ja, zo mochten we vandaag nog eens even dankdag houden. Als we nog eens een indrukje kregen van de goedertierenheden des Heeren! De Heere is hoog, nochtans ziet Hij de nederigen aan, en de verhevenen kent Hij van verre.

Ik zie nog een les in deze geschiedenis, en dan gaan we ophouden. Wat voor een les is dat? Een voorname les. Weet u waar David in opging? Dat heb ik u gezegd. In dat uitwendig koninkrijk ging hij op. Dat was dezelfde fout als later bij de discipelen. Zij dachten ook, dat Jezus gekomen was om een aards koninkrijk op te richten. Dat zat er bij al de Joden zo diep in, dat ze allemaal in dat uitwendige koninkrijk opgingen. Daar kwam Christus echter niet voor. Zijn Koninkrijk was niet van deze wereld, want dat was een geestelijk en hemels Koninkrijk. Nu had de Heere dat Koninkrijk onder Israël, want daar had Hij Zijn kerk. Die kerk openbaarde zich onder dat volk, ook in dat uitwendige zichtbare koninkrijk. Maar nu zou die zichtbare uitwendige staat, en dat aardse koninkrijk wegvallen, en in Christus zou Davids troon tot in eeuwigheid staan en nooit meer wankelen. Wat ziet u nu bij David?

Als hij in het uitwendige koninkrijk opgaat, gaat David tellen, en God aftrekken. En dan gaat Hij dat uitwendige koninkrijk afbreken. Maar weet u wat David dan ziet? Dat

hij door genade mag behoren tot dat geestelijke Koninkrijk. Daar valt er geen één van af, want als er daar één van af had moeten vallen, was dat zeker David geweest. Christus zegt echter: “Niemand zal ze rukken uit Mijn hand, noch uit de hand Mijns Vaders”.

Dat is een les voor u allen, *onbekeerden!* U behoort tot dat uitwendige koninkrijk, en u kunt er uzelf bijtellen; maar het zal wat zijn, als u er voor eeuwig vanaf zult vallen!

Dat betekent: Nooit biddag en nooit dankdag te houden; nooit uw hoogmoedige staat te leren kennen; nooit in de ware verootmoediging gebracht te worden; nooit in waarheid schuldenaar voor God te worden gelijk David; vreemdeling gebleven van dat verzoenende en voldoende werk van de Middelaar. Wat bent u dan toch arm! Straks valt u er voor goed en voor eeuwig af als u onbekeerd sterft. U bent echter nog in het leven. O, dat u nog een onderdaan van Sions eeuwige Koning worden mocht !

Nu ook nog een les voor de *levende kerk*. Deze geschiedenis zegt ons waar het maar alleen vast ligt; eeuwig vast ligt; namelijk in dat eeuwig welbehagen. “Ik heb u in Mijn beide handpalmen gegraveerd en uw muren zijn steeds voor Mij”. Mocht u dat op deze dankdag ook nog eens zien, aan het einde van dit jaarseizoen. U zit nog in de kerk. U zult zeggen: “Ja, maar daar ben ik niet beter mee dan een ander, die niet naar de kerk gaat. Nee, dat is zeker waar. Het is goed, dat u daar achter komt. Ds. Janse zeide: “Ze doen beter, maar ze zijn niet beter”. Nee, we doen wel uitwendig beter, wanneer we naar de kerk gaan, dan een ander die het niet doet, maar we zijn niet beter. Natuurlijk niet! Daar moet u echter achter komen. Maar waarom zit u nog in de kerk en niet in de bioscoop? Dat is de eeuwige onveranderlijke verbondstrouw, omdat God u vasthoudt.

Onder de druk en de tegenheden hebt u misschien wel eens gezegd: ‘Ik zeg alles vaarwel, want ik heb nergens hoop meer op.’ En nu zit u daar nog, omdat God vraagt naar het werk Zijner handen. Daar hebt u Zijn eeuwige trouw, waarom de kerk tot de zaligheid moet komen.

Dan mag David in die vernedering, waarin hij er tussenuit valt, een offer brengen. Dat is het offer, dat hem door God geschonken wordt. Dan zegt hij: “Wel, ik zal de Heere geen dankoffer offeren om niet”. Hij zegt niet: ‘Dat krijgt God van mij’. Nee, want hij had het van God gekregen. Eerst was hij in de uitwendige uitbreiding van zijn koninkrijk opgegaan. Toen zeide hij: ‘Dat heb ik gepresteerd, en dat is allemaal van mij’.

‘Nee’, zegt God, ‘u moet weten, dat u dat van Mij hebt!’ Maar toen hij dat offer bracht aan de Heere, zeide hij: ‘Zoveel kan het niet kosten, of ik heb het voor de Heere over, want het is allemaal van Hem’. “We hebben het van U ontvangen”, zegt Salomo, “en we geven het U als uit Uwe hand”. Zo brengt hij een goed dankoffer.

We lezen in 1 Kronieken 21 : 26, dat de Heere vuur van de hemel deed dalen. Zo heeft Hij Zijn eigen werk bekroond. Dat werk bekroont Hij tot in alle eeuwen eeuwigheid. Amen.

Slotzang. Psalm 51 : 10.

6. DE MOGELIJKHEID VAN EEN WEDEROM GENIETEN VAN ZIJN VORIGE RUST

Dankdagpreek

Psalm 106 : 4

Lezen Jeremia 31 : 122

Psalm 77 : 4, 7 en 8

Psalm 25 : 4

Psalm 51 : 9

Geliefden.

Als we op deze dag hier samen zijn gekomen om de weldaden des Heeren te gedenken, wordt door ons in het bijzonder op deze dag teruggezien op het verleden. Nu is er echter een groot onderscheid in hoe men daarop terugblijkt. Dat zegt ons ook de 77^e Psalm, die we met elkaar hebben opgezongen. In die 77^e Psalm zien we de dichter ook terugblikken in het verleden, maar het is alsof wij hem in deze psalm het tweemaal zien doen. De eerste maal dat hij terugblijkt in het verleden zinkt hij nog veel dieper in de put dan tevoren. De tweede maal komt hij juist weer uit de put. Dus daarin kunnen we opmerken, dat er een groot onderscheid in is, hoe wij terugblikken in het verleden. Toen de dichter dus de eerste maal terugzag op het verleden, bracht hem dat juist in de moedeloosheid. We horen hem zeggen in het begin van de Psalm: *“Mijn stem is tot God en ik roep; mijn stem is tot God en Hij zal het oor tot mij neigen.”*

Maar dan zegt hij verder: “Ten dage mijner benauwdheid zocht ik den Heere; mijn hand was des nachts uitgestrekt en liet niet af; mijn ziel weigerde getroost te worden. Dacht ik aan God, zo maakte ik misbaar; peinsde ik, zo werd mijn ziel overstelpt.” Ja, hij zegt: “Ik overdacht de dagen van ouds, de jaren der eeuwen. Ik dacht aan mijn snarenspeel.” Dus hij dacht terug aan betere tijden, die hij gekend had. Als hij dan aan die tijden, die hij gekend had terugdacht, stemde hem dat tot moedeloosheid, want hij was daar nu zover vandaan. Daarom moest hij uitroepen: “Zal dan de Heere in eeuwigheden verstoten en voortaan niet meer goedgunstig zijn? Houdt Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op? Heeft de toezegging een einde van geslacht tot geslacht? Heeft God vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijn barmhartigheden door toorn toegesloten?”

Ach, mijn geliefden, we zien in die 77^e Psalm, hoe de toestand van de kerk des Heeren is, en dus ook de toestand van Israël. Dit was het wat de dichter zo in het bijzonder bezig hield en hem juist tot droefgeestigheid bracht.

Nu houden we dankdag met elkaar en worden wij er toe geroepen elkander te bepalen bij de weldaden, die de Heere ons bewezen heeft in het jaargetij dat gepasseerd is; maar ook bij de toestand van ons land, volk en van de kerk des Heeren.

Als we dan zo op de toestand van ons land en ook in het bijzonder van de kerk zien, dan moet dat ons ook wel tot droefgeestigheid stemmen.

Maar wat zien we dan vervolgens bij de dichter van Psalm 77? Wel, dat hij beginnende uit zijn eigen hart moest waarnemen hoe ver de Heere geweken was. Hij kon zelf niet onder die schuld uitkomen, maar moest zichzelf als de meest schuldige zien. Hij moest getuigen, dat hij zelf ver van de Heere leefde. “Ik dacht”, zegt hij,

“aan mijn snarenspeel.” “Gij hield mijn oog wakende; ik was verslagen en sprak niet.” Ziet, dan wordt het werkelijk ernst met ons; want wij kunnen wel dankdag houden en met elkaar praten over de schuld, die er ligt, nietwaar? Och ja, daar kunnen we zelfs heel goed over praten, maar als het waarheid wordt bij een mens, zoals bij Asaf in deze Psalm, dan houdt het praten op. Hij zegt: “Ik sprak niet.” Hij kon niet meer spreken en de Heere hield zijn oog wakende; hij kon ook niet slapen. Dus dan komen er slapeloze nachten. Maar in die benauwdheid zocht hij de Heere.

Ach het kan voor Gods ware volk toch wel eens tot bemoediging zijn, als ze zulks getuigenissen vinden van de Bijbelheiligen en in het bijzonder in de Psalmen. Het kan in de ziel wel eens zeer benauwd worden onder alle omstandigheden, nietwaar?

Als we dan echter zien, hoe de dichter ook in zulk een benauwdheid verkeerd heeft, kan ons dat toch weer tot troost zijn. Het is wel waar, we zijn er eigenlijk niet mee uitgeholpen, want als we werkelijk in de benauwdheid verkeren, kunnen we wel weten, dat er veel getuigenissen van in de Schrift te vinden zijn, en dat de Bijbelheiligen ook in de benauwdheid verkeerd hebben, maar dan zeggen ze van binnen: ‘Ja, maar bij die mensen was het waar, bij u is het evenwel geen echte benauwdheid.’

Als de Heere het echter behaagt om dat van binnen te veranderen, kan Gods Woord tot vertroosting zijn. Dan geeft de Heere daar Zijn licht over. De Heere laat dan zien, dat het bij de Bijbelheiligen ook zó geweest is. Het pad van die mensen is ook niet over rozen gegaan, want ze hebben gedurig in de benauwdheid verkeerd. “En uit de benauwdheid hebben zij tot Mij moeten roepen”, zegt de Heere.” “En dan heb Ik ze toch ook verhoord en genadig uitgeholpen?” Dat wil Ik u ook nog doen!”

Wat merken we dan nog meer op bij de dichter van Psalm 77? Wel, God kwam er aan te pas. Daarna zeide ik: “Dit krenkt mij”. Wat wil dat zeggen: Dit krenkt mij?

Dit: dat ongelovig redeneren, dat woelen, dat tobben en al dat wantrouwen van de Heere. Als of de Heere geen verandering kan geven en zal geven. Dat brengt mij steeds dieper in de put. Als ik terugzie naar vorige tijden, houd ik geen moed meer over en heb geen kracht meer om verder te gaan. Dit krenkt mij.

“Maar de rechterhand des Allerhoogsten verandert. Ik zal de daden des HEEREN gedenken; ja, ik zal gedenken Uw wonderen van ouds her.” Dus nu ziet hij anders terug op het verleden en werd het anders bij hem. Nu mag hij geloven, dat Gods weg is in het heiligdom en dat Hij toch altijd het goede met Zijn volk voor heeft, waar Hij dan ook Zijn volk doorheen leidt. Zo eindigt de Psalm heel anders dan hij begon.

Och mijn geliefden, dat we er toe verwaardigd worden om zo ook eens terug te mogen zien op deze dag. Dat de Heere ons dat eens gaf. Dan gaat die eerste terugblik er aan vooraf. Dat zal ook noodzakelijk zijn, opdat de schuld door ons recht gevoeld zal worden en we zullen gewaar worden, hoe ver we toch van de wegen des Heeren zijn afgeweken, en dat ons tot smart zal worden. Het schijnt ons dan toe, alsof er geen verandering meer komen zal en de toezegging een einde heeft genomen van geslacht tot geslacht, en God vergeten heeft genadig te zijn. Maar het wonder wordt dan des te groter, wanneer de Heere Zich over zo'n ellendige en schuldige nog genadig wil ontfermen.

Welnu, daarbij hebben we u dan in het bijzonder met de hulp des Heeren te bepalen. We vragen dan in deze ure uw aandacht voor dat gedeelte uit Gods Woord, dat u kunt opgetekend vinden in het zo-even voorgelezen Schriftgedeelte, namelijk de profetieën van Jerernia, hoofdstuk 31 : 21 en 22, waar Gods Woord aldus luidt:

Richt u merktekenen op, stel u spitse pilaren, zet uw hart op de baan, op den weg, dien gij gewandeld hebt; keer weder, o jonkvrouw Israëls, keer weder tot deze uw steden!

Hoe lang zult gij u onttrekken, gij afkerige dochter? Want de HEERE heeft wat nieuws op de aarde geschapen: de vrouw zal den man omvangen.

We worden hier bepaald bij: DE MOGELIJKHEID VAN EEN WEDEROM GENIETEN VAN ZIJN VORIGE RUST. En dat,

- I. Door een nauwkeurig acht geven op de daden des HEEREN.
- II. Door een oprechte wederkeer.
- III. Door een door God ontsloten weg.

Dus we worden hier bepaald bij de mogelijkheid van een wederom genieten van zijn vorige rust.

Ten eerste: **Door een nauwkeurig acht geven op de daden des HEEREN.**

We vinden hier weer een belofte aangaande de wederkeer van het volk van Juda uit Babel. En dan laat de Heere hier ook horen, hoe noodzakelijk het zou zijn, dat het volk tot Hem zou wederkeren met boete en berouw. Niet alleen zou dat volk straks dus wederkeren naar zijn eigen land, maar het zou ook noodzakelijk zijn, dat het zou terugkeren tot de oude paden, die de vaderen bewandeld hadden. Daarom horen we de Heere hier zeggen: “Richt u merktekenen op, stel u spitse pilaren, zet uw hart op de baan, op den weg, dien gij gewandeld hebt”.

Israël was van de weg des Heeren afgeweken en kon uit zichzelf niet meer terugkeren. Nu was men in die tijd gewoon om merktekenen langs de wegen op te richten; om spitse pilaren te stellen in de vorm van piramiden. Ook stenen werden wel op elkaar gestapeld. Zo waren dat dan de opgerichte tekenen. Zulke opgerichte tekenen dienden, zoals we wel begrijpen zullen, tot wegwijzers. Als men die zag, wist men waar men was, maar men werd daardoor ook herinnerd aan vroegere gebeurtenissen. Aan bijzondere gebeurtenissen, die op zo'n weg plaatsgevonden hadden.

We kunnen daarvan verschillende voorbeelden vinden in de Schrift. De Heere Zelf heeft de opdracht wel eens gegeven om zulke merktekenen op te richten. Denk maar eens aan de doortocht van de kinderen Israëls door de Jordaan. Ze moesten daar twaalf stenen oprichten. Dat had een bijzonder doel, want de Heere heeft er bij gezegd, waarom dat gebeuren moest.

Waarom moet dat ,dan gebeuren? Wel, als de kinderen later zouden zeggen: “Wat zijn dat nu voor stenen?” dan moest men de kinderen er op wijzen, hoe de Heere eens op zulk een wonderlijke wijze het volk door de Jordaan geleid had. Dus die merktekenen hadden Israël heel wat te zeggen. Zo moesten de daden des Heeren, Zijn wonderen dus, bij Israël in gedachtenis blijven.

Het was dan ook een droevige zaak, dat men die grote daden des Heeren vergeten was. Was het dan niet duidelijk gebleken, in het bijzonder bij de uittocht van de kinderen Israëls uit Egypte, dat Israëls God de enige en de ware God was? Bij de wetgeving heeft Hij dan ook gezegd: “Ik ben de HEERE uw God, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis, uitgeleid heb”. En daarom werd het volk door de mond der profeten altijd maar weer herinnerd aan de verlossing van Israël uit die harde dienstbaarheid van Egypte.

En welk een grote daden had de Heere verder niet ten goede van dat volk gedaan! Denk aan de doortocht door de Rode Zee, toen de wateren vaneen gescheiden werden.

Dat is toch ook een wonderlijke zaak geweest, niet waar? Denk vervolgens aan de veertigjarige omzwerving in de woestijn, toen de Heere op zulk een wonderlijke wijze het volk heeft onderhouden met het manna uit de hemel en het water uit de rotssteen. En dan de doortocht door de Jordaan en het in bezit nemen van het land Kanaän! Verder had de Heere Zijn grote daden ook gedurig willen tonen ter verlossing van Zijn volk als het door vreemde overheersers werd verdrukt. Denk maar in het bijzonder aan de tijd der Richteren.

Maar hoe erg was het nu toch? Een volk, dat alles was vergeten, terwijl in alles toch duidelijk was gebleken en niemand daaraan behoefde te twijfelen, dat Israëls God de enige en ware God was. Hoe erg was het dan, dat het volk nu de ware God verliet en zich voor de afgoden neerboog, terwijl men de Rotssteen Zijns heils vergat. En daarom wordt hier in de tekst het gruwelijke van zulk een afkering van de Heere en van de wegen des Heeren het volk voor ogen gesteld.

U gevoelt wel, mijn geliefden, dat deze woorden ons, voor deze dag dan ook wel zeer veel te zeggen hebben. Hebben wij ook geen redenen om onze merktekenen op te richten en spitse pilaren te stellen? Daar onze landshistorie evenals die van Israël toch ook gewaagt van de grote daden des Heeren.

Als wij op dankdag hier bij elkaar gekomen zijn, dan roept de Heere ons dus toe, wat we hier lezen: "Richt u merktekenen op, stel u spitse pilaren, zet uw hart op de baan, op den weg, dien gij gewandeld hebt". Overdenkt gij eens de dagen vanouds, de jaren der eeuwen. Laat uw landshistorie vandaag eens tot u spreken. Denk eens aan de grote verlossing, die de Heere aan Nederland gegeven heeft uit de duisternis van on en bijgeloof.

Denk vandaag eens aan de 80-jarige strijd, die gevoerd is tegen Spanje en waaruit de Heere Nederland zegevierend deed tevoorschijn komen. Ja, denk vandaag eens terug aan de verlossingen, die de Heere daarna gegeven heeft. Och, onze vaderlandse geschiedenis getuigt ervan, nietwaar? Denk aan het rampjaar 1672. Denk vervolgens eens aan de verlossingen, die de Heere aan ons land en volk heeft willen schenken.

En dat tot de laatste tijden toe. Denk maar aan de vrijmaking van de Duitse overheersing. Is dan de verlaten van Israëls God, van de enige en de ware God, ook door ons land en volk, niet des te verschrikkelijker?

Ik moet echter verder gaan. Deze woorden hebben toch in het bijzonder de ware en levende kerk zoveel te zeggen. Die levende kerk wordt in de eerste plaats in deze tekst aangesproken, want de aanspraak wordt immers gericht tot de jonkvrouw Israëls. We hopen daar straks nog even nader bij stil te staan. Er staat: "Keer weder, o jonkvrouw Israëls, keer weder tot deze uw steden!" Als er over de jonkvrouw Israëls gesproken wordt, wat meerdere malen in de Schrift geschiedt - daar ga ik nu niet uitvoerig op in - dan wordt daar in het bijzonder de levende kerk mee bedoeld. De levende kerk was zover van de Heere afgeweken. De jonkvrouw Israëls had er alle reden voor om merktekenen op te richten en zich spitse pilaren te stellen. Zijn de grote daden des Heeren, ten goede van Zijn kerk verricht, niet waard om herdacht te worden?

De kerk heeft haar eigen historie, en wel in het bijzonder de kerk van ons Vaderland, nietwaar? Denk eens aan de strijd tegen Rome en de Remonstranten. Wat is het toen toch een bange tijd geweest. Maar na bange strijd heeft de Heere toch altijd weer de Waarheid over allerlei dwalingen doen zegevieren.

Hoe is het echter nu met de kerk des Heeren in ons land gesteld? Hoe is het over het algemeen op godsdienstig terrein gesteld in ons Vaderland? Och, die Remonstrantse

leer van een vrije wil en een algemene verzoening, wordt allerwege vrij verkondigd. Dat mocht in die tijd, toen de Waarheid over de leer der Remonstranten zegevierde, niet. Toen werden de Remonstranten uit ons land verbannen, maar ze zijn er weer gauw ingehaald. En, och ja, al wil men dan tegenwoordig de naam van Remonstrant niet dragen, men wil wel over het algemeen de Remonstrantse leer. Men weet niet beter meer of God heeft ons allemaal even lief en Jezus is voor ons allen gestorven. Men moet helemaal niet praten over zonden, ellende en dood en zeker niet over de eeuwigheid. Och wat is het dan toch droevig gesteld!

Maar het is met de ware kerk des Heeren in ons land ook zo droevig gesteld. De vermaning wordt hier tot de ware kerk gericht: "Richt u merktekenen op, stel u spitse pilaren, zet uw hart op de baan, op den weg dien gij gewandeld hebt". "Dit heb Ik tegen u", zo zegt de Heere tot de ware kerk, "dat gij uw eerste liefde hebt verlaten".

Bent u dat nu helemaal vergeten, jonkvrouw Israëls? Denkt u daar nu helemaal niet meer aan terug? Is dat geen aangename tijd voor u geweest, die lokkenstijd? Die tijd van uw eerste liefde? "Ik gedenk", zegt de Heere, "de weldadigheid uwer jeugd, de liefde uwer ondertrouw; toen gij Mij nawandelde in de woestijn, in een onbezaaid land. Toen u leven mocht in een tere en nauwe verbondenheid aan Mijn Wet". Toen lagen de zonden er onder, want toen lag de vreze Gods zo teer in de ziel. Toen kon men zelfs de zonden niet in zijn boezem laten vernachten, want toen waren de overdenkingen der ziel op Gods Wet gericht. Daarin mocht men al zijn vermaking vinden. Ach, het is toch een onvergetelijke tijd geweest, als na die bange overtuiging van schuld die Persoon des Middelaars door Zijn uitnemende liefde het hart voor Zich ging innemen. Toen Hij Zichzelf zo liefderijk aan de ziel openbaarde, kwam er toch een oprechte keuze in haar, om Hem te volgen, waar Hij ook heenging.

"Richt u merktekenen op, stel u spitse pilaren, gij jonkvrouw Israëls". Er zijn misschien nog meer merktekenen op te richten in uw levensgeschiedenis. Misschien is er wel - we hopen er vandaag als de Heere het geeft nog wel op terug te komen - een gedenksteen, die herinnert aan een grote weldaad, namelijk die dierbare geloofsomhelzing van die dierbare Bruidegom. Bent u dat vergeten? Is dat geen onvergetelijke tijd voor u geweest? Toen u in de binnenste kamers van de Koning werd ingeleid en in het wijnhuis gevoerd? Als Zijn uitnemende liefde de banier over u was?

Hoe is het nu met u gesteld? Hebt ge u op het bed van zorgeloosheid neergeveld? Gedenkt u nu niet meer aan de dagen vanouds? Kunt u nu de Bruidegom voor de deur laten staan en op de deur laten kloppen? Terwijl Zijn hoofd vervuld is met dauw en Zijn haarlokken met nachtdruppen, zonder Hem open te doen? Wordt uw hart nu helemaal niet meer verbroken? Wat bent u dan toch ver van de rechte plaats af! Zijn er nog geen merktekenen op te richten, die u herinneren aan bewijzen van nieuwe liefde, die u van Hem mocht ontvangen en aan verlossingen uit de grootste en bangste noden, waarin u hebt verkeerd?

Het is nu dankdag voor het gewas. We mogen terugzien op het seizoen van het jaar dat achter ons ligt. Heeft de Heere het niet wel gemaakt ook in dit seizoen? In zaaiing en oogst ook wat de weersgesteldheid betreft. We zitten hier tezamen als toonbeelden van Gods goedertierenheid en verdraagzaamheid. Dat we nog eens terug mochten blikken in het verlopen jaarseizoen en ons leven. Ach, dat de jonkvrouw Israëls eens mocht terugblikken op al wat God gedaan heeft en zich spitse pilaren mocht stellen. Spitse pilaren, daar kunt u niet op gaan zitten. Dus die merktekenen zijn er niet om er op te gaan rusten en te leven bij de eigenschappen en kenmerken van het leven. Ook

niet om te rusten op de weldaden die God geschonken heeft. Het moeten spitse pilaren zijn en daar kunt u niet op gaan zitten of rusten. U moet er echter wel gedurig aan herinnerd worden, opdat u ziet hoe ver u nu afgeweken bent. Daarom wordt de jonkvrouw Israëls ook opgeroepen tot een oprecht wederkeren.

In de tweede plaats hebben wij u daarbij nader te bepalen.

II. Opgeroepen tot een oprecht wederkeren.

Er staat: “Keer weder, o jonkvrouw Israëls, keer weder tot deze uw steden! Hoe lang zult gij u onttrekken, gij afkerige dochter?” Toen Israël in de woestijn was, woonde het volk niet in steden, maar moet het in tenten wonen, want men was nog niet in het beloofde land gekomen. Dus men was nog niet tot rust gekomen. Daarom kon men toen nog niet in steden wonen, maar in tenten. Och ja, zo zien we daar ook in voorgesteld, hoe het geestelijk Israël hier verkeert in de woestijn van dit moeitevolle leven. Het geestelijke Israël moet hier ook in tenten of tabernakelen wonen. We mogen hier onze pinnen niet te vast inslaan, want we hebben hier geen blijvende stad. Och dat we toch maar meer en meer de toekomstige mochten zoeken. Toen Israël echter in Kanaän was gekomen, was het tot rust gekomen. Toen had men dus een bestendig verblijf gevonden, maar nu was men uit die steden verdreven. Die steden waren verwoest geworden. Althans zou dat gebeuren bij de wegvoering van het volk naar Babel. Het volk zou dan dus uit zijn steden worden verdreven. Nu laat de Heere hier horen dat er toch weer een verlossing zou komen uit Babel en dat het volk weer zou mogen terugkeren naar zijn steden, die men eenmaal bewoond had, om die wéér te bewonen. Dat zou gebeuren op Gods tijd. Nu wekt Hij er zelfs, degenen, die nog in Babel zijn, toe op om terug te keren naar hun steden. Dat heeft Hij ook gedaan door de mond van de profeet Zacharia. “Hui hui, vliedt toch uit het Noorderland!”

En zo horen we Hem hier zeggen: “Keer weder, o jonkvrouw Israëls, keer weder tot deze uw steden!” Dan ligt echter in die opwekking vanzelf nog meer ingesloten. Dan ligt in die opwekking een herinnering aan vroegere begunstingen, en daarin zou het volk ook nu weer kunnen en mogen delen, maar dan moest men de afgoden verlaten. Dan mocht men zijn boelen niet langer meer aan blijven kleven.

De Heere vraagt hier als het ware aan de jonkvrouw Israëls: ‘Hebt u vroeger niet een betere tijd gekend als nu? Een tijd, waarin gij in rust en vrede in uw steden leven mocht? Heb Ik u toen niet overschaduw met Mijn gunst, liefde, goedertierenheid, zorg en trouw? En nu kunt gij weer in diezelfde rust en vrede delen in die steden, die gij vroeger hebt bewoond.’ “Keer weder, o jonkvrouw Israëls, keer weder tot deze uw steden!”

Maar ja, die jonkvrouw Israëls kan niet wederkeren. Och, mijn geliefden, daar moeten we u in het bijzonder vandaag weer bij bepalen. We kunnen ons wel afkeren van den Heere, maar we kunnen niet wederkeren. En de jonkvrouw Israëls kon ook niet wederkeren tot die steden, die ze vroeger had bewoond. En toch zegt de Heere het hier: “Keer weder, o jonkvrouw Israëls, keer weder tot deze uw steden!” Die jonkvrouw Israëls voelt toch zo dat éézijdige, vrije en soevereine liefde er daartoe aan te pas moet komen. Maar daar wil de Heere nu juist die jonkvrouw Israëls hebben. Die jonkvrouw Israëls moet het zien, dat het nodig is terug te keren naar haar steden. Maar ook zal ze moeten weten, dat ze niet kan terugkeren naar die steden. Zó zullen de zonden pas recht tot smart worden. Zó zal ze weten, waar ze zichzelf door haar afhoerering van de Heere heeft gebracht. Zó wordt het gemis van Zijn gunst en gemeenschap pas recht een smartelijke zaak. Nee, dan is men er niet mee klaar, dat men wel weet, uit zichzelf niet te kunnen terugkeren, want dan wordt het pas eigen

schuld. Dan wordt het eigen schuld dat men van de Heere afgekeerd is en nu niet meer kan terugkeren. Dit wordt dan juist voor de jonkvrouw Israëls zo'n droeve zaak. Dan komt ze in de vernedering terecht, in de verootmoediging voor het aangezicht des Heeren, in die diepe zelfverfoeiing. En daar wil de Heere ze nu juist hebben, want daar klimt Zijn eer uit het stof op. Daar kan Hij de neergebogenen oprichten, de geringen uit het stof verhogen!

En dan zal het toch juist zo'n wonder worden voor zulk een ziel, dat de Heere naar zo'n mens nog om wil zien. Daarom zegt de Heere: 'Denk nu maar eens terug aan de weg, die gij bewandeld hebt en aan Mijn vroegere begunstingen. Hoever zijt ge nu niet afgeweken en kunt gij met alles niet meer op uw plaats komen.'

De jonkvrouw Israëls gaat nu wel begeren, om eens op haar plaats te mogen komen, maar ze kan niet meer wederkeren. De ware vernedering moet door God gewerkt worden.

Och, we kunnen het wel weten, nietwaar? Op een dag als deze, betaamt ons ware schulderkenning. Die is bij ons echter zo maar niet te vinden. Wij kunnen zo maar niet voor God in de schuld komen en in waarheid voor Gods aangezicht vernederd en verootmoedigd worden. Maar de Heere wil dit echter wel middellijk werken. Daarom zegt de Heere tot Jeremia: "Roep het de jonkvrouw Israëls maar toe, dat ze weder moet keren; dat ze weder moet keren tot deze hare steden." En dan voegt de Heere er wat aan toe: "Hoe lang zult gij u onttrekken, gij afkerige dochter?"

Ach welk een liefderijke aanspraak toch. Hij noemt ze niet alleen afkerig, maar een afkerige dochter. En "hoe lang" zegt Hij dan, maar dat zegt Hij op zo'n liefderijke wijze: "Hoelang zult gij u onttrekken?" Hebt ge u nog niet lang genoeg onttrokken? Hebt u nog niet lang genoeg buiten Mijn gunst en gemeenschap omgedoold? Bent u het om en afzwerfen nog niet moe geworden? Ach, die verborgen afdwalingen toch! De dichter van Psalm 19 spreekt over verborgen zonden, over zijn verborgen afdwalingen. Ach nee, dat behoeven nog geen openbare, ergerlijke zonden te zijn om toch tot die afkerige dochter te behoren, hoor! Want hoe is het met de jonkvrouw Israëls gesteld wat de praktijk van een ware, levende Godzaligheid betreft? Nee, niet een wettische en vleselijke godzaligheid, want met een wettische en vleselijke godzaligheid, zo'n ingebeelde godzaligheid, behoren we niet tot een afkerige dochter. Nee, dan kunnen we nog aardig goed op de been blijven. Dan weten we heel goed ons in de weg te houden. Maar daar heeft God nu eenmaal een walg van, want dat gaat allemaal buiten Christus om. Och ja, men spreekt wel over Christus, maar men weet niets van dat geheim, hoe dat leven van Jezus Christus in het sterfelijke vlees geopenbaard wordt. Men heeft een genotsgodsdienst met een behagen in zichzelf. Men warmt zich dan bij de sprankelen van het vuur dat men zelf ontstoken heeft. Dus men weet niets van de praktijk van de ware Godzaligheid af. Men heeft dan dus een vleselijke godzaligheid.

Maar ziet, daar is deze afkerige dochter, die jonkvrouw Israëls, die gevoelig haar afkering krijgt te betreuren, helemaal niet jaloers op, hoor! Want zij voelt wel aan dat het dat toch niet is. Er zijn er toch zo velen, die nooit behoeven te klagen over hun afwijkend en afhoererend hart. Zij verkeren meer in het licht dan in de duisternis. En och ja, ze hebben het wel eens over afwijkingen, maar ze zijn toch altijd weer erg gauw op de rechte weg. Ze hebben zó de weg weer terug gevonden. Daar staat men echt van te kijken. Weet u echter wat voor de jonkvrouw Israëls geldt? Wat hier staat: "Hoe lang zult gij u onttrekken, gij afkerige dochter."

"De Heere is mij verschenen", zo staat er in het begin van dit hoofdstuk, "van verre

tijden.” Dat moet die afkerige dochter zeggen. Ach, ze is afgeweken en ze kan niet meer terugkeren. Ze kan niet op de rechte plaats komen. Ze blijft hangen in de afwijkingen van de Heere. Maar nu weet de Heere precies hoe het met haar gesteld is. En nu wil de Heere haar daarin ook geen rust geven, want anders kan de mens ook daarin nog gerust zijn. De Heere wil ze als het ware wakker schudden en geeft ze een prikkel op die weg, die ze moet uitdrijven tot het gebed. Want de eis moet tot een gebed worden in onze ziel. “Bekeer mij tot U, dan zal ik bekeerd zijn!” Ach, dan gaat de jonkvrouw Israëls zich zo afhankelijk gevoelen van de levende bediening van de Heilige Geest. Och, zij kan zich daarmee niet vrijpleiten, dat ze van zichzelf niet terug kan keren, al gaat ze wel steeds meer zien, dat alleen éénzijdige, vrije, soevereine liefde haar terecht kan brengen. Ze kan zichzelf er echter niet mee vrij pleiten en dat wil en dat durft ze ook niet te doen. Ach, ze wordt zo gewaar, dat elke zonde een scheiding maakt tussen God en de ziel en dat Hij daarom ook het aangezicht verbergt, zodat Hij niet hoort. Och ja, dan kunnen de genegenheden wel weer eens gaande worden in een brandend verlangen om nog weer eens terug te mogen keren. Om weer te mogen delen in Zijn vorige rust en de Heere in Zijn gunst weer eens te mogen ontmoeten. Och ja, en dan zakt het alles weer weg zoals het gekomen is. Het is als een morgenwolk, en als een vroeg komende dauw, die henengaat.

Maar juist in die weg roept de Heere de jonkvrouw Israëls toe: “Hoelang zult gij u onttrekken?” Overdenk nu toch eens de weg die achter u ligt! Waar zijn nu die vorige goedertierenheden? “Waarom doet Gij ons van Uw wegen afdwalen en verstokt Gij ons hart, dat wij U niet zouden vrezen?” “Och”, zegt Job, “of ik ware, gelijk in de vorige maanden, toen Gods verborgenheid over mijn tent was, en de rots bij mij oliebekken uitgoot.”

‘Ik ben dat leven kwijt’, zou die jonkvrouw Israëls dan moeten zeggen. Zij weet nu niet hoe zij terug moet keren. Als zij nu echter daar hulpeloos ligt, wil de Heere ze een weg gaan wijzen. Daarom willen wij u ook nog even ten derde bepalen bij:

III. DE DOOR GOD ONTSLOTEN WEG.

Er staat: “Want de HEERE heeft wat nieuws op de aarde geschapen: de vrouw zal den man omvangen.”

Er zijn verschillende verklaringen over deze tekst te vinden, waar ik u niet mee ga vermoeien. We zullen toch allemaal wel kunnen begrijpen, dat we hier een heenwijzing zien naar datgene, wat eenmaal in de volheid des tijds zal plaats vinden. Wanneer Christus de menselijke natuur zou aannemen, zou waarlijk de vrouw de man omvangen. Maria zou Hem dragen onder haar hart en dat zou wat nieuws zijn. Waarom? Omdat ze wel tot het vrouwelijke geslacht behoorde, maar geen gehuwde vrouw was, want ze was een maagd.

“Ziet de maagd zal zwanger worden, en een Zoon baren, en gij zult Zijn Naam heten Emmanuël,” en dat voor de jonkvrouw Israëls, “God met ons.”

Dat heeft nu juist zoveel te zeggen, omdat daarover gesproken wordt als iets nieuws. Waarom? Omdat de Middelaar waarachtig Mens geworden is. Dat is van veel betekenis, want als Hij niet waarachtig mens geworden was, zou Hij nooit de mens hebben kunnen verlossen. Hij moest waarachtig mens zijn, omdat de mens gezondigd had, en hij moest de straf op de zonde dragen in de plaats van de schuldige mens.

Maar nog meer! Hij moest niet alleen waarachtig mens zijn, maar ook rechtvaardig Mens, zonder zonden. Daarom moest Hij ontvangen worden van de Heilige Geest.

Daarom wordt er over gesproken als iets nieuws, dat de Heere scheppen zou. “De HEERE heeft wat nieuws op de aarde geschapen.” Dan zien we in onze gedachten de engel Gabriël tot Maria komen om haar te boodschappen de geboorte van de Messias

en dat uit haar. En dan zegt Maria: “Hoe zal dat wezen, dewijl ik geen man beken?” ‘Wel’, zegt de engel, ‘dan heb ik u maar te wijzen naar Jeremia 31: De HEERE heeft wat nieuws op de aarde geschapen; de vrouw zal den man omvangen.’ “De Heilige Geest zal over u komen, en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen; daarom ook, dat Heilige, Dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden.” Ach, die Heilige toch, Die krijgt waarde. Die wordt dierbaar voor een onheilige voor een mens, die het zo verzondigd heeft; voor een afkerige dochter, die zich waardig heeft gemaakt, dat de Heere ze voor eeuwig zou verstoten en verwerpen.

Nu zie ik echter daar nog meer in opgesloten liggen. Als er staat, *dat de vrouw de man zal omvangen*, wil dat zeggen, dat de kerk tot die dierbare verborgen geloofsvereniging met Christus wordt gebracht. En hoe de kerk, als de vrouw en de bruid des Lams, Christus als de Man met de armen des geloofs zal mogen omhelzen. Vervolgens zie ik nog verder, wat ik maar even aanstip - want hier wordt die afkerige dochter aangesproken - dat er dit in ligt, dat die afkerige dochter, die zover was afgeweken, nu weer als het ware met nieuwe liefde die Man omhelzen zal. Die man, Die ze verlaten had! Dat zegt ook de profetie van Hoséa, want dan zal ze zeggen: “Ik zal henegaan, en keren weder tot mijn vorige Man, want toen was mij beter dan nu.” Dan zal ze Hem omhelzen. En dan horen we de bruid zeggen: “Als ik Hem vinden zal, laat ik Hem niet meer gaan. Dan zal ik Hem brengen in mijner moeders huis, in de binnenste kamer desgene, die mij gebaard heeft. Ik zal Hem niet meer los kunnen laten om weg te gaan.”

Och het is wat voor die bruid geweest, toen ze de Bruidegom had laten kloppen en toen Hij Zich teruggetrokken had, nietwaar? Haar hart is uitgegaan vanwege Zijn spreken en toen heeft zij de deur opengedaan, maar Hij was. geweken. Ze moest door de straten en wijken van de stad omgaan en werd door de wachters geslagen, die ook nog de sluier van haar afnamen. Ze is echter ook de dochteren van Jeruzalem tegengekomen, en die zeiden tot haar: “Gij schoonste onder de vrouwen.”

Ja maar, hoe kan dat nu toch? Hoe kunnen die haar nog noemen “de schoonste onder de vrouwen?” Die dochters van Jeruzalem bleven toch jaloers op die bruid, ondanks al haar afzwerpingen. Zij zeggen: ‘Nu moet u eens wat vertellen; nu bent u Hem kwijt, maar waarom gaat uw hart zo naar Hem uit? Wat is nu uw Liefste meer dan een andere liefste, dat gij ons zo bezworen hebt?’ En dan zien we de vrouw de Man omvangen! Zij zegt: “Mijn Liefste is blank en rood, en Hij draagt de banier boven tienduizend. Hij is de schoonste van alle mensenkinderen!” O, dan ziet ze van alle minnaars buiten Christus weer eens af, en zegt ze: ‘Dat is mijn Man, en met die Man hoop ik het te houden!’

Welnu, zo zal die vrouw de Man omvangen, maar dan altijd door een weg van waarachtige wederkeer. En dan valt het bij God toch zo eeuwig mee voor een schuldig zondaar!

We gaan er van zingen. Psalm 25 : 4

Toepassing.

“Richt u merktekenen op, stel u spitse pilaren, zet uw hart op de baan, op den weg, dien gij gewandeld hebt.”

Ach geliefden, terugleidend licht kan ook licht geven in de duisternis van de ziel. Als men weer eens terug mag zien op de weg, die men heeft moeten gaan en men daarin de leiding van de Goddelijke voorzienigheid weer eens mag aanschouwen, dan is er veel te overdenken. We hopen daar vandaag nog wel bij stil te staan, want we hopen

nog meer bij elkaar te komen, als de Heere het geeft. Dus we houden ons aan de tijd. Dat het ons maar gegeven werd om eens merktekenen op te richten, en terug te mogen zien op hetgeen de Heere heeft willen doen. Wat heeft Hij gedaan in dit jaar? Is het in de landbouw, de veeteelt en de fruitteelt niet meegevallen? Ja, wel wat de vruchten betreft, maar niet wat de opbrengst betreft. Zo is het echter ook met de landbouw en de veeteelt. Hoe meer vruchten er zijn, hoe minder opbrengst er over het algemeen is en hoe meer werk men moet doen. Want tevreden is een mens nooit, dat moet men gemaakt worden.

Als we nu eens zien wat de Heere ons geschonken heeft in dit jaarseizoen, hebben we toch niet te klagen, want we zitten hier allemaal nog. Alles wat we boven de hel hebben, valt toch mee! Mocht het maar eens recht zo meevallen.

Wanneer Jeremia op de puinhopen zat zei hij: “Hier zit ik nog en anderen zijn gedood; hun bloed is in stromen vergoten rondom Jeruzalem, en ik zit hier nog”. “Het zijn de goedertierenheden des Heeren dat ik er nog ben en nog niet vernield ben”. O mijn geliefden, als we dat toch nog eens weer even krijgen te zien, dat men zelf nog gedragen wordt; het is een wonder! We hopen er vandaag nog wat van te zeggen.

De Heere heeft met ons land en volk nog geen voleinding gemaakt, en het is een wonder, dat Hij met ons persoonlijk nog geen voleinding gemaakt heeft. Dat wij er nog mogen zijn en dat de barmhartigheden nog roemen tegen een welverdiend oordeel. Nu eens eerlijk zijn. Welke merktekenen zijn er op te richten betreffende de Godsontmoetingen in dit verlopen jaarseizoen? Van de blijken van Zijn gunst en goedertierenheid en de weldaden, die de Heere aan de ziel geschonken heeft?

Welke merktekenen zijn er op te richten? Breng vandaag eens van de vis, die gij nú gevangen hebt. Niet van twintig, dertig, veertig jaar geleden. Nee, die gij in dit jaar gevangen hebt. Ach mijn geliefden, we mogen niet ontkennen, wat God gedaan heeft, daar gaat het niet om, maar zou het voor ons niet in het algemeen gelden, wat hier ook staat: “Hoe lang zult gij u onttrekken, gij afkerige dochter?”

Het zou een ware dankdag kunnen worden, als we vandaag eens recht in de schuld gepreekt en gebracht zouden worden, omdat we de Heere zo verlaten hebben met land, volk, overheid, gezin en de kerk in het algemeen. We zijn toch zo ver van het heelspoor afgegaan! Maar richt nu eens merktekenen op! We hebben ze genoemd uit de landhistorie en de kerkgeschiedenis, die nog met veel meer te vermenigvuldigen zouden zijn, want de geschiedenis van ons land en kerk geeft er toch zo'n duidelijk bewijs van, wie God voor ons land en wie de HEERE altijd voor Zijn kerk geweest is. Maar laten we ons eigen leven eens nagaan, zijn er dan geen merktekenen op te richten? We mogen niet miskennen wat God heeft gedaan, maar we hebben gehoord dat het spitse pilaren zijn. Dat mocht de Heere maar geven, om er niet op te gaan zitten of te rusten. Zet uw hart op de baan, want daar gaat het over.

O, we zijn over het algemeen zover afgeweken! Dan moeten we zeggen: ‘Och het komt bij mij niet verder’.

Ja, dat is ook de ware klacht van een bekommerde ziel, maar mijn geliefden, laten we nu ook eens eerlijk zijn. Hoe komt het dat we niet verder komen? We zijn zover van de rechte weg afgeweken. Ach, dat we toch eens weer naar de rechte weg mochten terugkeren, waar God ons weer bij hart en hand wil nemen, om ons verder te leiden en nieuwe weldaden te schenken, opdat de vrouw de Man omvangen zal.

Misschien zitten er nog in ons midden, die zeggen: ‘o mijn hart is even opengegaan; mocht mij dat nog eens gebeuren’.

Ach ja, u gevoelt wel dat er verder over uit te wijden is. Ik heb zo-even Maria

aangehaald, maar wat voor Maria gold, dat geldt voor de ganse kerk, want zo gauw de mens door Gods Geest wordt overtuigd, wordt hij als het ware zwanger van Christus. Dus dan gaat de vrouw de Man al omvangen. Evenwel weet die ziel dat nog niet. Ze zal echter weten, wanneer ze aan het einde der Wet gebracht wordt, dat Christus het einde der Wet is een iegelijk, die gelooft. Ook in de ware bekommering gaat die vrouw de Man omvangen, want het is haar er om te doen, Hem te mogen gewinnen, en door het geloof met Hem verenigd te worden. Zijn er nog ware bekommerden. die uit het gemis der ziel dorsten om het eigendom eens anderen te mogen worden?

Bij het licht van de Schrift in dit verband hebben we te beschouwen, hoe die afkerige dochter toch, ondanks al haar afkeringen, die Man weer bij vernieuwing zal omhelzen. Ze zal het aan de weet komen dat - daar ze om eigen schuld nu zover van de Heere verwijderd is - ze niet meer weder kan keren. En als er waarlijk schuld zou zijn en zij in haar hulpeloosheid daar zou liggen, dan zou de Heere ze doen wederkeren en dat door een rechte weg. *Want de vrouw zal de Man omvangen* en dat is wat nieuws. Een rechte weg, die God ontsloten heeft. Een weg, waarin Hij in al Zijn aanbiddelijke deugden op het allerluisterrijkst wordt verheerlijkt.

Hier wordt gepredikt, ik ga daar nu vanzelf niet dieper op in, dat de weg tot de zaligheid een bovennatuurlijke en een tegennatuurlijke weg is.

“De vrouw zal den Man omvangen.” O, dat we eens dat wonder van Gods genade mochten leren verstaan door de bediening van de Heilige Geest, dat zo nu de vrouw de Man omvangen kan, om nu uit Hem vrucht te mogen dragen, Gode tot verheerlijking en dat in een stervend leven. Amen.

Slotzang: Psalm 51 : 9.

7. EEN TROOSTRIJKE BELOFTE VOOR DE SCHULDIGE KERK

Dankdagpreek

Psalm 74 : 2 en 19

Lezen Jeremia 31 : 21-40

Psalm 122 : 2 en 3

Psalm 68 : 4

Psalm 69 : 14

Geliefden.

Met welk een ernstige waarschuwing besluit het twaalfde hoofdstuk van de zendbrief van de apostel Paulus aan de Hebreëen, als hij daar zegt: *“Daarom, alzo wij een onbewegelijk Koninkrijk ontvangen, laat ons de genade vasthouden, door dewelke wij welbehaaglijk Gode mogen dienen, met eerbied en Godvruchtigheid. Want onze God is een verterend vuur”*.

Het oogmerk van de apostel in geheel de Hebreënbrief is, om de zoveel betere bedeling van het nieuwe Verbond te stellen tegenover die van het oude Verbond. Hij zegt in de Hebreënbrief, dat de gelovigen van het nieuwe Verbond een onbewegelijk Koninkrijk hadden ontvangen. Ze waren vrijgemaakt van de dienstbaarheid van al die schaduwachtige inzettingen van het oude Verbond. En de apostel wijst in geheel de Hebreënbrief er op, hoe al de schaduwen van het oude Verbond haar vervulling in de Middelaar als de grote tegenbeeldige Hogepriester hadden ontvangen.

En nu zegt hij: *“Daarom, alzo wij een onbewegelijk Koninkrijk ontvangen ...”* Hij spreekt daar dus over een Koninkrijk. Met dat Koninkrijk bedoelt hij natuurlijk het Koninkrijk der genade of het Koninkrijk der hemelen. De kerk des Heeren wordt hiermee bedoeld. De apostel spreekt over de openbaring van die kerk des Heeren in de tijd van het nieuwe testament. Die openbaring was zo geheel anders dan in de tijd van het oude testament. Toen was alles veel bewegelijker.

In dit verband wijst de apostel er dan ook zo op, wat het te betekenen had, als de Heere Zijn heilige Wet afkondigde op de Sinaï, onder de tekenen van Zijn ontzagelijke Majesteit, zodat alles beefde.

Maar nu heeft Hij verkondigd door de mond van de profeet - dat is de profeet Haggai geweest - zeggende: *“Nog eenmaal zal Ik bewegen niet alleen de aarde, maar ook de hemel. En dit woord: Nog eenmaal, wijst aan de verandering der bewegelijke dingen, als welke gemaakt waren, opdat blijven zouden, de dingen die niet bewegelijk zijn”*.

Dan zegt de apostel, dat zij een onbewegelijk Koninkrijk ontvangen. De hemel zal ook nog een keer bewogen worden. Dat is gebeurd bij de komst van de Middelaar, bij Zijn sterven en opstanding. Het voorhangsel des tempels is gescheurd van boven naar beneden; aan de schaduwdienst is een einde gemaakt. Al het bewegelijke was voorbij. Nu komt des te heerlijker openbaar, dat Gods Koninkrijk onbewegelijk is. Het heeft een onbewegelijke grondslag, en dat is het eeuwig welbehagen des Vaders. *“Vrees niet, gij klein kuddeke”*, zo heeft Christus tot Zijn jongeren gezegd, *“want het is uws Vaders welbehagen om ulieden het Koninkrijk te geven”*. De onderdanen van dat Koninkrijk zijn uit God geboren, en dat niet uit een vergankelijk en verderfelijk, maar uit een onvergankelijk en onverderfelijk zaad. Zo is er dus sprake van een

onbewegelijk Koninkrijk.

Maar dan is het toch wel eigenaardig voor ons, dat de apostel wijst op het onbewegelijke van dat Koninkrijk, en dan zegt: "Laat ons de genade vasthouden". Dat is dan toch niet onbewegelijk, maar toch wel erg bewegelijk, nietwaar? De mens moet dus de genade vasthouden? Nee, dat leert de apostel hier niet. Als de mens iets vast moest houden, was het voor eeuwig kwijt. Het is maar gelukkig, dat waar de Heere Zijn werk begonnen is, Hij voor dat werk blijft instaan, en er geen afval der heiligen is, maar wel een volharding der heiligen. Nu is het wel zo, dat Gods volk alleen door de weg der ware heiligmaking zal kunnen komen tot de heerlijkmaking, hiernamaals. De apostel heeft dan ook het oog op de betrachtning van de ware heiligmaking. In datzelfde hoofdstuk zegt hij: "Jaagt de vrede na met allen, en de heiligmaking, zonder welke niemand den Heere zien zal". In de dadelijke heiligmaking kan Gods volk toenemen, maar ook achteruit gaan. Daarom spreekt de apostel in datzelfde verband ook over een verachten in de genade. Daarom zegt hij: "Laat ons de genade vasthouden".

Altijd natuurlijk in afhankelijk van de bediening van de Heilige Geest, omdat de mens daartoe niet in staat is uit en van zichzelf. Evenwel vinden we toch in de brieven van de apostel vele vermaningen en opwekkingen tot de betrachtning van een ware evangelische heiligmaking en om daarnaar steeds meer te staan. Want die heiligmaking zal de kerk toch moeten betrachten. "Zonder heiligmaking zal dus niemand de Heere kunnen zien."

Dat wil allereerst zeggen: Zonder wedergeboorte zal niemand de Heere kunnen zien, want in de wedergeboorte vindt er al een heiliging plaats van Gods zijde. Dat is een *lijdelijke* heiligmaking, waarin de mens lijdelijk is, waarin hij dus niet meedoet. Dus zonder die heiligmaking zal niemand de Heere kunnen zien, maar die heiligmaking zal zich in de vrucht naar buiten openbaren. Zonder betrachtning van de ware heiligmaking - och, dat heeft ons toch in het bijzonder in deze tijd wel heel veel te zeggen - zonder de betrachtning van die ware heiligmaking zal niemand de Heere kunnen zien. Daarom zegt de apostel: "Door dewelke wij welbehaaglijk God mogen dienen, met eerbied en Godvruchtigheid".

Het is zo nodig dat er dadelijke en diepe indrukken van de hoogheid en de majesteit Gods in de ziel zullen zijn. Ook bij Gods volk, opdat er kinderlijke vreze zijn zal en er eerbied openbaar zal komen; opdat er ware Godsvrucht in de ziel zal gevonden worden en men zo welbehagelijk God zal mogen dienen.

Daarom voegt de apostel er ook nog aan toe: "Want onze God is een verterend vuur". O, welk een afschrikwekkend woord voor elk onbekeerd mens. Want als een mens sterft, krijgt men met God te doen en dan zal men weten als men onverzoend Hem in de handen moet vallen, dat Hij een verterend vuur en een eeuwige gloed is. "Wie is er nu onder ons, die bij een verterend vuur wonen kan? Wie is er onder ons, die bij een eeuwige gloed wonen kan?"

Gods volk krijgt er ook diepe indrukken van na ontvangen genade, dat God een verterend vuur is. Dat Hij met de minste zonde geen gemeenschap hebben kan. Hij laat dan ook Zijn volk de toorn tegen de zonden gevoelen in de ziel, om Zijn volk van de zonde af te tuchtigen, opdat zij in de kinderlijke vreze voor Zijn aangezicht zouden wandelen, en met Job zouden kunnen getuigen: "Ik vermocht niet vanwege Zijne hoogheid". Aldus zal er dan ook altijd alleen weer een ware wederkeer bij dat volk te vinden kunnen zijn na alle afkeringen en afhoeringen van de Heere.

We zijn daar in dit morgenuur ook al bij bepaald geworden en we zouden in een vervolg op hetgeen we in dit morgenuur beluisterd hebben, u daar ook in dit avonduur

met de hulp des Heeren wat nader bij willen bepalen, wanneer uw aandacht wordt gevraagd voor dat gedeelte uit Gods Woord, dat u kunt vinden opgetekend in het u zo-even voorgelezen Schriftgedeelte, de profetieën van Jeremia, hoofdstuk 31 : 23 t.e.m. 25, waar Gods Woord aldus luidt:

Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Dit woord zullen zij nog zeggen in het land van Juda, en in zijn steden, als Ik hun gevangenis wenden zal: De HEERE zegene u, gij woning der gerechtigheid, gij berg der heiligheid!

En Juda, mitsgaders al zijn steden, zullen tezamen daarin wonen; de akkerlieden, en die met de kudde reizen.

Want Ik heb de vermoeide ziel dronken gemaakt, en Ik heb alle treurige ziel vervuld.

We beluisteren hier EEN TROOSTRIJKE BELOFTE VOOR DE SCHULDIGE KERK waarin:

- I. Haar wederkering wordt verzekerd.
- II. Het wedergenieten van haar vorige rust wordt toegezegd.

I. Haar wederkering wordt verzekerd.

We vinden hier dus een belofte Gods voor de schuldige kerk hier op de aarde. Er wordt hier immers in de tekst gesproken over de woning der gerechtigheid en de berg der heiligheid. Wat hebben we daar anders dan de kerk des Heeren door te verstaan? Jeruzalem was weleer de berg van Gods heiligheid. Sion was de berg, die de Heere verkoren had, om aldaar te wonen, zoals Psalm 132 daarvan getuigt: “Want de Heere heeft Sion verkoren, Hij heeft het begeerd tot Zijn woonplaats, zeggende: Dit is Mijn rust tot in eeuwigheid, hier zal Ik wonen, want Ik heb ze begeerd”.

Maar Jeruzalem zou aan de verwoesting worden overgegeven, en Juda zou gevankelijk naar Babel worden weggevoerd. De Joodse kerk zou dan haast geen glans of heerlijkheid meer vertonen.

Maar nu heeft de Heere toch ook door de mond van de profeet beloofd, dat het volk uit Babel weer terug zou mogen keren, na een 70-jarige ballingschap. Men zou dan dus weer in zijn eigen land mogen wonen; de steden zouden weer worden herbouwd en Jeruzalem zou weer uit het stof herrijzen. Ook de tempel des Heeren zou te Jeruzalem weer worden gebouwd. Zo zou de kerk des Heeren zich weer mogen verheugen in haar herstel, in haar vorige staat.

Nu belooft de Heere echter hier niet alleen, dat de kerk zich weer zal mogen verheugen in zulk herstel in haar vorige staat, maar Hij vermaant haar ook om weder te keren tot de weg die ze verlaten heeft.

Daar zijn we in dit morgenuur bij bepaald geworden. Voor degenen, die er niet bij waren wil ik dit nog wel even herhalen. Men moest dus volgens de vorige verzen merktekenen oprichten en zich spitse pilaren stellen, zoals men dat oudtijds gewoon was. Die merktekenen dienden er toe om te herinneren aan de bijzondere gebeurtenissen, die op de weg hadden plaats gevonden, en ook tot wegwijzers. Het volk moest dus gedenken aan de daden des Heeren, die Hij ten goede van haar gedaan had. Nu lag er echter een grote schuld bij dat volk, bij de levende kerk, de jonkvrouw Israëls, want zo wordt die kerk hier aangesproken. Immers die jonkvrouw Israëls was van de Heere afgehoereerd en zeer ver van de rechte weg afgeweken. Maar nu heeft de Heere ze teruggewezen op een betere tijd, die er eenmaal in haar leven geweest was. Daarom moest ze haar hart zetten op de weg, die ze bewandeld had en zich merktekenen oprichten en spitse pilaren stellen. Zo moest ze dan terugdenken aan de

weleer ondervonden begunstingen des Heeren. Dat zou de smart over haar afkering van de Heere dan zoveel groter maken, want de Heere had er haar geen reden toe gegeven om zich zover van Hem af te keren. Die jonkvrouw Israëls had zich van Hem afgekeerd, maar kon niet wederkeren en dat was haar eigen schuld. De Heere werkt nooit over de schuld heen en dat laat Hij ons hier zo duidelijk beluisteren.

Daarop hebben we ook weer juist op deze dag te wijzen, met alle nadruk. We hebben altijd met bid- en dankdagen schuld te preken, nietwaar? We hebben te wijzen op de schuld van land, volk, overheid en onderdaan, maar in het bijzonder op de schuld, die er ligt bij de levende kerk.

Als er nu een ware schulderkenning mag zijn, dan zullen de bewijzen van Gods onveranderlijke Verbondstrouw ook zoveel te groter en wonderlijker zijn voor de ziel. Och, als er een wederkeren en ware schuldbelijdenis mag komen, is dat al een bewijs van Gods onveranderlijke Verbondstrouw.

Want, mijn geliefden, het zou de grootste weldaad zijn, die we vandaag van de Heere ontvingen, als we eens werkelijk in de schuld gebracht werden. Dat is een weldaad uit het eeuwige Verbond der Genade. Maar ja, dat kan men er zelf niet voor houden. Als de ziel na vele afdwalingen er toe verwaardigd wordt om weer eens terug te keren en dat in een oprechte schulderkenning, kan ze niet zien, dat dat nu een bewijs van Gods onveranderlijke Verbondstrouw is. Dat zal ze later pas kunnen zien. Dan zal ze zien, dat als de Heere in de slagen en de tegenheden niet zou zijn meegekomen er nooit een ware wederkeer zou zijn geweest.

Wat er ook gebeurt, een mens komt er niet mee op de rechte plaats, wanneer de Heere er niet in mee komt. Dat is toch in deze tijd toch duidelijk genoeg waar te nemen, nietwaar? Over de gehele wereld is te zien, dat de mens verhard wordt onder al de oordelen en de gerichten Gods.

Dat is ook duidelijk in ons land en onder ons volk. Maar dat is ook heel duidelijk te zien in de kerk des Heeren. Want och, hoe heeft de Heere de bewijzen van Zijn gunst vooral in de laatste tijden toch teruggetrokken van Zijn kerk, en ook de werkingen van Zijn dierbare Geest. En met dit alles is toch de toestand, waarin de kerk verkeert, steeds droeviger geworden. De liefdeloosheid wordt steeds groter en het is een vereten en verbijten van elkander. Wat dat betreft is er niets goeds te verwachten. Alles ligt toch aan de zijde, ook van de levende kerk, het ware Sion Gods zo diep verzondigd.

Toch beluisteren we hier een dierbare belofte voor de schuldige kerk, want er staat: "Zo zegt de Heere der heirscharen, de God Israëls ..." Hier is dus de God Israëls aan het woord. Hij noemt zich nog de God van Israël, al was Israël ook ver van Hem afgeweken. Hij had Zich echter aan dat volk vrijwillig verbonden, en Hij toonde aan dat schuldige volk ook Zijn onveranderlijke Verbondstrouw. Die onveranderlijke Verbondstrouw wilde Hij openbaren, door dat schuldige volk uit Babel, op Zijn tijd te doen wederkeren. En wat dan onmogelijk scheen te zijn, dat was voor Hem niet onmogelijk, want Hij spreekt van Zichzelf als de HEERE der heirscharen.

"Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls". Hier is dus de HEERE Zèbaoth aan het woord. De HEERE der heirscharen, Die zeggen kan: "Zou voor Mij enig ding te wonderlijk zijn?" AI hebt gij uzelf zo diep in de ellende gebracht door eigen schuld en schijnt het u nu onmogelijk om er uit verlost te worden, Ik zal en Ik kan in die verlossing Mijn onveranderlijke trouw betonen, maar ook Mijn Goddelijke almacht openbaren. En zo doet Hij, dan een dierbare belofte, als er staat: "Dit woord zullen zij nog zeggen in het land van Juda en in zijn steden, als Ik hun gevangenis wenden zal: De HEERE zegene u, gij woning der gerechtigheid, gij berg der heiligheid!"

Jeruzalem was lange tijd geen woning der gerechtigheid meer geweest. Daar waren eertijd de stoelen des gerichtts gezet; de stoelen van het huis van David. Maar in de tijd dat het volk gevankelijk was weggevoerd naar Babel, waren die stoelen des gerichtts niet meer te vinden. Maar nu zou de Heere ze weer richters geven, als in de dagen vanouds, en raadslieden als in den beginne. De berg Sion zou weer de door Hem verkoren berg zijn. De berg der heiligheid, waar Zijn heilige woning weer zou verrijzen, en waar de tweede tempel weer zou worden gebouwd, die veel heerlijker zou zijn dan de eerste tempel, omdat de Middelaar daarin Zijn voetstappen zou zetten.

Maar och, nu voelt u wel, mijn geliefden, dat we hierin ook een beenwijzing kunnen vinden naar de tijd van het nieuwe testament. Dan voelt u ook wel aan, dat deze belofte voor de kerk des Heeren, ook in deze tijd nog van kracht blijft en nog zoveel te zeggen heeft, want die kerk is nog de berg van Gods heiligheid en de woning der gerechtigheid, en dat zal die kerk blijven. Men zal van die kerk zeggen, wat hier staat, d.w.z. dat men de waarheid van die belofte zal bevestigd vinden. Men zal dan zeggen: “De HEERE zegene u, gij woning der gerechtigheid, gij berg der heiligheid”.

Dat zal men mogen zeggen, wanneer de Heere de gevangenis van Juda wenden zal, want de Heere zou daarin een bewijs van Zijn onveranderlijke Verbondstrouw schenken en dat tegenover een schuldig volk. En daarom blijft deze belofte ook gelden, want de kerk des Heeren blijft aldus de berg der heiligheid en de woning der gerechtigheid. Nee, de kerk heeft geen gerechtigheid of heiligheid in zichzelf, maar God verheerlijkt Zich in gerechtigheid en in heiligheid in het werk der genade. Hij verheerlijkt Zich daarin in al Zijn aanbiddelijke en luisterrijke deugden. Hij vernieuwt de zondaar naar Zijn beeld. En dat beeld bestaat in kennis, gerechtigheid en heiligheid. O, dat wonderlijke, hartvernieuwende genadewerk !

Och mijn geliefden, wij houden dankdag. De Heere is het waardig, dat we Hem erkennen voor de weldaden, die Hij ons geschonken heeft voor de tijd. Maar het grootste zou toch zijn, als de Heere naar onze ziel zou willen omzien en als Hij ons zou willen vernieuwen naar Zijn heerlijk beeld, opdat we die gerechtigheid en die heiligheid weer zouden vertonen.

Nu staat hier: “Dit woord zullen ze nog zeggen in het land van Juda en in zijn steden”. Wie zouden dat zeggen? Wel, degenen, bij wie het werkelijk om het goede van Jeruzalem te doen was. Bij wie het de bede van de ziel geworden was: “Doe Sion wel naar Uw welbehagen en bouw de muren van Jeruzalem op”.

We hebben Psalm 122 met elkander opgezongen. En in die 122e Psalm wordt gezegd van degenen, die werkelijk bidden om het goede van Jeruzalem, dat het ze wel zal gaan. Ach, we zien zo ook in deze droeve tijd, dat er zovelen zijn, die wel zwaarwichtig kunnen doen, maar met de kerk des Heeren het niet zo goed menen. Zij willen liever dat het niet goed gaat, dan dat het wel goed gaat. Maar bij de oprechten is het toch altijd anders, want bij de oprechten is het er om te doen om het goede van Jeruzalem te mogen aanschouwen en zich daarin te mogen verblijden,

Die oprechten zullen dit misschien zeggen: “Wat houdt dat in?”

Wel dit: Zij zullen in hun verwachting aangaande Jeruzalem niet beschaamd worden. Ze hebben een innerlijke verwachting aangaande dat Jeruzalem van Gods kerk gekregen. En dat, omdat God de Onveranderlijke en de Getrouwe is en omdat Hij Zijn Verbond niet breken kan. Omdat die kerk uit dat Verbond wordt bediend en uit dat Verbond wordt onderhouden. Daarom is er een verwachting bij degenen, die het goede van Jeruzalem in waarheid zoeken.

Die verwachting wordt niet beschaamd, want ze zullen mogen zeggen: “De HEERE

zegene u". En dat niet alleen met tijdelijke zegeningen, want daar wordt de kerk ook mee gezegend. "Zijn brood wordt hem gegeven, zijn wateren zijn gewis". Heeft de Heere dat niet betoond in het jaarseizoen, dat voorbij gegaan is? De wereld staat er nog, en zij blijft staan tot de laatste uitverkorene zal zijn toegebracht. Daarom houdt de Heere het verbond met Noach ook in stand.

Dus draait tenslotte toch altijd alles om de zaligheid van de kerk, en de Heere zal dan ook Zijn belofte aan haar voor het tijdelijke leven zeker vervullen en bevestigen. "Ik ben jong geweest en ik ben oud geworden", zegt de dichter, "ik heb nog nooit gezien, de rechtvaardige verlaten, noch zijn zaad zoekende brood". De kerk wordt gezegend met tijdelijke, maar ook met geestelijke zegeningen in Christus in de hemel. Dat is het voornaamste. De eeuwige zegen staat ze te wachten. Die kerk wordt ook bekleed met gerechtigheid en met heiligheid. Daar hopen we straks dan ook nog nader op terug te komen.

Zie dus hoe hier de wederkering van de kerk tot de Heere wordt verzekerd, en ook wordt het genieten van de vorige rust die schuldige kerk toegezegd. Daarbij willen we u nader bepalen.

II. Het wedergenieten van haar vorige rust wordt toegezegd.

Er staat: "En Juda, mitsgaders al zijn steden, zullen tezamen daarin wonen; de akkerlieden en die met de kudde reizen. Want Ik heb de vermoeide ziel dronken gemaakt, en Ik heb alle treurige ziel vervuld".

Wat hier gezegd wordt, wil natuurlijk heel eenvoudig zeggen. dat zij - zoals ook de kanttekening dat aangeeft - die tot de steden van Juda behoorden, weer die steden zouden bewonen. We hebben daar vanmorgen ook al wat van gehoord, want in het 21e vers is er ook al gezegd: "Keer weder, o jonkvrouw Israëls, keer weder tot deze uw steden!" Men zou dus weer in zijn vorige steden mogen wonen.

Nu heeft de Heere eerst door de mond van de profeet het hart van de jonkvrouw Israëls als het ware willen verbreken, door haar vorig geluk levendig in herinnering te brengen. Dat was zij nu door haar eigen schuld kwijt. Och, als die jonkvrouw Israëls haar vroegere leven eens vergelijkt met het leven van nu, moet ze wel een jammergeschrei aanheffen. Ze heeft ook gedacht, dat de Heere haar berg door Zijn goedgunstigheid zo vast gezet had, dat alle onheilen en rampen nu voor goed verdwenen waren. Maar ach, hoe droevig laag is het nu met die jonkvrouw Israëls afgelopen. En dat door eigen schuld.

Nu roept de Heere ze echter toe, dat ze terug moet keren naar die steden, die ze bewoond heeft. Maar hoe zal ze nu terug kunnen keren? We hebben dat vanmorgen ook gehoord. Och, daarin wordt ze toch zo afhankelijk van de trekking van éénzijdige, vrije soevereine, Goddelijke liefde. Ze heeft zich wel kunnen afkeren, maar uit en van zichzelf kan ze niet wederkeren tot de Heere, want ze zit in de gevangenis. Als de Heere die gevangenisdeuren niet ontsluit en ze doet wederkeren, zal ze haar vorige steden nooit kunnen bewonen. Ze zal dus door een rechte weg moeten wederkeren, opdat ze zo weer hersteld zal mogen worden in haar vorige staat. Maar zo gaan die banden bij de jonkvrouw Israëls steeds meer knellen.

Daarom als de Heere de jonkvrouw Israëls zal doen wederkeren, zal in vervulling gaan, wat het 25e vers zegt: "Want Ik heb de vermoeide ziel dronken gemaakt, en Ik heb alle treurige ziel vervuld". Uitwendig was dat bij Juda ook het geval, bij de verlossing en wederkeer uit Babel. Want och, die ballingschap in Babel is toch wat geweest! Men had de harpen gehangen aan de wilgen, die daar waren. Men had geen stof meer tot zingen, maar wel tot treuren en klagen.

Ach mijn geliefden, was het bij de kerk ook nu nog maar eens zo, want laat ik het zo toch maar eens mogen zeggen: We zingen over het algemeen nog maar te veel. hoor, want we zingen toch ook zoveel over de schuld heen! Waar wordt de rechte klacht nog eens gevonden over de breuk van Sion? Over de verbreking van Jozef? Waar is de ware smart daarover nog te vinden? Dat we Gods gunst en gemeenschap door de zonde zo moeten derven?

Ach, dan wordt er toch over het algemeen over de schuld heengeleefd. Als we over de schuld heenleven, krijgen we de Heere daar nooit in mee, want dan gaan we altijd door in een verkeerde weg en is er geen wederkeer tot de Heere. Dan zeggen we: "De tichelstenen zijn gevallen en met uitgehouwen stenen zullen we wederom bouwen".

Dus in plaats van terug te keren gaan we dan door. Maar o, dat onze ziel nu nog eens recht vermoeid mocht worden. Vermoeid vanwege het af en omzwerven van de Heere. Dat we nog eens waarlijk treuren mochten. Treuren vanwege de schuld, die er gemaakt is, want immers, zo zal alleen deze belofte aan ons vervuld kunnen worden.

Want hier wordt gezegd *dat de Heere alle treurige ziel vervuld heeft*. Dat wil zeggen, vervuld met blijdschap en vreugde. Het wil zeggen, dat Hij ze heeft willen verzadigen en verkwikken met geestelijke spijs en drank. Maar dan is er plaats gemaakt voor de vervulling van deze belofte. Altijd maar weer en in elke weg maakt de Heere plaats voor de vervulling van Zijn beloften.

Hier wordt dus gezegd, dat Juda weer in vrede en rust zal mogen wonen in zijn eigen land, want er staat: "En Juda en al zijn steden, zullen tezamen daarin wonen; de akkerlieden en die met de kudde reizen". Hier wordt dus gesproken over de landbouwer en de schaapherder of degenen, die veeteelt bedrijven. Nu wordt hier de belofte gedaan, dat de inwoners van Juda weer zouden wonen in de steden en dan worden genoemd de akkerlieden en die met de kudde reizen.

We weten al van Kaïn en Abel, nietwaar? dat Kaïn een landbouwer was en Abel een schaapherder. Dit waren dan ook de twee voornaamste takken van bedrijf onder Israëel, waar dan ook de handel aan was verbonden. Zouden deze beloften dus in vervulling gaan, dan zou dus de akkerman en ook de schaapherder de vrucht van hun arbeid weer mogen eten. Dat had een lange tijd niet meer gekund, want als de Heere met Zijn oordelen komt, moet de akkerman en de schaapherder - de veeboer, om het zo eens te zeggen - zuchten onder dat oordeel.

Daar weten we ook wel wat van uit de tijd die achter ons ligt, nietwaar? We hebben ook een bange tijd doorgemaakt, namelijk van de laatste wereldoorlog. Och, wat zal ons nog te wachten staan? Dat zal toch niet veel goeds zijn! We behoeven niet te profeteren en dat doen we ook niet, maar we beleven een donkere tijd en we gaan een bange toekomst met elkander tegemoet. Dat kan ook niet anders. want er kan geen rust en vrede te vinden zijn, zolang er geen ware wederkeer is tot de levende God. Dan blijft de Heere ook met ons twisten. We zien het zo aan deze tijd, dat ons land aan zijn eigen ondergang werkt, want de mens maakt zelf de economie helemaal kapot. De prijzen moeten steeds meer omhoog. Wat zullen de gevolgen van dit alles zijn? Ach, we zien het zo dat de mens zelf op zijn verderf aanwerkt.

Maar wat hier nu geldt voor land en volk, dat geldt ook voor de levende kerk, en voor een ieder van ons persoonlijk. Ach ja, vermoeid zijn we nog wel, maar van onze grote reis! En met dat alles hebben we het leven onzer hand gevonden en we worden maar niet ziek.

Nu wordt hier gezegd, *dat de treurige ziel vervuld zal worden*. Vervuld dus met

blijdschap en vrolijkheid. De Heere zal die treurige ziel verzadigen, maar dan is het eerst met die treurige ziel zo schoon aan het eind gekomen, dat ze werkelijk niet meer verder kan. Dan is ze vermoeid geworden door al dat tobben en woelen buiten de ware wederkering om. De Heere werkt altijd door een rechte weg en daar wint Hij Zijn volk ook altijd voor in. Wat zegt ons dan deze belofte?

Wel, dat we weer eens een keer vermoeid zullen moeten worden. Vermoeid, niet alleen van onze afkeringen van de Heere, maar ook van dat zoeken in verkeerde wegen om terug te keren. Want dat is toch ook altijd waar: Wanneer de Heere het een mens laat zien, hoever hij afgedwaald is, en er weer een begeerte in de ziel ontstaat om terug te keren, dan gaat die mens zelf aan het werk. Na alle ontvangen genade keert hij altijd weer terug tot die dwaasheid van de wettische dienstbaarheid. Dan zoekt hij altijd nog in een wettische weg God weer te behagen en met zichzelf te bevredigen. Daar moet hij nu ook vermoeid van raken. Hij moet er achter gebracht worden, dat hij met al dat tobben en dat wettisch woelen niets bereikt.

Dan alleen kan deze belofte in vervulling gaan, dat de Heere rust zal geven aan zulk een vermoeide ziel. Dan zal men tot zijn eigen ziel mogen zeggen: “Mijn ziel keer weder tot uw rust, omdat de Heere bij u welgedaan heeft”. O, die zoete rust toch, waarin de ziel dan zal mogen delen; die zalige vrede, die dan haar deel zal mogen zijn!

Daar ziet de ware bekommerde ziel toch naar uit, om tot die rust en ware vrede te geraken. Ach, zulk een bekommerde ziel ziet het ook dat ze uit en van zichzelf daar niet komen kan. Dat zal toch zulk een Goddelijke daad zijn. Een Goddelijke daad van éézijdige liefde en ontferming. Dat zal wat zijn, als de Heere die gevangenis gaat wenden, als waterstromen in het Zuiden. Als die ijzeren deuren en koperen grendelen in stukken worden geslagen. Als men dan zal mogen zeggen: “De Heere heeft grote dingen aan ons gedaan, dies zijn wij verblijd”. Dan zal men in de ware vrede mogen delen. Een vrede, die door de Middelaar verworven is voor Zijn kerk. Een verworven vrede, waarvan God Zelf gaat spreken tot de ziel. Want Hij zal tot Zijn volk en tot Zijn gunstgenoten van vrede spreken. Een vrede, die de wereld niet kent. Waarvan de Middelaar heeft gezegd: “Mijne vrede geef Ik u, en Mijne vrede laat Ik u; niet gelijkerwijs de wereld hem geeft, geef Ik hem u. Uw hart worde niet ontroerd en zijt niet versaagd”.

Dan zal men weten wat het betekent, als die kerk hier genoemd wordt: “De berg van Gods heiligheid en de woning der gerechtigheid”. Als men met de gerechtigheid van de Middelaar dadelijk wordt bekleed als het heilsieraad voor de ziel, en als de Vader daar een welgevallen in vindt. Als Hij dan die schuldige ziel in die gerechtigheid wil aanschouwen en dan al de zonden achter Zijn rug wil werpen in een zee van eeuwige vergetelheid, om ze nooit meer te gedenken. Als dan de ziel in dat geestelijke huwelijksverbond met Christus wordt gebracht en Hij ze gaat bekleden met de klederen des heils en de mantel der gerechtigheid en dan gaat zeggen: “Geheel zijt gij schoon, Mijn vriendin; geheel zijt gij schoon, en daar is gans geen gebrek aan u”.

Dan is het een woning der gerechtigheid; dan is het een berg der heiligheid. Dan wordt die treurige ziel vervuld en die vermoeide ziel, zoals hier staat, dronken gemaakt. Dronken gemaakt uit de beken van de Goddelijke wellusten. Dan zal men mogen zeggen: “De Heere is God, Die ons licht gegeven heeft”. “Bindt het slachtoffer dan met touwen tot aan de hoornen van het altaar”.

Maar dan komt er geloof in mee en durft men om een nog meerdere zegen te vragen. “Ach Heere, geef thans Uw zegeningen. Ach Heere, geef heil en geef voorspoed”. Dat gaat dan die jonkvrouw Israëls vragen, want dan kan ze toch niet gering van zulk een

God meer denken.

En ach, dat is nu toch altijd weer het geval bij de jonkvrouw Israëls. Na al haar afkeringen van de Heere, als de Heere ze dan weer eens doet wederkeren, is de ziel toch zo vermoeid geworden.

Daar hebben we zelf ook nog weer wat van ondervonden 14 dagen geleden. Maar dan is het totaal aan een eind gekomen en wil de Heere toch ook weer gaan bevestigen, wat hier staat, dat Hij de vermoeide ziel dronken wil maken en de treurige ziel nog weer eens wil vervullen. Dan geeft Hij de moede weer kracht en vermenigvuldigt Hij de sterkte degenen, die geen kracht of sterkte meer hebben.

Laten dan de jongen maar moede en mat worden en de jongelingen gewisselijk vallen, maar die de Heere verwachten zullen de kracht vernieuwen en zij zullen weer opvliegen als de arenden. Zij zullen lopen en niet moede, en wandelen en niet mat worden. Zij mogen het ervaren dat de Heere dan Zijn erfenis verkwikt als ze moede en mat geworden is. Laten we dat eerst maar zingen. Psalm 68 : 4.

Toepassing.

De HEERE zendt altijd een milde regen op Zijn bezwijkende erfenis neer. En dat om sterkte aan haar te geven, en zo weten we het des te beter waar de sterkte vandaan komt, want we hebben die niet van onszelf. Wij hadden immers geen kracht meer om verder te gaan, en dat nu door eigen schuld. Maar dan wil de Heere, als men in een staat van bezwijken komt, die milde regen neerstorten op een bezwijkende erfenis. Op zulk een erfenis, die het heeft moeten erkennen: “Ik heb gezondigd en ik ben trouweloos van de weg afgeweken”.

Och mijn geliefden, we hebben bij dierbare stoffen u op deze dankdag mogen bepalen. Vanmorgen bij die aangrijpende woorden: “Richt u merktekenen op en stel u spitse pilaren”. Als gedenktekenen, niet om op te zitten en te rusten, want het zijn spitse pilaren. Het zijn gedenktekenen, die u herinneren aan Gods goedertierenheid en weldadigheden. “Denk eens terug, jonkvrouw Israëls”, zegt de HEERE, “wat Ik gedaan heb in vroegere tijden”.

Wat Ik gedaan hem aan Nederland. Daar hebben we vanmorgen iets van gehoord, nietwaar? Maar waar is ons land er mee gebleven? De wereld is van ongerechtigheid vol. Wat dat betreft is het o zo bang en benauwd. Dan is de wereld vol beroering. Overall breken er van die brandjes uit, maar daar zit het communisme achter, want Rusland wil zonder oorlog te voeren de macht in handen krijgen. Dat kunnen we wel begrijpen. Hij heeft niets liever dan dat er overall maar van die brandjes ontstaan. We kunnen gedurig in de dagbladen lezen, wat er zoal te doen is.

We hebben gehoord in dit jaarseizoen van het kapen van vliegtuigen en het in gijzeling nemen van mensen en ambassadeurs. Ja, van het vermoorden van zulke hooggeplaatste personen. Er heeft zich heel wat afgespeeld en dat gaat steeds maar door en wordt al erger, ook in ons eigen Vaderland. Wat heeft er zich ook in ons eigen land niet afgespeeld, want het wordt hier ook steeds onrustiger en rumoeriger.

We zien met dat alles, dat de Heere Zijn raad volvoert. En de mens moet die raad ook uitwerken tot zijn eigen ondergang en dat in een weg van zonden en ongerechtigheid. Maar hij zal weten, dat hij dat doet, want het ligt voor zijn eigen volle verantwoording.

Daarom mijn geliefden, we hebben u toch ook nog ernstig te waarschuwen in dit avonduur. We hebben vandaag verschillende ernstige vermaningen uit Gods Woord beluisterd. Vermaningen, die ons zoveel te zeggen hebben. Ons, als het overblijfsel,

zoals we reeds hebben gehoord, van het huis van Israël. We hebben het reeds gehoord, dat onze gemeenten ook een bloeitijd hebben gekend in ons land. En och, daar is zo weinig van overgeschoten. Maar er is toch nog wel wat van overgeschoten, en wij mogen nog tot die overgeblevenen behoren. Mochten we nu eens recht tot dat overblijfsel behoren naar de verkiezing der genade, want daar zal het toch in het bijzonder op aankomen. Wat de Heere ons laat weten door geheel Zijn Woord heen, is toch dit, dat Hij Zich in de bediening van Zijn Geest gaat terugtrekken, als men zich van Zijn wegen, wetten en inzettingen afkeert. Zo is de Heere ver van ons land en volk geweken. Ver geweken van onze overheid en van ons vorstenhuis.

Maar zo is Hij ook zo ver van de kerk geweken. Zo zien we, dat er op godsdienstig terrein heel wat te koop is in deze tijd. En och, de mens gaat zich daarin ook steeds bruter openbaren. Wilt u wel geloven, dat het toch zo zwaar wordt voor degenen, die in het ambt Gods kerk op aarde moeten dienen en de Waarheid Gods hebben te verkondigen.

Als men tegenwoordig een begrafenis moet leiden - en dat gebeurt meer dan eens - en men gaat spreken over de schepping en de val van de mens, waarover we zeker bij een begrafenis spreken moeten, dan ziet men het al aan de spotachtige blikken, dat men er niets van weten wil. Men lacht er om en spot er mee, dat er nog een man komt, die zo ouderwets is om te geloven, dat Adam werkelijk een historische persoon geweest is, dat Adam werkelijk bestaan heeft. Men gaat daar hoe langer hoe meer de spot mee steken, want men gelooft dat nu eenmaal niet meer. Men gelooft niet meer wat er staat in het begin van Gods Woord aangaande de schepping en de val. Daarin zien we waar het naar toe gaat. Hoe de mens zich steeds bruter gaat openbaren in de verwerping van Gods Woord en de ondermijning van het Schriftgezag. Daarmee staat ook in verband het ondermijnen van alle gezag, dat over ons gesteld is. Want het ene houdt verband met het andere.

En door de godsdienst worden we overgeleverd aan het communisme. Denk maar aan de wereldraad van kerken, want die is enkel communistisch. In zo'n tijd leven we nu! Maar Gods Woord moet in vervulling gaan. De Gog en de Magog komen op van de vier hoeken der aarde. Men stelt steeds hogere eisen. Dat doet men overal. Dat doet men in Amerika, Canada en in ons land. Prijsstijgingen, loonstijgingen, maar omhoog, omhoog, omhoog! Totdat we in de diepte neerstorten. O, dat zal wat zijn! Want die val zal zoveel te groter, dieper en te erger zijn.

Daarom jong en oud, laat ik u nu toch ernstig mogen waarschuwen. O, dat gij u toch met de geest des tijds niet laat meevoeren. Want de mens leeft toch zo bandeloos, zorgeloos en zedeloos.

Ach, het is in alles te zien, ook wat de kleding betreft, hoe de geest van de tijd is. De één wil het kort, de ander middelmatig en een derde weer lang. En daaraan kunt u zien, hoe de mens leven wil. Er moet geen stijl meer zijn. Weg met alle stijl! En de mens moet zich zo maar uit kunnen leven. De één, zoals hij het wil, en de ander, zoals hij het wil. Echter alles buiten God, Zijn Woord en Zijn heilige Wet om. Zo gaat de mens op het verderf en de ondergang aan.

Och mijn geliefden, nu is de dankdag weer haast ten einde. We gaan eindigen. We hebben pas nog een jonge man begraven. Dat is ook weer een ernstige waarschuwing voor ons. We zien daarin toch, dat de wereld voorbijgaat met al zijn begeerlijkheden. De Heere heeft het uitwendig wel met ons gemaakt. Het aardrijk heeft overvloedig vrucht voortgebracht en we hebben toch, wat dat betreft, nergens over te klagen. Wij kennen eigenlijk geen armoede meer, zoals men die vroeger had. Maar we hebben wel te vrezen, dat we als een os vetgemest worden voor de dag der slachting.

En we leven als in de dagen van Noach, die er ons op wijzen, dat de toekomst van de Zoon des mensen aanstaande is. De mens is etende en drinkende en kan zich alles veroorloven.

Ja, ik moet u nog even waarschuwen en dat wil ik ook wel doen. Men spreekt over een spannende, gejaagde, zenuwachtige en zenuwslopende tijd. Weet u hoe dat komt, dat er zoveel zenuwachtige mensen zijn? U kunt ook nog zien, dat er uitwendig een zegen aan verbonden is als we nog onder het zuivere Woord van God mogen leven en gewaarschuwd worden tegen de zonde en we van vele zonden nog teruggehouden worden.

Ik vernam juist van de week van iemand die in het ziekenhuis gelegen had, dat er in die korte tijd dat hij daar lag, drie mensen waren binnengebracht met een hartaanval tengevolge van het kijken naar een voetbalwedstrijd op de televisie. Dat maakt de mensen gejaagd. Wat zien we daarin dan toch ook weer, dat de duivel een mensenmoorder is en een leugenaar van den beginne.

“De zonde is de ongerechtigheid”, zegt de apostel Johannes. Dan staat er eigenlijk “onwettigheid”. En wat wil dat zeggen? Elke zonde is met de Wet in strijd, maar is dan ook tegen de billijkheid en de gerechtigheid. En die Wet is rechtvaardig, heilig en goed. Dus wat doet die mens als hij de zonde bedrijft? Dan doet hij onrecht en bedrijft hij iets wat onbillijk en hemzelf tot schade is en ook een ander. Dus hij stort zichzelf en zijn medemens in de ellende.

O mijn geliefden, de mens van nature kent de zonde niet als zonde, omdat hij de Goddelijke Wet niet kent en hij God in Zijn volmaaktheid”niet kent.

Ik wil u dat nu maar even op een eenvoudige wijze aantonen, om u te doen aanvoelen, dat God toch zo vrij van ons is en de mens toch zo rechtvaardig om eigen schuld verloren gaat, want hij zoekt zelf zijn verderf en ondergang.

O, dat we ons, al is het ook uitwendig nog aan Gods Woord. Zijn heilige Wet en Zijn reine inzettingen gebonden mochten weten. Daar alleen zal ook de zegen des Heeren nog op kunnen rusten, want in het houden van Gods geboden is grote loon. Maar dat we dan toch ook de dierbare inhoud van deze belofte Gods tot onze zaligheid mochten leren verstaan.

We hebben nu gehoord van de jonkvrouw Israëls, dat ze wel ver kan zijn afgedwaald, maar toch moest wederkeren, en dat de Heere haar doet wederkeren door een rechte weg in ware schulderkenning. Zij kan niet terugkeren en zij moet terugkeren. Nu wordt deze eis voor haar een gebed. Nu is het haar eigen schuld, dat ze niet kan terugkeren, maar het wonder wordt dan ook zoveel te groter, als ze ten einde raad gekomen is en de Heere zich over zo'n schuldige en ellendige nog genadiglijk en liefderijk ontfermen wil. Als die ziel, vermoeid geworden, dronken gemaakt wordt. Als die treurige ziel, die het in waarheid om God en Zijn gemeenschap te doen is, weer vervuld wordt. Als de Heere daarin betoont, wie Hij is en blijft, en daarin toch het bewijs wil geven, dat Hij nooit laat varen het werk Zijner handen.

De jonkvrouw Israëls zocht uit en van zichzelf altijd maar de kortste weg naar de rampzaligheid. Dat blijft ze doen met alle ontvangene genade. Haar treden houden de hel vast. Maar God zegt: “Ik heb u tot de eeuwige zaligheid uitverkoren en daarom laat Ik u niet doorgaan in uw eigen weg”. Daarom zal ze weten, als ze zalig wordt, dat het is louter en alleen, omdat God het wil. Ze zal weten: “Het is door U, door U alleen, om het eeuwig welbehagen. De Heere wil ze iedere keer weer van de zonden aftuchtigen, ook van de verborgen afdwalingen, opdat haar gedachten zich zouden richten op die heilige Wet, om daarnaar te leven. Om die kinderlijke vreze te

openbaren, die het beginsel van de ware Wijsheid is, in de gemeenschap met die verhoogde Middelaar, opdat haar leven Christus zou zijn, want dan is het sterven haar een gewin, een eeuwig gewin.

O, dat we toch mochten bedenken de dingen, die boven zijn en niet die op de aarde zijn. Dat ons hart maar meer en meer van al het aardse, het zien en zinlijke mocht worden afgetrokken, en dat we dan maar steeds vermoeid mochten worden van al ons om en afzwerfen buiten de Heere. Maar ook van al het zoeken om terug te keren door verkeerde wegen, opdat we zullen mogen ervaren, wat het betekent, dat er een verse en een levende weg door die grote tegenbeeldige Hogepriester is ontsloten tot in dat binnenste heiligdom, opdat die kerk uit dat hemels heiligdom, hier in dit strijdperk van dit moeitevolle leven steeds door de Heere bediend zou mogen worden, en de Heere die moede ziel weer tot rust zou brengen en verkwikken, ze teerkost gevende op de levensweg. Hij zal ze toeroepen: “Sta op, eet want de weg zou voor u te veel zijn”.

Een milde regen zond Gij o Heer’,

Op Uw bezwijkende erf’nis neer.

Ja, God valt mee!

We gaan er mee eindigen. Hij valt eeuwig mee voor Zijn Kerk. Daarom vindt de kerk hier op aarde in de strijd toch gedurig stof tot dankzeggen, om bij de kelk des heils Zijn Naam te vermelden, en Hem met blijde erkentenis aan te roepen.

Het zal toch wat zijn, dat ze straks voor goed uit de strijd zal verlost worden en voor eeuwig uit de beken van de Goddelijke wellusten dronken gemaakt zal worden. Als die vermoeide ziel eeuwig zal mogen uitrusten van alle vermoeienissen van de pelgrimsreis door dit jammer en tranendal, om volmaakt, eeuwig zonder zonden dankdag te mogen houden. Amen.

Slotzang: Psalm 69 : 14.

8. ZICH VERBLIJDEN IN DEN HEERE TE ALLEN TIJD

Dankdagpreek

Zingen: Psalm 95 : 1 en 2

Lezen: Filippensen, hoofdstuk 4.

Zingen: Psalm 92 : 2 en 3

Zingen: Psalm 97 : 7

Zingen: Psalm 32 : 6

Geliefden.

Het is betamelijk dat we op een dag als deze, de Heere in Zijn huis voor Zijn weldadigheden erkennen. Hij toch is de Gever van alle goede gaven. Dat zegt ons de apostel Jacobus in het eerste hoofdstuk van zijn zendbrief: “Dwaalt niet, mijn geliefde broeders! Alle goede gave, en alle volmaakte gift is van boven, van den Vader der lichten afkomende, bij Welken geen verandering is, of schaduw van omkering”. Hij wijst ons daar dus op God als de Bron en de Oorsprong van alle goed.

De goedheid is een eigenschap van het Goddelijke Wezen, en elke eigenschap is één met het Goddelijke Wezen, daar Hij een eenvoudig of een enkelvoudig Wezen is. Dus zo is Hij de goedheid Zelf. Als de goedheid Zelf kan Hij nooit het kwade doen, maar toch komt het kwaad, der straf wel van Hem. Daar doet Hij echter geen kwaad mee. We onderscheiden immers tussen het kwaad der zonden en het kwaad der straf. Het kwaad der zonden is van ons, en het kwaad der straf is van de Heere. Het kwaad der zonden is werkelijk kwaad, maar het kwaad der straf is geen kwaad. Het kwaad der zonden strekt tot oneer van God, maar het kwaad der straf tot Zijn verheerlijking. In het kwaad der straf laat Hij zien, wie Hij als God is. De goedheid Zelf. Maar dat Hij ook als een heilig Wezen met de minste zonde geen gemeenschap kan hebben. Dat Hij naar Zijn onkreukbare rechtvaardigheid de zonden niet ongestraft kan laten. Dus dat is het kwaad der straf van de Heere, maar Hij doet er eigenlijk geen kwaad mee; al is het wel kwaad, wanneer het ons treft.

“Dwaalt niet, mijn geliefde broeders!” God doet niet anders dan goed. “Alle goede gave, en alle volmaakte gift is van boven, van den Vader der lichten afkomende”. God heeft ons niet geschapen, om ellende onderworpen te zijn. Alle ellende is vruchtgevolg van de zondeval. God heeft ons goed en naar Zijn evenbeeld geschapen; in ware kennis van Hem, gerechtigheid en heiligheid. Zo hebben we ook de vermogens gekregen om staande te blijven in het proefgebod, maar moed en vrijwillig zijn we van de levende God afgevallen. We zijn daardoor onderworpen aan de drievoudige dood; de tijdelijke, geestelijke en eeuwige dood. God is dus niet de oorzaak van onze ellende. Dat wordt toch zo duidelijk in onze catechismus geleerd op grond van Gods Woord.

Als er gevraagd wordt: “Heeft dan God de mens alzo boos en verkeerd geschapen?” Is het antwoord: “Nee Hij, maar God heeft de mens goed en naar Zijn evenbeeld geschapen.” De mens heeft zichzelf in zijn moed en vrijwillige afval en ongehoorzaamheid van al de gaven, waarmee God hem bedeed had, beroofd.

Dus de goede gave en volmaakte gifte is van boven van den Vader der lichten afdalende.

“Dwaalt niet, mijn geliefde broeders!” Wat het leerstuk van de val betreft, dan zit de

dwaling in ons aller hart, dat we God de schuld geven van onze ellende. “Alleenlijk ziet”, zegt de Prediker, “dit heb ik gevonden, dat God den mens recht gemaakt heeft, maar zij hebben veel vonden gezocht.” Er is geen mens, die uit en van zichzelf het overnemen kan, dat Adams val hem rechtvaardig toegerekend wordt. We zeggen wel eens tegen de kinderen op de catechisatie, wanneer we het over de val hebben: “Jullie zijn het, als het er op aan komt, geen van allen met dit leerstuk eens”. Wij kunnen uit en van onszelf niet anders doen, wanneer het de val geldt, dan God de schuld geven van onze ellende. Alleen door genade zullen we het over kunnen nemen, dat wij de schuld van de ellende zijn. God is de Gever van alle goede gaven.

Nu zegt de apostel Jacobus dat tot hen die hij zijn broeders noemen kan. “Dwaalt niet, mijn geliefde broeders!” Dus zij lagen ook nog voor de dwaling open en bloot. Ja mijn geliefden, als de Heere met Zijn volk gaat handelen in tegenspoed, zal het wel openbaar komen, hoe diep deze dwaling in het hart zit. Dan zijn we er dadelijk bij om God de schuld te geven van onze ellende. Dan komen we er ook wel achter, al hebben we het wel eens over kunnen nemen, dat Adams val ons rechtvaardig toegerekend wordt, dat we dat toch niet altijd kunnen overnemen. Dat we de gevolgen van de val uit en van onszelf nooit aanvaarden kunnen. Dan weet de duivel ons in zijn strikken te vangen. Dan komen we van het één tot het ander, en dan worden al de leerstukken ten slotte van binnen aangetast. We raken overal mee overhoop, en komen in de grootste duisternis voor onze ziel terecht. Is dat Gods schuld? Nee, dat is onze schuld. We hebben eenmaal gehoor gegeven aan de stem van de verzoeker, en dat blijven we nog altijd doen. We blijven maar luisteren naar wat de boze ons inblaast en dan komen we in duisternis terecht.

Maar Jacobus zegt: “U zou niet in duisternis behoeven te verkeren. Niemand als hij verzocht wordt, zegge: Ik word van God verzocht; want God kan niet verzocht worden met het kwade, en Hij Zelf verzoekt niemand. Maar een iegelijk wordt verzocht, als hij van zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verlost wordt. Daarna de begeerlijkheid ontvangen hebbende baart zonde; en de zonde voleindigd zijnde baart den dood. Dwaalt niet, mijn geliefde broeders! Alle goede gave en alle volmaakte gift is van boven, van den Vader der lichten afkomende”.

God is Licht en gans geen duisternis is in Hem. Als we daar weer eens een oog voor mogen krijgen, kan alles vanbinnen in eens zo veranderen. Dan kan het zo duister niet geweest zijn en zo kwaad kunnen we van God niet gedacht hebben, of alles wordt weer verlicht door die Zon. Dan gaan we goed van God denken, en ook spreken. Dan komen we van de duisternis in het licht terecht, en gaan we ons in de Heere verblijden. Dan ervaren we het, dat Hij een Licht is, en gans geen duisternis in Hem is.

Welnu, bij dat verblijden in de Heere, zouden wij u, met de hulp des Heeren willen bepalen. Uw aandacht wordt gevraagd voor dat gedeelte uit Gods Woord, dat u kunt vinden opgetekend in het u zo-even voorgelezen hoofdstuk uit de zendbrief van de apostel Paulus aan de Filippensen. Het vierde hoofdstuk en daarvan het 4e vers.

Wij noemden u Filippensen 4 : 4, waar Gods Woord aldus luidt:

Verblijdt u in den Heere te allen tijd; wederom zeg ik: Verblijdt u.

Wij worden hier bepaald bij HET ZICH VERBLIJDEN IN DEN HEERE TE ALLEN TIJD. Wij willen wat nader stilstaan bij:

- I. Het betamelijke van die blijdschap.
- II. Bij de opwekking tot die blijdschap.

I. Het betamelijke van die blijdschap

De apostel schijnt een bijzondere toegenegenheid tot de gemeente van Filippi gehad te hebben. En dat was niet zonder reden. Hoe wonderlijk had de Heere zijn weg naar Filippi geleid. Hij wilde in Azië het woord prediken, maar het werd hem van de Geest niet toegelaten. Hij moest tenslotte overvaren, nadat hij dat gezicht van een Macedonisch man gezien had, zeggende: *“Kom over en help ons!”* Hij moest overvaren en kwam in Filippi terecht. Daar was helemaal geen synagoge der Joden. Dus het leek wel of hij daar niets te doen had. Maar er kwamen wat vrouwen bij elkaar aan de rivier op de dag des sabbats. En daar was ook een Lydia onder. Hij heeft tot die vrouwen het Woord Gods gesproken, en de Heere heeft hem tot bekering van Lydia willen gebruiken. Ook was hij het middel tot bekering van de stokbewaarder.

Een bloeiende gemeente is te Filippi ontstaan. Hij had ook van de gemeente van Filippi vele bewijzen van liefde en toegenegenheid ontvangen. Wij lezen in vers 14 tot en met vers 16: *“Nochtans hebt gij welgedaan, dat gij met mijn verdrukking gemeenschap gehad hebt. En ook gij Filippensen, weet, dat in het begin des Evangelies, toen ik van Macedonië vertrokken ben, geen Gemeente mij iets medegedeeld heeft tot rekening van uitgaaf en ontvangst, dan gij alleen. Want ook in Thessalonica hebt gij mij eenmaal en andermaal gezonden, tot nooddrift”*.

Waar hij nu de gemeente van Filippi toe opwekt in de tekst, die wij willen overdenken, mocht hij door genade zelf beoefenen. Het was immers uit zijn gevangenschap te Rome, dat hij deze brief aan de Filippensen heeft geschreven. Het werd hem gegeven, om onder de verdrukkingen, die hij onderworpen was, zich in de Heere te verblijden. Daar mocht hij goed mee zijn voor zichzelf.

Daar moet u eens over denken: De apostel gaat een brief schrijven aan een gemeente ver van hem vandaan, terwijl hij in de banden en de boeien zit. Hij zegt niet: *“Mensen ik zit zo in ‘de ellende; gij mocht mij wel beklagen en medelijden met mij hebben. Nee, hij zegt vanuit die banden en die verdrukkingen: ‘Verblijdt u in den Heere te allen tijd; wederom zeg ik: Verblijdt u’”*.

Dus hij kon de Filippensen er toe opwekken om zich in de Heere te verblijden. Er is natuurlijk onderscheid tussen blijdschap en blijdschap. Er is een blijdschap over lichamelijke en ook over geestelijke goederen.

Over lichamelijke en tijdelijke goederen kan en mag men verblijd zijn. Maar toch kan men daarover verblijd zijn op een zondige en strafwaardige wijze. Denk maar eens aan de rijke dwaas. Hij zeide tot zijn ziel: *“Ziel! gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren, neem rust, eet, drink, wees vrolijk. Maar God zeide tot hem: Gij dwaas! in dezen nacht zal men uw ziel van u afeisen; en hetgeen gij bereid hebt, wiens zal het zijn?”* In Jesaja 22 kunnen we lezen van degenen, die vreugde bedrijven: *“met runderen te doden, en schapen te kelen, vlees te eten en wijn te drinken, en te zeggen: Laat ons eten en drinken, want morgen zullen wij sterven”*.

Zulk een zondige blijdschap is er in deze tijd genoeg te vinden. God wordt met al Zijn weldaden in het aangezicht geslagen. In brooddronkenheid en brasserijen brengt men de dagen door. De ongerechtigheid van Sodom was hoogmoed, zatheid van brood en stille gerustheid. Zou het in deze tijd anders zijn? Is het geroep thans niet te beluisteren: *“Laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij?”* Het is nooit mooi genoeg, lux genoeg en modern genoeg meer. Men kan het er benauwd onder krijgen, als men dat alles gadeslaat.

Er moet echter toch een keer een eind aan komen, en het zal ook zeker een keer een eind nemen. De lonen gaan steeds omhoog, maar de prijzen ook. Waar moet dat toch eindigen, moeten we ons wel afvragen. Toch zal het een keer een eind nemen, en dat zal vreselijk zijn. De maat moet vol gezondigd worden; zelfs bij degenen, die onder de

Waarheid leven.

De wereldgelijkvormigheid breekt steeds meer door. Men weet geen levensernst meer te gebruiken. En dat, terwijl we de ernst van het leven dagelijks met onze ogen kunnen zien. En dat, terwijl de ernst van al de gevolgen der zonden, waaraan we onderworpen zijn, en wat ons tot in eeuwigheid te wachten staat, ons steeds voor ogen wordt gehouden, als we onder de zuivere leer der Waarheid” leven. We weten echter geen ernst meer te gebruiken. In de wereld zien we, dat de mens in ijdelheid zijn dagen doorbrengt.

Onlangs greep het me in het bijzonder aan, toen mijn vader op zijn uiterste lag. We moesten dat smartelijke lijden aanschouwen, en we hadden het er moeilijk mee; dat kunt u wel begrijpen. ‘s Maandags “s avonds moest ik catechiseren. Ik was blij dat de catechisanten weg waren, en dat ik even alleen was. Toen ik naar huis liep zag ik die blauwe lichten van de televisie. Weet u wat ik toen gezegd heb? (Dan moet u een mens zo op zijn uiterste zien liggen, en er bij bepaald worden, wat het einde van alle vlees is!) Toen heb ik gezegd: ‘Wat is de mens toch stapel krankzinnig in zijn diepe val geworden; en in het bijzonder in deze tijd, waarin God Zijn algemene genade intrekt, en de mens aan de dwaasheid des harten gaat overgeven’. Hij leeft overal maar over heen, alsof hij de gevolgen van de zonden niet onderworpen is; hoewel het uitnemendste van het leven moeite en verdriet is, en de wereld een jammer en tranendal geworden is door de zonden. De dood staat onherroepelijk voor elk mens te wachten. Nu leven wij onder de Waarheid, en hoe brengen wij onze dagen door? Waar gaat het heen met onze jeugd? Hoe weinig beslag van de Waarheid is er te vinden in die opkomende gezinnen. Het leven gaat meer en meer wijken uit Gods kerk. De rechtvaardigen worden weggeraapt voor de dag des kwaads, zonder dat er iemand op let of het ter harte neemt.

Dat is het ergste van alles. “De goedertierene is vergaan uit het land”, zegt de profeet Micha. Dat mogen we in deze tijd ook wel zeggen. De geest des tijds heeft geheel de overhand gekregen. We gaan naar het einde toe, mijn geliefden, met rasse schreden. We gaan de toekomst des Heeren tegemoet. We wetenschap vermenigvuldigt zich, volgens Daniëls profetie. De uitvindingen worden steeds vernuftiger, en men zegt, dat men de ruimte straks gaat bewonen. Men gaat een toren bouwen, welks uiterste tot aan de hemel reikt. Men droomt ervan, dat men naar de maan en de andere planeten zal gaan, en zo heer en meester van het ganse heelal zal zijn. Als men de toenemende drukte in het verkeer ziet op aarde; op de grote wegen en in de steden, moeten we zeggen: ‘Hoe moet dat over twintig of dertig jaar zijn?’

Het kan niet anders, mijn geliefden, of wij haasten naar het einde. Hij, die te komen staat zal komen en niet vertoeven. Maar wie heeft er nog erg in? De levende kerk heeft er haast geen erg in, hoe zou het dan de wereld hebben? De wijze maagden zijn met de dwazen in slaap gezonken. Ze zijn niet nuchteren en wakende meer. Als Christus vannacht op de wolken des Hemels komt, wie is er dan op voorbereid? Al liggen we dan wel wakker, hoe zou Hij ons echter vinden? Hij zal ons toch eigenlijk niet wakende vinden.

Wat is er nog bij ons te vinden van die blijdschap, waartoe de apostel ons hier in de tekst opwekt? Dit is geen onbetamelijke blijdschap, maar een betamelijke. Hij zegt: “Verblijdt u in den Heere te allen tijd”. Deze blijdschap is zowel als het geloof en de liefde een vrucht des Geestes. Zoals de apostel zegt in Romeinen 15: “De God nu der Hoop vervulle ulieden met alle blijdschap en vrede in het geloven, opdat gij overvloedig moogt zijn in de hoop, door de kracht des Heiligen Geestes”. Dat is een

blijdschap over lichamelijke en geestelijke goederen. Een blijdschap over tegenwoordige en toekomstige goederen. Maar in het bijzonder wordt hier toch een blijdschap bedoeld over tegenwoordige goederen. Deze opwekking heeft betrekking op het tijdelijke leven. Immers er staat hier: “Verblijdt u in den Heere te allen tijd”. We hopen straks ook nog wel wat te zeggen, van hetgeen de kerk tot in eeuwigheid te wachten staat. Maar nu zijn we hier in de tijd.

De apostel wist dat de Filippensen ook verdrukkingen onderworpen waren. Daarom zegt hij: “Verblijdt u in den Heere *te allen tijd*”. Niet alleen in de voorspoed, maar ook in de tegenspoed. “Dankt God in alles”, zegt hij in de brief aan de Thesalonicenzen, “want dit is de wil van God in Christus Jezus over u”. Allereerst dus: als er voorspoed is, schenkt de Heere stof om ons in Hem te verblijden; om Hem te erkennen voor de goedertierenheden en weldadigheden, die Hij geschonken heeft.

Geliefden, zouden wij nu ook geen stof hebben om Hem voor Zijn weldadigheden te erkennen? Het is waar, de tegenslagen zijn ook dit jaar niet uitgebleven. Maar wat hier in de tekst staat, daar heeft toch iets van in ons hart geleefd. Daar wil ik even wat van zeggen.

We zijn met overvloedige plasregen bezocht in de oogsttijd. Dat is volgens Gods Woord een oordeel; de regen inde oogst. Ik moest nog al eens naar Zeeland, en vanuit de auto zag ik het graan verrotten op het veld. De regen daalde met stromen neer van de hemel. Ik heb wel eens zitten schreien in mijn auto, als ik dat aanschouwde. Dan dacht ik: ‘Hoe moet het toch binnengehaald worden. De overvloedige opbrengst van het land gaat helemaal verloren.’ Nu had ik met de biddag gesproken over Psalm 85. Ik werd er toen bij bepaald dat het land zijn vrucht nog zou voortbrengen. Het was echter al een eind in de maand september, en er stond nog zoveel op het land.

Ik zat ‘s avonds een keer in huis, terwijl het buiten zo regende. De spotters kwamen op de been, terwijl ik zo mistroostig was, en het goddeloze vlees ging met die goddeloze spotters mee redeneren. Ze zeiden: ‘Nu hebt u met die Psalm biddag gehouden, waar moet u straks dankdag mee houden?’ En meteen komt er in mijn hart: “Dankt God in alles, want dat is de wil van God in Christus Jezus over u!”

Ik kan niet zeggen, welk een blijdschap mijn ziel toen even in God gesmaakt heeft. Dan wordt men weer eens gevaar, dat God een Licht is en gans geen duisternis in Hem is. O, die volle algenoegzaamheid, die zich dan toch even in dat Goddelijke Wezen aan de ziel ontdekt! Dan kan men van God geen kwaad meer denken of spreken. Dan valt God ook in alles mee, want de andere dag veranderde het weer al.

Toen kregen we een paar weken goed weer, en kon men alles wat op het land stond binnenhalen. Wanneer ik nu overal zó geweest ben - zeker, op de ene plaats is het beter dan op de andere plaats - is het toch nog aardig meegevallen. Het is waar, de tegenslagen zijn niet uitgebleven. We mogen wel opmerkzaam zijn, dat verschillende producten niet uitgevoerd konden worden naar het buitenland, ook dank zij de E.E.G. Ja, want we zoeken ons buiten God te redden! Dan kan men straks ook nog wat dieper in de beurs tasten als men bij de benzinepomp staat, niet? Allemaal dank zij de organisaties, die in het leven zijn geroepen, om zich buiten God te redden.

De aardappels konden niet uitgevoerd worden naar het buitenland; de komkommers konden niet uitgevoerd worden naar Duitsland, want God blaast in alles, wat de mens op touw zet, om zich buiten Hem te helpen, waarin Hij in Zijn voorzienige leiding door de mens miskend wordt. O, daar mochten we wel acht op geven, mijn geliefden!

Aan de andere kant echter mogen de weldadigheden des Heeren voor ons wel zoveel te groter worden. We zijn nog niet vernield, en dat zijn Zijne goedertierenheden. Daar

zitten we nog als toonbeelden van Zijn goedertierenheid en verdraagzaamheid! Hebben we dan geen reden om dankdag te houden? In het buitenland zijn zoveel mensen omgekomen bij aardbevingen en overstromingen; we hebben dat in de krant kunnen lezen. Het heeft ons misschien wel even aangegrepen en we hebben te doen Met die mensen, die overgebleven zijn. Die al hun bloedverwanten in één ogenblik zagen ontvallen door de dood. Hebben we er nog aan gedacht, wat ons te wachten staat? Hoe komt het, dat de Heere nog onderscheid maakt? Ach, het mocht voor ons nog eens een wonder worden, dat we hier nog bij elkander mogen komen onder de zuivere leer der Waarheid. Dan moeten we uitroepen: "Alle goede gaven en volmaakte giften zijn van boven, van de Vader der lichten afdalende". We zouden op een goed plekje komen, als we met de weldaden eens mochten eindigen in de Weldoener, en met de gaven wederkeren tot de Gever. We kunnen pas dankdag houden, als we in de Oorsprong eindigen mogen.

De apostel zegt: "Verblijdt u in den Heere te allen tijd". Daar wekt hij de Filippensen toe op, omdat zij er redenen toe hadden om zich in de Heere te verblijden. Ze waren niet alleen bezitters van tijdelijke, maar ook van geestelijke en eeuwige goederen.

Het Koninkrijk Gods is geen spijs en drank, maar is vrede en blijdschap door de Heilige Geest. De blijdschap, waarover hier gesproken wordt is een blijdschap over de weldaden, die God schenkt aan de ziel, maar bovenal een zich verblijden in de Heere als de Gever van alle goede gaven. Welnu deze blijdschap is dan ook een betamelijke blijdschap.

Nu willen we nog wat meer gaan letten op de opwekking, die de apostel hier doet horen, tot een zich verblijden in de Heere.

II. Bij de opwekking tot die blijdschap.

Het is toch voor ons allemaal begrijpelijk, dat een mens van nature zich nooit in de Heere in waarheid verblijden kan. Hoe zou hij dat kunnen, waar hij God tot zijn zaligheid niet kent. God is daarenboven een eisend Rechter en een grimmige Wreker voor hem. Een verterend vuur en een eeuwige gloed, bij Wie de zondaar niet kan wonen. O, dat het toch eens tot ons door mocht dringen, dat Hij dat voor ons van nature is! Dat God op ons vertoord is vanwege de zonden! Dus dan hebt u geen redenen, om u in de Heere te verblijden. Wel, wat de algenoegzaamheid betreft van het Goddelijke Wezen, want God heeft de mens hiertoe geschapen, dat hij zich altijd in Hem verblijden zou, en al zijn zaligheid zou vinden in Zijn zoete gunst en gemeenschap.

Maar het heeft de mens niet goed gedacht om God in erkentenis te houden. We hebben de oorlog aan God verklaard. We zijn door de zonden van dat dierbare Goddelijke Wezen gescheiden, en we liggen in een staat van vijandschap tegen onze Maker. "Het bedenken des vleses is vijandschap tegen God; het onderwerpt zich de Wet Gods niet, want het kan ook niet". We zijn allen kinderen des toorns en der vervloeking van nature. Het oordeel van de eeuwige verdoemenis onderworpen; zo zijn we op de wereld gekomen. In zonden ontvangen en in ongerechtigheid geboren. De zonden maken ons, zoals David zegt in Psalm 51: "Het voorwerp van Gods toorn, reeds van het uur van mijn ontvangenis af".

Dus zo kunnen we ons niet in de Heere verblijden. O mijn geliefden, als u daar wat van te zien krijgt - en dat is het eerste, wat God laat zien, hoor! - dat we Hem kwijt zijn door de zonden, en Hem alzo vertoord hebben, dan kunt u niet blij zijn. Dan is het een wonder voor u, dat nog een mens een blij gezicht kan hebben. Dat kunt u dan niet begrijpen. Dan zegt u: 'Voelen die mensen dan niet, onder welk een oordeel we liggen?' Dan lijkt het u, of het op ieders aangezicht wel te lezen moest zijn, dat we zo

diep ellendig door de zonden zijn geworden. Dus dan komt u er wel achter, dat men zich in de Heere niet kan verblijden.

Ach, de mens van nature beseft dat niet. Hij kan nog wel met slaafse vreze zijn bezet, maar met dat alles is hij niet om God verlegen. Integendeel, hij is afkerig van God. Hij bekommert zich om Gods gunst en gemeenschap niet. Hij weet niet welk een blijdschap en zaligheid in dat Goddelijke Wezen is te vinden. Hij kent Hem niet in Zijn deugden. Hij kent Hem niet in Zijn rechtvaardigheid, heiligheid en gramschap tegen de zonden. Hij kent Hem niet in Zijn liefde, goedertierenheid en barmhartigheid. Hij kent God dus niet. Hij ligt van God gescheiden, zoals we zo-even hebben gezegd.

Maar als de apostel hier nu een opwekking laat horen, om zich te verblijden in de Heere, dan zegt ons dat, dat degenen, die daartoe door de apostel werden opgewekt er redenen toe hadden om zich in de Heere te verblijden. Ja, dat hadden ze. Ach, hun weg liep ook door de verdrukking en door de zwaarste beproeving heen. Ach nee, dezulken kunnen dat ook de meeste tijd niet bezien. Integendeel, want allereerst zal het er voor hen op aankomen, te mogen weten, dat die God, Die vertoornd op ons is vanwege de zonden, weer met ons verzoend en bevredigd is geworden.

Ik heb zo-even gezegd, dat het eerste, wat God de mens doet zien, is, dat God op hem vertoornd is door de zonden. Dat er een scheiding door de zonden ligt. Nu is het noodzakelijk, dat die breuk ons wordt ontdekt in ons leven.

Nu kan het zijn, dat de weg ontsloten is geworden, waardoor we weer in gemeenschap met God teruggebracht kunnen worden. Toen is er ook een zich verblijden in de Heere geweest. Toen heeft de ziel de Goddelijke liefde mogen smaken. Nooit is het te vergeten, hoe de Middelaar Zichzelf aan de ziel zo dierbaar heeft willen openbaren. Toen werd men de kracht van de Goddelijke belofte gewaar. De eeuwige dood verdiend en gedacht naar de hel te moeten en zo in de rampzaligheid weg te zinken en toen is de hemel ontsloten geworden in het dodelijkst tijdsgericht. Ach, dat is toch om nooit te vergeten.

Maar met dat alles ziet de ziel zich nog staan tegenover een onverzoend God. Met onvervulde beloften en met een onvervuld gemis. Ze hoopt nog eens met die God verzoend en bevredigd te worden. Dan zegt zo'n ziel: 'Ach, dan kan ik toch geen ware en volkomen blijdschap in de Heere smaken, zolang ik dat mis.' En toch kan ze het niet ontkennen, dat ze die blijdschap in de Heere heeft mogen smaken. Toen heeft ze in het dadelijke leven gestaan. Daar was geen krimp, daar was geen gemis en geen schuld, die drukte. Daar was geen wet, die vloekte of eiste. Daar waren ook geen bestrijders. Men dacht de strijd en de zonden te boven te zijn. Men mocht vast geloven van het eeuwige oordeel te zijn bevrijd en tot de eeuwige gelukzaligheid te worden gebracht. Ja, men wist wel dat men tegenspoeden en verdrukkingen onderworpen was, maar men heeft in die tijd wel mogen zingen, dat men nu zo zoetjes aan onder het heiligende kruis mocht voortstappen naar het Vaderlijke huis. Dat ging toch zo naar de hemel toe! Men vreesde niet voor de verdrukkingen en de tegenheden. Nee, want er was geen krimp bij. Dan denkt men toch werkelijk, dat men al heel wat in beoefening heeft van die blijdschap, waar de apostel in deze tekst van spreekt.

U hebt er wel wat van in beoefening, maar de apostel heeft hier toch nog op iets anders het oog. Daar hebt u in die tijd geen erg in. U kunt het niet hebben, als u bij een ander zoveel bekrompenheid bespeurt. Dat volk leeft veel te veel beneden zijn stand. Dat is toch erg om er zo arm en zo karig over te spreken? Nee hoor! dat mag toch niet. Deelgenoten te zijn van zulke weldaden en van de eeuwige zaligheid, en daar dan zo gering over te spreken.

Ach, men kan in die tijd dat ellendige en arme volk in zijn klachten en in zijn vrezen niet verstaan en begrijpen. Maar men zal er wel achter komen, dat de weg des Heeren

met Zijn volk zó is.

Hier geldt het: “Geef eer den HEERE, uw God, eer dat Hij het duister maakt en eer uw voeten zich stoten aan de schemerende bergen”. Ach, dan zal men dat meer geoefende volk beter kunnen gaan verstaan, die het geleerd hebben, dat de dagen der duisternis vele zullen zijn. Dat wordt de ondervinding van al Gods bevestigd volk, van wie hun staat en aandeel aan Christus verzekerd mag zijn.

Denk er om, mijn geliefden, dat het een volk is met een diepe praktijk in het genadeleven, dat de apostel hier deze opwekking voorhoudt, als hij zegt: “Verblijdt u in den Heere te allen tijd; wederom zeg ik: Verblijdt u”. Want de rechtvaardige zal uit zijn geloof leven. Met zulk een opwekking als we hier beluisteren, kan de Heere een mens voorbereiden op wegen van beproeving en verdrukking. Daar weten we ook iets van.

Twee jaar geleden kregen we deze woorden ook bij ons, en nu kwamen ze terug onder andere omstandigheden des levens. Het is donker in de wereld en in de kerk. Allemaal omstandigheden, die je soms zo terneer kunnen drukken, geliefden. De liefdeloosheid is groot en het zoeken van eigen eer heeft zo de overhand gekregen. Er wordt wel eens gezegd: ‘Geen twee kunnen er meer samen wandelen.’ Ik zou het nog anders willen zeggen. ‘Men wordt bang elkaar te ontmoeten.’ Men wil maar meester zijn en boven elkaar staan.

O mijn geliefden, wat is de praktijk der Godzaligheid ver zoek. Wat wordt de ontdekking gemist, en wat wandelen we weinig in ootmoed en vernedering des harten voor het aangezicht des Heeren. Dan kunnen al die omstandigheden je zo terneer drukken. Dan weet men soms niet waar men het zoeken moet. Het wordt zo benauwd in de wereld. Van alle kanten wordt het leven zwaar en benauwd. Dan heeft men juist die opwekking wel eens nodig in zijn leven. En dan wordt men soms met zo’n opwekking voorbereid op verdrukkingen en beproevingen, die aanstaande zijn.

Dat hadden we twee jaar geleden ook, maar we wisten er toch geen weg meer mee, toen de beproevingen kwamen en we een prooi werden van het geweld der hel. Toen we daar zaten in de strikken en de klauwen van de vorst der duisternis. Toch was die waarheid steeds bij ons. En toen de Heere het op ging lossen, werd het duidelijk. “Verblijdt u in den Heere, te allen tijd”. Dan gaat de Schrift de Schrift verklaren. Weet u wat de apostel Jacobus zegt? “Acht het voor grote vreugde, mijn broeders, wanneer gij in velerlei verzoeking valt; wetende, dat de beproeving uws geloofs lijdzaamheid werkt. Doch de lijdzaamheid hebbe een volmaakt werk, opdat gij moogt volmaakt zijn en geheel oprecht, in geen ding gebrekkelijk”.

O, die ondoorgrondelijke weg; die aanbiddelijke wegen en handelingen des Heeren met Zijn volk, om ze in het geloof te oefenen en te versterken. Om dat volk nauwer aan Hem te verbinden en in Hem hun heil te doen vinden. Daar moeten de verdrukkingen en de tegenheden voor dienen. Is dat geen wonderlijke zaak? “Verblijdt u in den Heere te allen tijd”.

Als er iemand was, die mij gedurig sloeg, ook al was het mijn eigen schuld, kon ik dat niet verdragen. Ik zou hem de klappen teruggeven. Maar ik kan ook geen klappen verdragen, die ik van God krijg. In het minst niet! Weet u echter wat zo wonderlijk is? God houdt Zijn kerk vast. En die kerk wordt nu door die klappen en slagen nauwer aan God verbonden. Dat is toch, een wonderlijke zaak? Dat is de Goddelijke liefde; dat vrije Goddelijke werk!

Nu moet de kerk Hem in duisternis gaan volgen; in wegen, waarin Hij Zijn aangezicht veelal verborgen houdt. Daar heeft Jesaja van moeten uitroepen: “Voorwaar, Gij zijt een God, Die Zich verborgen houdt!” Dan worden de aanvechtingen van satan het

deel der ziel, en de tegenheden vermenigvuldigen zich. De verdrukkingen volgen elkander op in het leven. Ach, het is hier het land der ruste niet; daar komt men goed achter. Het ene is nog niet achter de rug of het andere ligt alweer voor u klaar. Dan zegt men wel eens, wanneer er iets uit de weg geruimd is, “Wat zal er nu weer komen?” En echt, de tussenpozen zijn zo lang niet meer! In het begin heeft men nog wel eens een tussenpoos in het leven; een pauze tussen de ene verdrukking en de andere. Maar het wordt steeds meer zo in het leven, dat er haast geen tussenpozen meer zijn, want er wordt je niet veel rust meer in dit leven gegund.

Maar nu zijn de wegen van verdrukkingen en tegenspoeden heilzaam en profijtelijk voor de ziel. De Heere laat Zich in wegen van verdrukkingen en tegenspoeden niet onbetuigd. Het is wel zo dat Hij het eerst laat vastlopen bij de mens en het goed aan het eind laat komen. Dan moet de ziel Hem volgen in de duisternis. Dan houdt Hij Zijn aangezicht voor de ziel soms lang verborgen; en dat onder de tegenheden en wederwaardigheden, die men onderworpen is. Dan kan het bang en benauwd worden. Juist dan heeft men deze opwekking nodig, die de apostel hier laat horen: “Verblijdt u in den Heere te allen tijd; wederom zeg ik u: Verblijdt u”. “Wie is er onder ulieden, die den HEERE vreest, die naar de stem Zijns Knechts hoort? Als hij in de duisternissen wandelt, en geen licht heeft, dat hij betrouwe op den Naam des HEEREN, en steune op zijn God”. O, later kan men er zo’n last van hebben en het in de ziel zo tot smart zijn, dat men er zich over moet schamen, zich zo bezondigd te hebben met al zijn opstandig murmureren en ongelovig redeneren. Dan zou men zijn mond wel in het stof willen steken, als men dan krijgt te zien, hoe menigmaal de Heere uitgeholpen heeft. De oude dichter zegt in Psalm 74:

*Gij zijt toch mijn Koning van ouder tijd,
Die mij wilt en kunt openlijk bewaren,
Als mij zware nood hier is wedervaren,
Gij hébt mij duizendmaal daarvan bevrijd.*

Als de Heere daar weer eens wat van laat zien, wordt men toch beschaamd. Uit zes benauwdheden heeft Hij mij verlost en in de zevende niet om laten komen. Hij heeft altijd met de beproevingen en verzoeking en de uitkomst willen schenken, opdat men ze kon verdragen. En dan heeft men altijd zo gemurmureerd, en is men tegen Gods handelingen opstandig geweest.

O, dat ongeloof doet toch zo’n kwaad. Och, mijn geliefden, weet u hoe dat komt? De Heere kan u wel honderden malen uitgeholpen hebben, en dat kunt u niet ontkennen, maar Hij brengt u steeds in diepere wegen. Weet u wat ze dan zeggen, als u in nood komt? Dan zeggen ze: ‘Ja, nu behoeft u uzelf niet meer vast te klemmen aan wat er wel eens gebeurd is, want het zal nu blijken, dat u uzelf lelijk bedrogen hebt, menende, dat het allemaal uitkomsten waren, die God u schonk. En als het wel waar geweest is, laat dat dan zo geweest zijn, maar nu komt u er niet meer uit.’

*“God zal hem nu niet meer
verlossen als weleer;
hem is geen heil beschoren”.*

O, wat zit men dan diep in de put! En dan komt ook nog het ongeloof op de been.

Ik ging achter de lijkwagen van mijn vader, en had blijdschap in mijn ziel, want de Heere had het wonderlijk wel gemaakt. Ik heb echter wel moeten zeggen: “Als ze mij wegdragen, moeten ze van mij zeggen: We hebben nog nooit zo’n goddeloos schepsel en ook nog nooit zo’n ongelovig schepsel weggedragen”. O, dat Godonterende,

zielverdervende ongeloof! Als we dan weer eens krijgen te zien, wanneer de Heere uitkomst geeft, hoe men zich daarin bezondigd heeft; de Goddelijke deugden aangetast en Gods eer omlaag gehaald heeft - want anders doet men toch niet - weet men toch niet, waar men het van schaamte zoeken moet.

Daarom zegt de profeet Jeremia - die ook eerst zijn ellende zo wijd uitgemeten heeft, waar geen goed woord bij was, en helemaal geen lichtzijde bij was, maar alles voor hem enkel duisternis was - ja, dan hoort men hem opeens zeggen: "Het is goed". Juist, Jeremia, daar moet u komen: "Het is goed!" "Het is goed voor een man, dat hij het juk in zijn jeugd draagt. Hij zitte eenzaam en zwijge stil".

Jeremia aanvaardt, omhelst en kust het juk. "Het is goed voor een man, dat hij het juk in zijn jeugd draagt. Hij zitte eenzaam, en zwijge stil, omdat Hij het hem opgelegd heeft. Hij steke zijn mond in het stof, zeggende: Misschien is er verwachting". Hij spreekt niet van een zwijgende mond, maar vanzelf ligt dat er in opgesloten. We moeten een zwijgende mond krijgen. "Hij steke zijn mond in het stof". Dat geeft de diepste verootmoediging en zelfverfoeiing voor het aangezicht des Heeren te kennen. Weet u wat dat zeggen wil? Ach, als die mond opengaat, weet u wat er dan is te zien? Dan is er een geopende afgrond te aanschouwen. Die vijandschap van binnen komt die vuile mond uit, want de keel is een geopend graf en slangenvenijs is onder onze lippen. We vervullen onze mond met tegenredenen tegen de Almachtige. Als God u er echter onder brengt, zegt u met Jeremia: "Hij steke zijne mond in het stof". Ach, men wil dan geen tegenredenen meer tegen God gebruiken. Men weet niet hoe diep men zich weg moet schamen en verfoeien voor Gods aangezicht. vanwege al die opstand, dat murmureren en dat ongelovig redeneren. Het is Bijbels, wat ik u nu zeg. Want wat zegt de dichter in Psalm 39? "Ik zeide: Ik zal mijn wegen bewaren, dat ik niet zondige met mijn tong; ik zal mijn mond met een breidel bewaren, terwijl de goddeloze nog tegenover mij is".

Mijn geliefden, als er in de hemel spijt zou zijn, dan zal Gods volk eeuwig spijt hebben, dat men zo tegen God gemurmureerd heeft.

Nu wil de Heere het hier in dit leven al zo goed maken na tegenheden en kruis. De dichter zegt in Psalm 77:

*"d' Allerhoogste maakt het goed:
na het zure geeft Hij 't zoet".*

O, de kerk kan er toch van gewagen, hoe na verdrukkingen en tegenheden de Heere de slagen afgekust heeft. Hoe goed de Heere het na al de tegenheden heeft gemaakt. Dus dat doet de Heere hier op aarde al. Maar het is niet te zeggen, wat de kerk tot in de eindeloze eeuwigheid te wachten staat. "Hetgeen het oog niet heeft gezien, en het oor niet heeft gehoord, en in het hart des mensen niet is opgeklommen, hetgeen God bereid heeft dien, die Hem liefhebben". Daar heeft de apostel hier wat van gezien als door een spiegel in een duistere rede. Dan zullen we zien aangezicht tot aangezicht. De apostel Johannes zegt: "Geliefden, nu zijn wij kinderen Gods, en het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen". Zo gauw als de kerk die kerker verlaat, zal ze weten, tot welk een eeuwige, onuitsprekelijke zaligheid God ze van eeuwigheid verordineerd heeft. De helft is er ons niet van aangezegd.

Het is niet te zeggen, mijn geliefden, wat de kerk te wachten staat na dit leven. Dat is nooit te zeggen! Daarom als er in de hemel schaamte zou zijn. zou men er eeuwig beschaamd zijn, dat men zo opstandig is geweest. Dat men de minste verdrukkingen en tegenheden niet heeft kunnen verdragen. En de verdrukking is toch maar een

verdrukking van tien dagen. Die zeer lichte verdrukking, die zo zwaar kan schijnen, en zeer haast voorbijgaat, maar zo lang kan duren, werkt ons een gans zeer uitnemend gewicht der eeuwige heerlijkheid. Zodat we niet aanmerken de dingen, die men ziet, want die zijn tijdelijk, maar de dingen, die men niet ziet, want die zijn eeuwig.

“Verblijdt u dan in den Heere te allen tijd; wederom zeg ik u: Verblijdt u”. “Daar heb ik reden voor”, zeg de apostel, “om die opwekking te verdubbelen”. “Wederom zeg ik: Verblijdt u”. Een eeuwige blijdschap staat de kerk te wachten.

*Hun blijdschap zal dan onbepaald
door 't licht, dat van Zijn aanzicht straalt,
ten hoogsten toppunt stijgen.*

Droefenis en treuring zullen wegvlieden en eeuwige blijdschap zal dan op hun hoofden zijn. Nooit zal de Heere dan Zijn aangezicht meer verborgen houden, want er staat in Openbaring 22: “En zullen Zijn aangezicht zien, en Zijn Naam zal op hun voorhoofden zijn. En aldaar zal geen nacht zijn”.

Wie zijn ze, die daar staan, bekleed met die lange klederen? “Dezen zijn het, die uit de grote verdrukking komen; en zij hebben hun lange klederen gewassen, en hebben hun lange klederen wit gemaakt in het bloed des Lams. Daarom zijn zij voor den troon van God en dienen Hem dag en nacht in Zijn tempel. En Die op den troon zit, zal hen overschaduwen. Zij zullen niet meer hongeren, en zullen niet meer dorsten”. Er zal geen rouw en geen moeite en geen gekrijt meer zijn. En dat zal eeuwig zijn. Al de ellende heeft voor eeuwig een einde genomen.

Hier op aarde wil de Heere niet altijd Zijn aangezicht voor Zijn kerk verborgen houden. Hij zegt: “Voor een klein ogenblik heb Ik u verlaten; maar met grote ontfermingen zal Ik u vergaderen. In een kleinen toorn heb Ik Mijn aangezicht van u een ogenblik verborgen; maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik Mij uwer ontfermen, zegt de HEERE, uw Verlosser”.

Na de duisternis breekt het licht weer door in de ziel en krijgt de ziel weer blijdschap in de Heere te smaken. O, zegt de apostel, ‘dat u dat nog eens zien mocht, want u hebt er alle reden toe om u in de Heere te verblijden.’ Dat dan al de verdrukkingen, tegenheden, kastijdingen en beproevingen u niet aftrekken van dit gebod, en van wat er te smaken is in die blijdschap in dat Goddelijke Wezen. Laten ze u van dat Voorwerp der ware blijdschap niet aftrekken. God moet het Voorwerp der blijdschap zijn. Het is een God, Die de vrolijke ontmoet, en die gerechtigheid doet dengenen, die Hem gedenken op al Zijn wegen. O mijn geliefden, het heeft alles alleen waarde in dat Goddelijke Wezen, Die ook alleen maar met ware blijdschap kan vervullen.

“Verblijdt u in den HEERE te allen tijd”. In de kastijdingen en in leven en sterven. Want deze God is onze God, eeuwig en altoos ! Daar kan men toch wel eens zin in krijgen. Daar hebben we bij de aanvang van gezongen:

*Komt, laat ons samen Israëls HEER”,
den Rotssteen van ons heil, met eer
met Godgewijden zang ontmoeten!*

O, dat is de Rotssteen des heils, Die waardig is om erkend te worden. Als u zich zo nog eens in die Rotssteen krijgt te verblijden, dan vindt u ook in Hem een onwankelbare Rotssteen en de enige Grondvest voor de ziel. Wat ligt daar toch een vastigheid en zekerheid voor de kerk in. Ja, dit is het beginsel van de eeuwige blijdschap, het leven en de zaligheid! Weet u wat de vrucht daarvan is? Als u aan de zijde Gods mag komen - want dat licht in deze tekst opgesloten - krijgt u God mee, wanneer u Hem in alles mag danken. Hij zal Zijn aangezicht gewis niet verborgen houden. Hij zal de ziel vervrolijken door de zoete blijken van Zijn gunst en Hij zal ze

stellen in het licht, opdat ze het ervaren zal, wat we samen zullen zingen uit Psalm 97:7.

Toepassing.

Zo komt de kerk door het moeitevolle leven heen. Iedere keer met het hoofd naar beneden en geen moed meer om verder te gaan. Dan zeggen ze van binnen: “Waar is God, op Wien gij bouwdet, en aan Wien gij uw zaak vertrouwdet?” Terwijl het aan alle kanten duisternis is en men aan alle ellende onderworpen is, in tijd en eeuwigheid; in leven en sterven, vraagt men zich af: “Waar ben ik toch voor in de wereld gekomen?” Daar draait het altijd op uit. Of is het bij u niet zo?

O mijn geliefden, we kunnen ons maar zo niet in de HEERE verblijden te allen tijd. Het is niet te zeggen, waarin de mens soms terecht komt! In een maalstroom waar hij niet uit kan komen en dan is alles duisternis, waarin hij niets meer zien kan. We hebben gezegd, dat een mens zijn val niet overnemen kan. Nee, daar komt men dan goed achter. Ze kunnen in de vrome godsdienst zoveel klaar maken als ze willen, maar de val kan niet overgenomen worden, als God ons daar niet brengt. En de gevolgen van de val kunnen we niet aanvaarden. Dan zeggen ze van binnen: ‘Nu, is dat rechtvaardig? Adam heeft van die boom gegeten; en nu moet u eens zien: waarom zijn wij dat dan allemaal onderworpen?’

Ja, ja, dat goddeloze vlees is het met zo’n redenering dadelijk eens. En dan komen ook nog de verkiezing en verwerping in het geding. Natuurlijk moeten die ook in het geding komen. O ja, en dan komt men van het één in het ander.

Daarom hebben we gezegd, dat we in al de grondstukken van de leer, o zo zuiver kunnen zijn. Zo zuiver met de mond en in onze belijdenis! Maar als God de Waarheid wáár voor ons gaat maken, dan komen we er achter, dat er geen één leerstuk is, of we dwalen er in. In de grond van de zaak dwalen we in al de leerstukken!

Dan komt het uit, dat de mens een hater Gods geworden is. Hatelijk en elkander hatende. Dan komt het van het één tot het ander, en draait het tenslotte daar op uit, dat men zegt: “Ben ik daar nu voor in de wereld gekomen, dat alles nog bedrog geweest is; en straks komt de dood?” Ja, ja, men ziet een ander op zijn sterfbed liggen, en dan zeggen ze van binnen: Zo komt u ook te liggen, als u straks tenminste nog een sterfbed krijgt, want dat is niet eens zeker. Maar als u het krijgt, komt u er ook zo voor te liggen; en hoe zult u het dan maken?

‘Ja, maar u kunt toch niet miskennen, wat er gebeurd is? Dát en dát is er toch gebeurd in uw leven?’

Och, als de dood komt en Christus is er niet, dan is het voor mij omkomen met alles wat er gebeurd is. Als Christus er niet is moet ik omkomen. Buiten Christus moet ik omkomen! O, daar hebben we wat van gevoeld. Ach, alleen de nabijheid van die dierbare Goddelijke Persoon heeft waarde. O, om bij Hem te schuilen!

“En die man zal zijn als een verberging tegen den wind, en een schuilplaats tegen den vloed, als waterbeken in een dorre plaats, als de schaduw van een zwaren rotssteen in een dorstig land”. “Wie is zij, die daar opklimt uit de woestijn, en liefdelijk leunt op haar Liefste?” Als ik Jezus missen moet, moet ik alles missen! Met Hem alleen kunnen we door leven en sterven.

Psalm 23 zegt: “Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen”. Omdat ik geroepen ben, of bekeerd of gerechtvaardigd ben? Nee! “Want Gij zijt met mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij”.

O, wat moet het toch op Christus aan. Daarom wordt het een nauwelijks zalig worden. Wanneer we er niets van in het oog kunnen krijgen, worden we benauwd. Dan zeggen

we: ‘Waarvoor ben ik nu in de wereld gekomen? Het is hier in dit leven alleen maar ellende, het één na het ander; straks komt u op het sterfbed en dan is het enige, wat u nog zeggen kunt: Was ik maar nooit geboren!’

Ja, geliefden, de vrome godsdienstige mens kan dat niet hebben. Hij zou God in de hemel gaan vervloeken, omdat Hij hem tot aanzijn heeft gebracht. Weet u er ook wat van? Daar hebt u het tegenovergestelde van; “Verblijdt u in den HEERE!” Daar hebt u wat er bij behoort. Daar hebt u de afgrond van binnen! O, die hel van binnen! Ze zullen weten uit hoe ‘n grote nood en dood zij verlost zijn geworden. Ze dachten nooit iets goeds meer van God te kunnen denken; en nooit God meer toe te kunnen vallen.

Maar o, die omkeer! Dat is zo’n wonderlijk iets! Dat zijn die zoete en dierbare verborgen werkingen van de Geest. In één ogenblik is het net of er zo maar zoet, zacht en stil tegen u gezegd wordt: “Verblijdt u in den HEERE te allen tijd; wederom zeg ik u: Verblijdt u!” Als de Heere dan eens wat van Zijn algenoegzaamheid daarin ontdekt, lijkt het of er in eens een lichtstraal door de duistere ziel heengaat. De ziel wordt opgewekt en opgebeurd. Ach, dat is de vrucht van de inwoning van de Geest. “Omdat de Geest in u woont”, zegt de apostel. O, die dierbare, verborgen en zoete werkingen van de Geest! Hij neemt het uit Christus om het Zijn kerk bekend te maken. Hoe meer we daarin komen, hoe meer we stof vinden om ons in de HEERE te verblijden. “Verblijdt u in den HEERE te allen tijd; wederom zeg ik u: Verblijdt u!”

Maar ik heb u gezegd, *onbekeerde van hart*, dat gij u niet in de Heere kunt verblijden. Gij kent God niet. en gij weet niet, wat er in God te vinden is. Daarbij moet ik u zeggen: ‘God is op u vertoornd.’ Daar moet u eens over denken. Zonder God in de wereld. U leeft gescheiden van uw Maker. O, ik wenste wel, dat u van dit ogenblik af eens recht mocht zien, dat u geen toevlucht voor uw ziel hebt. Dat u zonder God door het leven gaat. Hoe groot de afstand tussen u en uw Schepper is.

O geliefden, dat deze zaken u eens mochten gaan drukken. Straks wordt het sterven voor u. Ach, ik kan zo met u te doen krijgen. als ik daaraan denk. Als ik u in gedachten zie liggen voor de poorten van de dood, en dan nooit iets gesmaakt te hebben van de blijdschap in God door Christus. En dan zo God te moeten ontmoeten, Die onbekend voor u gebleven is. Hij, Die Zich ook dit jaar niet onbetuigd gelaten heeft goeddoende van de hemel, en vervullende in de algemene uitwendige zin onze harten met spijs en vrolijkheid. Dan zullen die weldaden en goedertierenheden tegen ons getuigen. In die dag, wanneer we voor God verschijnen zullen. In die grote dag der eeuwigheid zal alles terugkomen van hetgeen we hier gedaan hebben. God laat de zonden niet ongestraft; reeds hier in dit leven.

We weten niet wat er gaat gebeuren. Het is één en al beroering in de wereld. en ook in ons vaderland. De ene staking volgt op de andere staking. Daar weten we ook nog van uit de dertiger jaren. Het begon toen ook met stakingen en relletjes, en de ellende is er op gevolgd.

Wat hebben we nu te wachten? Zoals het tot nu toe is geweest, zal het niet blijven. In ieder geval, de toekomst des Heeren genaakt. Dat we er nog acht op mochten geven, jong en oud. Dat er nog een haasten en een spoeden mocht zijn om des levens wil; terwijl de tijd voorts kort is. O, breng uw dagen toch niet zinledig door. Er mocht nog eens lust zijn om de oude schrijvers te onderzoeken. Het is een droeve zaak tegenwoordig, dat ze die niet meer kennen.

Ik las onlangs een preek van Hendrik van Lis. Die preken zijn toch zo kostelijk en bevindelijk. Zo vol lering, ook vooral in wegen van druk en tegenspoed, die de kerk hier te doorworstelen heeft. En dan dat opwekkende in die preken voor Gods bedrukte

volk. O, dan wordt wat dat betreft de deur toch weer zo ruim opengezet. Dan is het spijze voor de ziel en spreekt dat zo naar het hart.

Toen heb ik toch gedacht: “Wat is het toch droevig, dat de kennis van die geschriften hoe langer hoe meer zoek raakt Die kennis gaat zo weg, mijn geliefden.

U zult misschien zeggen: ‘Maar ik kan geen oude druk meer lezen’. Dan moet u die dadelijk gaan leren, want de kostelijkste oude schrijvers kan men alleen nog maar in de oude druk krijgen. Er zijn er wel in nieuwe druk uitgekomen, maar nog zoveel zijn er alleen in de oude druk. Het is een bewijs van de dood, dat we er niet meer naar grijpen, en dat ze niet meer gelezen worden. Zo gaat de kennis van die oude schrijvers steeds meer weg. Van die dierbare geschriften van onze vaders. Van de zuivere praktische bevindelijke waarheid, hetwelk het voedsel is voor de ziel.

O jonge mensen vooral, onderzoek toch die zuivere leer van Gods getuigenis; van de zuivere praktische leer. Dan leert u de Waarheid van de schijnwaarheid onderscheiden, want anders wordt u meegevoerd. Het komt allemaal zo dicht bij; en dan zegt men: ‘Het is toch ook rechtzinnig, de waarheid en bevindelijk.’ Er wordt toch ook gezegd wat er gekend moet worden?’

Ja, maar zo zachtjes aan, zo bedekt mogelijk stelt men de mens gerust en geeft men hem grond onder de voet, waar geen grond kan worden gegeven. Het gaat allemaal zo bedekt, maar het komt wel openbaar, want dat ziet men aan de vrucht.

Dan zeggen ze, zoals we laatst nog hoorden: ‘Zijn er nog, die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid?’ ‘Ja, die zijn er onder ons nog; ik zie ze zitten! ik zie ze zitten!’

En dan zijn er verschillenden, die de tranen laten gaan.

‘Ja hoor, daar zijn ze!’ En ze komen bewogen uit de kerk, en in een weg van zo’n vrome godsdienst worden ze bekeerd.

En dan hebt u die aangename lieve gezelschapjes. ‘Hebt u nog een versje?’

‘Nee hoor, dat durf ik niet te doen; ik durf geen versje op te geven. Nu, dan u maar; geeft u dan maar een versje op. Nu: *Geef dat mijn oog het goede aanschouw.*

‘Ach ja, bent u zo hulpeloos?’

Ja, zó zijn ze elkaar en zichzelf aan het zalven en zo zachtjes aan zijn ze bekeerd. Zo gaat dat er naar toe. We zeggen u precies zoals het gaat, hoor! Zo gaat het werkelijk! Men is dan een beetje bewogen geweest en ontroerd.

Geliefden, ik waarschuw u met alle ernst, dat u God er niet mee kunt ontmoeten, en dat u zo uw ziel bedriegt en misleidt! U bedriegt zo uw ziel voor een nimmereindigende eeuwigheid. Ik moet u waarschuwen, want we hebben u de zuivere waarheid voor te houden. God mocht ons genadiglijk ontdekken, en de onhoudbare en valse gronden ons ontnemen, om wat te leren kennen van die blijdschap in onze ziel. Daarin ligt verklaard een toevallen van God en een afvallen van onszelf. Hebt u daar al wat van leren kennen? Uzelf af te vallen en God in Zijn recht toe te vallen? Ook al moet u voor eeuwig naar de hel? Daar zult u wat van moeten leren kennen.

We zullen de maat en de diepte van de overtuiging niet bepalen. Dat hebben wij niet te doen. De Heere is vrij in Zijn leidingen. Maar de kern van de zaak moet er zijn. Daarin komen ze allen met elkaar overeen, die door Gods lieve Geest geleerd en geleid worden. Ze leren toch iets kennen van de angsten der hel en van die onuitsprekelijke benauwdheden der ziel in de vijandschap van hun hart, en dat de hel van binnen geopend is. Dat ze verloren moeten gaan in hun vijandschap tegen God. O geliefden, dit blijven geen onbekende zaken voor de ziel om onder het recht niet te kunnen komen en God niet te kunnen toevallen. Maar Hij doet geen onrecht ook al zouden we voor eeuwig verloren moeten gaan. O, dat toevallen van God in Zijn gerechtigheid . . . maar dan dat eeuwige wonder! Wanneer men op geen weg tot de

zaligheid heeft kunnen rekenen, en nooit meer bekeerd kon worden - daar heeft men uit zichzelf niet op aan kunnen werken - dat God u dan doet geloven, dat Hij u van eeuwigheid tot de zaligheid gekend heeft en er nog een weg tot die zaligheid te vinden is! O, die blijdschap, die dan de ziel gevoeld! Weet u daar wat van? Van die onuitsprekelijke blijdschap na al die angsten, smarten, droefenissen en zielsbenauwdheden, die men heeft moeten doorworstelen? O, die blijdschap ook in een verdere weg, waar we op hebben gewezen.

God mocht de waarheid zegenen, om er wat van in de praktijk te beoefenen om zich te allen tijd in de HEERE te verblijden. Dat is waarlijk dankdag!

U voelt nu toch wel aan, mijn geliefden, dat als u het hele jaar er niets van in beoefening gehad hebt, dat gij dan God niet behagen kunt, als u één dag in het jaar voor de vorm dankdag houdt? Het is waar, we zijn er wel toe geroepen, en het betaamt ons om uitwendig de Heere voor Zijn weldaden te erkennen. Dus u moet nooit misbruik maken van mijn woorden. Maar God kan dat toch niet behagen, dat voelt u wel.

Weet u wie er dankdag heeft mogen houden en zich verblijden mocht in de HEERE te allen tijd? Habakuk! Hij zegt: "Alhoewel de vijgeboom niet bloeien zal, en geen vrucht aan de wijnstok zijn zal, dat het werk des olijfbooms liegen zal, en de velden geen spijs voortbrengen; dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat er geen rund in de stallingen wezen zal. Zo zal ik nochtans in den HEERE van vreugde opspringen, ik zal mij verheugen in den God mijns heils". Daar hebt u een zich verblijden in den HEERE te allen tijd! "En dat is de wil van God in Christus Jezus over u", zegt de apostel.

Dat houdt hij ons voor als een zuivere, Gade betamelijke en welbehaaglijke evangelische plicht in de weg der ware heiligmaking. Verdrukkingen te trotseren, het lijden te verdragen, in lijdzaamheid de loopbaan te bewandelen. Ondanks al de stormen God te stellen tot het Voorwerp van zijn blijdschap; om zo als het ware een verbond te maken met zijn tong om daar niet mee te zondigen.

En als dan de gedurige bede in het hart mag zijn: "HEERE zet toch een wacht voor mijne lippen; en behoed toch de deuren van mijn mond, opdat ik niet ter eniger stond, iets onbedachtzaams laat ontglippen." Amen.

Slotzang: Psalm 32 : 6.